

**ANALELE ȘTIINȚIFICE
ALE UNIVERSITĂȚII DE STAT
DIN MOLDOVA**

Chișinău, 2020

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

ANALELE ȘTIINȚIFICE
ALE UNIVERSITĂȚII DE STAT
DIN MOLDOVA

Științe umanistice

Științe sociale

Chișinău, 2020

CEP USM

**Colegiul de redacție
al culegerii „Analele științifice ale USM”**

**Științe umanistice
Științe sociale**

redactor-șef	Florentin PALADI, <i>prorector pentru activitatea științifică, dr.hab., prof. univ.</i>
redactor coordonator	Tatiana BULIMAGA
procesare computerizată	Tatiana BULIMAGA Marianna SAVVA Violeta MACOVEI Margareta PROHIN
redactori	Antonina DEMBIȚCHI Valentina MLADINA

Membri:

Adriana CAZACU, dr., conf. univ

Sergiu MATVEEV, dr., conf. univ

Georgeta STEPANOV, dr.hab., prof.univ.

Vladimir GUȚU, dr.hab., prof.univ.

Decan, Facultatea de Litere

Decan, Facultatea de Istorie și Filosofie

Decan, Facultatea de Jurnalism și Științe ale
Comunicării

Decan, Facultatea de Psihologie, Științe ale
Educației, Sociologie și Asistență Socială

Responsabil de ediție:

Tatiana BULIMAGA, șef secție PVEȘ, DCI

Culegerea „Analele științifice ale USM” include rezumatele tezelor de licență și de master, susținute de studenții și masteranzii care au manifestat pe parcursul anilor de studii capacități deosebite și sunt recomandați să-și continue studiile la doctorat.

**Responsabilitatea asupra conținutului
articolelor revine în exclusivitate
conducătorilor științifici**

ISTORIE ȘI FILOSOFIE

CONSTITUIREA HOTARELOR DE SUD ALE ȚĂRII MOLDOVEI

Alexandru BEJENARU

CZU: 94(498+478)"13/14"

alexmac9511@gmail.com

The following study represents a systemized attempt at describing the formation and evolution of southern Moldavian borders between the second half of 14th Century and 1484 (the year of successful Ottoman campaign against Moldova in Budjak). The analysis of the methods for installing new borders, as well as the relationships between the Voivodes of Moldova and local population, elites and main political neighbors represents the main focus of this thesis.

Actualitatea și importanța temei abordate. Problema genezei și evoluției hotarelor de sud ale Țării Moldovei reprezintă un subiect destul de important pentru istoria spațiului est-carpatic în a doua jumătate a secolului XIV-secolul XV. Ea este o parte componentă a tematicii mult mai largi, dedicată procesului constituirii teritoriale a statului medieval est-carpatic în intervalul cronologic vizat. Multiplele întrebări care s-au formulat pe parcursul studiilor trecute despre esența și particularitățile extinderii controlului exercitat de către formațiunea politică în frunte cu dinastia Mușatinilor în perioada dată se răsfrâng, bineînțeles, și asupra concretizării aspectelor formării hotarelor sudice ale Țării Moldovei.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul propus este elucidarea procesului de constituire a hotarelor de sud pentru Țara Moldovei în perioada celei de-a doua jumătăți a secolului XIV și secolul XV. Printre obiectivele principale ale lucrării se numără următoarele:

1. Stabilirea succesiunii cronologice și a teritoriilor, ce au ajuns în diferite etape sub controlul administrației Țării Moldovei în regiunile sale de sud.

2. Descrierea statutului teritoriilor încorporate în componența Țării Moldovei în zona respectivă pentru intervalul dintre cea de-a doua jumătate a secolului XIV și secolul XV.

3. Determinarea gradului de influență a puterilor regionale din spațiul Europei Răsăritene și a comunităților locale asupra procesului de constituire a hotarului de sud al Țării Moldovei.

Istoriografia problemei. Pe parcursul anilor au apărut multe monografii, studii, articole consacrate fie hotarului moldo-muntean, fie Chiliei sau Cetății Albe, fie unor probleme mai particulare (de exemplu, cazul cetății Crăciuna). Pentru simplitatea prezentării istoriografiei problemei, studiile publicate pe aceste subiecte vor fi împărțite în cele consacrate cercetării hotarului moldo-muntean și cele consacrate statutului politico-juridic al Chiliei și Cetății Albe în perioada dintre cea de-a doua jumătate a secolului XIV și secolul XV. Pentru problema formării și evoluției hotarului moldo-muntean, în cadrul lucrării prezentate au fost utilizate studiile și articolele mai multor medievști, printre care se numără V. Spinei, Ș. Papacostea, L. Chițescu, A. Paragină, I. Eremia, M. Coman ș.a. În ceea ce privește cercetarea statutului politico-juridic al Chiliei și Cetății Albe dinaintea și după intrarea lor în componența Țării Moldovei, se remarcă analizele propuse de mai mulți autori, cum ar fi N. Iorga, Gh.I. Brătianu, P.P. Panaitescu, N. Ruseev, V. Mărculeț, V. Josanu ș.a.

Baza științifico-metodologică a lucrării. În elaborarea studiului prezent au fost selectate și aplicate următoarele cinci metode de cercetare istorică: metoda istorico-comparativă, analitică, geografică, filologică și regresivă. Aceste instrumente de cercetare sunt principalele procedee științifice, prin intermediul cărora s-au realizat obiectivele propuse în lucrare.

Rezultatele cercetării. Profitând de criza puterii Hoardei de Aur, precum și de instabilitatea politică a Regatului Ungariei după decesul lui Ludovic I în 1382, domnii Moldovei au extins controlul lor politic în două direcții: către segmentul major dintre regiunea Vrancei și cursul Dunării de Jos, precum și spre litoralul Mării Negre și gurile Dunării [1, p.147]. Procesul de fixare a noilor hotare era însă destul de complex. Voievozii dinastiei Mușatinilor trebuiau să stabilească un acord comun cu posibilii dinaști și cu comunitățile celor două mari orașe de pe Dunăre și Nistru. Sfârșitul secolului XIV s-a remarcat pe teritoriile dintre curbură Carpaților și Siretul Inferior prin stabilirea contactului de frontieră dintre Moldova și Țara Românească [2, p.334-335].

Un stimulant important al înaintării hotarelor celor două state în această regiune a devenit ocuparea unor puncte-cheie naturale pentru extinderea controlului politic. În cazul Cetății Albe și al Chilieii, la acest obiectiv se mai adăugau și interesele comerciale din partea domnilor Moldovei. Comerțul nu a devenit o prioritate de prim-plan inițial pentru constituirea hotarului moldo-muntean, fiindcă nu sunt atestate în momentul actual orice urme de fortificații între cele două state la cumpăna secolelor XIV-XV (cu excepția Chilieii, care a fost contestată de domniile ambelor țări și ajunge sub administrația civilă a Țării Românești între 1448-1465). Totodată, pe malul limanului Nistrului s-a instalat flancul estic al hotarelor de sud ale Moldovei. Aici s-a ajuns la un acord mutual, în care s-a trecut inițial de la statutul de protectorat moldovenesc asupra Cetății Albe la cel de autonomie. S-a sistat baterea monedei proprii de tip Asprokastron în favoarea celor după modelul ștanțat cu stema Moldovei [3, p.505], iar reprezentantul orașului era acceptat în componența Sfatului Domnesc. În anii 1440'-1450' are loc perioada de apogeu al autonomiei Cetății Albe în componența Moldovei, unde comunitatea orașului acționa tot mai independent față de puterea centrală, implicându-se atât în luptele dintre pretendenții la tron [4, p.50-52], cât și în dispute internaționale cu Caffa pentru gurile Niprului.

Domnia lui Ștefan cel Mare marchează etapa decisivă în constituirea hotarelor de sud ale Moldovei. Această fază se deschide cu campaniile de recuperare a Chilieii în anii 1462-1465 și cea de dizolvare probabilă a autonomiei Cetății Albe după 1465 [5, p.187]. Intenția puterii centrale față de periferiile sale se schimbă substanțial – are loc renovarea și edificarea noilor ziduri de fortificații din piatră în Chilia și Cetatea Albă, precum și construcția unor cetăți din pământ și lemn la Giurgiulești și pe linia Valului lui Traian de Jos. Toate aceste pregătiri erau realizate în contextul politicii antiotomane a lui Ștefan cel Mare.

În paralel, căderea Constantinopolului și intensificarea comerțului spre Dunăre și Nistru modifică semnificativ conflictele de hotar dintre Moldova și Țara Românească – de acum încolo ambele state manifestă un interes deosebit față de regiunea Vrancei și a Siretului Inferior.

Necesitatea delimitării sferelor de interese teritoriale vor agrava neînțelegerile dintre cele două țări [2, p.287]. Preluarea controlului asupra cetății Crăciuna și numirea aici a pârcălabilor de către Ștefan cel Mare

între anii 1481-1484 a marcat momentul stabilirii hotarului moldo-muntean pe cursul râului Milcov [6, p.108-109].

După acest eveniment, procesul de înaintare a Moldovei spre sud se stopează – în pofida incursiunilor ulterioare ale oștii Moldovei și a Țării Românești, hotarul dintre cele două state nu se va modifica, păstrându-se pe aceleași poziții din 1484 și până la Unirea Principatelor Române din 1859 [6, p.110-111].

Concluzii. Ca rezultat al cercetării date, am stabilit trendurile generale, care au motivat extinderea hotarelor de sud ale Moldovei – fixarea controlului politic asupra punctelor-cheie geografice și interesele comerciale ale domnilor Moldovei. În cadrul acestei teme, a fost realizată tentativa de stabilire a statutului teritoriilor periferice din sudul Moldovei, precum și s-au apreciat influențele puterilor regionale asupra acestor zone. Continuarea studiilor în acest domeniu pot releva noi detalii referitoare la procesul constituirii hotarelor de sud ale Țării Moldovei.

Referințe:

1. COMAN, M. From an Open to a Closed Frontier. The Wallachian-Moldavian Frontier From c. 1350 to c. 1450. In: *Annual of Medieval Studies at CEU*, 2003, no. 9, pp. 127-154.
2. BOGDAN, I. (ed.). *Documentele lui Ștefan cel Mare*. Vol. II. București, 1913.
3. RĂDVAN, L. *Orașele din Țările Române în Evul Mediu: sfârșitul secolului al XIII-lea – începutul secolului al XVI-lea*. Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2011.
4. SIMON, A. John Hunyadi between Belgrade and Cetatea Albă in the 1450'. In: *Banatica*, 2009, vol. 19, pp. 41-59.
5. JOSANU, V. Grigore Ureche despre cucerirea Cetății Albe în 1465. Ficțiune sau realitate istorică? În: *Acta Moldaviae Septentrionalis*, 2006-2007, V- VI, pp. 53-58.
6. PARAGINĂ, A. *Habitatul medieval la curbura exterioară a Carpaților în secolele X-XV*. Brăila: Istros, 2002.

**PROIECTE DE REORGANIZARE A BISERICII
ORTODOXE DIN BASARABIA 1917-1918**

Mihail BULMAGA

CZU: 94:27(478)"1917/1918" mihailbulmaga20@gmail.com

The Russian Revolution of February 1917 brought some big changes among all the peoples of the Russian Empire. The Orthodox Church of Bessarabia, through the Diocesan Congresses, supported the idea of territorial and political autonomy of Bessarabia, also insisting on church autonomy. At the Diocesan Congresses of 1917, major decisions were adopted, important decisions for the further evolution of the diocesan church life.

Schimbările survenite în urma evenimentelor revoluționare din anul 1917 au determinat ca Biserica Ortodoxă din Basarabia să se implice activ în problemele și posibilitățile apărute și să ceară formarea pe teritoriul Basarabiei a unei mitropolii autonome cu trei eparhii sufragrane, alcătuind proiecte și declarații în acest sens.

Scopul lucrării constă în elucidarea și analiza proiectelor de reformare a Bisericii Ortodoxe din Basarabia propuse în anii 1917-1918, care aveau rolul și menirea de a conserva și a dezvolta elementul național românesc în spațiul basarabean. Pornind de la scopul enunțat, au fost stabilite și **obiectivele lucrării**, care rezidă în: analiza istoriografiei temei investigate și aprecierea izvoarelor cu referință la tema de cercetare; identificarea și analiza acțiunilor Bisericii Ortodoxe din Basarabia în anii Primului Război Mondial; analiza intensificării mișcării naționale în Basarabia și rolul Bisericii Ortodoxe în această mișcare; estimarea acțiunilor și discursului Bisericii Ortodoxe din Basarabia în contextul noilor realități politice din anul 1917; definirea conceptelor de „autonomie” și „autocefalie” conform istoriei dreptului și a canoanelor Bisericii Ortodoxe; identificarea și analiza proiectului de autonomie al Bisericii Ortodoxe din Basarabia, propus la Congresul Eparhial extraordinar din anul 1917; estimarea impactului și importanței pentru Biserica Ortodoxă din Basarabia a unirii Republicii Democratice Moldovenești cu Regatul României. În perioada anilor 1918-1944 în istoriografia românească nu s-a scris foarte mult cu referință la tema cercetată.

Expuneri cu privire la acest subiect găsim la renumitul cărturar basarabean Ștefan Ciobanu, în lucrarea *Basarabia* [1], publicată în anul

1926, la istoricul basarabean, Iosif Parhomovici, în lucrarea *Arhiepiscopul Anastasie* [2], apărută în anul 1929, iar un alt autor este Petre Cazacu, cu lucrarea sa *Moldova dintre Prut și Nistru 1812-1918* [3], apărută în anul 1942.

Istoriografia comunistă a tratat evoluția Bisericii Ortodoxe din Basarabia de pe pozițiile doctrinei marxist-leniniste. Din 1990 și până în prezent, cercetările privitoare la istoria interbelică a Bisericii Ortodoxe din Basarabia s-au materializat în mici studii și articole, mai puțin în monografii și lucrări de sinteză [4, p.14]. Una din primele lucrări aparține istoricului sibian, Mircea Păcurariu, editată în 1993 la Iași cu titlul *Basarabia, aspecte din istorica Bisericii și a neamului românesc* [5].

O lucrare de sinteză privitoare la istoria Bisericii Ortodoxe din Basarabia aparține ziaristului Boris Buzilă, publicată în 1996 cu titlul *Din istoria vieții bisericești din Basarabia 1812-1918; 1918-1944* [6].

Cercetări privind viața bisericească din perioada enunțată au fost făcute și de către Gheorghe Palade [7, p. 223-231], Ion Negrei [8], Maria Danilov [9], Silvia Scutaru [10] ș.a.

Revoluția din februarie 1917 a produs o mare schimbare în rândul tuturor popoarelor Imperiului Rus. Căderea monarhiei, dispariția regimului țarist, a însemnat obținerea libertății și dreptății, lucru mărturisit și de către Biserică. Asemenea forțelor politice basarabene naționale, care militau pentru autonomie, Biserica a manifestat aceeași dorință.

Biserica Ortodoxă din Basarabia, prin Congresele Eparhiale a susținut ideea autonomiei teritoriale și politice a Basarabiei, insistând de asemenea și asupra autonomiei bisericești. Astfel, congresele eparhiale din anul 1917 au adoptat hotărâri de importanță majoră pentru evoluția ulterioară a vieții bisericești eparhiale. Au fost adoptate o serie de reforme radicale în administrația eparhială și parohială. S-a propus ca eparhia Chișinăului și Hotinului să fie împărțită în trei eparhii, nord, centru și sud, formându-se astfel o mitropolie, în frunte cu un mitropolit și episcopi băștinași, care să cunoască limba română și tradițiile moldovenești [11, p. 63-64]. Limba română trebuia să devină obiect de studiu obligatoriu în toate instituțiile de învățământ. Era promovată o reformă importantă în sistemul de organizare al eparhiilor bazată pe principii democratice. Toate funcțiile, de la cântăreț la mitropolit, erau eligibile. Organul principal de conducere în toate rangurile administrative devenea Adunarea tuturor membrilor și Consiliul ales de către enoriași, unde

părerea fiecăruia trebuia să conteze. Un rol deosebit se acorda parohiei, cea mai mică unitate bisericească. Parohienii au obținut dreptul de a-și alege în mod democratic preotul, cântărețul, consiliul parohial etc.

Consiliul parohial avea menirea de a supraveghea și de a contribui la dezvoltarea educației moral-spirituale a enoriașilor. Preoții obținuse dreptul ca să-și aleagă în mod democratic protopopul, care până atunci era numit de către administrația eparhială [12, p. 65-67]. Biserica Ortodoxă din Basarabia se dorea autonomă de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe ruse, de politică și de stat, ca să-și îndeplinească cu adevărat menirea, lucru expus în proiectele elaborate. Odată cu proclamarea independenței Republicii Democratice Moldovenești la 24 ianuarie 1918, Biserica Ortodoxă din Basarabia a dorit formarea pe teritoriul noii republici a unei Biserici Autocefale, după principiul, un stat independent, o biserică independentă. Însă după unirea Basarabiei cu Regatul României, Biserica Ortodoxă a renunțat la ideea de a forma o Biserică Autocefală în Basarabia, considerând această idee în condițiile integrării în Statul Român, o anomalie [13]. Preoții basarabeni au fost mândri de libertatea obținută, în timp ce oameni ai Bisericii și figuri politice din Vechiul Regat nu priveau cu ochi buni această „democratizare” contrară organizării Bisericii din regat. Problema se va rezolva în timp, în contextul dialogului pentru unificarea diverselor structuri ecleziale ortodoxe adunate în cadrul României Mari [14].

Referințe:

1. CIOBANU, Ș. *Basarabia*. Chișinău: Imprimeria Statului din Chișinău, 1926. 477 p.
2. PARHOMOVICI, I. Arhiepiscopul Anastasie. În: *Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău*. Tipografia Eparhială, 1929, pp. 58-121.
3. CAZACU, P. *Moldova dintre Prut și Nistru, 1812-1918*. Iași: Viața Românească, 1942.
4. CIORBĂ, V. *Biserica Ortodoxă din Basarabia și Transnistria (1940-2010)*. Chișinău: Pontos, 2011.
5. PĂCURARIU, M. *Basarabia, aspect din istoria Bisericii și a neamului românesc*. Iași: Trinitas, 1993.
6. BUZILĂ, B. *Din istoria vieții bisericești din Basarabia 1812-1918; 1918-1944*. București-Chișinău, 1996. 375 p.

7. PALADE, G. Considerații privind factorii mișcării naționale din Basarabia la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul sec. al XX-lea. În: *In memoriam professoris Mihail Muntean*. Volum editat de V. TOMULEȚ și alții. Chișinău: Cartididact.
8. NEGREI, I. Biserica din Basarabia pe calea unirii cu Biserica Ortodoxă Română. În: *Cugetul*, 2000, nr. 5, pp. 21-25.
9. DANILOV, M. Cenzura sinodală și cartea religioasă în Basarabia, 1812-1918 (între tradiție și politica țaristă). În: *Tyragetia*, Chișinău: Bons Offices, 2007. 264 p.
10. SCUTARU, S. Revendicările preoțimii în cadrul Congreselor Eparhiale din anul 1917. În: *Tyragetia*, s.n., vol. III (XVIII), 2009, nr. 2, pp. 253-259.
11. *Чрезвычайное Епархиальное Собрание Духовенства и Мирян Кишиневской Епархией, Протоколы и доклады*. Chișinău: Tipografia Eparhială, 1917.
12. *Ibidem*.
13. Arătările noastre cele bisericești după alipirea Basarabiei la România. În: *Luminătorul*, nr. 5, Tipografia Eparhială, 1918, p. 6.
14. ENACHE, G. *Biserica Ortodoxă din Basarabia în perioada 1917-1918*. 2018. [Accesat: 25.05.2020].Disponibil: <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/biserica-ortodoxa-din-basarabia-in-perioada-1917-1918-131780.html> (accesat: 25.05.2020).

*Recomandat
Liliana ROTARU, dr., conf. univ.*

**RELAȚIILE MOLDO-POLONE
ÎN PERIOADA ANILOR 1552-1595**

Ion CHEPTENE

CZU: 94(478+438)"1552/1595"

ioncheptene85@gmail.com

The following study represents a systemized attempt at describing the evolution of Moldo-Polish relations during the years 1552-1595.

The analysis of the evolutions of political relation, as well as the influences of relationships between boyars of Moldova and polish Szlachta on political status of the Moldavia is the main focus of this thesis.

Actualitatea și importanța temei abordate. Problema relațiilor dintre Țara Moldovei și Polonia în anii 1552-1595 reprezintă un subiect destul de important pentru istoria spațiului Est-Carpatic. Ea este o parte componentă a tematicii mai largi, evoluția relațiilor internaționale în spațiul Est-European în a doua jumătate a sec. al XVI-lea.

În cadrul cronologic ales, se profilează câteva tendințe ce vor marca Țara Moldovei pe viitor. Întâi de toate, perioadei îi este specific creșterea interesului din partea Statului Polon spre suprimarea influenței otomane. Dorința Poloniei de a crea din Țara Moldovei o zonă tampon în fața Imperiului Otoman urma să se conformeze existenței intereselor turcești în Moldova.

Scopul și obiectivele. Scopul lucrării este elucidarea rolului și specificului ocupate de relațiile bilaterale moldo-polone din perioada 1552-1595 în cadrul relațiilor politice internaționale. Obiectivele principale ale lucrării sunt:

1. Analiza trăsăturilor generale și a specificului rapoartelor bilaterale în perioada anilor 1552-1595.

2. Elucidarea pretențiilor și sprijinirii pretendenților la tronul Țării Moldovei din partea magnaților polonezi în perioada 1552-1595.

3. Analiza gradului de interdependență dintre creșterea rolului magnaților polonezi în Moldova și evoluția relațiilor bilaterale moldo-polone.

Istoriografia problemei. În istoriografie au apărut multe monografii, studii, articole ce vizează relațiile moldo-polone în perioada anilor 1552-1595. Pentru realizarea prezentării istoriografiei problemei, vom marca cele două componente de bază: lucrările din mediul istoriografic românesc și cel polonez. Din cadrul istoriografiei românești, în lucrarea realizată au fost utilizate studiile și articolele mai multor istorici, printre

care putem nominaliza: I.Eremia, C.Rezachevici, L.Zabolotnaia, V.Pâslariuc, E.Baidaus ș.a. Dintre realizările istoriografice poloneze remarcăm lucrările istoricilor: A. Dziubinski, A. Wyczanski, J. Demel, I. Czamanska U. Swiderska Wlodarczyk, Z. Spieralski, M. Plewczynski ș.a.

Baza științifico-metodologică a lucrării. În cercetarea respectivă, am recurs la metodele fundamentate de investigație istorică: metoda istorico-comparativă, care se bazează în linii generale pe analogia dintre fenomenele și procesele istorice. Am utilizat de asemenea particularizarea și generalizarea, inducția și deducția. Metodele respective se vor corela cu principiul obiectivității. Considerațiile ontologice bazate pe suportul metodologic a îngăduit examinarea relațiilor moldo-polone în perioada anilor 1552-1595.

Rezultatele cercetării. Venirea în scaun a domnului A. Lăpușeanu reprezintă o evoluție calitativă în reglementarea relațiilor cu Curtea regală polonă. Sigismund August în schimbul reciproc de solii anunță domnul că își va asuma aducerea la cunoștință regelui maghiar și împăratului Romano-German Ferdinand I despre întronarea sa în scaunul Țării Moldovei. Candidatura lui Alexandru Lăpușeanu a fost promovată la Curte de către Mikolaj Sieniawski (1489-1569), care imediat după moartea lui Ștefan Rareș a trimis la candidat solia condusă de Maciej Wlodek [1, p.11-13]. Lăpușeanu strânge în jurul său o grupare filopolonă de boieri împreună cu care au depus în fața lui Sieniawski jurământ de fidelitate la Bacuta. Protecția poloneză, din start, a devenit un factor care a nivelat orice opoziție internă la prima etapă a domniei lui Lăpușeanu, „elita” Țării Moldovei nu a dorit să intre în conflict vădit cu partea poloneză care sprijinea noul domn. Omagiul repetat la Hârlău a devenit un punct nou al dezvoltării relațiilor Moldovei cu Polonia, aducând pe unii istorici polonezi ca D. Milewski la concluzia că Moldova era vasal în toată legea al Poloniei [2, p.46-47], marcându-se chiar ideea, considerată de noi eronată, că atunci s-a instalat un condominiu real polono-otoman asupra Țării Moldovei [3, p.294]. Evoluția relațiilor bilaterale era destul de complexă, cu fluctuații diplomatice, ajungându-se uneori chiar la antagonism [4, p.133].

Un factor important în relațiile bilaterale după venirea la putere a domnului Petru Șchiopu în 1577 devin cazacii zaporojeni care doresc să impună candidaturile lor pe tronul Moldovei. Aceste acțiuni politice erau intens utilizate de magnații polonezi pentru implementarea propriilor interese politice în direcția Moldovei. Partea poloneză adesea

se implica în treburile politice interne ale Moldovei, stăvilind uneori și avântul prea dinamic al cazacilor [5, p.718]. Rolul relațiilor bilaterale capătă o importanță majoră în cadrul relațiilor internaționale la sf. sec. XVI, când acestea erau un factor important în raporturile politice dintre coaliția Liga Sfântă și Imperiul Otoman. Conflictul Ligii cu otomanii a permis polonezilor să-și îndeplinească obiectivele politice din cadrul relațiilor bilaterale. Campania hatmanului Jan Zamoiski din 1595 și instalarea lui Ieremia Movilă ca domn al Țării Moldovei a permis instalarea unui condominiu politic polono-otoman asupra Moldovei, venind cu o propunere destul de atrăgătoare pentru otomani, să restabilească suzeranitatea otomană în Moldova prin intermediul polonilor, practic fără niciun efort din partea otomanilor, astfel modificând statutul politico-juridic internațional al Țării Moldovei [6, p.91].

Concluzii. Intervalul de timp dintre venirea la putere a lui Alexandru Lăpușeanu și urcarea în tronul Țării Moldovei a lui Ieremia Movilă reprezintă un moment crucial în evoluția politică și a statutului juridic al statului moldovean. În acest context, relațiile moldo-polone capătă o importanță însemnată. Cadrul cronologic stabilit a fost marcat de un grad sporit de instabilitate politică, Țara Moldovei devenind un factor important în dinamica relațiilor Poloniei cu Imperiul Otoman și Imperiul Habsburgic. Interesul tot mai mare al magnaților poloni se datorează, pe lângă interesele proprii în contextul relațiilor cu Imperiul Otoman și fenomenului pribegirii boierilor moldoveni în Polonia, și preluarea de către aceștia a indigenatului polon. Lucru care a grăbit anumite procese politice ca de exemplu venirea Movileștilor la tron care au și înfăptuit schimbarea statutului politico-juridic al Țării Moldovei în anul 1595.

Referințe:

1. SZUTKIEWICZ, B. Polska a Moldowia w latach 1551-1572. In: *Białostockie teki Historyczne*, 2009, t.9, pp. 11-24.
2. MILEWSKI, D. Moldawia w orbicie wpływów, polskich (1552-1572). In: *Spotkania polsko-moldawskie*. Księga poświęcona pamięci prof. Janusza Solaka, pp. 43-57.
3. MILEWSKI, D. Przywilej Jana Jakuba Basilikosa Heraklidesa dla Olbrachta Laskiego. In: *Saeculum Christianum: pismo historyczne*, 2014, 21, pp. 291-295.
4. BURTEA, Ion. *Ion Vodă*. București: Meridiane, 1971, 135 p.
5. REZACHEVICI, C. *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova 1324-1881*. Vol. I. București: Editura Enciclopedică, 2001, 864 p.
6. EREMIA, Ion. *Istoria Românilor: Curs de prelegeri*. Partea II, 1504-1750. Chișinău: Cartdidact, 2003. 204 p.

**TRANSFORMĂRI CULTURALE ÎN SPAȚIUL
POSTSOVIETIC: DINAMICA SUBCULTURILOR URBANE
DIN CHIȘINĂU ÎN ANII 1990-2019**

Anastasia TABURCEANU

CZU: [94 + 008](478-25)"1990/2019"

The text of this thesis will analyze the impact of this Soviet past on the urban landscape; but also to analyze the development of urban subcultures and the city's transition to modernization in terms of facts and events that took place in Chisinau in the last 20 years: the physical transformation of the city and the high level of liberalization of communication channels that have generated cultural mutations and new sub-urban cultures in Chisinau.

În 2003 în orașul Amsterdam a pornit o campanie de informare prin care se dorea sensibilizarea publicului referitor la necesitatea de a oferi spații accesibile de lucru și de manifestare pentru artiștii locali independenți, sloganul campaniei era „Nu este cultură fără subcultură” (City of Amsterdam, 2003). Și e adevărat, subculturile creative independente, în diferiții lor hibridi de muzică, teatru, artă și mass-media nouă și veche, sunt ingredientul principal al evoluției culturale. Acestea au capacitatea unei influențe majore asupra participanților săi – catalizând trecerea de la consumator la producător, de exemplu, oferind adesea un beneficiu cultural și social foarte larg [1]. În această lucrare, subculturile sunt analizate în latura lor contraculturală, ca forme de opoziție simbolică la ordinea socială a cărei proiecție o reprezintă orașul.

Activitățile creative indie, în special, nu câștigă mulți bani și nu costă prea mult să fie înființate și întreținute. Acestea tind să se aglomereze în zone caracterizate prin chirii mici și utilizări nerezidențiale, cum ar fi zonele industriale, clădiri abandonate, spații accesibile [2]. Această „acaparare” de teritorii urbane de către subculturile creative este un fenomen foarte firesc pentru întreaga lume, și care recent ajunge și la Chișinău. Scena subculturilor indie poartă o asociere fundamentală cu locul. Stahl argumentează în legătură cu scena muzicală indie că „de unde vin trupele de artiști și unde își produc aceștia muzica, sunt aspecte semnificative ale modului în care se înregistrează în imaginația fanilor și a publicului în general, și care desemnează legături explicite între referentul urban și imaginile unui hub subcultural vibrant.

Codat spațial în acest fel, orașul ca semn și orașul ca scenă sunt adesea confruntate într-o manieră care privilegiază o experiență estetică și un angajament față de oraș” [3, p. 55]. Argumentul se aplică și altor forme de artă: street-artul, artele vizuale și scenele de teatru independente sunt la fel de strâns asociate cu orașul în care acestea iau naștere.

În text aducem în discuție subculturile indie din Chișinău, trecând în revistă două mari subculturi (demonstrând de fapt că acestea nu mai au dreptul de a se numi subculturi în înțelesul clasic al termenului): rockerii și hipsterii. Rockerii sunt descriși în calitate de premergători, sunt cei care au pavat calea tineretului moldovenesc spre gândirea alternativă și industriile creative. Legendele urbane, dar și cei care au fost intervievați în procesul de cercetare, toți au vorbit despre Studioul de înregistrare nr. 2, ca fiind MECA melomanilor din Chișinăul anilor 80-90.

Cei care veneau aici au format mai apoi două dintre cele mai remarcabile formații de muzică rock de la noi – O’Chad și Cuibul. Iar despre subsolul fabricii de textile de pe strada Sfatul Țării, unde trupa O’Chad organiza mici concerte, se spune că era un fenomen nu doar un spațiu fizic. Muzica și atmosfera de acolo mult timp a fost replicată și menținută în Clubul Black Elephant. Un alt lăcaș sfânt pentru tinerii melomani din Chișinăul anilor 2000, este „sala de repetiții de la Asachi”.

Acolo veneau nu doar fetele de la liceu îndrăgostite de băieții trupei lor, dar și adevărați muzicieni. Și ei au reușit să formeze în jurul lor o comunitate de oameni pasionați de muzică, muzicieni profesioniști și artiști, în vremea în care concertele live erau foarte rare sau aproape inexistente, nemaivorbind de concerte de muzică rock clasic.

Primul val de rockeri „consacrați”, pe care i-a născut spațiul moldovenesc, veneau dintr-un loc la propriu underground – din subsoluri creative și erau toți vorbitori de limbă rusă, ei fiind un produs direct al societății sovietice. Reprezentanții celui de-al doilea val se formează ca personalități în perioada Mișcării Naționale de Eliberare, sunt mai îmbibați de influențele subculturilor occidentale cu mai mult acces spre ele, ies din subsoluri și largesc considerabil subcultura de rockeri.

O largesc nu doar ca și număr de membri, dar ca și spectru de membri, viitorii hipsteri și reprezentanți ai industriilor creative cresc pe muzica The Flying Post Man, Furio Snails și Gîndul Mîței – muzica ieșită din sala de repetiții de la Asachi.

Și hipsterii, cei care au moștenit îndrăzneala rockerilor, au extrapolat-o și aplicat-o aproape universal în toate domeniile de activitate și care acum nu mai pot fi numiți subcultură. Ei au întors subcultura ca pe o omletă pe tigaie rotind-o în aer, aterizând înapoi în tigaie drept cultură mainstream. Hipsterii sunt astăzi mai degrabă un „trib” global, cu scene locale întinse de la Cluj la Toronto, scene care cunosc totuși un specific comun. Internetul a popularizat această estetică DIY și a globalizat hipness-ul. Triburi fluide din toată lumea s-au întâlnit prin consum în același club virtual și au început să dea definiții despre ce-i cool și ce nu e. Cele câteva triburi de creativi care pluteau dezorientați prin Chișinău cu un spațiu fizic de interacțiune aproape inexistent s-au întâlnit on-line și acolo s-au văzut cât de mulți sunt de fapt și cât de diferiți.

Pentru a „unifica forțele creative”, s-a început organizarea serilor „Kompot” în scuarul din fața clădirii de pe „București 68”. Se puneau muzică din boxe, se proiectau filme pe pereți, se consuma ce se aducea „de acasă”, se comunica deschis. Când zilele de vară s-au sfârșit și acest loc expus nu mai era o soluție, iar necesitatea comunicării a rămas, a apărut sediul Teatrului Spălătorie (și un pic mai târziu Tipografia 5).

Creativii „s-au mutat la dos”. Iar când vorbim de hipsteri, oameni cu impact și grupuri care dramatic își schimbă rolul în societate, trebuie neapărat să vorbim despre: Teatrul Spălătorie – locul care a spălat artificialul și a abordat teme, precum memoria refulată a Holocaustului în Basarabia și Transnistria, atitudinile homofobe, problemele din domeniul educației, situația geopolitică.

Occupy Guguță – e un fenomen mai mult decât orice altceva. Tobele Occupy Guguță au fost auzite și la protestul din 26 august, dar pe 27 acestea și-au jucat rolul și mai bine – au astupat fanfara oficială, au ghidat coloana de protestatari și, cel mai important, au răspuns la brutalitatea forțelor de ordine cu forța muzicii – pașnic și nonviolent.

Muzeul Zemstvei a devenit un important centru al culturii independente din Moldova, care și-a deschis ușile în anul 2012, cu ocazia organizării la Chișinău a festivalului TANDEM, și a reunit 47 de organizații culturale independente din Europa. Acestea din urmă ne conving încă o dată că dezvoltarea culturală și transformarea orașului Chișinău într-un spațiu armonios, prietenos tuturor subculturilor și, în final, în o capitală culturală consacrată trebuie să pornească de la un

studiu meticulos al posibilităților pe care ni le oferă în momentul actual subculturile existente.

Referințe:

1. FLORIDA, R. *The rise of the creative class, and how it's transforming work, leisure, community and everyday life*. New York, NY: Basic Books, 2011.
2. GREIL, M. *Istoria secretă a secolului al XX-lea*. Editorial Anagrama S.A.; 1 edition Barcelona, 1993.
3. STAHL, H.H. *Probleme confuze în istoria socială a României*. București: Editura Academiei Române, 1992.

ЖИЗНЬ БАПТИСТСКОЙ ЦЕРКВИ В ПЕРИОД СОВЕТСКОЙ АНТИРЕЛИГИОЗНОЙ ПОЛИТИКИ

Нелли РЕЗНИЧЕНКО

CZU: 322:284(478)(091)

reznicenkonelly@gmail.com

Тема моей дипломной работы «Советское государство и деятельность баптистских церквей в период 1937-1977 гг.». В работе представлена история отношений СССР к протестантским церквям, а именно – к баптистским церквям; также рассмотрю деятельность баптистов в данный период: чем занимались церкви, каким образом распространялось данное учение, насколько свободны или, напротив, ограничены были баптисты в своих действиях.

Актуальность и важность темы. Актуальность этой темы заключается в том, что это малоизученный фрагмент истории, а в историографии он минимально освещен. Этот факт подтверждается тем, что современная историография ограничивается, в основном, только изучением взаимоотношений православной ортодоксальной церкви и советского коммунистического режима И. Сталина. Деятельность евангельских баптистских церквей относится к тематике, которая до 1990 годов изучалась очень незначительно.

До 1990-х годов изучению этой темы в полной мере, а также возможности передать всю правду мешали некоторые факторы, такие как недоступность для историков многочисленных ценных источников, материалов, документов; контроль со стороны Коммунистической партии и ее религиозная политика. Это все привело к тому, что сегодня концепции ряда авторов устарели. Необходимо обновлять исследования и пополнять число монографий и в целом историографию по данной теме. В публикациях за последнее десятилетие, сборники документов о баптистских церквях и даже в целом обо всех направлениях или совершенно отсутствует, или присутствует частично, эпизодами. А повествования, связанные с положением баптистских церквей, намеренно не исследуются и не освещаются. **Ключевые слова:** баптистская церковь, антирелигиозная политика, гонения, репрессии, Всесоюзный Совет Евангельских Христиан Баптистов, Совет Церквей Евангельских Христиан Баптистов, Советская власть, братство.

Новизна тематики. Данная тематика освещена довольно незначительно на территории Республики Молдова, где происходили те же события по отношению к баптистской церкви, как и во всем Советском Союзе. В ходе изучения материалов по данной теме мы нашли информацию об истоках баптистской церкви на территории Молдовы, на тот исторический момент – Бессарабии. Колыбелью баптистской церкви в Бессарабии является село Чичма (сейчас с. Струмок в Одесской области) [1]. Затем эти церкви возникли в Аккермане (ныне Белгород-Днестровский) и в Кишиневе.

Нами также освещен факт, который обычно не публикуют, – истинные причины разделения баптистского братства на два союза и почему по сей день остались отголоски тех печальных событий.

В данной работе представлена роль государственной антирелигиозной политики в этом разделении, а также отношения самих церквей и верующих к деятельности внутри-церковных властей.

Нами использована информация и данные из недавно опубликованных документов и материалов по истории притеснений и отношений к верующим со стороны Советской власти, включающая в себя копии протоколов следствий, допросов арестованных верующих, записки, жалобы, просьбы касательно церкви и жизни верующих, собранных и опубликованных А.И. Савиным. Никаких монографий и исследований в ходе нашего исследования не было найдено, что доказывает то, что их либо нет, либо очень мало и они труднодоступны, что говорит об уникальности данной работы.

Итак, в дипломной работе нами рассмотрена тема о баптистской церкви и антирелигиозной политике, которая исходила от атеистического государства. Понятие «баптизм» происходит от греческого слова «погружать в воду», то есть крестить. Принципы и суть верующих баптистов исходит еще со времен пребывания Иисуса Христа на Земле, и в основе лежит преподанное им учение.

Баптизм являет собой непрерывающуюся связь на протяжении всех времен с учением Иисуса Христа. На протяжении истории эта связь сохранилась и по сей день, которую продолжают верующие баптисты. С самого начала истории христианства, христиане претерпевали гонения, начиная со времен Римской империи.

Гонения на церковь и верующих в Советском Союзе не были чем-либо новым, и репрессии были не менее тяжкими, чем растерзание львами христиан в Античности. Это очередной этап и ступень испытаний для истинных верующих и церкви Христа на Земле, о которых говорится в Библии. «Если Меня гнали, будут гнать и вас» [2], «Все желающие жить благочестиво во Христе Иисусе будут гонимы» [3].

В XX в. начало борьбы с религией принадлежит еще В.И. Ленину. Эту политику продолжил И.В. Сталин, который в своей ненависти применил жесточайшие меры против верующих, сначала путем антирелигиозной пропаганды, которая атаковала умы всего общества через прессу, СМИ и через насаждение коммунистической идеологии, коммунистическое атеистическое воспитание поколения в школах и так далее. Наиболее известным источником высмеивания верующих являлись карикатуры журнала «Безбожник». Активно рисовался в верующем человеке образ опасного «врага народа или классового врага» [4]. Сталин особо яростно высказывался по этому поводу: «... Нынешние кулаки и подкулачники, нынешние антисоветские элементы в деревне – это большей частью люди «тихие», «сладенькие», почти «святые»... Чтобы разглядеть такого ловкого врага и не поддаться демагогии, нужно обладать революционной бдительностью, нужно обладать способностью сорвать маску с врага и показать колхозникам его действительное контрреволюционное лицо» [5].

Это было обращено именно к верующим, в которых видели ненавистников революции. Поэтому начиная с 20- годов и до конца 80-годов у христиан СССР не было свободы вероисповедания.

А именно с 1929 г., когда 8 апреля было издано Постановление ВЦИК и СНК РСФСР «О религиозных объединениях» [6].

Согласно этому постановлению теперь была строго ограничена деятельность всех религиозных культов, а именно: церкви, молитвенные дома, храмы, монастыри, синагоги, собрания по домам, где жили христиане, всевозможные союзы, объединения, воскресные школы и христианское воспитание в целом – все было под строгим запретом. Эти меры и последующие издававшиеся законы касались любых религиозных организаций и культов.

Но по отношению к верующим евангельского баптистского, да и в целом протестантского направления была особая политика.

Именно евангельские верующие были основной мишенью Советской власти и сталинской политики по уничтожению врагов Советской власти. В результате исследования были сделаны следующие выводы: Советское государство имело целью скорейшее искоренение церкви, верующих и религии в целом в государстве, с применением при этом радикальных мер и способов.

Но главный вывод по всей работе следующий: гонения и трудности, которые на протяжении истории претерпевала христианская церковь – это не случайные исторические стечения обстоятельств. Это исполнение того, о чем написано в Библии: церковь была и будет гонима.

Литература:

1. BULGAC, V. *Apariția mișcării baptiste în Basarabia. 1812-1890*, p. 8.
2. *Библия*, Иоанна 15:20
3. *Библия*, 2 Тимофея 3:12
4. САВИН, А.И. *Советское государство и евангельские церкви Сибири в 1920-1941 гг.* Новосибирск, 2004, с. 44.
5. САВИН, А.И. *Советское государство и евангельские церкви Сибири в 1920-1941 гг.* Новосибирск, 2004, с. 47.
6. *Ibidem*, с. 52.

**DECONSTRUCȚIA MESAJULUI
PUBLICITAR CONTEMPORAN**

(Aspecte filosofice)

Marina SEREDOVSCHII

CZU: 167.2:659.12

seredovschiiarina98@mail.ru

Ipoteza prezentată este că deconstrucția mesajului publicitar în această lucrare reprezintă, întâi de toate, o încercare de substratizare a fenomenelor publicitare și rolul lor în viața cotidiană a fiecărui om, iar scopul cercetării este abilitatea de a prezenta publicitatea dintr-o perspectivă filosofică și dezmembrarea ei pe concepte, analize și teorii multilaterale. Unul dintre cele mai plauzibile gânduri pe care le-am folosit este al Nataliei Mucerschi, care, din perspectiva sa spune că: „Publicitatea constituie o formă particulară de comunicare ce își are regulile, simbolurile și, să zicem, miturile sale. Textele publicitare prezintă un material bogat pentru studierea mecanismelor lingvistice, comunicative, creative și a strategiilor de generare a sensurilor în condiții complexe de interacțiune discursivă. În acest sens, este interesantă analiza tehnicilor de generare a sensurilor de manipulare, orientate spre modificarea opiniei, imaginii lumii, ierarhiei valorilor, comportamentului, gusturilor, preferințelor, aprecierilor” [4, p.46]. Ne referim la evoluția mesajului publicitar în decursul istoriei, obiectivele ei și cele mai importante tipuri după care pot fi clasificate. Am ajuns la concluzia că succesul publicității îl deține și faptul că formarea unei publicități este un proces consecutiv și integru, la baza căreia a stat o cultură, un grup de oameni și o idee, iar simbolul odată creat sau folosit va deveni o productivitate, o cultură apartine în care noi, oamenii, ne formăm și formăm, preluăm credințe și deținem cu ajutorul lor informație. Simbolistica publicitară și evoluția ei este prin importanța pentru o analiză eficientă a unei laturi sociale, anume după publicitățile pe care ea le avea, prezentând de ceea ce aveau nevoie atunci oamenii și cum și prin ce oamenii își prezentau produsul lor. Un mare impact în deconstrucția publicităților pe categorii l-au avut Dan Petre și Mihaela Nicola deosebind trei tipuri de publicitate: de informare, de convingere și reamintire [1, p.4].

Ideologia publicitară optează să determine conceptul de „brand” sub diferite aspecte filosofice, urmând să analizeze nu doar apariția și structura obiectului cercetării, ci și influența din punct de vedere filosofic.

Branding-ul reprezintă în primul rând o orientare valorică. Sistemele care sunt ideologice (neoliberalismul, socialismul) cedează față de noul val postmodern al creatorilor de stil de viață, care sunt niște ingineri noi, unde iau brand-ul nu doar ca un produs, ci ca o ontologie complexă, etică socială, o anumită relație cu obiectele ce îl înconjoară pe om, sisteme de coordonate valorice și cu o anumită relație cu sine și imaginea sa. Oferim o viziune clară despre miticul în publicitate prin Corina Gavriș, care spune că „publicitatea modernă nu numai că reprezintă obiecte antropomorfe, ci le conferă și proprietățile totemurilor – apărători mitologici ai omului de la o varietate de probleme care variază de la victorie asupra îmbătrânirii naturale pentru a depăși necazurile din viața personală” [3, p.156] și, la fel, o analiză particulară asupra paradoxului în sfera mediatică prin Dîncu; care spune că „Publicitatea paradoxală, încălcând normele de gen acceptate ale comunicării publicitare, întrucât „tehnica publicității din ea, cele mai bune probe, se pare, se bazează pe ideea informațională că, cu atât mai mult atrage atenția cu atât mai mult încalcă și acceptă norme comunicative, restructurând astfel sistemul așteptărilor retorice” [2, p.18].

Propunem o analiză filosofico-socială a publicităților seriei publicitare „Drumul Vinului în Republica Moldova și România” ce reprezintă mai multe șosele turistice care traversează zone viticole și istorice, în care se încadrează vizitarea regiunilor vitivinicole (podgorii, ferme viticole, vinării) și activitățile antreprenoriale conexe (restaurante, hoteluri, ferme de vacanță, vinoteci), care au ca obiectiv „sporirea teritoriilor cu vocație de vin”. În prezent, în Moldova, situația din punctul de vedere al comunicării către public este extrem de neomogenă. În anii de criză globală, de care turismul, în general, nu este scutit, acest imens domeniu de natură, istorie, peisaj, produse excelente, culturi, tradiții, gastronomie, acoperă întreaga zonă națională și continuă să uimească vizitatorii din întreaga lume, spune <https://www.hey moldova.com> [5].

Aspectul de bază în interpretarea unei publicități îl reprezintă anume descifrarea mesajelor și imaginilor în particular cu ajutorul unor tehnici și interpretări semiotico-structurale, simbolistice, semioticii discursive și logicii sale. Aceste publicități conțin în sine un adevărat patriotism și symbolism al culturii, iar interpretarea vinului și inducerea lui în perspectivele publicitare nu doar că amplifică interesul persoanei către pro-

dusul său, ci și o încercare de creare a unei adevărate capodopere a publicității contemporane. De la începutul temei ne-am propus să evaluăm cât mai multe aspecte filosofice din diferite perspective ale fenomenului mediatic și, sub diferite aspecte, acest lucru ne-a reușit, modelele și formele de publicitate fiind dezvăluite, conceptul de brand fiind dezmembrat și înțeles, iar mediul semiotic și publicitățile mitice, și paradoxale au fost cu succes analizate nu doar în cadrul propriului teren analitic, ci și din perspectiva lor în raport cu societatea și omul. Iar studiul de caz a oferit subiectului capacitatea de a prezenta în absolută amploare publicitatea noastră nu doar ca un teren de analiză, ci și ca o mândrie a țării noastre.

În concluzie, publicitatea, la prima vedere, ce pare a fi doar un spectru psihologic al marketingului, este într-adevăr o adevărată ideologie și enciclopedie filosofică care conține numeroase semne, credințe și deprinderi pe care sau le acumulăm, sau ne naștem cu ele. Publicitatea oglindește societatea, cu toate dorințele, neajunsurile, temerile și tendințele pe care le are omul contemporan, iar noi, ca să ne cunoaștem pe noi înșine, trebuie, în primul rând, să înțelegem ceea ce ne atrage, de ce și cum să folosim resursele de care dispunem.

Referințe:

1. PETRE, Dan, NICOLA, Mihaela. *Introducere în publicitate*. București: Comunicare.ro, 2004.
2. DÎNCU, V. S. *Comunicarea simbolică. Arhitectura discursului publicitar*. Cluj-Napoca: Dacia, 1999.
3. GAVRIȘ, Corina. *Câteva lucruri de știut despre reclame*. București: Historia, 2012.
4. MUCERSCHI, Natalia. Conținuturi implicite în discursul publicitar. În: *Philologia*, 2009, nr. 1-2(242). ISSN 0236-3119.
5. <https://www.hey moldova.com>

ECONOMIA SUBTERANĂ ÎN RSSM ÎN PERIOADA 1940-1941

Alexandru ANTOCIAN

CZU: 330(478)"1940/1941"

antocian.alexandru@bk.ru

This article represents the results of the research on the topic of the shadow economy in Moldavian Soviet Socialist Republic in the period of 1940 – 1941.

The aspects of the underground economy in MSSR are emphasized through the historiographic and archival materials from Republic of Moldova.

Between 1940-1941, the communist regime imported in Bessarabia not the soviet economy, but elements such as bribery, speculations, misappropriation of government funds.

Tematica economiei subterane din RSSM în perioada 1940-1941 nu s-a bucurat până acum de o atenție deosebită în istoriografia națională.

Această lacună poate fi lesne înlăturată prin valorificarea documentelor de arhivă sovietice, accesibile la noi după 1991 și mai ales după 2010, când o serie de fonduri din arhiva partidului și a altor instituții au fost desecretizate și accesul a fost simplificat la maxim. Sursele de arhivă sunt foarte importante, dar pentru reconstituirea echilibrată a acestei teme avem nevoie și de surse orale și memorialistice. Din varii motive, nu am reușit să identificăm surse din această categorie, dar am încercat să rezolvăm parțial această lacună printr-o lectură critică a textelor oficiale. Evident, pentru a înțelege natura sistemului impus la noi, este nevoie de cunoașterea contextului general, la nivel unional.

Cercetarea minuțioasă a economiei subterane din RSSM, chiar din primul an al instaurării regimului comunist este imperioasă, dat fiind că nu putem înțelege fără această evoluție din domeniul economic și în special al pieței negre, subterane, din deceniile ulterioare.

După prăbușirea URSS, în Moldova, ca și în alte republici sovietice, a demarat un proces sinuos de trecere la economia de piață, bazată pe proprietatea individuală și inițiativa privată, care a avut drept corolar și apariția unor fenomene negative, precum criminalitatea organizată și a altor fenomene conexe – jafuri, tâlhării, racket, delapidare de fonduri, comerț ilegal, raiduri banditești, privatizări ilegale.

Efectele acțiunilor date reverberază și astăzi în relațiile economice și sociale din cadrul Republicii Moldova.

După cum vom arăta în continuare, o parte importantă a acțiunilor economice ilegale de după 1991 își au originea în sistemul economic sovietic. Scopul principal al lucrării este cercetarea și evidențierea aspectelor economiei subterane din RSSM în perioada anilor 1940-1941 pentru a înțelege cum a activat acest sistem la început și cum în perioada de după 1944 al reinstaurării regimului comunist, funcționarea sistemului dat a fost reanimată. Ne-am propus să realizăm scopul cercetării prin analiza a două paliere, obiective de bază, și anume, primul ține de prezentarea cadrului general al economiei tenebre în URSS, fiindcă elementele existente la nivelul unional sunt valabile și pentru fiecare republică în parte. Al doilea palier sau obiectiv este depistarea și analiza aspectelor economiei subterane în RSSM pentru a înțelege care elemente au fost importate de puterea sovietică în momentul ocupării și anexării Basarabiei în 1940 și care nu au reușit să fie aplicate în primul an de regim sovietic. În ce privește cadrul general, modul în care a apărut și a funcționat economia subterană în URSS au fost scoase în evidență prin valorificarea materialului istoriografic existent, printre care se numără monografiile și articole din reviste științifice, majoritatea lor apărute în Rusia după 1991 și întemeiate pe o cercetare minuțioasă a arhivelor și a metodelor de cercetare avansate din Occident. Deși apărute în Rusia, aceste contribuții istoriografice nu aparțin doar cercetătorilor ruși, dar și celor occidentali, lucrările cărora au fost traduse în limba rusă.

O parte considerabilă a lucrărilor aparține și cercetătorilor postsovietici care s-au format la școli prestigioase din Occident, mai ales din Statele Unite. Temele principale abordate în istoriografia economiei subterane sovietice sunt corupția, delapidarea proprietății socialiste, deturnarea fondurilor de stat, comerțul ilicit, acțiunile speculative, reparțizarea fondului locativ.

Aspectele existente în RSSM au fost cercetate prin valorificarea și lectura critică a materialelor de arhivă din cadrul AOSPRM, arhiva fostului CC al PCM și ANRM, fosta arhivă de stat a RSSM, astăzi Arhiva Națională a R.Moldova. De la Arhiva Organizațiilor Social-Politice, am folosit documente din Fondul 51, unde sunt depozitate acte din corespondența Comitetului Central al Partidului Comunist din Moldova cu procuratura, instanțele judiciare unionale și regionale, NKVD etc.

Din fondurile de la Arhiva Națională din Republica Moldova, am utilizat mai ales Fondul 2948 care cuprinde acte despre comerțul ilicit, precum și despre distribuția fondului locativ și afacerile cu apartamentele din orașul Chișinău. În urma cercetărilor efectuate, au fost evidențiate mai multe aspecte ale economiei sovietice, atât la nivel unional, cât și republican (pentru RSSM). În primul rând, se cuvine de subliniat faptul că specificul sistemului economic sovietic s-a întemeiat oficial pe planificarea centralizată, anularea proprietății private și a economiei de piață. În realitate, așa cum au demonstrat mai mulți istorici, precum Elena Osokina, o cercetătoare ruso-americană, multe elemente ale economiei de piață și inițiativa privată nu au dispărut complet, nici chiar în anii 1930-1940, perioada de apogeu a stalinismului.

Supraviețuirea acestor reminiscențe ale economiei de tip capitalist se explică prin incapacitatea statului și al nomenclaturii sovietice de a atinge anumite obiective de producție prin economia oficială de stat și a organiza o distribuție corectă și echitabilă ale fondurilor alimentare, a spațiilor locative, a bunurilor de larg consum etc. Economia sovietică a fost economie a penuriei, a deficitelor permanente, mai ales în ce privește produsele alimentare și alte mărfuri de primă necesitate.

De aici provine apariția și înflorirea unui sistem de producere și distribuție ilegală a bunurilor. Acest sistem sovietic, în ciuda promisiunii de a fi un model exemplar care să lichideze inegalitățile sociale specifice sistemului capitalist, al economiei de piață, a perpetuat inegalitățile și a redus dramatic posibilitatea de alegere a consumatorului de rând.

Sistemul respectiv însă a oferit elitei de partid și de stat să devină principalii beneficiari. Se observă că atât în întreprinderile industriale, cât și în cele agricole de stat – sovhozurile, cât și cele colective, colhozurile, puține în 1940-41, nivelul și delapidarea proprietății de stat și a bunurilor era un fenomen foarte răspândit [1, f.43]. Deturnările de fonduri se realizau prin intermediul persoanelor din conducerea raională și republicană abilitate cu monitorizarea acestora. Cererile CC al PCM de a elimina aceste ilegalități au fost ignorate, în mare măsură, de organele ierarhic inferioare care în continuare se vor eschiva de la păstrarea strictă a evidenței bunurilor intrate în posesia statului în 1940-41, mai ales în spațiul urban, unde domeniile principale ale economiei au fost naționalizate, precum spațiile locative, transportul, comerțul și industria [2,

p.335]. Miliția și NKVD nu luau atitudinea convenită pentru a trage la răspundere persoanele respective sau erau părtași la acțiunile ilegale.

În orașul Chișinău iese în vileag distribuția inegală al fondului locativ realizat de Direcția Locativă Orășenească. Pentru amenajarea unor spații destinate activităților instituțiilor sovietice, unii oameni erau privați de spațiul locativ personal. Apartamentele care aparțineau persoanelor refugiate în România erau ocupate de soldații Armatei Roșii, de lucrători ai securității, sau de unii procurori. Bunurile din multe apartamente nu erau fixate în actele contabile, ceea ce permitea vânzarea acestora la prețuri speculative, chiar dacă posesorii mai erau în viață.

Faptul că apartamentele erau o pârghie de constrângere a populației s-a observat prin ezitarea autorităților de a acorda spațiu locativ persoanelor venite la Chișinău din România. În condițiile de iarnă, mulți au decedat de frig în lipsă de adăpost, iar organele de miliție nu au luat atitudine pentru rezolvarea problemei [3, p.154].

În cele din urmă, dar nu în ultimul rând, din consultarea literaturii de specialitate și a surselor de arhivă, URSS a exportat în Basarabia în 1940-41 nu atât sistemul economic sovietic, ci mai ales componentele acelui tip de economie care țineau de corupție, mită, delapidări, speculație. Acest lucru s-a întâmplat mai ales în spațiul urban și care a poziționat populația locală, indiferent de etnie, într-o situație perdantă, dar care a fost profitabilă elitei de partid și de stat, alcătuită în majoritatea din cadre venite de peste Nistru, din fosta RASSM, sau alte republici sovietice, în special Rusia și Ucraina.

Referințe:

1. AOSPRM, F. 51, inv. 1, d. 63, f. 43.
2. MORARU, A. *Istoria românilor. Basarabia și Transnistria (1812-1993)*. Chișinău: Universul, 1995.
3. CAȘU, I. *La originile sovietizării Basarabiei. Identificarea „dușmanului de clasă”, confiscări de proprietăți și mobilizări la muncă, 1940-1941*. Chișinău: Cartier, 2014. ISBN 978-9975-79-830-3.

Recomandat
Igor CAȘU, dr., lector univ.

ALEGERI PARLAMENTARE ȘI COMUNALE ÎN JUDEȚUL CAHUL ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Cristian BOLOTNICOV

CZU: [94 + 324](478-24)"1919/1941"

b.c1998@outlook.com

The elections during the interwar period showed that Romania remained a democratic state despite all of the problems and political corruption it faced.

In this article, I tried to analyze main differences between the election processes of the entire country compared to the local levels taking Cahul District as an example.

Alegerile reprezintă unul dintre instrumentele democrației și o parte din esența acesteia. Reprezentând transferul puterii și suveranității de la cetățeni la persoanele alese să exercite mandatul limitat în timp și atribuții, ele au urmat pe parcursul timpului o cale lungă de evoluție ca abia în sec. XVIII să ajungă a fi reprezentative și cu sufragiu universal, cel puțin în rândul bărbaților. În același timp, în momentul actual, perioada interbelică nu este pe deplin cunoscută, iar aspectul electoral al vieții din Basarabia în perioada României mari este în mare parte unul șters, fiind abordate în studii alegerile din primul deceniu interbelic.

Din aceste considerente, propunem atenției Dvs. următorul studiu care intenționează să ofere o imagine mai clară și mai detaliată a ceea ce au reprezentat alegerile în Basarabia interbelică.

Primele alegeri parlamentare bazate pe sufragiu universal au avut loc în România Mare în anul 1919 și au fost organizate de Guvernul „tehnocrat” condus de generalul Arthur Văitoianu. Aceste alegeri au dat României întregite primul său Parlament, unde au fost aleși 837 de deputați și senatori, o cifră uriașă pentru acele vremuri și o disproporție evidentă între numărul populației și necesarul de reprezentanți. Totuși, menirea acelui legislativ a fost de a ratifica actele Unirii din 1918 și de a demonstra legalitatea acestora în fața Aliaților de la Conferința de pace de la Paris care a dus în cele din urmă la recunoașterea internațională a Marii Uniri. Politica românească în perioada interbelică a fost marcată de o instabilitate politică continuă, iar acest lucru s-a manifestat încă din primii ani de existență a statului național unitar român. Dizolvarea Parlamentului în 1919 a dus la alegeri parlamentare noi în 1920, 1921, iar alegerile din 1922 au adus în cele din urmă un câștigător clar în persoana Partidului Național Liberal și a lui Ion I.C. Brătianu care a

obținut un mandat și a devenit primul Guvern al României interbelice care și-a dus la capăt mandatul de 4 ani, după care instabilitatea politică a revenit, iar în al doilea deceniu aceasta s-a înrăutățit tot mai mult, ducând la o „explozie” de partide și grupări politice care au fragmentat serios societatea românească și a creat un teren fertil pentru instaurarea dictaturii regale a lui Carol al II-lea.

Când vorbim despre istoria electorală a României interbelice, este important să avem în vedere și faptul că evoluția și dezvoltarea sistemului electoral cunoaște două mari perioade distincte:

- Perioada 1919-1926: a mai fost numită în istoriografie și perioada „o țară, două sisteme” ca urmare a faptului că alegerile în întreaga țară nu se desfășurau după o legislație electorală unică. Basarabia și Vechiul Regat aveau sistemul reprezentării proporționale, iar Transilvania și Bucovina pe cel al majorității absolute sau relative. În plus, la primele alegeri cu sufragiu universal din 1919 în Transilvania a funcționat și principiul „acolo unde nu e concurență, nu se votează”, ceea ce a condus ca din cei 205 deputați aleși, doar 61 au avut parte de concurență [1, p. 23].

- Perioada 1926-1937, sau perioada Primei majoritare ce a dus la „mimarea” într-o oarecare măsură a democrației, în care legislația electorală a devenit unificată și aplicată pe întreg teritoriul țării. În această perioadă, s-a introdus și pragul de intrare de 2% în Parlament și a avut loc dispariția partidelor regionale ca urmare a fuziunii acestora cu cele din Vechiul Regat.

Analizând modul în care s-au desfășurat alegerile în județul Cahul, analiză care nu a fost realizată în mod planificat, din cauza pandemiei, am constatat totuși unele aspecte cel puțin inedite care țin de această regiune. În fapt, județul Cahul a fost o unitate administrativ-teritorială care nu a deviat prea mult de la specificul sudic al Basarabiei, care este o regiune preponderent populată de coloniști străini încă din perioada administrației țariste, dar spre deosebire de celelalte județe sudice, în Cahul nu au fost prezente rebeliuni sau acte de revoltă din partea populației alogene, probabil și din cauza că populația majoritară era românească și în cei 106 ani de ocupație aceasta nu își pierduse cu totul identitatea, iar mulți dintre ei „aveau legături de rudenie” cu cei din Vechiul Regat [2, p. 40]. În același timp, este de remarcat faptul că județul Cahul a fost considerat de către mulți ca fiind un bastion al Mișcării Legionare în Basarabia, acest lucru fiind demonstrat și de rezultatele alegerilor

parlamentare din iunie 1931, unde liderul Mișcării, Corneliu Zelea-Codreanu va obține un mandat de deputat și va consemna că din cele 34 000 de voturi obținute „Cahulul cu aproape 5 000 de voturi” [3, p.46].

Scopul prezentei lucrări a fost de a oferi o imagine mai clară și de a evidenția fazele premergătoare și evoluția sistemului electoral românesc în perioada interbelică, dar și modul în care legislația electorală decretată la nivel național era aplicată la nivel local și ce proporții a atins influența legionarilor în județul Cahul, precum și modul în care aceștia au atins un asemenea succes.

Concluzii. În decursul celor 22 de ani de existență a Statului Român, alegerile au asigurat existența mai mult sau mai puțin a unei democrații funcționale care a permis perindarea la putere a unor serii de partide și grupări politice care au reprezentat diverse categorii de populație.

Totuși, instabilitatea politică constantă și lipsa progreselor exprimate de nerealizarea promisiunilor din campania electorală, abuzurile guvernului și existența zestrei guvernamentale datorată lipsei sau unei culturi politice scăzute în rândurile populației au dus, în cele din urmă, la „falimentul” democrației românești interbelice.

În cadrul lucrării, am analizat și modul în care județul Cahul nu a făcut excepție de la specificul general al proceselor electorale din țară, fiind mai mult o regulă decât o excepție, cum ar fi în cazul celorlalte județe din sudul Basarabiei care de multe ori au fost sub „stare de alertă”. Cercetarea istoriei electorale a Basarabiei înlesnește promovarea în cadrul societății a unei imagini obiective și echilibrate privind viața politică din Basarabia interbelică. Având în vedere că în ziua de astăzi, perioada interbelică încă nu a ajuns să fie prezentată obiectiv din toate punctele de vedere, iar subiectivismul și anii de ocupație sovietică împiedică aflarea adevărului, chestiunea privind alegerile din provincia dintre Prut și Nistru ar trebui să prezinte un interes crescut din partea mediului academic din țara noastră.

Referințe:

1. PREDA, C. *Rumîniî fericiți – Vot și putere de la 1830 încoace*. Iași: Polirom 2012. 142 p.
2. GUSTI, Dimitrie. *Enciclopedia României*. Vol. II, 1938. (<http://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/cahul/>) (accesat pe 30.05.2020).
3. ZELEA-CODREANU, C. *Pentru legionari*. București: Scara, 2015.

Recomandat

Anatol PETRENCU, dr. hab., prof. univ.

SOBE, CUPTOARE ȘI CĂMINE ÎN SPAȚIUL PRUTO-NISTREAN LA SFÂRȘITUL SEC. XIX - ÎNCEPUTUL SEC. XX: TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE

Elena COJOCARI

CZU: 904:683.9"18/19"

elenacojocari1980@gmail.com

The research is a contribution to the identification, documentation and safeguarding of traditional heating systems. The heating and food preparation system was the central element in all homes. The stoves and ovens were made of river stone, brick and clay. The smoke evacuation system from the houses was improved in the first half of the twentieth century. In the urban mansions there were built stoves with decorative tiles and fireplaces.

Deși au fost prezente în toate casele, de la cele monocelulare până la conace cu multe odăi și s-au bucurat de atenția cercetătorilor, care le-au dedicat studii, sistemele de încălzire din spațiul Pruto-Nistorean nu au făcut până în prezent subiectul unei sinteze monografice în Republica Moldova. Sobele, cuptoarele și căminele erau de primă necesitate în gospodărie, ele asigurând confortul și hrana familiei, spațiu de protecție și refugiu [4, p. 458]. Urbanizarea, trecerea la noi sisteme de încălzire, mai sigure și mai moderne, cu gaz ori electrice, a făcut ca populația să renunțe la vechile sisteme, optând pentru siguranță, accesibilitate, randament și stil. Documentarea lor este necesară acum, cât este vie memoria meșterilor din secolul XX, care au trăit o legătură mai strânsă cu lumea rurală și tot ce este legat de habitatul tradițional.

*Cuptor de copt pâine, cu lejanță;
Muzeul Casa țărănească din sec. XIX, în s. Butuceni, r-nul Orhei (fotografie I. Ștefăniță)*

Soba cu plită; casa părintească I.Bostan, s. Brânza, r-nul Cahul (fotografie I. Xenofontov)

Cămin, or. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, 60, (fotografie E. Cojocari)

În secolul XIX marea majoritate a locuințelor în spațiul dintre Prut și Nistru erau mono- sau bicelulare. Vatra a reprezentat elementul central în toate locuințele. Cele mai timpurii sobe și cuptoare de cărămidă cu hogeag pentru evacuarea fumului au fost atestate doar în casele domnești, mănăstirești și boierești. Populația de rând, în funcție de zonă și tradiția locală, a utilizat piatra de râu și a meșterit de sine stătător atât cărămida necesară pentru construcție, cât și cuptoarele. Sistemul de evacuare a fumului din case a fost perfecționat pe parcursul ultimelor două secole, ajungând la performanțe în prima jumătate a secolului XX.

Tot din această perioadă sunt atestate sobele cu plită de fier, cu cenușar, cu uși de fier și cu ursoaică în pod. Călătorii străini care au descris Țările Române au lăsat relatări despre aspectul caselor și al sistemelor de încălzit. Ei menționează că viața familiei se desfășura în jurul vetrei, care era sursa de căldură, hrană, uneori și lumină. În spatele vetrei se afla patul de lut/cuptorul/lejanca, pe care dormeau copiii, loc care s-a transformat într-o odaie mică, ascunsă și mai intimă [2, p. 233].

Din perioada interbelică, conform statisticilor medicilor igienişti, locuințele din mediul rural și urban aveau spațiu redus, adăpostind familii mari. Sistemul de încălzire era defectuos din considerentul că hogeagurile eliminau fumul în pod, pe ușă ori fereastră, iar lipsa posibilității de aerisire a încăperilor era cauza multor boli.

Deși în unele sate se construiau case mai spațioase, obiceiul de a ierna cu toată familia într-o singură odaie a dominat inclusiv în secolul XX. Cu toate acestea, contemporanii menționează aspectul îngrijit pe care îl aveau locuința și sistemul de încălzire: *„într-un colț al odăii, spre răsărit sunt atârinate sfintele icoane, împodobite cu flori, încadrate într-o draperie, făcută dintr-un cearșaf cusut sau dintr-o bucată de borangic (...). Sub icoane, e o laviță lungă de lemn, la țaranii frunțași câte un pat-divan, acoperit cu o saltea de paie, peste care e aruncat un lăicer sau niște scoarțe (...). Lângă pat este o masă acoperită cu o bucată de pânză curată.*

Într-unul din colțurile casei stă un scrin colorat, deasupra căruia sunt puse cu orânduială perine, scoarțe și altele din zestrea fetei. Casa țărănească are de obicei trei ferestre și o ferestruică mică în dosul sobei. Asemenea și în cămăruța dinspre curte, numită ochi. Ferestrele

au geamuri (sticlă), foarte rar se văd ferestre de burduf bine întins” [1, p.149-150]. Atât casa cât și soba sau cuptorul erau construite din materiale naturale: bârne, piatră, lemn, lut, paie, oale, lipite cu lut și văruite.

Interiorul odăilor, cât și aspectul sobelor era menținut curat, fiind reparat periodic și spoit cu var. Dat fiind faptul că în această perioadă în Basarabia conviețuiau mai multe etnii, locuințele prezentau o diversitate de trăsături caracteristice. Astfel, sistemele de încălzit la popoarele balcanice erau adaptate la o climă mai prietenoasă, având vatra deschisă, cu hogaagul mare, iar la cele din nord, deprinse cu iernile lungi și geroase, cuptorul mare necesita mult foc și menținea căldura o perioadă mai îndelungată. Totuși, coloniștii s-au adaptat la tradiția locală, preluând construcția sobelor și cuptoarelor cu vatra închisă, cu dimensiuni racordate la înălțimea casei [5, p. 407-408]. Pe lângă cuptorul de copt pâine din casă era o sobă mică, cu o gaură sau două, la care se prepara mâncare și se încălzea casa zilnic în timpul rece al anului.

Pe timp de vară era utilizat cuptorul și soba de afară, din anexa casei sau din curte. Mai ales în perioada postbelică construcția bucătăriilor de vară a fost un prilej de a demola cuptorul din casă și a opta doar pentru sobe de încălzit, cu cahle [3, p. 332-340].

Un aspect deosebit de rafinat aveau sobele cu cahle și căminele din casele nobililor din Basarabia. Construite de către meșteri specializați, după modele germane, austriece, poloneze etc., înfrumusețate cu cahle de import, în stil clasic, baroc sau ecliptic, acest sistem de încălzire avea altă morfologie decât cele din casele obișnuite – sistem de încălzire în clopote, mult mai eficient după utilitate și randamentul căldurii decât cel în fumuri. Exemple rare de astfel de sobe s-au păstrat în incinta câtorva monumente de arhitectură, vile urbane din Chișinău și conace boierești din țară (care găzduiesc astăzi Muzeul Zemstvei, Muzeul Pedagogiei, Biblioteca publică pentru copii „I. Creangă” din Chișinău, precum și conacul familiei Bogdasarov, s.Lazo, r-nul Drochia, conacul Leonardi Buznea, s. Ciuciulea, r-nul Glodeni).

Reconstruirea, întreținerea și valorificarea lor ar constitui un aport esențial în favoarea salvagărdării și protecției patrimoniului construit. Cartografierea sobelor, căminelor și cuptoarelor, conservarea și

valorificarea lor ar avea un impact benefic asupra turismului urban și rural. În plus, păstrarea lor, nu numai în amintirea pasivă, dar și utilizarea în practică, ar salva de la dispariție practicile intangibile ale patrimoniului local – tradițiile de a prepara hrana de ritual și de ceremonie.

Referințe:

1. ARBURE, Zamfir C. *Basarabia în secolul XIX*. Text îngrijit, studiu introductiv, note, comentarii, indice de Ion și Tatiana VARTA. Chișinău: Novitas, 2001.
2. *Călători străini despre țările române*. Vol. V, București, 1975.
3. CIOCANU, Maria. *Cartea Etnografului. Colecții muzeale. Obiceiuri și Tradiții populare*. Chișinău: Cartdidact, 2019.
4. ЗАЩУК, А. Внутренний и внешний быт жителей Бессарабии. В: *Материалы по географии и статистике России. Бессарабская область*. Т. II. СПб., 1868.
5. МАРУНЕВИЧ, Мария. *Гагаузоведение в XIX- XXI вв*. Гагаузия, 2018.

Recomandat

Andrei COROBCEAN, dr., lector univ.

**HABITATUL ENEOLITIC DIN BAZINUL
RÂULUI CIORNA
(Aspecte spațiale)**

Daniel CUCULESCU

CZU: 903"636"

voevodamd@gmail.com

This paper presents the Eneolithic habitat in the Ciorna river basin by using contemporary non-invasion research methods.

Data are provided on the repertoire of Eneolithic sites, mapping of settlements, distribution of settlements in the context of landforms and their density.

În momentul actual, în literatura de specialitate există o singură lucrare care abordează habitatul eneolitic din bazinul râului Ciorna, afluent al Nistrului. Încă în anul 1955, în cadrul lucrărilor de perieghază, efectuate de către V. Markevici a devenit evidentă necesitatea cercetării vieții comunităților umane din trecut în contextul geografic creat de către râul Ciorna.

Scopul pe care și l-a propus atunci V. Markevici, anume cercetarea părții inferioare a bazinului Ciorna și împrejurărilor acestuia, a demonstrat potențialul bazinului râului Ciorna ca o unitate geografică separată în ceea ce privește cercetarea epocii eneolitice. Astfel, în urma perieghazelor mai vechi, au fost descoperite 24 de așezări eneolitice [1, p. 131]. Respectiv, partea superioară a bazinului a rămas necercetată și va fi abordată în prezenta lucrare.

Scopul acestei teme constă în reactualizarea repertoriului arheologic pe segmentul cronologic epoca eneolitică prin contribuții semnificative la cartografierea siturilor eneolitice din bazinul r. Ciorna. Prin aceasta, se urmărește crearea unei prime lucrări generalizatoare cu referire la microzona dată cu aplicarea metodelor moderne de cercetare spațială arheologică. Urmărim să identificăm dacă în perioada eneolitică, bazinul superior al r. Ciorna era și el populat de comunități preistorice, iar lipsa unor situri eneolitice în repertoriile curente se datorează stadiului insuficient de cercetare. La istoricul cercetărilor cu referire la arealul stabilit slab cercetat, cu un caracter profund științific pot a fi atribuite doar lucrările lui V. Markevici care de fapt pune bazele unei

abordări microzonale al bazinului r. Ciorna și articolul publicat în 2014 de către Stanislav Țerna și colaboratorii Agenției Naționale Arheologice cu referire la un anume matereal identificat în muzeul Liceului „Al. Mateevici ” [2, p. 44].

Izvorul r. Ciorna se găsește la 2,5 km nord-vest de s. Cușlauca, la altitudinea de 240 metri și debutează în fl. Nistru de pe malul drept, la 425 km de la gura fluviului, la altitudinea de 20 metri. Lungimea râului este de 42 km, suprafața bazinului de recepție 294 km pătrați [3 p, 102]. Bazinul r. Ciorna se regăsește geomorfologic în regiunea de silvostepă a dealurilor Rezinei, reprezentată de un relief mixt, altitudinea maximă a versanților o constituie 338 m, însă predomină cea de 160-240 m [4, p. 93].

Cunoașterea unei culturi arheologice va fi mereu incompletă fără existența unor studii axate pe cunoașterea arealului geografic.

De aceea, studiile de geomorfologie, pedologie, cercetările de arheobotanică și arheozoologie vin să completeze tabloul natural în care comunitățile eneolitice și-au desfășurat activitatea [5, p. 30]. Siturile eneolitice din bazinul r. Ciorna în procent de 90 la sută sunt descoperite de către V. Markevici (24 de situri în urma periegezelor din anul 1954), iar 3 au fost adăugate mai târziu, numele descoperitorului nefiind menționat în repertoriu.

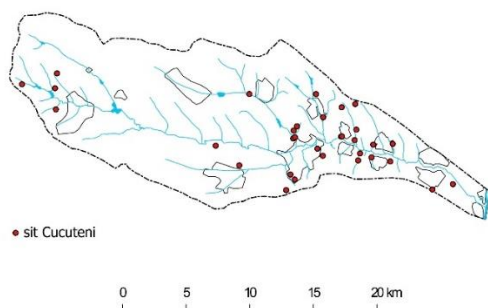
Astfel, în ultimul repertoriu al monumentelor din raioanele Rezina și Șoldănești în bazinul r. Ciorna se regăsesc 27 de monumente arheologice atribuite culturii Cucuteni-Tripolie [6, 7].

Pentru cercetare, în anul 2020, a fost preconizată partea superioară (vestică) a bazinului r. Ciorna, neacoperită de periegezele vechi ale lui Markevici. Ca punct de start a fost selectată zona s. Cotiujenii Mari, urmând ca treptat să fie acoperit întregul teritoriu planificat. Din păcate, planul periegezelor a fost radical modificat de criza epidemiologică și restricțiile impuse de aceasta.

Respectiv, s-a reușit doar cercetarea de suprafață a zonei de la vest de Cotiujenii Mari, unde au fost descoperite patru situri cucuteniene: Cotiujenii Mari V, Cotiujenii Mari VI Dealul izvorului, Cotiujenii Mari VII Valea fântâniei, Cotiujenii Mari VIII.

Procesarea datelor noi și vechi a oferit noi informații despre evoluția habitatului eneolitic din bazinul r. Ciorna.

Distribuirea cantitativă a siturilor după etape cronologice a oferit următoarele rezultate raportate la numărul de așezări: 1 timpuriu, 8 mijlociu, 21 târziu, 1 necunoscut. Analiza amplasării siturilor în contextul formelor de relief a oferit următoarele informații cu referire la amplasarea așezărilor în contextul formelor de relief. Astfel așezările din arealul respectiv le sunt împărțite în modul următor: 13 așezări promontoriu înalt, 4 așezări promontoriu jos, 15 așezări pantă joasă. Aceste așezări aparțin tuturor celor trei etape principale ale culturii Cucuteni-Tripolie.

Harta așezărilor eneolitice din bazinul râului Ciorna

Am observat că populațiile din diferite faze aveau anumite preferințe față de alegerea locului de trai: în perioada timpurie erau preferate locurile înalte, în cea mijlocie locurile înalte își mențin actualitatea însă cu o trecere ușoară la amplasarea așezărilor în văile râurilor, iar în faza târzie habitatul uman era concentrat jos, în văile râurilor.

Se remarcă densitatea considerabilă a siturilor pe întreg bazinul r. Ciorna. Materialele arheologice colectate adevăresc intensitatea habitatului și spectrul larg al activităților economice de pe situri. Drept concluzie bazinul r. Ciorna constituie o regiune aparte în ceea ce privește locuirea acesteia în eneolit.

Bazinul dispune de importante resurse vitale activității umane în acest interval cronologic de timp. Bazinul r. Ciorna oferă forme de relief care au fost favorabile habitatului din toate etapele epocii eneolitice, atât în perioade pașnice, când siturile erau situate în văile râurilor, în

apropiere de apă, cât și în perioade mai tumultuoase, când așezările erau plasate sus pe promontorii înalte care ofereau protecție naturală. Dacă până în momentul lucrului asupra prezentei teme în bazin existau 27 de așezări atribuite eneoliticului, după efectuarea cercetărilor de teren au fost identificate încă 4 situri amplasate în bazinul superior al râului, care contribuie la creșterea densității siturilor în regiune și oferă date noi despre siturile mijlocii și târzii din Republica Moldova. Îndeosebi, important este situl Cotiujenii Mari VII – Valea fântâniei, care se remarcă mai ales prin suprafața sa de 40 de hectare.

Referințe:

1. МАРКЕВИЧ, В. Археологические памятники в бассейне нижнего течения реки Черна. В: *Известия Молдавского филиала Академии Наук СССР*, №5 (25). Кишинев: Государственное издательство Молдавии, 1955.
2. ȚERNA, Stanislav, POPOVICI Sergiu, ZABOLOTNÎI, Roman. *Noi date despre siturile Tripolye BII/CI și CII din Republica Moldova*. Memoria antiquitatis XXIX-XXX. Peatra-Neamț: Constantin Mătasă, 2014, p. 44.
3. CAZAC, V., MIHAILESCU, C., BEJENARU, G., GÂLCA, G. *Resursele Acvatice ale Republicii Moldova. Apele de suprafață*. Chișinău: Știința, 2007.
4. URSU, Andrei. *Raioanele pedogeografice și particularitățile regionale de utilizare și protejare a solurilor*. Chișinău, 2006.
5. ASĂNDULESEI, Andrei. *GIS (Geographic Information System) fotogrametri și geofizică în arheologie. Investigații non-invazive în așezări Cucuteniene din România*. Iași: Editura Universității „Al. Ioan Cuza”, 2014.
6. LEVIȚCHI, Oleg. *Repertoriul arheologic al raionului Rezina*. Chișinău, 1993.
7. НАНУ, V.P. *Repertoriul arheologic al raionului Șoldănești*. Chișinău, 1993.

*Recomandat
Sergiu MATVEEV, dr., conf. univ.*

ONU ȘI GESTIONAREA CRIZELOR

(Studiu de caz: problema Kosovo)

Mihaela MELNIC

CZU: 94(497.115)

mmelnic95@gmail.com

The United Nations' experience in Kosovo has been repeatedly cast in a negative light, which raised an important question about the role of the organisation in the international politics. My hypothesis will be that the UN was marginalised in terms of a military intervention in the Kosovo war, but it proved its relevance and necessity in dealing with the Kosovo crisis after ceasefire.

Menținerea păcii și securității internaționale constituie una dintre cele mai mari provocări cu care umanitatea se confruntă în epoca contemporană și, în același timp, aceasta reprezintă misiunea principală a Organizației Națiunilor Unite. În decursul existenței sale, ONU a depus eforturi uriașe pentru a îndeplini sarcina lăsată de fondatorii săi – *salvarea generațiilor viitoare de ororile războiului*. Cea de-a 75-a aniversare a ONU oferă o ocazie bine-venită de a reflecta asupra activității în domeniul gestionării crizelor a celei mai importante organizații din lume. Din aceste considerente, propunem atenției Dvs. prezentul studiu ce intenționează să abordeze rolul ONU în gestionarea crizelor în baza cazului Kosovo.

Problema Kosovo reprezintă o parte constitutivă a chestiunii iugoslave, precum și unul dintre cele mai dificile conflicte interetnice din epoca contemporană. Începând cu anii 1980, Kosovo prezenta toate semnele unei catastrofe iminente: aici era o societate autoritară, cu un șomaj ridicat, în special în rândul tinerilor educați, și o criminalitate crescândă; propaganda naționalistă, mai ales pe partea sârbă, a fost pompată de mass-media și de intelectuali, în timp ce diaspora albaneză devenea din ce în ce mai radicală [1, p. 62]. În astfel de condiții, părea aproape inevitabil ca abolirea autonomiei Kosovo (1989) să conducă la un război, în care urma să fie implicată comunitatea internațională. Cu toate acestea, ONU nu a reușit să vină cu un răspuns ferm și consecvent pentru a dezamorsa conflictul, care până la începutul anului 1999 se transformase într-un război civil.

În istoriografie, gestionarea crizei kosovare de către ONU tinde a fi abordată:

- fie ca un eșec al ONU ce a pus sub semnul întrebării capacitatea organizației de a face față crizelor internaționale;
- fie ca un caz controversat ce a pus organizația într-o mare dificultate, dată fiind opoziția cu care ONU s-a ciocnit în decursul gestionării crizei: nesupunerea Republicii Federale Iugoslave cerințelor și deciziilor Consiliului de Securitate, opoziția unor membri-cheie ai Consiliului la o eventuală intervenție militară externă în Iugoslavia, iar mai apoi, chiar și opoziția populației din Kosovo la o continuă administrare internațională a provinciei.

Păreerea potrivit căreia implicarea ONU în problema Kosovo ar fi fost un eșec este exprimată de foștii angajați ai UNMIK Iain King și Whit Mason, care în lucrarea *Peace at Any Price: How the World Failed Kosovo*, susțin că eșecul misiunii a constat în incapacitatea sau lipsa voinței de a transforma cultura politică kosovară [2, p. 6]. Pe de altă parte, Mats Berdal și Spyros Economides, autorii unui volum dedicat operațiunilor ONU de menținere a păcii – *United Nations Interventionism (1991-2004)*, afirmă că experiența ONU în Kosovo a fost aruncată într-o lumină negativă, fiind criticată pentru acțiuni ce nu s-au aflat sub controlul organizației [3, p. 217-218].

Rolul ONU în gestionarea conflictului kosovar a cunoscut mai multe situații paradoxale. Organizația a fost marginalizată de NATO în sensul unei intervenții militare, dar totuși, la finalul războiului, ONU a fost invocată pentru a legitima campania NATO, iar principiile și instituțiile ONU, neglijate inițial, au fost puse în fruntea gestionării situației post-conflict. Aceste contradicții pot fi înțelese luând în considerare condițiile specifice în care ONU trebuia să acționeze. Faptul că NATO și-a asumat decizia unei intervenții militare în Kosovo nu a însemnat că ONU își pierduse utilitatea, ci a constituit doar o mișcare tactică din partea SUA și a țărilor europene occidentale în condițiile în care exercitarea dreptului de veto de către Rusia și China în Consiliul de Securitate era previzibilă.

În realitățile postbelice, ONU și-a asumat sarcina restabilirii normalității în regiune, misiunea ONU din Kosovo fiind cea mai mare operațiune desfășurată până atunci. UNMIK a reprezentat un experiment fără precedent: aceasta a fost prima misiune în care toate organizațiile internaționale și regionale-cheie au operat într-un mod

integrat sub egida ONU. Acest fapt i-a permis misiunii să facă față unei provocări umanitare majore și unui program de reconstrucție imens în timp record. În perspectivă însă, autoritatea nelimitată de care se bucura administrația interimară a UNMIK a început a fi percepută drept exogenă, iar relația dintre oficialii UNMIK și populația locală devenise tot mai încordată de-a lungul anilor. Totuși, tranziția de la „eliberatori” la „colonizatori” nu este comună doar pentru UNMIK, ci și pentru alte misiuni cu funcții similare, precum Misiunea Națiunilor Unite în Bosnia și Herțegovina și Administrația Tranzitorie a Națiunilor Unite din Timorul de Est. La fel ca în cazul Kosovo, administrația internațională executată de aceste misiuni a fost văzută ca un proces extern, fapt ce i-a afectat legitimitatea [4, p.79-80].

UNMIK a trebuit să-și reexamineze rolul după ce Kosovo și-a declarat unilateral independența în februarie 2008. În noile condiții, misiunea și-a asumat sarcina de a monitoriza și facilita dialogul Pristina-Belgrad. UNMIK continuă să își implementeze mandatul într-o manieră neutră, concentrându-și atenția pe probleme de securitate, stat de drept, protecția minorităților, precum și pe atenuarea tensiunilor dintre Serbia și Kosovo.

Concluzii. În decursul existenței sale, ONU a jucat un rol crucial în gestionarea diverselor crize din întreaga lume, inclusiv a celei din Kosovo. Problema Kosovo rămâne pe agenda ONU, iar implicarea organizației în soluționarea crizei a înregistrat atât succese substanțiale, cât și eșecuri care i-au relevat imperfecțiunile. Experiența ONU în Kosovo a dezvăluit necesitatea reformei și a susținerii unei noi generații de operațiuni de menținere a păcii.

Astăzi, misiunile ONU rămân unul dintre cele mai eficiente mijloace disponibile pentru a răspunde provocărilor la adresa păcii și securității mondiale, dar totuși e nevoie ca acestea să țină pasul cu natura schimbătoare a conflictelor pentru a asigura în continuare relevanța organizației.

Prezentul studiu își aduce aportul la promovarea și dezvoltarea în istoriografie a celei de-a treia abordări a problemei: *ONU a fost marginalizată în perioada de vârf a conflictului din Kosovo, dar și-a dovedit indispensabilitatea în managementul crizei kosovare după încetarea focului*. Lucrarea, de asemenea, contribuie la cercetarea rolului ONU în

gestionarea crizelor internaționale prin analiza evoluției operațiunilor ONU și integrarea UNMIK în sistemul de menținere a păcii al organizației. Nu în ultimul rând, acest studiu constituie un omagiu dedicat aniversării a 75-a de la fondarea ONU, care este cea mai importantă organizație din lume și unica fiind capabilă să acționeze la nivel global în vederea menținerii păcii și securității internaționale.

Cercetarea problemei kosovare, la fel, înlesnește promovarea în cadrul societății a unui mesaj obiectiv și echilibrat privind cazul Kosovo. Având în vedere faptul că și Transnistria invocă precedentul kosovar, chestiunea Kosovo trebuie să prezinte un interes crescut din partea mediului academic din țara noastră pentru a se evita trasarea unor paralele acolo unde acestea nu există.

Referințe:

1. The Independent International Commission on Kosovo. In: *The Kosovo Report: Conflict, International Response, Lessons Learned*. Oxford: Oxford University Press, 2000.
2. KING, I., MASON, W. *Peace at Any Price: How the World Failed Kosovo*. Ithaca: Cornell University Press, 2006.
3. BERDAL, M., ECONOMIDES, S. *United Nations Interventionism (1991-2004)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
4. LEMAY-HEBERT, N. State-building from the Outside-In: UNMIK and its Paradox. In: *Journal of Public and International Affairs*, Princeton, January 2009.

Recomandat

Anatol PETRENCU, dr. hab., prof. univ.

MUNCA ELEVILOR ÎN COLHOZURILE ȘI SOVHOZURILE DIN RSS MOLDOVENEASCĂ (1960-1980)

Anghelina NAGARĂ

CZU: 94(478)"1960/1980"

nagara.anghel@gmail.com

This article presents the results of research on the topic Pupils work in collective households in the Moldavian Soviet Socialist Republic, between 1960 and 1980. The purpose of the research was achieved by interviewing 12 people participating in those events. The research methodology is based on memorialistic, historiographical and oral history sources. The study found out that pupils worked in soviet collective households with pleasure and didn't treat it as a negative fact.

În urma notelor ultimative din vara anului 1940, teritoriul Basarabiei a fost inclus în componența URSS și încadrat în sistemul de administrație sovietică. RSS Moldovenească trebuia înglobată în spațiul sovietic și prin componența ideologică conformă concepției marxist-leniniste. Acest proces, derulat și după reanexarea din 1944, s-a manifestat prin ajustarea realităților din spațiul Pruto-Nistrean la modelul de organizare socială de sorginte sovietică.

Scopul statului era de a forma continuu noi generații de cetățeni muncitori, Lenin în unul din comunicatele sale a menționat că copiii de mici trebuie să fie instruiți și disciplinați nu doar teoretic, ci practic, iar disciplina se cultivă prin muncă [1]. În această ordine de idei, antrenarea copiilor la muncile publice și în gospodăriile colective era un fapt indispensabil. Disciplina de a munci trebuia cultivată de la o vârstă mică, pentru ca adolescenții să-și formeze un simț de apartenență la comunitate și să posede un grad mai mare de responsabilitate față de aceasta. Astfel, baza sistemului de îndoctrinare a tinerilor a fost cultivat prin filiera sistemului educațional, cu particularitatea de *disciplinare a tinerilor prin muncă*.

Munca era un gest nobil pentru orice comunist adevărat, fără excepție de vârstă, atât adulții cât și copiii sovietici de mici trebuiau să însușească morala comunistă, iar aceasta era compusă din două elemente: învățătură și muncă.

Copiii de mici erau educați să-și iubească Patria sovietică și să contribuie la dezvoltarea ei prin intermediul muncii; să-și dedice orice clipă

liberă întru a ajuta pe cineva cu ceva, iată de ce munca elevilor în gospodăriile colective căpătase un caracter benevol.

Chiar la intrare în școală, toți copiii depuneau jurământ și jurau devotament țării și clasei muncitoare „Vreau să lucrez cu muncitorul și țărănul, vreau să lupt împreună cu ei împotriva dușmanului comun, să ajut și eu Ideea să biruiască. Iată pentru ce am intrat în școală” [2, p. 92-93]. Elevii, fiind informați despre faptul că statul necesită ajutorul lor, pentru a nu pierde roada din cauza deficitului de brațe de muncă desigur că nu aveau cum să refuze, plus la toate, dacă acest lucru semnifica eschivarea de la lecții și modalități noi de petrecere a timpului alături de colegi, într-un mediu diferit decât cel școlar. În prezent o atenție deosebită se acordă problemelor legate de siguranța muncii și asistența socială. Abordarea acestor probleme la nivel mondial, în perioada postbelică, în multe țări a dus la creșterea nivelului siguranței muncii. Astăzi, omul este protejat ca niciodată la locul de muncă, iar munca infantilă și exploatarea copiilor este în afara cadrului legal, dar, acest lucru nu a fost la fel în societățile totalitare. Tematica muncii infantile în gospodăriile sovietice agricole este o temă mai puțin discutată, atât în istoriografia rusă, cât și în cea din Republica Moldova.

În perioada sovietică, sigur, asemenea studii nu puteau fi făcute și nici acceptate pentru publicare. Autoritățile nu puteau recunoaște că exploatează copiii intenționat, chiar dacă muncile purtau un caracter benevol. În general, prin așa-numitul proces de educare a populației, în special a copiilor prin muncă, s-a ținut cont de o serie de particularități ale dezvoltării corpului uman. Muncile în care erau încadrați copiii erau alese în corespundere cu necesitățile corpului uman pentru a se dezvolta într-un ritm prielnic pentru a fi sănătos. Un astfel de exemplu servesc o serie de broșuri privind munca copiilor în colhozurile și sovhozurile din URSS, autoritățile sovietice în moment ce au aprobat antrenarea copiilor în muncile agricole au cercetat și faptul ca activitățile ce urmau a fi îndeplinite să nu se răsfrângă negativ asupra stării fizice a copiilor, ci invers, să o îmbunătățească, un așa-numit tip de „sport în câmp”.

Sănătatea tinerilor era importantă pentru URSS, întrucât după Primul Război Mondial contingentul persoanelor cu deficiențe era destul de mare și trebuia de îmbunătățit situația. În anul 1920 a fost publicată lucrarea *Охраняйте детский труд* („Păziți munca copiilor”) de către

Serghei Kaplun [3], în care au fost descrise cu amănunte specificul dezvoltării corpului uman de la naștere, și necesitatea antrenării treptate a copiilor în anumite munci.

O altă lucrare interesantă apare în 1927, și anume *Сельскохозяйственный труд детей и подростков. Воспитательное значение и рационализация* („Munca agricolă a copiilor și a adolescenților. Importanța educațională și rațională”) scrisă de A.A. Podyapolskaya și N. Podyapolski [4, p. 33], aici găsim acele metode de raționalizare a muncii copiilor și posibilul răspuns la întrebarea de ce formele de munci la care au fost expuși copiii au făcut parte anume din categoria muncilor agricole.

Problema muncii elevilor anume în cadrul RSSM nu prea a fost studiată, cunoștințele generale privind acest fenomen sunt datorate informațiilor generale despre Uniunea Sovietică, nu și în parte pentru Moldova Sovietică. Totuși, o serie de informații utile privitor la tema cercetată au fost realizate de către cercetătorii științifici Lidia Prisac și Natalia Grădinaru, în care este abordat modul în care elevii erau familiarizați cu ideologia marxist-leninistă și adaptați sistemului încă din școală prin introducerea aceluiași trei etape de pregătire a comuniștilor (octombrei, pionieri și comsomoliști).

Moldova în perioada sovietică a dus faima unui pământ roditor și oameni muncitori. Într-adevăr, pământul prielnic pentru plantații a constituit o bază bună și roditoare pentru gospodăriile colective. Astfel, din necesitatea de ajutor în cadrul respectivelor întreprinderi, elevii din toate școlile erau învățați precum că munca este un lucru nobil și, începând cu clasa a IV-a, erau încadrați în munci agricole, acestea erau de două tipuri: munci remunerate și neremunerate. Principalele forme de remunerare au constat în bani, excursii, diplome etc: respectivul stimul într-adevăr și-a lăsat amprenta în motivațiile elevilor pentru a depune efort și străduință în câmpul muncii.

Iar formele de prestație a muncii erau structurate în două categorii: culesul roadei (struguri, mere, vișine, cireșe, roșii, castraveți, porumb, salvie, levănțică etc.) și îngrijirea și lucrarea pământului. Dacă în perioada anului școlar elevii erau organizați de școală, atunci în sezonul estival erau încadrați în brigăzi școlărești sau tabere de muncă și odihnă. Efectuarea muncii nu era pusă la îndoială, deoarece așa era edificată

societatea, în care nu se puneau întrebări de prisos. Implementarea disciplinei prin muncă de către autorități a avut scopul de a obișnui populația cu munca continuă, fapt ce semnifică că fiecare om toată viața urma să muncească, astfel putem privi acest lucru atât ca ceva benefic pentru binele populației conștientizat de fiecare, fie ca o modalitate indirectă de exploatare a ființei umane, fără ca ea să perceapă acest fapt.

Per ansamblu, încadrarea elevilor în muncile din cadrul gospodăriilor colective, actualmente, a rămas în memoria martorilor evenimentului, ca ceva pozitiv, benefic pentru formarea abilităților și deprinderilor practice ale tinerilor.

Referințe:

1. PRISAC, Lidia, GRĂDINARU, Natalia. Dimensiuni ale cotidianului sovietic în RSSM. În: *Panorama comunismului în Moldova sovietică: context, surse, interpretări*. Ed.: Liliana COROBICA. Iași: Polirom, pp. 703-723.
2. ЛЕНИН, В.И. *Полное собрание сочинений*. Том 41. *Задачи Союзов Молодежи, «Правда» № 221, 222 и 223; 5 и 7 октября 1920 г.* Disponibil: www.leninism.ru (accesat 01.07.2020).
3. KAZANTZAKIS, N. *Jurnal de călătorie. Rusia*. București: Humanitas, 2015, pp. 92-93. ISBN 978-973-50-4827-3.
4. КАПЛУН, С.И. *Охраняйте детский труд*. Москва: Государственное издательство, 1920.
5. ПОДЪЯПОЛЬСКАЯ, А.А., ПОДЪЯПОЛЬСКИЙ Н. *Сельскохозяйственный труд детей и подростков*, Москва-Ленинград: Государственное издательство, 1927.

Recomandat

Ion Valer XENOFONTOV, dr., conf. univ.

**FENOMENUL VIOLENȚEI POLITICE
(Paradigme și perspective)**

Cătălina PLINSCHI

CZU: 94:321.11(100)

plinschi112@gmail.com

This article represents the result of a complex research on Violence in its different forms. This research deepens the concept of political violence, identifies the factors and indicators that determine it in history; also we identified and analyzed the current trend of this phenomenon.

The theoretical value is imposed by the lack of such research in the Romanian space but also by the lack of a common denominator on the definition and manifestations. The applicative value stems from current policy trends to become anonymous and functional; this paper contributes to familiarizing public opinion with this phenomenon.

Problema violenței politice nu este una nouă, dar cu toate acestea, insuficient abordată, în special în spațiul românesc.

Noțiunea vizată a devenit titlu de cercetare în întreaga lume abia în sec. XX. Aceasta se datorează evenimentelor ce au marcat secolul – războaie, revoluții, masacre și terorism mondial, dar nu în ultimul rând și nivelului tehnic la care au ajuns instrumentele violenței. Astăzi, este greu să ne imaginăm un scop politic care ar corespunde puterii lor distructive sau ar justifica folosirea lor în conflictele armate. Lucrarea de față prezintă rezultatul cercetării lucrărilor fundamentale ale filosofiei, istoriei și antropologiei și expune aspectele teoretice ale fenomenului violenței politice: problema definiției, diferențele clasificărilor și tendințele contemporane ale acestui fenomen.

Scopul lucrării constă în identificarea particularităților fenomenului violenței politice pe baza exemplelor istorice și compilarea acestora într-un studiu consecutiv și finit care ar servi drept o sursă funcțională în distingerea violenței instituționale, legale și simbolice. Obiectivele acestei cercetări sunt de a aprofunda conceptul violenței politice, de a identifica factorii și indicatorii care determină violența politică, oglindită în istoria umanității; de asemenea, identificarea și analiza tendințelor actuale ale acestui fenomen.

Răspundem la principalele întrebări asupra subiectului cercetat. De la Hegel la Marx, Benjamin, Sorel și Weber, apoi Sartre și Fanon,

violența politică este corelată cu violența statului, pentru că acesta deține „monopolul violenței legitime”. Lucrările acestor filosofi ne-au servit drept surse de bază în cercetarea noastră și, compilându-le, am putut ajunge la definiția violenței politice: orice metodă de acțiune violentă folosită în scopul obținerii, menținerii sau influenței puterii de stat sau a unui grup social [2, p. 69].

Aceste metode acoperă o mare varietate de manifestări ale violenței politice, însă toate ele fac parte din violența simbolică, instituțională și legitimă. De asemenea, capitolul propune mai multe clasificări ale fenomenului, realizate din punctul de vedere al cercetătorilor din Africa până în America de Nord. Aceste clasificări mai diferă și prin secolele în care au fost făcute. Fiind suprapuse, acestea ne-au oferit cea mai largă clasificare asupra violenței politice și a manifestărilor sale, însoțite de exemple istorice elocvente. Totodată, pentru că ultima clasificare a fost elaborată la mijlocul sec. XX, am remarcat lipsa unor aspecte cu care ne confruntăm astăzi: corupția, depășirea atribuțiilor de serviciu și manipularea istoriei – care a devenit subiect de cercetare.

Venim cu o clasificare proprie a fenomenului, adaptată la cerințele politicilor actuale: *violența politică extremă* (războaie, războaie civile, proteste, terorism, tortură, genocid, etc.), *de mijloc* (brutalitatea poliției, foamea organizată etc.) și *simbolică* (corupția, conflictele etnice și rasiale, depășirea atribuțiilor de serviciu, manipularea istoriei și șantajul politic).

Totodată, ținem să menționăm că această clasificare este bazată pe Convenții internaționale, semnate de majoritatea statelor lumii, care condamnă acțiunile violente enumerate mai sus.

Sunt analizate principalele caracteristici atribuite violenței de către istorici, filosofi și antropologi din antichitate până în prezent.

Începem cu lucrările autorilor antici: Herodot, Platon, Aristotel, Heraclit și alții. Platon vine cu cel mai însemnat exemplu; definiția omului drept *zoon politikon*, conform acestuia, ne spune că fără lege și justiție omul ar fi cel mai rău animal [1, p. 45]. Urmează guvernarea Machiavelliană cu dilema sa: este mai bine să fii iubit decât temut, sau invers?, și opoziția Hobbes, Locke și Rousseau, care pun bazele unei dispute nerezolvate până astăzi: este violența înnăscută sau dobândită? În sfârșit, violența este analizată din perspectiva a patru doctrine:

liberalismul, marxismul, leninismul și maoismul și a adeptilor lor. Apoi sunt analizate cele mai recente lucrări – fără de care nu poate decurge o cercetare temeinică – care prezintă violența în sine și violența politică ca fenomen: G. Sorel, J.P. Sartre, F. Fanon, W. Benjamin, R. Girard, H. Arendt și M. Foucault.

Am constatat că oricine a fost sau este interesat de istorie și de politică nu poate să nu țină seama de rolul imens pe care violența n-a încetat să-l aibă în societate și în relațiile interumane, încât pare surprinzător la prima vedere că violența a fost atât de rar obiectul unei analize sau al unui studiu special. Am demonstrat că există o abundență literatură care tratează războiul, conflictul armat, genocidul ș.a.; dar toate aceste studii se interesează de instrumentele violenței, nu de violența însăși. Observăm astfel în ce măsură violența este considerată drept un lucru normal și, datorită acestui fapt, ignorată; nimeni nu pune sub semnul întrebării și nu examinează ceea ce îmbracă, în ochii tuturor, un caracter de evidentă. Caracterul relativ și indefinibil al conceptului „violență politică” nu este accidental și rezidă în relativitatea normelor și viziunilor. Acestea vin dintr-un dezacord profund în domeniul social, care poate merge de la normalul pluralism al opiniilor la un antagonism radical [3, p. 180]. Cu toate acestea, am reușit să oferim o definiție lucrativă acestui fenomen și să găsim clasificările apropiate politicilor actuale. Reflectăm situația educației istorice astăzi, care alături de manualele de istorie este unul dintre cele mai puternice instrumente politice în societate.

Plasăm istoria ca disciplină școlară între politică și pedagogie.

Este cunoscut faptul că istoria mereu a fost una dintre cele mai disputate discipline în societate, pentru că istoria este politica de ieri, iar politica de azi este istoria de mâine. Din aceste considerente, politicienii și istoricii corupți mereu au încercat să folosească istoria pentru a justifica anumiți pași politici, sau a denigra oponenții politici, încercând astfel să controleze și să îndrepte în direcția convenabilă memoria colectivă [4, p. 172].

Analizăm educația istorică în Republica Moldova de la obținerea independenței până în prezent. În dorința de a fi complet obiectivi, am folosit drept surse primare rapoartele specialiștilor internaționali ai Consiliului Europei și Institutului Internațional pentru cercetarea

manualelor „Georg Eckert”, care au desfășurat mai multe campanii de consiliere a autorilor de manuale de istorie din Republica Moldova în scopul îmbunătățirii acestora.

Problemele abordate sunt axate în special pe disputa dintre curentul moldovenist și cel românist reflectat în manualele școlare, cât și pe schimbările survenite în interpretarea istoriei odată cu schimbarea puterii. În final am ajuns la concluzia că discursul politic, indiferent în ce țară, mereu a folosit referințe istorice pentru a argumenta identitatea națională. Pe același principiu s-a bazat și discursul politic moldovenesc după obținerea independenței, pentru că clasa guvernantă are nevoie să legitimizeze politicile identitare promovate. Această dispută rămâne deschisă, iar Republica Moldova continuă a fi în căutarea identității sale, ceea ce cauzează în continuare tensiuni sociale și politice. În încheiere, am ajuns la următoarele concluzii:

- violența politică poate ține doar de domeniul public, și vorbește despre grave probleme sociale, frustrări și temeri care își găsesc expresie în acest fel [5, p. 73];

- „violența politică” este un termen complet distins de termenul „putere politică”, pentru că cea din urmă exprimă acțiunea creației, abilitatea omului de a acționa în comunitate, pe când prima se referă la acțiuni împotriva comunității;

- factorii care determină violența politică sunt lipsa unei etici politice sau nerespectarea acesteia; lipsa, pe scena internațională, a unei instanțe apte de a substitui un arbitru suprem al conflictelor internaționale; percepția dezarmării drept o piedică în dezvoltarea economică și socială; lipsa unor delimitări clare între formele de manifestare a violenței politice și lipsa unor pedepse stabilite pentru aceasta;

- manipularea istoriei și a memoriei colective în interese proprii și de partid este una din principalele manifestări ale violenței politice astăzi, deosebit de actuală pentru Republica Moldova.

Aceste acțiuni necesită a fi identificate și excluse din știința istorică pentru a nu se distorsiona realitățile istorice;

- astăzi violența politică are tendința de a deveni anonimă, ordinară și funcțională; aceasta este uzurpată de stat, care primește carte blanche pentru raționalizarea, dozarea și calificarea acesteia în ceea ce este

violență ca atare, „apărare a patriei”, „restabilire a ordinii constituționale” sau „luptă împotriva dușmanului social”;

- violența politică în sec. XXI este un fenomen caracteristic, în-deosebi, țărilor slab dezvoltate.

Conducându-ne de aceste concluzii, venim cu următoarele recomandări:

- definirea clară în Codul penal al Republicii Moldova a ceea ce numim și considerăm a fi *CORUPȚIE* pentru toate categoriile de funcționari publici;

- stabilirea clară în Codul penal al Republicii Moldova a pedepselor pentru funcționarii publici în cazurile de depășire a atribuțiilor de serviciu și corupție;

- constituirea unei comisii din specialiști internaționali care ar elabora un set de recomandări pentru autorii de manuale de istorie în scopul excluderii intereselor politice și personale;

- constituirea unei echipe de autori de manuale de istorie însoțiți de arbitri internaționali care ar elabora manualele în conformitate cu recomandările primei comisii;

- inițierea unei campanii de informare a populației pentru aducerea la cunoștință a actelor de violență politică în Republica Moldova și condamnarea acesteia.

Referințe:

1. ОСТРОУХОВ, Виктор. *Насилие сквозь призму веков. Историко-философский анализ*. Москва: ОЛМА-ИПЕСС, 2003.
2. KURTZ, Lester R. (coord.). *Encyclopedia of Violence, Peace, and Conflict, Three-Volume Set*. Academic Press, George Mason University, Fairfax, 1999.
3. MICHAUD, Yves. *La violence*. Septième édition. Paris: PUF, 1988.
4. SOREL, Georges. *Reflections on Violence*. Cambridge University Press, 1999.
5. ARENDT, Hannah. *Crizele republicii*. București: Humanitas, 1999.

Recomandat

Sergiu MATVEEV, dr., conf. univ.

CERCETAREA-ACTIUNE CA METODĂ DE STUDIERE A INTERESULUI PENTRU FILOSOFIE LA ELEVI

Laura-Cezara BARDIER

CZU: 001.891:1-057.87

llaura4466@gmail.com

In this article we approach Philosophy as a discipline taught in pre-university education institutions in the Republic of Moldova.

The aim of the research was to study the interest in philosophy, the attitude towards the subjects taught to high school students, the way of teaching and the impact of philosophy classes on the future of these students.

Filosofia abordează teme precum: existența și evoluția omului, valorile personale, cunoașterea, formele gândirii, religia, mitul, politica și mass-media etc. Elevii au nevoie să abordeze cât mai multe subiecte de acest gen, deoarece în așa mod ei vor putea găsi răspunsurile la întrebările care la această vârstă și le pun.

Filosofia este de mare ajutor în formarea personalității și în conștientizarea felului de gestionare corectă a problemelor cu care se confruntă persoana. Datorită filosofiei, adolescenții înțeleg valoarea respectului față de celelalte culturi, religii, stiluri de viață și păreri. Acest domeniu dezvoltă gândirea rațională și cea din afara cutiei oricărei persoane. **Scopul** cercetării noastre a constat în studierea interesului pentru disciplina „Filosofie”, a atitudinii față de tematica predată la elevii claselor liceale, analiza modalității de predare și a impactului orelor de filosofie asupra viitorului elevilor. **Metodele aplicate** în cercetarea teoretică au fost analiza de conținut al curriculumurilor pentru disciplina Filosofie, metoda hermeneutică utilă în interpretarea interviurilor individuale realizate cu elevii. Metoda principală aplicată în **cercetarea de teren** a fost metoda **cercetarea-acțiune**, grupul-țintă fiind elevii din colegii care studiază disciplina nominalizată. **Cercetarea-acțiune** a devenit un termen de notorietate astăzi, într-o societate centrată pe cunoaștere și schimbare. Metoda dată se bazează pe efectele produse de participarea directă a cercetătorilor împreună cu o societate participativă, în cazul nostru elevii, în vederea îmbunătățirii calității comunității studiate, în cazul nostru colegiile.

Așadar, obiectivul principal al cercetării-acțiune este schimbarea socială pozitivă, fiind una dintre puținele metode care are la bază **participarea, reflecția și emanciparea** grupurilor care caută să-și

îmbunătățească situația socială. Caracteristici esențiale ale cercetării-acțiunii sunt caracterul participativ, impulsul democratic, contribuția simultană atât la progresul științelor sociale, cât și la schimbarea socială.

Rezultate obținute în baza cercetării de teren. Filosofia ca disciplină predată este prezentă foarte puțin în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, sau chiar nu este prezentă deloc.

Însă oferirea unei educații eficiente și de calitate pentru adolescenți, fără prezența aspectelor filosofice, este incompletă.

Dacă Filosofia ar fi văzută ca o disciplină importantă și obligatorie la fel ca și alte discipline predate, dacă ar fi predată în licee, atunci ar fi posibil ca educația, cultura, valorile morale și spirituale să fi ajuns în prezent la un cu totul alt nivel în conștiința și comportamentul oamenilor. Elevii apreciază metodele utilizate în predarea Filosofiei ca interactive, care sporesc dorința de a lucra în echipă, dezvoltă personalitatea elevilor. Metodele de predare au ca scop de a implica toți elevii în realizarea cerințelor înaintate în fața elevilor, iar aceasta permite persoanelor timide de a fi mai implicate și dornice în a demonstra cunoștințele, de a exprima opiniile. Profesorii depun mult efort în predarea acestor ore, ei încearcă să facă cu ajutorul metodelor interactive de predare lecțiile mult mai interesante. În general, profesorii interacționează cu fiecare elev pe parcursul orelor, răspund la întrebările elevilor în cazul în care este ceva neclar. Elevii, de asemenea, au dorință de a studia, cerceta, lucra în timpul orelor de filosofie, aceste ore cu adevărat i-au făcut să fie mult mai deschiși către noile realități.

Datorită Filosofiei, ei au început să își dezvolte anumite abilități în ceea ce ține de comunicarea și comportamentul propriu în societate, au înțeles ce înseamnă respectul față de alte opinii, ce înseamnă gândirea liberă și analitică. Elevii afirmă că au reușit să își dezvolte noi pasiuni și să își satisfacă diverse curiozități legate de domeniul Filosofiei. O mare parte dintre elevi afirmă că sunt bine-venite mai multe ore de filosofie și ca acestea să fie prezente și în învățământul liceal. Totuși nu pe toți îi atrage acest domeniu și nu toți dezvoltă pasiune față de Filosofie, iar acest lucru nu are legătură neapărat cu profesorul sau cu modalitatea de predare a temei. În unele situații, elevii își pierd interesul, acest lucru ține mai mult de caracterul și personalitatea elevului, de asemenea și de propriile sale interese.

Sunt opinii că disciplina Filosofie este plictisitoare, însă aceste păreri nu sunt atât de multe, dar ele nu trebuie în niciun caz neglijate, ci trebuie de înaintat propuneri pentru a face schimbări necesare în predarea acestor ore.

Concluzii. Sistemul de învățământ are nevoie de introducerea multor schimbări. Temele predate la diverse discipline, dar și domeniul Filosofiei, trebuie să-i pregătească pe elevi pentru un viitor diferit față de cel prezent și trecut, trebuie să le sporească și calitățile creative.

Recomandări. Temele incluse în program să fie cele mai actuale, deoarece din cauza prea multor subiecte de predat profesorul nu reușește să explice totul încadrându-se de fiecare dată în timpul necesar. Metodele folosite în predarea filosofiei, chiar dacă sunt eficiente, necesită a fi mai interactive și să pună accent pe creativitate și gândire liberă. Filosofia ca disciplină necesită să fie predată în licee, deoarece explorarea acestui domeniu ar fi utilă elevilor în dezvoltarea personală, în comunicare eficientă cu ceilalți, în înțelegerea esenței moralei atât de importantă în societate etc. Filosofia este baza și startul către o societate educată și civilizată, ea ne oferă cunoașterea trecutului, înțelegerea prezentului și acceptarea viitorului. Filosofia ca domeniu este, în același timp, răspuns și întrebare, este o călătorie spre cunoștințe profunde și constituie fundamentul pentru ceea ce putem deveni.

Referințe:

1. BOCOȘ, M. *Metodologia cercetării pedagogice*. [Accesat 15.05.2020]. Disponibil: https://www.academia.edu/26073649/METODOLOGIA_CERCET%C4%82RII_PEDAGOGICE
2. CLITAN, Gh. *Didactica filosofiei. Structuri argumentative în predarea-învățarea sistematică a filosofiei în liceu*. Timișoara: Eurobit, 2003. 120 p. ISBN 973-620-079-5 [Accesat 15.05.2020] Disponibil: <https://www.uvt.ro/files/6442c81fef3212d3bd91c3bffa1df7aabac8b687/>
3. IONESCU, M. *Instrucție și educație*. Arad: „V.Goldiș” Univeristy Press, 2007. 480 p. ISBN 978-973-664-200-5. [Accesat 15.05.2020] Disponibil: - <https://www.scribd.com/document/153375767/Instrucție-Si-Educație-B5-1>
4. POGOLȘA, L. *Cadrul de Referință al Curriculumului național*. Chișinău: Lyceum, 2017. 104 p. ISBN 978-9975-3157-7-7. [Accesat 15.05.2020] Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_referinta_final_rom_tipar.pdf

*Recomandat
Tatiana MĂRGĂRINT*

**ORGANIZAREA ȘI ACTIVITATEA MILIȚIEI ÎN
BASARABIA (1917-1918)**

(Studiu de caz: orașul și județul Chișinău)

Iulian CRIMINCEANU

**CZU:[94 + 351.74(091)](478- iulian.criminceanu@gmail.com
25)"1917/1918"**

The organization and activity of the militia in Bessarabia (1917-1918). Case study: The city and county militia of Chisinau. Taking in consideration the importance, complexity and peculiarities of the problem, the purpose of this research is to elucidate the moment of reforming the internal structures of Bessarabia during 1917 by disbanding the police and setting up the militia on April 17, 1917, and to identify, based on the case of the militia in the city and county of Chisinau, the organizational and activity aspects of the new internal structure, between 1917-27 March 1918, until the union of Bessarabia with the Kingdom of Romania.

Problema studierii istoriei structurilor de interne din Basarabia din ultimele două secole rămâne una puțin investigată de știința istorică, în speță când vorbim despre istoria acestora în perioada anilor 1917-1918. Ținând cont de faptul că pentru a acorda o atenție structurilor organelor de interne din perioada țaristă, istoria Basarabiei reprezintă un subiect ce impune o pregătire mult mai complexă, precum și o durată mai mare de timp.

Studiind evoluția acestor structuri, am considerat oportun să ne limităm la un cadru cronologic relativ scurt de timp.

Astfel, schimbările ce au marcat istoria Rusiei în primăvara anului 1917, prin urmare și a guberniei Basarabiei, ne-a motivat să inițiem o cercetare a unei structuri care a fost fondată și a funcționat în intervalul 1917-1918. Când privește aspectul actualității cercetării propuse trebuie să remarcăm că subiectul cel vom avea în atenție reprezintă un moment important în evoluția acestor instituții în contextul revoluției ruse. Când în procesul de reorganizare a structurilor instituționale ale noii republici s-a acordat un loc aparte reformării Ministerului Afacerilor Interne și a componentelor subordonate, inițiată la 17 aprilie 1917.

La etapa actuală, sesizăm numeroase tentative și măsuri de reorganizare a respectivelor structuri și în Republica Moldova.

În acest sens, amintim că în ultimii ani Ministerul Afacerilor Interne a fost supus unor majore reforme de reorganizare și modernizare, precum „Proiectul Strategiei de Reformă a Poliției pentru anii 2016-2020”. Astfel, o analiză a modului cum a fost implementată reforma organizării miliției din Basarabia va da posibilitatea factorilor decizionali să înțeleagă care măsuri au dat roade și care au suferit eșec. Pe lângă cele menționate, studiul de față vine să familiarizeze societatea contemporană cu un subiect mai puțin cunoscut și abordat de știința istorică, dar și cea din domeniul dreptului. Acesta are menirea de a reflecta modul de activitate și funcționare a structurii de interne, de acum o sută de ani.

Instituirea noilor autorități la Petrograd, în urma revoluției burghezo-democratice din februarie, a marcat profund situația teritoriilor aflate sub administrația Rusiei, sub aspect administrativ, politic, social, economic. Acțiunea de reformare a organelor de interne întreprinsă de noul guvern provizoriu a atins, fără îndoială, și regiunea Basarabiei, în care începând cu 17 aprilie 1917 se aplicau în practică legiurile privind înființarea structurilor de miliție și regulamentul provizoriu cu privire la miliție.

Înființarea miliției și implementarea regulamentului provizoriu cu privire la miliție în Basarabia, în opinia noastră, s-a realizat *ad litteram*, fapt confirmat de către noi prin acele argumente aduse în baza rezultatelor analizei noastre a unor surse documentare. În această ordine de idei, în întreaga regiune începând cu 17 aprilie 1917 se instituie noile structuri de menținere a ordinii publice miliția la nivel urban și județean.

Prima mențiune despre situația miliției din orașul Chișinău, pe care o depistăm în documente, este un raport al șefului miliției orașenești, în urma circularii sub numărul 65150 [1] de la 5 septembrie 1917, emisă de către Direcția Generală pentru activitatea miliției și pentru asigurarea securității personale și de proprietate a cetățenilor, transmisă comisarilor guberniali și regionali, prin care, acestora li se cer rapoarte privind situația milițiilor în orașe și județe, sub aspecte organizatorice, totodată în circulară se stipulează faptul indicării în raport a tuturor modificărilor suplimentare în afara Regulamentului provizoriu, aplicate asupra structurii.

La 15 septembrie 1917, șeful miliției orașului Chișinău transmite un raport, sub nr. 601 [2] despre structura și organizarea miliției,

comisarului gubernial al Basarabiei. În baza raportului dat, constatăm că miliția orașului Chișinău era structurată în cinci sectoare milițienești, care asigurau ordinea și securitatea a 130.000 de locuitori [3] cu o suprafață (arie) de 4.541 desetine.

În fruntea miliției orașului Chișinău se afla șeful miliției F.F. Dutkevici, – absolvent a Facultății de Drept de la Universitatea din Kazan. Acesta, înainte de a ocupa funcția de șef al miliției, a activat în calitate de anchetator judiciar în sectorul 2 din orașul Chișinău. Ca *șef al miliției* orașenești F. Dutkevici urma să primească un salariu în sumă de 6.000 ruble anual, plus adausul de 1.200 ruble care se elibera pentru transport în timpul serviciului.

Acesta era secondat de doi adjuncți: A.V. Fuk și V.N. Dragoev. Fiecare sector era condus de un șef de sector, care la rândul lor aveau în subordine de la unul până la doi adjuncți, uneori chiar și mai mulți în sectorul II, apar 3 adjuncți ai șefului de sector, care aveau în subordine un anumit număr de milițieni în total per sectoare 250-300. Milițienii orașului Chișinău erau înarmați cu un revolvere ofițerești de tip Nagan, totodată fiecare milițian mai primea în dotare și o sabie de cavalerie (de tip dragun), din cadrul izvorului mai aflăm că armele din dotarea miliției au fost preluate de la poliție, vechea structură de menținere a ordinii publice.

Cât privește situația miliției din județul Chișinău, de asemenea, o depistăm în baza izvoarelor documentare în contextul aceluiași raport emis de către Direcția Generală a Miliției. La 2 noiembrie 1917, prin Dispoziția nr. 1123 [4], Șeful miliției județului Chișinău transmite Comisarului Gubernial al Basarabiei Raportul privind organizarea și activitatea miliției județului Chișinău pentru perioada 1 aprilie 1917 - 1 noiembrie 1917. În baza raportului dat, constatăm că Miliția județului Chișinău era împărțită în șase sectoare milițienești, care împreună asigurau ordinea și securitatea pe un teritoriu cu o suprafață de 3.272 desetine și o populație de 203.343 mii de locuitori [5]. În fruntea miliției județene Chișinău se găsea șeful miliției, funcție deținută de către Grigore Vasile Andronachi.

Acesta a absolvit Gimnaziul din Orenburg și Școala militară din Odesa. A slujit în rândurile armatei ruse ajungând la gradul de căpitan-locotenent. În timpul serviciului militar a fost distins Cavaler al ordinului Sfântul Gheorghe de treapta a III-a.

În calitate de șefi al miliției județene urma să primească un salariu de 6000 ruble pe an, asemeni ca și-n cazul miliției orașului Chișinău era secondat de ... adjuncți, în fruntea sectoarelor erau câte un șef de sector, de asemenea observăm că în cadrul celor șase sectoare milițienești erau încă câte 16 adjuncți a Șefilor de sectoare, rândul acestora a fost completat din foști militari.

Comparativ cu miliția orășenească, milițienii din județ erau dotați începând cu Șefii de sectoare: un revolver de tip Browninger; Adjuncții cu săbii de cavalerie (de draguni) și câte un revolver de tip Nagan; Milițienii cu spadă de cavalerist, o armă de tip Bergana și trei atribute indispensabile pentru un cazac pumnal, spadă și lance. O constatare la care am ajuns în urma analizei documentelor cu privire la cei ce se aflau în funcțiile de conducere din cadrul miliției județene, era faptul că majoritatea lor aveau studii medii și chiar superioare, fapt care este în strictă conformitate cu Regulamentul Provizoriu, în ceea ce privește milițienii de rând marea majoritate aveau fie doar studii primare, sau chiar fără studii. În perioada 1917-1918 structura miliției din orașului și județului Chișinău nu a suferit schimbări majore de ordin organizatoric, în pofida schimbările politico-administrative survenite în regiune, precum: Revoluția bolșevică din Rusia, înființarea organului suprem Sfatul Țării în Basarabia și proclamarea Republicii Democratice Moldovenești la 2 decembrie 1917, în frunte cu un Consiliu de Directori Generali, care la 24 ianuarie 1918 își va proclama Independența.

În concluzie, în baza surselor, documentare analizate putem să afirmăm că organizarea miliției din orașul și județul Chișinău, a fost efectuată în strictă conformitate cu Regulamentul provizoriu cu privire la miliție din 17 aprilie 1917.

Referințe:

1. Arhiva Națională a Republicii Moldova, (*în continuare ANRM*) F. 1820, inv. 1, d. 1, f. 1.
2. Ibidem, f. 103.
3. Ibidem, f. 104.
4. Ibidem, f. 139.
5. Ibidem, f. 142.
6. Ibidem, F. 1821.
7. Ibidem, F. 1649.

LITERE

ENGLISH BORROWINGS IN ROMANIAN MASS MEDIA

Alexandrina BARGHIER

CZU: 811.135.1'373.45:659.3 alexandrinabarghier@gmail.com

În cadrul acestui studiu, ne-am propus să analizăm și să interpretăm divergențele ce țin de clasificarea, definiția și adaptarea împrumuturilor englezești în limba română, precum și propunerea soluției celei mai optime în partea teoretică. În partea practică se analizează asimilarea și adaptarea fonetică, ortografică, morfologică și semantică a împrumuturilor englezești în limbajul mass-mediei românești prin realizarea unei analize contrastive a acestora. Astfel, în cadrul acestei cercetări am încercat să demonstrăm că de-a lungul anilor influența elementelor englezești este tot mai mult resimțită în limba română, în special în limbajul mass-mediei.

Considering that English is the language of international communication thus borrowed words in European languages are mostly of English origin that were adapted into the phonetic, morphological and semantic system of the language, which receives the borrowing.

Thus, throughout our research, we have discovered that many linguists have studied this concept from different points of view.

In this respect, according to Fromkin Victoria and Rodman Robert borrowings could be defined as “a process by which one language or dialect takes and incorporates some linguistic elements from another” [1, p.309]. Another linguist, who studied this phenomenon is Crystal David in his book “The Cambridge Encyclopedia of Language” where he explains that borrowing is a term used in linguistics to refer to a linguistic form taken over by one language from another [2, p.56].

On the other hand, Leonard Bloomfield, in his book “Language”, points out that is more precise in analyzing and defining borrowing.

He defines linguistic borrowing as “the adoption of features which differ from those of the main tradition [3, p.444].

A Romanian linguist, Iorgu Iordan considers this word designating the concept, as improper stating that it should be redefined if we want to use it as a meta-language term. He says that the basic meaning of the term ‘to borrow’ seems completely inadequate to the linguistic

meaning we give it; ‘to borrow’ means ‘to take something from somebody’ but promising to give it back.

Thus, it cannot happen to words taken from another language, for instance, as we cannot and should not give the words back to the language that lent them [4, p.310].

Regarding the classification of English Borrowings in Romanian language, the linguist Sextil Pușcariu classifies borrowings in the Romanian media according to their function and reason of borrowing, in two types: necessary loanwords (words that name a new concept) and luxury loanwords (words introduced as alternative lexicalization for an already existing concept) [5, p.370-372]. Due to the fact that the English language has a great influence upon a language terminology, there often occur changes in the general vocabulary of a language.

Some English words enter the language of mass media in order to designate a new concept or phenomenon, or in the most cases is a linguistic fashion. In order for us to see, in practice, the integration of English borrowings, we conducted an analysis of Romanian online magazines and television. We selected examples from the most popular magazines and TV channels from Romania and the Republic of Moldova: *Gazeta Sporturilor (GSP)*, *Perfecte.md*, *ea.md*, *Elle*, *Harper’s Bazaar*, *Marie Claire*, *Agora*, *Capital*, *Piața financiară*, *Publika TV*, *Digisport*, *Pro TV*, *Eurosport*, *Prosport*. Because the mass media has a diversity of domains, we mainly focused on the three fields: sport; fashion; economic field. In the following examples of English borrowings in mass media articles we will observe the adaptation of the English borrowings into the Romanian language from the perspective of phonetic, orthographic, morphologic and semantic assimilation.

The first area of adaptation which was analysed in our research is the orthographic and phonetic assimilation. Let us consider the following example of mass media article published on Digisport on 28.03.-2020: *Lewis Hamilton a triumfat în 84 de curse, iar Michael Schumacher este lider absolut*.

For this example, we can observe that the orthography of the English loanword “leader” borrowed by the Romanian language is formed according to the pronunciation of the source word: e.g. *E leader* [‘li:də] > *R lider*.

Analysing an example of phonetic adaptation the following things may be observed: *Obligațiunile corporative denominate în euro emise de Vivre Deco (VIV25E), unul dintre cei mai mari **retaileri** online de mobilă și decorațiuni din Europa Centrală și de Est [..]* (Piața financiară, 05.05.2020).

For this example, the same rule is applied that is the sound – ă, i.e. [ə] in the final sequence / the suffix – er has been rendered by [e] in the sequence [er] so we have *E* ['ri:teɪləɾ] > *R* retailer [re'teɪləɾ].

The second area of adaptation is morphologic assimilation.

Let us consider the following example published in the Romanian magazine “Bursa” on 29.11.2020: *Ne așteptăm ca **board-urile** să raporteze problemele legate de mediu și de societate [..]*.

In this example, we observe that the English borrowing received the ending –urile and indicates that the noun is assimilated according on number, case and gender. We have a plural neuter noun in Nominative case. The third area of adaptation is semantic assimilation and, according to the statistics done after compiling the corpus of examples for the diploma paper, it is the area of adaptation that is most used in our corpus of examples. Let us consider the following example published in Romanian magazine Business24.ro on 16.05.2020: *Statistica aferentă lunii martie arată o creștere de 13,6% a **depozitelor** la bănci, un avans mult mai susținut comparativ cu lunile anterioare [..]*.

In the above-mentioned example, we have the English word *depozit*, that was fully assimilated into Romanian language as *depozit*.

Unlike the main meaning of the Romanian word *depozit* where the stress falls on the second syllable [depózit], recorded in dictionaries with the meaning of „loc, clădire în care se păstrează materiale de construcție, mărfuri etc., magazie”, the newly coined word *depozit* acquired a new meaning „a sum of money that is paid into a bank account”, the stress falling on the last syllable [depozít].

The results of our analysis lead us to believe that the influence of English on the Romanian language is clearly visible and they are used more and more instead of Romanian words. We noticed that a number of the English loanwords are phonetically, graphically and morphologically adapted to the standards of Romanian and to its semantic system and are used to replace their Romanian equivalents or just as a

linguistic fashion. A cause of this avalanche of English words is the globalization that leaves visible marks on Romanian vocabulary, and sooner or later these words will be integrated in the existing Romanian lexicon and will not be recognized as foreign words.

References:

1. FROMKIN, V., RODMAN, R. *An Introduction to Language*. 3rd edition. 1984. 385p.
2. CRYSTAL, D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge University Press, 1997. 480 p.
3. BLOOMFIELD, L. *Language*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1983. 576 p.
4. IORDAN, I. *Limba română contemporană*. Ediția a II-a. București: Editura Academiei. 1956. 830 p.
5. PUȘCARIU, S. *Limba română I. Privire generală*. București: Minerva, 1976. 538 p.
6. Digisport.ro
7. Piața financiară.ro
8. Bursa.ro
9. Business24.ro

*Recomandat
Gabriela ȘAGANEAN, dr., conf. univ.*

AMBIGUITY IN MEDIA HEADLINES. WAYS AND MEANS OF RESOLVING AMBIGUITY

Marcela BULAC

CZU: 81'37:070.431

marcela.bulac1998@gmail.com

Această cercetare are la bază două concepte, precum ambiguitatea și titlul de știri cu scopul de a studia interdependența dintre ele, de a investiga aspectele care duc la fenomenul de ambiguitate și de a găsi metode de dezambiguizare a titlurilor de știri. Studiarea materialului teoretic a arătat că există patru aspecte care creează probleme în înțelegerea sensului unui titlu: ambiguitatea lexicală, ambiguitatea pragmatică, ambiguitatea structurală și titlurile ce conțin mai multe tipuri de ambiguități.

Astfel, în cadrul acestei cercetări am demonstrat faptul că un procent mare din titlurile de știri se bazează pe fenomenul ambiguității, acesta creând curiozitate, controversă și confuzie.

Ambiguity is a phenomenon often encountered in the sources of written form that surround us. Thus, throughout our research, we have discovered that many linguists have studied this phenomenon from different points of view. In this connection, according to F.R. Palmer in "Semantics: Second Edition", ambiguity could be defined as "the uncertainty of meaning, usually caused by word or phrases that convey more than one meaning" [1, p.71]. Another linguist, who studied this phenomenon is Nicholas Allot in his book "Key terms in Pragmatics". He mentions that a sequence of linguistic signs (written, spoken or signed) is ambiguous if and only if it is assigned more than one meaning by the grammar [2, p.20]. Ruth M. Kempson in her work "Semantic Theory" defines ambiguity as "the state of having two possible interpretations of an expression" that is an expression in general terms is ambiguous if it has more than one meaning [3, p.123].

Regarding the concept of news headline, "Scholastic Journalism" written by C. Dow Tate and Sherri A. Taylor, is the source which gives us the definitions and explanations for such concepts as news headline, writing rules, functions of headline, which outlines the topic of the news headline and sets out the true principles which represent its basis. According to them, headline-writing rules are continually changing among news websites, professional newspapers and magazines.

That is why many publications, sites, newspapers create the headlines according to their own policy, still following some general rules [4, p. 253]. In order to prove the theoretical aspects mentioned above, it is necessary to analyse some headlines that can show that ambiguity is a current aspect that characterizes the English language.

First of all, we want to specify that we chose to build our corpus of examples consisting of news headlines from sites like BBC and Yahoo considering that they are two of the most viewed websites by the world's population due the news they publish. The following examples of headlines will give us an exact perspective and will prove the phenomenon of ambiguity. The first type of ambiguity which was analysed in our research is the lexical one. Let's consider the following title published on www.bbc.com on 18.05.2020: *The woman nursing the babies of murdered mothers*. In this case the lexical ambiguity is created by the polysemy of the word "nurse". Thus the verb "to nurse" has three meanings: 1) to bed; 2) to give medical attention; 3) to breastfeed (a baby). Having only the headline of the news, we can say that all three meanings match the given context, but if we consult the entire article we understand that it refers to breastfeeding. Finally, this headline expresses the idea that the woman breast-fed the babies of murdered mothers. The second type of ambiguity analysed in our research is the pragmatic one. Let's consider the following title published on www.yahoo.com on 15.05.2020: *House to vote Friday on more virus aid, despite GOP skeptics*. In the context of this news headline, "House" and "GOP" are two terms that create pragmatic ambiguity. Having only a headline without context, we can determine neither the field nor the two terms. So we have to do research and to read the context in order to determine what the concept of "House" and the abbreviation "GOP" means. Reading the context, we understand that the concept of "House" refers to the House of Representatives, and "GOP" (Grand Old Party) is the abbreviation for the Republican Party. From this context, we understand that the Democratic Party, which forma a majority in the House of Representatives is fighting for a massive bill that aims to renew \$1,200 cash payments for individuals, and extend a \$600 weekly additional federal unemployment benefit, despite the Republican Party's wishes.

The third type of ambiguity is created at the level of structure and, according to the statistics made after compiling the corpus of examples for the diploma paper, it is the type of ambiguity used the least in news headlines. Let's consider the following title published on www.yahoo.com on 10.11.2019: *Parents of Teen Motorcyclist Killed By Envoy's Wife Say Trump Offered Them a Check*.

While reading this news headline, which has structural ambiguity, we understand that it has two underlying interpretations of meaning.

First one would be this interpretation [Parents Of Teen Motorcyclist] Killed By Envoy's Wife Say Trump Offered Them A Check, which suggests that parents of this teen were killed, and the second interpretation of the headline Parents of [Teen Motorcyclist Killed] By Envoy's Wife Say Trump Offered Them A Check, reports that the young man was killed. Reading the whole article, we understand that the second interpretation of the headline is the correct one, because the young man was killed by the envoy's wife. The last but not the least aspect which was analysed in our diploma paper is the aspect which is related to news headlines that contain more ambiguities.

Let's consider the following title published on www.yahoo.com on 28.04.2020: *Pentagon releases UFO videos for the record*.

Reading this news headline for the first time, we discover that the word that creates a pragmatic ambiguity is "Pentagon", because the first meaning that comes to mind refers to a shape with five sides and five angles. However, this "Pentagon" refers to the building in Washington where the US Defense Department is based. Specifically, we find the pragmatic character in the fact that in this context "Pentagon" refers to the authorities working in the US Defense department and who made public UFO videos. In the same headline, the abbreviation "UFO" creates a lexical ambiguity which can be deciphered as "unidentified flying object" and refers to any aerial phenomenon that cannot immediately be identified. At the end of compiling the entire corpus of examples, we noticed that out of 100 news headlines, 38 are headlines that contain pragmatic ambiguities, 30 represent multiple-ambiguity headlines, 28 contain lexical ambiguities, and only 4 contain ambiguities at the level of structure. In conclusion we can say that ambiguity in news headlines represents a

current topic, which is present especially in mass media, this being a method of catching the reader's attention. It represents a problem for those who do not know very well the English language and for those who do not know very well the social, political and cultural aspects of the English-speaking countries. In the same context, the most common ambiguities are lexical and pragmatic ones, which are largely created by polysemantic words, knowing that English is a polysemantic language, as over 70% of words have multiple entries. Moreover, abbreviations and unknown concepts represent a major source in creating ambiguities.

References:

1. PALMER, F.R. *Semantics*. Second Edition. Cambridge University Press, Cambridge: UK, 1981. 232 p.
2. ALLOT, Nicholas. *Key terms in pragmatics*. Continuum International Publishing Group Ltd., London: United Kingdom, 2010. 245 p.
3. KEMPSON, R. *Semantic Theory*. New York: Cambridge University Press. 1977. 232 p.
4. TATE, C. Dow and TAYLOR, Sherri A. *Scholastic Journalism*. Wiley, USA. 2014. 506 p.
5. www.bbc.com
6. www.yahoo.com

Recomandat
Rodica CARAGIA, lector univ.

**USING TASK-BASED LANGUAGE TEACHING
TO ENSURE VOCABULARY ACQUISITION**

Marina CERNEI

CZU: 371.3:811.111'243

marinacernei09@gmail.com

Lucrarea dată este bazată pe studierea procesului de predare a limbii engleze, în special a vocabularului, prin prisma metodei ce conține sarcini.

Pornind de la examinarea evoluției vocabularului în diferite metode de predare, în lucrare se urmărește elucidarea aspectelor lingvistice ale vocabularului și ale caracteristicilor metodei bazate pe sarcini. De asemenea, este prezentată implementarea metodologiei bazate pe sarcini la predarea vocabularului englez și rezultatele design-ului cvasiexperimental.

The topicality of Task-Based Language Teaching (TBLT) is determined by its relevance to Communicative Language Teaching which emphasizes the importance of functional language in the process of teaching a foreign language. TBLT is in line with the action-oriented approach advocated by Common European Framework of Reference which is based on tasks connected to real-life activities, learners' needs in real world, active use of the language and tasks created for a specific purpose. In addition, the approach is relevant to National Curriculum requirements as it promotes active acquisition of knowledge, the repetition and recycling of the material, pair and teamwork, usage of visual aids and development of integrated skills during the realization of tasks. Nowadays, after many years of debates, it is well-acknowledged that vocabulary is an important component in the process of learning a foreign language [1, p. 285]. Terrell and Krashen emphasized that the essence of the lexicon is its meaning [2, p. 128-143].

The meaning of the words can be understood from the intralinguistics relations that exist between them. The basic intralinguistic relations are *syntagmatic* and *paradigmatic* [3, p. 72]. Syntagmatic relations refer to this type of connection between words as collocations, the words that are more likely to be combined together in a sentence, for example the noun "dog" will collocate with "bone", "bite" and "cat" and less with "bag", "bottle" or "TV" [4, p. 45-46]. The paradigmatic relations ascertain the meaning of lexical units which are part of a certain subgroup of the language, such as groups of antonyms,

synonyms, lexico-semantic and others. Otherwise speaking, it is about the interaction of the components of these subgroups with each other.

For instance, the verb to “take” is more explicit when it is compared with the words that express the same concept: confiscate, accept, travel by, etc. TBLT evolved from communicative language teaching, which emphasized the importance of functional language in the curriculum and classroom. From the methodological aspect, the language in communicative language teaching was considered the key-element in the acquisition of a foreign language. Hence, the idea of using the target language in real-world activities was promoted. TBLT supported the idea of active language use as it can help in real communication situation, unlike the formal study of the language. In the center of it is the task that represents the main element in the curriculum and classroom activities. The first supporter of the task was Dick Allwright, who advocated the importance of tasks in the acquisition of a foreign language [5, p. 175]. One of the first practice syllabuses of TBLT was presented by the project called Bangalore. This project included three types of tasks: information gap, reasoning gap and opinion gap [6, p. 56-58].

To confirm the effectiveness of the chosen methodology, the posttest design was chosen for the quasi-experiment due to the fact that it was not possible to realize randomization, i.e. the classes were already formed. Moreover, there was not performed any pre-test.

Hence, there could not be made a comparison of the results with the posttest. Another aspect was connected with the curriculum planning that had to be followed as it indicated the competences and activities that should be realized during the period of studies.

The research paper is based on the hypothesis that TBLT is an efficient methodology for vocabulary acquisition as it offers possibilities to use the language for specific purpose, which motivates the learners to communicate in the target language. Also, they work with authentic materials that include expressions used by native speakers.

Besides this, in order to realize a task the learners do not use only the pre-established language units but also the background knowledge.

Moreover, it engages the participants in tasks connected to real-life activities. In addition, it involves students in teamwork that allows them to interact, discuss, cooperate, negotiate and thus they develop speaking skills. In this case the dependent variable of the hypothesis is the vocabulary acquired by the participants while the independent variable is the TBLT methodology.

The quasi-experiment was realized at the lyceum “Ion Creangă” in Chisinau where participated the treatment group and the control group. During the research four topics were covered in accordance with the task-sequence: pre-task, during-task and post-task.

There were used different types of tasks, such as: matching activity, questions and answers for pre-task stage, puzzle and problems, discussion and decisions for during-task stage and discussions and decisions, pictures and picture stories for post-task stage.

The results of the posttest showed that the treatment group acquired better the vocabulary than the control group as the average score of the treatment group was 86.68% and the average score of the control group was 85.76%. Thus, the hypothesis of the research has been confirmed as a result of the conducted experiment, i.e. the usage of the TBLT ensures vocabulary acquisition in the learning process of a foreign language. Overall, it was observed that in the process of teaching vocabulary, it is necessary to take in consideration the linguistic aspects of the words, namely the meaning, form, use and also the intralinguistic relations such as syntagmatic and paradigmatic relations.

Referring to Task-Based Language Teaching, it was notice that the approach is centered on the study of lexical units through task that are connected to real-life activities. It involves multiple exposure to the same lexical units, teamwork and work with authentic materials.

After implementing the methodology in the teaching process, the results of the posttest confirmed that TBLT is an efficient methodology for vocabulary acquisition.

References:

1. CELCE-MURCIA, M. *Teaching English as a Second or Foreign Language*. 3th edition. Boston: Heinle & Heinle Publishers. ISBN 978-0-8384-1992-2.
2. RICHARDS, C.J., RODGERS, S.T. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986. 171 p. ISBN 0-521-32093-3.
3. MELENCIUC, D. *A Reader in English Lexicology*. Chișinău: CEP USM, 2005. 304 p.

Litere

4. WILLIS, D., WILLIS, J. Varied Activities for Variable Language. In: *ELT Journal*, 1987, vol. 41, no. 1, pp. 12-18.
5. CARTER, R., NUNAN, D. *The Cambridge Guide to Teaching English to Speakers of Other Languages*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 294 p. ISBN 978-0-511-50042-8.
6. NUNAN, D. *Task-Based Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 222 p. ISBN 978-0-511-66733-6

Recomandat
Oxana CREANGA, dr., lector univ.

**LE TEXTE PUBLICITAIRE COMME SUPPORT
DIDACTIQUE DANS LA FORMATION DE LA
COMPÉTENCE (PLURI/INTER) CULTURELLE EN FLE
(Niveau A2 du CECRL)**

Cătălina CIOCHINA

CZU: 811.133.1'27

catalina.gorgos@gmail.com

Au XXIe siècle, la publicité est devenue une force économique et culturelle qui détermine en grande partie la qualité de nos vies et influence les valeurs que nous détenons. Les textes publicitaires affectent notre mode de vie et contribuent à la formation de nos représentations du monde. Dans notre recherche, nous visons à analyser le texte publicitaire et à décrire quelques possibilités de l'intégrer en classe de français à l'école. Nous partons de l'idée que le texte publicitaire facilite la découverte d'une culture francophone dans toute sa diversité et contribue à la formation de la compétence (pluri/inter)culturelle de l'apprenant. Pour atteindre ce but, nous visons les objectifs suivants: (i) définir le texte publicitaire; (ii) décrire des stratégies de travail avec le texte publicitaire en classe de langue; (iii) argumenter le rôle du texte publicitaire dans le développement de la compétence (pluri/inter) culturelle de l'apprenant. Pour réaliser les objectifs fixés, nous avons basé l'étude sur les acquisitions méthodologiques et terminologiques en sémiotique/linguistique du texte du texte (J.-M. Adam, D. Maingueneau *et alii*), en théorie du texte publicitaire (M. Campiegne, M. Guidère, E. Dragan, I. Corjan) et en didactique du FLE (J.-P. Cuq, Ch. Puren).

Nous avons appliqué les méthodes suivantes : la méthode inductive, la méthode déductive et celle comparative qui se combinent parfaitement avec l'exposition, l'exemple, l'analyse critique, la synthèse du cadre théorique, et l'expérimentation pédagogique.

La documentation scientifique et les recherches que nous avons menées nous ont permis d'identifier trois approches classiques du texte publicitaire, à savoir: la perspective économique, la perspective culturelle et la perspective sémiotique (grammaticale, sémantique et pragmatique). Les deux dernières perspectives nous intéressent particulièrement et nous ajoutons de même la perspective didactique.

Du point de vue semio-linguistique, le texte publicitaire se caractérise par des particularités spécifiques établies pour être reconnu comme tel par le lecteur. Il est le produit d'un contexte de production-interprétation culturellement marqué. Un autre aspect important que nous identifions concerne le principe de complémentarité inter-référentielle des composantes verbales et iconiques du texte publicitaire (E. Dragan). Les chercheurs pensent qu'à l'heure actuelle, nous avons un équilibre entre le texte et l'image, qui varie selon le produit et le but de la publicité. L'intégration des technologies modernes est venue pour compléter les deux systèmes, qui remplissent des fonctions complémentaires: l'image séduit le consommateur, le texte l'informe. Etant « un hybride fluide et instable, du fait des libertés de dosage entre le texte et l'image et surtout de la diversité de ses composants » (J.-M. Adam), le texte publicitaire prescrit des stratégies didactiques spécifiques, qui valorisent: autant les éléments linguistiques, qui représentent trois types de slogans: accrochage (devis produit), texte éditorial (arguments) et slogan de marque (promesse) que les éléments iconiques, utiles et absolument indispensables au texte publicitaire.

L'étude des particularités sémio-linguistiques du texte publicitaire nous a permis de comprendre et d'exploiter ses potentialités didactiques. Pendant le stage pédagogique à l'école, nous avons intégré en classe une série de textes publicitaires qui matérialisent l'identité culturelle francophone au niveau de la langue, des traditions, de la mentalité, des marques locales et/ou des marques célèbres, adapté aux spécificités de la culture locale, etc. Nous avons analysé le *Curriculum de français pour les classes bilingues* (8e classe) et la méthode *Connexions niveau A2* et nous avons constaté que le texte publicitaire est bien présent dans ces documents sous la forme de l'affiche publicitaire, du spot publicitaire, du panneau publicitaire etc.

Pendant le stage, nous avons organisé diverses activités afin de développer les compétences (pluri/inter)culturelles des apprenants.

À partir de l'analyse de la structure diversifiée et complexe du texte publicitaire, les élèves ont été guidés dans la découverte des éléments culturels spécifiques à plusieurs pays francophones (France, Suisse, Belgique, Canada). Nous avons appliqué des activités qui ont conduit à la description, la comparaison, l'explication et l'évaluation des si-

militudes et des différences culturelle. Le rôle joué par l'enseignant dans ces activités était celui de guide, de facilitateur, de stimulateur.

A la fin du stage, les apprenants ont été invités à réaliser une affiche publicitaire en français, portant sur les valeurs culturelles roumaines. Ce produit intégrateur de même que le questionnaire complété par les élèves nous ont permis de conclure que le texte publicitaire contribue à créer un environnement attractif et dynamique en classe de FLE, tout en contribuant à la formation de la compétence (pluri/inter) culturelles des apprenants. En guise de conclusions, nous recommandons vivement l'exploitation du publicitaire en classe de FLE afin d'en faire à la fois un document linguistique, mais, surtout, un document culturel pour une véritable maîtrise de la langue française.

Bibliographie:

1. ABAD, V., CAMPIEGNE, I. *Langage et publicité*. Bréal, 1992, p.83.
2. CLANET, C. *L'interculturel: Introduction aux approches interculturelles en Education et sciences humaines*. Presses universitaires du Mirail, 1990, p. 21.
3. PUREN, C. *Parcours de formation, d'intégration et d'insertion: La place de la compétence culturelle, Préambule*, 2013, N°3, Montreuil, p.92.

Recomandat

Silvia GUȚU, dr., conf. univ.

IMAGINILE ÎN CADRUL LECȚIEI DE CIVILIZAȚIE GERMANOFONĂ

Maria COROI

CZU: 371.315:811.112.2

maria.coroi28@gmail.com

The study aims to investigate the impact of the images on the development of communication, writing and socio-cultural competence of students. Starting with images and civilization conceptual significance, to the functions of the images in the foreign language lesson and ending with the analysis of the textbooks and the working methods used.

In this context it is highly recommended to work with images and socio-cultural content for language teaching. Both motivate students to learn and can lead to the development of values such as empathy, tolerance and awareness, which are very important nowadays.

Imaginile la lecțiile de civilizație germanofonă reprezintă anumite părți ale unei culturi. Pentru a învăța o limbă străină, trebuie pe lângă vocabular, gramatică, fonetică de asemenea să cunoaștem cultura țării respective. Imaginile vin aici ca ajutor pentru elevi, astfel încât să poată învăța mai bine o limbă străină. Studiile culturale sunt destinate să motiveze și să provoace interes pentru a afla mai multe despre țară, oamenii și limba pe care o studiază.

Luând în considerare dezvoltarea rapidă a tehnologiilor și a mass-mediei, avem nevoie de o abordare modernă a imaginilor și a materialelor utilizate în clasă, deoarece imaginile devin din ce în ce mai importante în cultura de astăzi.

Utilizarea imaginilor în cadrul lecției de civilizație germanofonă. Utilizarea imaginilor în predarea limbilor străine a început în secolul al XVII-lea de către teologul și educatorul ceh Johann Amos Comenius. El a folosit imaginile la lecțiile sale de limbă cehă și latină ca ajutor de învățare. În schimb, introducerea civilizației în cadrul lecției de limbă străină a urmat un proces mai complicat. Predarea civilizației a fost în decursul mai multor ani neglijată și rolul acesteia a fost subestimat. Conținutul cultural nu a fost luat în considerare și a fost complet trecut cu vederea în clasele de limbi străine.

Accentul a fost pus îndeosebi pe limbaj și nu a fost luată în vedere posibilitatea integrării culturii țării studiate.

Conform studiilor realizate de Huneke și Steinig [1, p.45], civilizația germană nu a fost acceptată ca metodă de dezvoltare a abilităților lingvistice ale elevilor. La început, s-a crezut că numai predarea cunoștințelor pure este suficientă pentru a stăpâni o limbă străină și că este posibilă detașarea limbii străine de conținutul cultural, politic și economic. Abia mai târziu s-a constatat că asimilarea limbii străine este posibilă doar cu o interacțiune a civilizației. S-a stabilit clar că elevul trebuie să învețe atât structuri gramaticale ale limbii străine, cât și informații despre cultura țării. Imaginile utilizate în cadrul lecțiilor îndeplinesc diferite funcții care ajută la învățare. În lucrarea autorului Reinfried sunt descrise funcțiile imaginilor [2, p.252]: funcția de motivare, decorativă, funcția informativă, funcție/impuls pentru vorbire și scriere, funcție ilustrativă, funcție/ajutor în memorare.

Analiza fotografiilor și a civilizației în manualele școlare.

Manualele școlare sunt examinate conform criteriilor culese de autorii D.Macaire și W.Hosch [3, p.60] în legătură cu prezența civilizației în temele analizate și utilizarea imaginilor la lecție.

Pentru analiză au fost alese patru manuale de nivelul A2: *Pingpong Neu A2*; *Menschen A2.1*; *Motive A2*; *Schritte 3* [4-7].

În urma studiului, s-a constatat că fiecare manual tratează subiecte culturale ce apar în fiecare lecție. Toate manualele selectate sunt similare în acest criteriu. De asemenea, găsim teme ce promovează valori ca toleranța, empatia, ceea ce este de o importanță semnificativă în sec. XXI. Trăim într-o societate multiculturală, unde oamenii călătoresc mult, studiază sau lucrează în străinătate.

Pentru a putea trăi împreună fără probleme, trebuie să știm de toleranță și receptivitate. Manualele de limbi străine sunt un bun mod de a face acest lucru. La întrebarea ce țări germanofone sunt prezente în manuale, observăm că *PingPong* aduce informații doar despre Germania, cadrul didactic fiind responsabil să aducă alte informații despre Austria sau Elveția. Cel mai bun manual, luând în considerare acest criteriu, este *Menschen* acolo sunt menționate toate țările germanofone. La întrebarea: Este reprezentată civilizația prin imagini? – rezultatele arată că aceasta este o modalitate populară. Toate manualele au folosit în special metoda de a combina textul cu imagini.

Acestea îi ajută pe elevi să înțeleagă conținutul mesajelor.

Ceea ce ține de criteriul de selecție a imaginilor cu funcție decorativă sau cognitivă, avem următoarele rezultate: funcția decorativă a imaginilor predomină în *PingPong* cu un procentaj de 62,2% și *Motive A2*.

Funcția cognitivă a fost prezentă în manualele *Schritte 3* și *Menschen A2.1* cu 67%. *PingPong* este un manual destinat copiilor și adolescenților, ceea ce este absolut normal să persiste mai mult fotografiile cu funcție decorativă. Despre calitatea imaginilor, rezultatele arată că toate manualele respectă acest criteriu. Calitatea imaginilor poate fi văzută la prima interacțiune cu manualul, iar dacă ar fi să se aleagă între ele, credem că manualul cu poze mai frumoase sau colorate este mereu pe primul loc. Manualele *Motive A2* și *Menschen* sunt cele mai bune în acest sens. La întrebarea dacă imaginile sunt actuale, avem răspunsul: hainele, tunsorile sau anturajul ne arată dacă o imagine este actuală sau nu. S-a constatat că două cărți, *Pingpong* și *Schritte 3*, includ imagini inactuale, deoarece anul editiei este unul vechi.

Manualul *Motive A2* are fotografii care sunt actuale, deoarece este cel mai nou. Este important ca imaginile să fie de bună calitate și actuale. Acesta este un aspect ce ajută la motivarea elevilor spre învățare. De asemenea, printre metodele de lucru ce pot fi utilizate la lecție, sunt [8, p.54]: planul de călătorii, minichestionar pe tema cultură, descrierea unei poze, alegerea din multitudinea de poze, meditații asupra unei imagini etc. În continuare, se recomandă lucrul cu imaginile și cu conținutul sociocultural pentru predarea limbilor străine.

Ambele motivează elevii spre învățare și conduc la dezvoltarea unor valori ca empatia, toleranța și conștientizarea.

Concluzii. În final, constatăm că o imagine poate conține chiar mai multe informații despre cultura unei țări decât un text. În plus, o mare varietate de tipuri de imagini oferă posibilitatea de a evidenția diferențele interculturale, de a confrunța prejudecățile, de a oferi strategii de învățare. În studiu se ia în valoare civilizația ca o parte importantă a predării limbii germane ca limbă străină. În toate manualele, cultura țării este luată în considerare fiind prezentă la fiecare lecție prin imagini și text.

Referințe:

1. HUNEKE, H.W., STEINIG, W. *Landeskunde im DaF*. Berlin, 1997.
2. REINFRIED, M. *Das Bild im Fremdspracheunterricht*. Tübingen: Narr. 1992.

3. MACAIRE, D. und HOSCH, W. *Bilder in der Landeskunde*. Goethe-Institut München: Langenscheidt, 1996. ISBN: 3468496605.
4. KOPP, Gabriele und FRÖHLICH, Konstanze. *Pingpong neu 2 Lehrbuch*. 2004. Ismaning: Hueber. ISBN 3-19-001655-0.
5. HABERSACK, C., PUDE, A., WAGNER, D. und SPECHT, F. *Menschen A 2.1*. Hueber, 2013. ISBN 9783193019028.
6. KRENN, W. und PUCHTA, H. *Motive A2*. München: Hueber, 2014. ISBN 9783190018819.
7. HILPERT, S., SPECHT, F., WAGNER, D. u.a. *Schritte 3*. Ismaning: Hueber, 2004. ISBN 9783190018062.
8. SCHOPPE, A. *Bildzugänge. Methodische Impulse für den Unterricht*. Klett, 2011. ISBN: 978-3-7800-1076-6.

**PRAGMATIC STRATEGIES USED IN THE TRANSLATION
OF THE NOVEL “TRAINSPOTTING”**

BY I. WELSH FROM ENGLISH INTO RUSSIAN

Alexandru CULICOV

CZU: 81'25'22

culicov.alexander@gmail.com

Эта статья написана с целью выделить и продемонстрировать разные прагматические подходы, использованные в переводе романа Ирвина Уэлиша «На игле». Прагматика перевода и общий культурный подтекст, в котором появляется та или иная литературная работа играют очень важную роль в ее оценке и эффекте, который она производит на читателя. Зачастую данный контекст крайне плотно взаимосвязан с культурой в которой появляется произведение и учитывая общий тренд глобализации подобные произведения появляются и переводятся все чаще и чаще.

Every culture gives us a different view on things we already know.

This is the root of troubles encountered by translators while working with literary texts. According to Mona Baker, there are concepts, which exist only within a culture or are perceived completely different. In this case, authors have to apply numerous pragmatic strategies comparing and adapting concepts [1, p.29].

In our diploma paper, we have analyzed the translation of such elements as slang and colloquial language. Those elements are extremely bound to culture and history of a nation. In the case of the novel “Trainspotting” by I. Welsh even the basic grammar of the text was altered by the author, the grammar was made phonetical, by reproducing the way people talk in Scotland.

We can start our analysis with these altered elements. Here are some examples divided by the mechanism used in their formation; archaic pronunciation: “doon” – “вниз”, “aboot”- “насчет”, “ootay” – “из”, L-vocalization – “fitba” – “футбол”, “waws” – “стены”, “eywis” – “всегда”, vowel lengthening – “fae” – “для”, “oaff” – “вне”, “maist” – “большинство”. As we can see in these examples, original morphology was changed quite seriously. However, in translation, these elements were generalized and this is the right choice.

Scotland has a unique linguistic situation, which is historically stipulated. Scotland was conquered by England, this fact leads to the spread of the English language as the main one. In the book, we have reflection of this fact, where all of the elements used in phonetics originated in the mixture of the Scottish and English languages.

The Russian language does not have such background and due to this fact, the best strategy is generalization.

The most problematic element in the translation is slang. It creates many problems due to the main mechanism of its formation, which is, according to Paul Simpson – relexicalization [2, p.105]. For example, we have the word “shoot”, which is rendered as “доза”, the same word creates another slang formation “shooting gallery”, which is used for the place, there people consume drugs. Formally, this word has to be rendered as “тир”, for the place where people shoot guns, but in our case it is incorrect that is why the translator, Ilya Kormiltsev, has rendered it as “вмазка”. The main trouble created by slang is that due to the mechanism of formation, literally, any word can be slang and moreover, they tend to be reused in different slang structures. In addition, we should mention that there are not many sources where we can check the meaning of these words.

Another element peculiar to the language of the novel is the colloquial language. Since the action of the novel takes place in Scotland it is natural to encounter such words as: “*lassie*” – “*девушка*”, “*bonnie*” – “*красивый*”, “*bairn*” – “*ребенок*”, “*wee*” – “*маленький*” and many others. Here, we should mention that colloquial language does not have the same connotation as slang in Scotland, it is definitely not the formal level, but still more people use it in comparison with slang. Colloquial language is built around the concept of efficiency of communication, this one means that basically it consists of short words and contractions. As with slang words here we do not have many sources to check the meanings. Moreover, many words in the novel “*Trainspotting*” are taken from Scottish, so that they are not even English words, what makes defining them even harder. In the case of colloquial language, Ilya Kormiltsev used the best strategy, in our opinion; he used compensation method in order to adapt colloquial language in the target text. This means that he used Russian colloquial words in different places,

compensating the original words. This approach is the most flexible and it shows how ingenious his translation was.

Another prominent feature, which was reinvented by Irvine Welsh, is the idiolect. It is evident, that by making text phonetical it is much easier to make it personalized. We can witness such approach in the original text, but as we have mentioned translation makes a generalization in this case.

However, there are still idiolects reproduced phonetically in Russian. For example, the idiolect of Sean Connery: *“I admire your rampant individualism, Shimon. I shee parallelsh wish myshelf ash a young man.”* – *«Я восхищен твоим яростным индивидуализмом, Лорри. Ты ужасно похож на меня в молодости.»*. Here we can see that graphical representation of character’s hissing is kept in the translation. The same can be said for the idiolects of other characters, for example character called Spud, the abundance of filler words in his speech, Begbie, his taboo lexicon, Mark Renton, and his code mixing.

All of these elements are represented in a way or another in the translation. Another important element in the source text is represented by proper names. Those names include puns and images, so that their translation becomes a very hard task. For example, the name of the character Johny Swan – whose nickname is White Swan, here we have a pun built around his second name “Swan”, the same joke in Russian is impossible while “Swan” is translated as “Лебедь” and there are no such second names. Moreover, this nickname emphasized the fact that this character is a drug dealer, through the word “white”, so that this nickname is also functional. Since the reproduction of the original pun is, impossible Илья Кормилтсев decided to create another one, so that he came up with “Вечный Свон”, which also plays with the original second name and it is a pun, emphasizing the fact that this character is a drug dealer. Another example is the character called Spud in original text. Spud means small potato and in reference to a person, it means a not intelligent and a simpleton. In the target text, we have the word “Кочерыжка” which means the same thing, but refers to cabbage. The last element in our analysis and the most problematic as well is the translation of jokes. The source text is full of them, some are contextual others are told straight. Jokes translation

is probably the toughest task for a translator, especially if they are related to the phonetics of the source language. There is such joke in the novel as: “*Shays the young Sean Connery, the new Bond, cause girls, this is the new bondage*” – “*Это же Шон Коннери в юности, сам молодой Бонд, поскольку, девочки, он не станет брать вас на понт*”. As we can see in this case, Ilya Kormiltsev managed to translate the original joke and he even managed to keep the pun related to James Bond’s name in the Russian variant.

This translation shows how flexible and how adaptive his strategy was, moreover it shows how ingenious he translator was. Another prominent example of joke adaptation is: “*Ah produce ma spoon, lighter, and cotton balls as well as some ay this fuckin Vim or Ajax thit Seeker has the audacity to call smack.*” – “*Я извлекаю мою ложку, зажигалку, ватные шарики и тот белый порошок – состоящий из «Аякса» или «Тайда» - который Сикер имеет наглость именовать героином.*”. In this case, we can see how the author changed the original “vim” brand name in order to make the reference clearer for the audience. Basically, it has the same meaning, but in the Russian variant, we just have a more common brand name that creates a better bond to the target culture, by infiltrating original text in target context. In conclusion, in our era of globalization, authors tend to preserve the authenticity of their own culture. And accordingly, a proper pragmatic strategy requires not only translator’s skill, but also a great amount of cultural competence. This competence may seem irrelevant in formal translation, but in the literary translation, it has almost the main role. This particular competence is the basic requirement for a translator.

References:

1. BAKER, Mona. *In other words. A coursebook on translation*. London: Routledge, 1992. 317 p.
2. SIMPSON, Paul, *Stylistics: A Resource Book for Students*. London: Routledge, 2004. 243 p.
3. NEWMARK, Peter. *A Textbook of Translation*. New Jersey: Prentice-Hall, 1988. 292 p.
4. WELSH, Irvine. *Trainspotting*. London: Harvill Secker, 1993. 344 p.
5. УЭЛШ, Ирвин. *На Игле*, Москва: АСТ, 2002. 350 с. / Перевод – Илья КОРМИЛЬЦЕВ.

*Recomandat
Rodica CARAGIA, lector univ.*

**LA CORRÉLATION COMPÉTENCE PLURILINGUE –
COMPÉTENCE PLURICULTURELLE
(Niveau A1-A2 du CECRL)**

Victoria GUTU

CZU: 37.01:811.133.1'243'27

victoriagutu31@gmail.com

L'enseignement/apprentissage du FLE a un rôle essentiel dans notre pays, car la langue française est une source d'inspiration, une possibilité de connaître une autre culture ou civilisation.

Aussi est-il que ce sujet de recherche porte sur la corrélation entre deux compétences curriculaires: plurilingue et pluriculturelle, c'est-à-dire comment elles se manifestent et par quoi elles se caractérisent.

L'hypothèse de notre étude est d'évaluer comment ces deux compétences sont mises en pratique dans le processus d'enseignement et si les documents officiels accordent l'attention nécessaire à la formation de ce type de compétences. En tant qu'objectifs de l'étude, nous nous sommes proposé d'examiner les aspects déterminants des notions de compétence, compétence plurilingue et pluriculturelle ; de déterminer la corrélation et le développement de la compétence plurilingue et pluriculturelle selon le Volume Complémentaire du CECRL [1]; d'analyser ces compétences dans les documents européens, les curricula nationaux; de prouver l'existence d'une compétence identitaire francophone et d'examiner l'approche plurilingue et pluriculturelle dans les manuels scolaires. L'actualité de l'étude consiste en ce qu'une langue étrangère s'apprend mieux en corrélation avec la culture du pays qu'elle représente et que les recherches contemporaines sur la formation en langue étrangère doivent assurer une approche intégrée de ces compétences. Pour la définition de la compétence, le Cadre de référence du curriculum national [2] en présente une assez ample « la compétence scolaire est un système intégré de connaissances, de compétences, d'attitudes et de valeurs, acquises, formées et développées par l'apprentissage, dont la mobilisation permet d'identifier et de résoudre différents problèmes dans différents contextes et situations.

Conformément au CECRL, on atteste les compétences individuelles générales de l'apprenant qui sont basées notamment sur les connaissances (les savoirs), les habiletés (savoir-faire), les capacités existentielles (savoir-être) et les capacités à apprendre (savoir-apprendre).

Le système de compétences, selon le CECRL, est constitué des compétences suivantes: linguistique, sociolinguistique, pragmatique et culturelle, complété dans la version 2018 par la compétence plurilingue, dont la corrélation avec celle linguistique nous intéresse.

Les didacticiens Coste, Moore et Zarate soutiennent que la corrélation entre la compétence plurilingue et pluriculturelle représente « la compétence à communiquer langagièrement et à interagir culturellement, possédée par un locuteur qui maîtrise à des degrés divers, plusieurs langues et à des degrés divers, l'expérience de plusieurs cultures » [3]. De même, nous avons recherché l'approche (pluri)culturelle dans le Curriculum pour les classes bilingues. Pour le cycle primaire, le concept de pluriculturalité manque, mais ce qui nous offre le curriculum c'est la compétence culturelle qui désigne l'ensemble de compétences axiologiques et attitudeles formées à la base des initiations dans la diversité des cultures des langues et littératures étudiées à partir de la culture et de la langue maternelle [4]. Pour l'approche pratique de l'étude, nous avons réalisé deux questionnaires dans l'IPLT « Gh. Asachi » de Chisinau, avec les élèves de la VIIIème classe. Dans le premier questionnaire, nous avons proposé une série de questions avec des réponses ouvertes. Cela nous a permis d'observer que pour les élèves la diversité linguistique et culturelle du monde représente une source d'enrichissement et de compréhension mutuelle. Les élèves sont passionnés de connaître autant de langues que de cultures. Et la langue reste la clé principale pour accéder à une culture.

Le deuxième questionnaire visait à identifier une compétence identitaire francophone, qui exprimerait l'intégration de la compétence plurilingue et pluriculturelle. Alors parmi les composantes qui font partie du portrait identitaire francophone, nous avons attesté: langue française, langue maternelle, culture française, culture maternelle, solidarité, altruisme, entraide, partage, collaboration, soutien, diversité, tolérance, acceptation, gentillesse, multiculturalisme.

Nous nous sommes proposé également d'observer l'apparition de la compétence plurilingue et pluriculturelle dans les méthodes du FLE françaises et moldaves. L'analyse des méthodes nous a autorisé à conclure que dans les manuels les activités sur ces deux compétences sont modestes ou manquent. Nous constatons que si le professeur veut

travailler la compétence plurilingue et pluriculturelle il devra faire un grand effort, car la méthode n'est pas suffisante.

En conclusion, nous pouvons affirmer que la compétence plurilingue et pluriculturelle est en pleine formation et développement.

Les documents officiels européens et nationaux nous montrent que la compétence plurilingue et pluriculturelle aide à préserver le plurilinguisme et contribue à la médiation des conflits interculturels.

Nos recommandations visent la nécessité de corrélérer ces compétences dans l'enseignement/apprentissage du FLE pour construire un système intégré ou une compétence plurielle et composite, de même que le besoin d'actualiser les méthodes du FLE pour encourager les élèves à participer activement et motivés tout au long de la leçon.

Références:

1. CONSEIL DE L'EUROPE. Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues. Vol. *Complémentaire avec des nouveaux descripteurs*, 2018..
2. *Cadrul de referință al Curriculumului Național*. Chișinău, MECC, ISE, 2017. 74 p.
3. COSTE, D., MOORE, D., ZARATE, G. *Compétence plurilingue et pluriculturelle. Vers un cadre européen commun de référence pour l'enseignement et l'apprentissage des langues vivantes*. Strasbourg Cedex, 2009, p. 20-22.
4. *Curriculum de français pour les classes bilingues. I-XII cl*. Chișinău: CEP USM, 2008. 435 p.

*Recomandat
Ion GUTU, dr., conf. univ.*

МУЗЫКА КАК ФЕНОМЕН ПОВСЕДНЕВНОСТИ В СОВРЕМЕННОСТИ

Сергей КИРОВ

CZU: 316.728:78.01

sergey.kirov08@gmail.com

В период развития постиндустриального сообщества, которое, находясь в онтологическом кризисе и информационном перенасыщении, стремительно увеличивает интенсивность проживания жизни, на человека влияет всё большее число факторов, расплывается внимание и увеличивается стресс. Учитывая парадигму пост-постмодерна [6, сс. 12-36], а также зарождающейся теории метамодернизма [7], следует оценить возможность исследования музыки как одного из факторов влияния на сознание человека и его паттерны поведения; их изменения в самом достоверном проявлении реальности – её повседневности. Человек сталкивается с музыкой множество раз за день, в различных условиях и местах.

Она формирует настроение, желания, создает мифологический мир и одухотворяет окружающую действительность, накладывает свои ценностные ориентиры, а обладая гармонией, формирует понимание эстетического у человека. Музыка становится практически обязательным сопровождением современных коммерческих роликов. Рекламные ролики немыслимы без музыкального сопровождения. Узнаваемая мелодия становится частью культурного кода, новых потребностей и ассоциаций индивидов.

Семиотический код культуры, формы её коммуникации и мифологизм являются категориями изучения антропологии и философии. Таким образом, музыка в рекламе оказывается значимым объектом исследования в современных реалиях, позволяющим исследовать влияние на повседневность данного феномена через призму социально-культурных наук. Повседневность формируется на основе опыта культуры, основывается на здравом смысле и является основополагающим миром человека, в котором он существует и из которого начинается познание мира [2].

Музыка в повседневности исторически занимает существенную роль, особенно после второй волны научно-технического прогресса, который обеспечил повсеместное распространение звукоизвлекающих приборов.

В некоторых случаях музыка может стать ядром рекламы, гарантом её узнаваемости с помощью короткой вирусной мелодии, которая погружается в подсознание человека и вызывает устойчивые воспоминания, связанные с продуктом или услугой.

Главным в герменевтике рекламы становится очевидность, предельная ясность и понятность для представителей именно этой культуры. Реклама создает готовый аудиовизуальный продукт, на основе планировки, расчета реакции и отклика, реклама старается подстроиться максимально под потребности, ценности и менталитет конкретного целевого потребителя [5, сс.5-66].

Человек с помощью рекламы погружается в виртуальный, воображаемый мир, который находится в перспективе повседневности [4]. Музыка играет одну из ключевых ролей, не позволяя появляться обыденным паузам, заполняя пространство своей художественной силой. Современная реклама предлагает все новые решения подачи продукта, создавая парадоксальные, мифологические сюжеты и героев [3, сс. 121-132], все чаще использует героя обыденности, который сталкивается с общекультурными проблемами и реклама предлагает свое решение с помощью различных техник, таких как создание позитивной обстановки, внесение в сюжет супергероя спасителя, который обладает некими особыми знаниями, а также предметом, который решает те или иные рутинные проблемы, позволяя человеку возвыситься над обыденностью. Таким образом, человек с помощью рекламы погружается в виртуальный, воображаемый мир, который находится в перспективе повседневности. В Молдове рекламные ролики акцентируют внимание на идентичности, национальной идее, на постсоветской коллективной ментальности, вкупе с современной эстрадной музыкой. Создаются рекламные ролики, в которых главная сюжетная линия строится на основании социально-экономических ситуаций, используются элементы национального орнамента, создаются бренды на основе принадлежности к Молдове.

Музыка становится неотъемлемой частью современной рекламы, повышая ее соблазнительность [1, с. 26], интенсивность, создавая эмоционально-идейный накал и пополняя символический код культуры.

Рекомендации:

➤ Использование тематического музыкального сопровождения оказывается в большинстве случаев более эффективным, нежели его отсутствие. Особенно эффективным оказывается создание видеоряда на основе уже существующего качественного музыкального трека.

➤ Музыка является триггером эмоционально-чувственных изменений в человеке, обеспечивает ассоциирования, является средством ухода от проблем, одиночества, ослабляет критическое мышление и уводит из обыденности. Способна на создание или усиление соблазнительности. Её использование рекомендуется в любом коммерческом помещении или при событии, как минимум, как фон происходящего.

➤ Исследованию корреляции между изменениями, происходящими в культуре, и теми новыми ценностями, архетипами, этическими и эстетическими составляющими отвечает реклама через субъекта, ведущего коммуникацию посредством рекламы.

➤ Музыка является действенным методом вывода человека из обыденной рутины, она способна стать частью повседневной жизни, изменяя внутренний мир человека, его мироощущение; она влияет на ценностные, эстетические, этические, нормативные осознания реальности.

Литература:

1. БОДРИЙЯР, Ж. *Соблазн*. Москва: Ad Marginem, 2000. 303 с. 2 ISBN 5-93321-017-X
2. ЗОЛОТУХИНА-АБОЛИНА, Е.В. *Повседневность и другие миры опыта*. Москва: MapT, 2003. 192 с.
3. КРЫЛОВА, А.В. *Музыка в культуре повседневности: Избранные статьи*. Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовской гос. консерватории им. С.В. Рахманинова, 2011. 167 с. ISBN 978-5-93365-045-4
4. VOIA, L. *Explorarea imaginara a spațiului*. Humanitas Digita, 2012. 240 p. ISBN 9735038765
5. CODOBAN, A. *Semn și interpretare. O introducere postmodernă în semiologie și hermeneutică*. Cluj-Napoca: Dacia, 2001. 142 p.
6. LYOTARD, Jean-Francois. *Condiția postmodernă*. Panopticon, 2003. 100 p. ISBN: 973-85788-8-4.
7. VERMEULEN, T. Robin van den Akker. Notes on metamodernism. In: *Journal of Aesthetics & Culture*, 2010, vol. 2.

STRATÉGIES DE REMÉDIATION AUX ERREURS EN PRODUCTION ÉCRITE

Alina MAFTIOI

CZU: 81'271.1'243

maftioi.alina01@gmail.com

The goal of the paper work consists of the following two directions: on one hand, the intention is to distinguish between “fault” and “error” and to demonstrate that the term of “error” is more commonly used in the language class. On the other hand, the intention is to find error remediation strategies that will help students overcome the difficulties that relate to written production.

L'objectif de l'enseignement des langues étrangères est de guider l'apprenant dans l'acquisition des opérations langagières qui vont lui permettre de s'approprier ce qui est nouveau et d'enrichir ses savoirs et savoir-faire. Dans cette perspective, il faut tenir compte des caractéristiques propres aux variantes orale et écrite de la langue et de ce qu'implique leur pratique dans l'apprentissage de la langue étrangère.

L'importance de l'erreur dans le processus de l'enseignement/apprentissage des langues étrangères est, au moment actuel, reconnue et admise. Bien plus, il ne suffit pas seulement d'admettre l'erreur, mais il serait recommandable de la repérer au moment où elle apparaît, afin de l'utiliser ensuite dans les activités de correction et de remédiations.

Dans ce sens, notre travail a été orienté vers le changement de l'attitude envers l'erreur et vers l'élaboration d'une stratégie de remédiations, susceptible d'améliorer la qualité de la production écrite en français. Selon Martine Marquillo Larruy, les erreurs «relèvent d'une méconnaissance de la règle du fonctionnement» [1, p. 119].

Pour illustrer ce fait, Marquillo Larruy donne l'exemple suivant: «accorder le pluriel de «cheval» en *chevals* lorsqu'on ignore qu'il s'agit d'un pluriel irrégulier [1, p.120]. Stephen-Pit Corder, dans son article «Que signifient les erreurs des apprenants», affirme que «la distinction entre *erreurs systématiques* et *erreurs non-systématiques* est importante» [2, p. 9-15]. Il donne comme exemple le fait connu par tous, que les adultes s'exprimant dans leur langue maternelle commettent eux-mêmes de nombreuses erreurs de différentes sortes.

Ces erreurs sont dues à des déficiences de mémoire, à des états physiologiques tels que la fatigue, ou à des états psychologiques, comme par exemple une émotion forte.

Ce sont les facteurs imprévisibles et accidentels de la performance linguistique, qui ne reflètent pas les lacunes de la connaissance de la langue. Généralement, nous réalisons immédiatement que les erreurs ont été produites et nous sommes capables de les corriger. Corder soutient que les mêmes mécanismes sont valables pour les apprenants des langues étrangères, car ils se trouvent dans des conditions similaires, externes ou internes, quand ils utilisent une LÉ (langue étrangère).

C'est pourquoi il faut distinguer entre les erreurs qui sont dues à la coïncidence des circonstances de celles qui reflètent la « compétence transitoire » [2, p. 9-15]. Les erreurs de performance seront par définition non-systématiques et les erreurs de compétence- systématiques.

Selon Corder il sera commode d'appeler « fautes » les erreurs de performance et de réserver le terme d'« erreurs » aux lacunes systématiques, celles qui permettent de reconstruire la connaissances temporaire de la langue. Dans ce contexte, il faut souligner que les fautes ne sont pas significatives par rapport au processus d'apprentissage d'une langue [2, p.9-15]. Dans le *Dictionnaire de didactique du français, langue étrangère et seconde*, J.-P. Cuq signale que le terme de *faute* a été remplacé par le terme d'*erreur*, vu la connotation négative du premier. Selon lui, on distingue habituellement les *erreurs de compétence* (récurrentes et non susceptibles d'autocorrection) et les *erreurs de performance* (occasionnelles, non-répétitives et présentes à la conscience du locuteur) [3, p.101]. Ensuite l'erreur est définie comme:«écart par rapport à la représentation d'un fonctionnement normé». J.-P. Cuq explique que l'erreur linguistique a été longtemps liée, en didactique des langues, aux interférences de la langue maternelle et de la langue étrangère. L'erreur peut avoir deux interprétations: dans le premier cas, il s'agit de la défaillance des opérations cognitives; dans le second, la qualité et la quantité des interactions ne permettent pas à l'apprenant d'assimiler de manière satisfaisante les fonctionnements linguistiques [3, p.86-87]. Selon Vecchi, pour la correction des erreurs faites dans une langue étrangère il faut tenir compte de trois types d'erreurs:

1. Erreurs qui constituent un obstacle pour la compréhension du message.

2. Erreurs dues à l'interférence entre la langue maternelle et la langue cible, qui créent des problèmes sémantiques.

3. Erreurs socioculturelles qui peuvent causer des situations gênantes et mettre fin à la communication [4, p.24-25]. Pendant la période de stage actif au lycée francophone «Gheorghe Asachi» de Chişinău, j'ai eu l'occasion de travailler avec les élèves de la 7e classe et d'appliquer de différentes stratégies de remédiation, pour améliorer la qualité des productions écrites des apprenants et corriger les erreurs.

Nous avons mis en pratique **l'expérimentation pédagogique, comme méthode de travail**. L'expérimentation comprenait trois étapes:

1. *la diagnostic* – à cette étape nous avons proposé aux élèves un test initial, identique pour les deux groupes expérimentaux, pour constater la situation existante.

2. *la formation* – durant cette séquence de l'expérimentation, nous avons appliqué dans le groupe expérimental (une moitié de la classe) plusieurs types d'exercices de remédiations, tandis que le groupe de contrôle (une autre moitié de la classe) a suivi le programme standard.

3. *la validation* – à ce stade de l'expérimentation, nous avons proposé aux élèves le test final (de contrôle), similaire pour les deux groupes, pour observer les changements qualitatifs.

L'analyse de la dernière étape de l'expérimentation nous a permis d'observer qu'on a obtenu une amélioration visible en ce qui concerne les erreurs d'orthographe, d'accord, d'accent et de connecteurs, dans le groupe expérimental. Ce fait prouve que les activités que nous avons appliquées en classe (relecture de la production, co-correction, travail sur les connecteurs) nous ont permis de réduire ces types d'erreurs. Quant aux autres types d'erreurs (choix de mots, ordre de mots et structure de la phrase), on constate que leur nombre s'est réduit, ce qui veut dire que les activités proposées aux élèves ont atteint leur but, mais il y a encore beaucoup de travail à faire...

Références:

1. MARQUILLO LARRUY, M. *Les Cahiers FORELL*, N.15: *Questions d'épistémologie en didactique du français (langue maternelle, langue se-*

- conde, langue étrangère*). Poitiers, 1 avr. 2001. 343 p. ISBN -13 -: 978-2-910394141.
2. CORDER, S.P. *Error Analysis and Interlanguage*. Oxford University Pr., 1982. 120 p. ISBN- 13: 978-0194370738
 3. CUQ, J.-P. *Dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde*. Paris, 2003. 304 p. ISBN- 13 :978-2090339727
 4. De VECCHI, G. *Aider les élèves à apprendre*. Paris: Hachette, 2014. 272 p. ISBN - 13: 978-2011404206.

*Recomandat
Oxana CĂPĂȚÎNĂ*

ANALIZA STRUCTURALĂ ȘI SEMANTICĂ A LIMBAJULUI MIMICO-GESTUAL ROMÂNESC

Elena MALANICI

CZU: 811.135.1'221.2

malanici.elena@gmail.com

Our thesis aims at studying the the structure of Romanian sign language and the connections of cognitive processes and signs execution, in the light of analyzing semantics and structural components in order to have a top of this type of language, examining the necessary elements. The paper tries to capture the general (theoretical) aspects, which can manifest and maintain particles on the Romanian territory.

În urma studiului asupra analizei structurale și semantice a limbajului mimico-gestual românesc, am reușit, în ansamblu, să realizăm nu doar unele delimitări conceptuale cu privire la acesta, dar și să remarcăm evoluția lui, care poate fi definit drept un limbaj vizual-spațial, articulată, în care se folosesc mâinile, fața și alte părți ale corpului, toate aceste elemente fiind vizibile. În analiza limbajului semnelor, trebuie să se țină cont de mai mulți factori sociolingvistici, ce îl fac unic și diferit de limbile vorbite. Ca și în cazul tuturor studiilor sociolingvistice, este important să luăm în considerare faptul că majoritatea persoanelor ce utilizează limbajul mimico-gestual nu l-au utilizat de mici.

Constrângerile sociale, precum sexul, vârsta și etnia, au fost examinate în numeroase studii despre variația sociolingvistică.

Diferențele de constrângeri sociale atunci când sunt aplicate comunităților surde sunt de două tipuri: constrângeri precum vârsta, ale căror etichete au un uz comun, dar care ar putea avea o semnificație diferită, având în vedere istoria comunităților surde din întreaga lume și constrângeri precum fundalul limbii, care este unic pentru comunitățile surde. Din analiza trăsăturilor gesturilor și din prezența lor în LMGR, rezultă că gândirea în imagini a surdului dispune de o evoluție inferioară celei noțional-verbale. La persoanele cu deficiențe de auz se relevă existența bilingvismului verbo-gestual. Acest bilingvism influențează, în general, dezvoltarea psihică a neauzitorului: atât procesele cognitive, cât și formarea personalității. Dorim să subliniem că prin cultura surzilor înțelegem „un ansamblu de cunoștințe, experiențe, credințe, un limbaj specific, obiceiuri și tradiții care se transmit prin lim-

bajul gestual” [3, p.96]. Prin urmare, limbajul gestual este mijlocul prin intermediul căruia sunt transmise componentele culturii, iar cel care nu cunoaște acest limbaj nu are acces la el.

Persoanele surde din spațiul românesc folosesc și ele acest limbaj, pe care îl vom numi limbaj mimico-gestual românesc (LMGR).

Termenul de „cultură a surzilor” permite să ne îndepărtăm de la ideea că surzii ar avea comportamente sau idei specifice despre ei înșiși sau despre ceilalți, ca urmare a faptului că nu aud.

Din anul 1970, de când a avut loc o schimbare importantă a ideilor referitoare la limbajul gestual, acesta a fost plasat în cadrul limbajelor umane și a necesitat o nouă perspectivă a reconsiderării istoriei sale.

Aceasta a dus și la reliefaarea faptului că există mai multe limbaje gestuale în lume, fiecare cu o structură și istorie aparte.

Educația surzilor a început destul de târziu, atât în lume, cât și pe teritoriul țării noastre. Primele mărturii scrise despre existența persoanelor cu dizabilități de auz în țara noastră apar în documente vechi, care se refereau la „miluirea mișeilor, calicilor și săracilor” [1, p. 20].

Termenul de „mișăl” era folosit și în accepțiunea de infirm: orb, olog, surdomut etc. Unele din aceste documente datează din vremea lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Mihai Viteazul, Matei Basarab și Vasile Lupu. LMGR este un limbaj complex vizual-spațial, fiind o limbă de sine stătătoare, deplină, formată natural. Lexicul acestuia este alcătuit din semnele ce sunt utilizate în cadrul comunicării dintre persoanele cu deficiențe de auz. Numărul semnelor LMGR este de 7000, aflat în creștere, dintre care doar 1200 de semne fac parte din vocabularul de bază. Unele dintre acestea reprezintă variații regionale, împrumuturi sau construcții neologice, ce au scopul de a suplini absența unor semne autohtone pentru conceptele noi întâlnite în comunicare.

O categorie importantă a semnelor LMGR sunt cele ce se concentrează asupra dimensiunii creative: „este ceea ce lucrările de specialitate numesc lexic produs/productiv – semne care exploatează posibilitățile de variație ale parametrilor de formare a semnului, precum și mijloacele de îmbogățire a vocabularului LMG” [4, p. 13].

Astfel, vorbitorul poate crea diferite semne, în funcție de necesitățile sale. Pentru a înțelege care sunt trăsăturile distinctive ale LMGR,

este necesar să trecem în revistă părțile constitutive ale unui semn: configurația palmei, localizarea, orientarea, mișcarea și mimica și/sau limbajul trupului (ca elemente nonmanuale). Atunci când vorbim despre semn ca unitate de bază a limbajului mimico-gestual românesc, trebuie să punem în lumină și dactilemele.

Dactilemele sunt reprezentări ale literelor alfabetului cu ajutorul formelor pe care le iau degetele mâinii. Dactilarea este indispensabilă în cazul gramaticii limbajului verbal-oral și pentru exprimarea aspectelor ascunse și a nuanțelor de sensuri care nu pot fi redată în semnele limitate ale LMGR; aceasta este și un auxiliar al labiolecturii.

În opinia specialiștilor, studierea LMG nu este foarte dificilă, ba chiar sunt de părere că este mai ușor decât a învăța limba engleză, de exemplu. În funcție de insistența și intensitatea cu care îl învață cel ce vrea să îl utilizeze, s-ar cere, aproximativ, câteva luni de studiu.

Pentru pregătirea interpreților LMG, este suficientă înscrierea la cursuri de formare și perfecționarea continuă profesională, astfel nu e nevoie de a face studii universitare în acest sens.

Între limbajul mimico-gestual și cel verbal există unele asemănări, dar și diferențe esențiale, în special datorită direcțiilor auditive și, respectiv, vizuale, în care au evoluat cele două forme de limbaj. Se consideră că viteza expunerii unui text în limba vorbită trebuie să fie mai mare decât cea a expunerii unuia în LMGR, deoarece mișcările mușchilor care participă în vorbire sunt mai mici decât cele ale membrilor corpului. Bellugi și Fischer însă au demonstrat că „durata expunerii unui text în limbajul gestual poate fi aproximativ egală cu durata comunicării verbale a aceluiași text, dacă gesturile sunt realizate de o persoană surdă, fluentă în limbajul gestual” [2, p.183].

Ca volum de timp conversațional, se pare că LMGR este diferit de limba română vorbită. Pentru a demonstra că LMGR are fonologie, am studiat constrângerile legate de combinațiile părților semnelor și vom arăta că, în timp ce LMGR dă dovadă de mai multă simultaneitate decât limbile vorbite, liniaritatea este, de asemenea, importantă.

De asemenea, am analizat fenomenul de prozodie în LMGR și am încercat să răspundem la întrebarea dacă acest limbaj are silabe, ceea ce poate fi considerată una dintre unitățile fundamentale de organizare a fonologiei. Gramatica și vocabularul LMGR a prezentat un interes

deosebit pentru noi și am descoperit că „mimico-gesticulația este un limbaj veritabil cu sintaxă, dar fără morfologie, e un limbaj global nonverbal cu care surdul se familiarizează de mic din nevoia de a intra în relații cu cei din jur” [3, p. 21]. Unul și același gest poate îndeplini rolul de substantiv, adjectiv, verb.

Sintaxa îndeplinește o funcție importantă atât în construcția propozițiilor, cât și în precizarea ideilor exprimate. Topica are rolul de bază în redarea unei idei prin gesturi. Expresia facială poate schimba întregul sens al enunțului, la fel ca și volumul vocii sau tonalitatea în comunicarea verbală. În LMGR comunicarea se bazează pe structuri logice care, în unele situații, s-ar părea că nu au acord gramatical (pentru persoanele auzitoare) sau se prezintă ca structuri independente.

Contextul în care este folosit acest gest aduce precizia necesară.

Se cunosc și forme alternative, variații regionale ale aceluiași gest, elemente comparabile cu accentul sau dialectul din limbajul verbal.

Referințe:

1. BARBU, F. *Limbaj mimico-gestual. Curs LMG – note de curs, teme de seminar*. Pitești, 2011/2012.
2. BELLUGI, U., FISCHER, S. The rate of speaking and signing, În: *The signs of language*. Cambridge: Harbard University Press, 1979.
3. *Ghid metodologic pentru învățarea limbajului mimico-gestual în Republica Moldova*. Chișinău: Alianța INFONET, 2016.
4. *Studierea limbajului mimico-gestual românesc. Modul introductiv online*. Cluj-Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai, 2008.

Recomandat

Elena VARZARI, dr., conf. univ.

**PERSONAJUL FEMININ INTELECTUAL ÎN ROMANELE
LUI AURELIU BUSUIOC**

Adriana MELINTE

CZU: 821.135.1(478)-055.2.09 adrianamelinte69@yahoo.com

Nous sommes dans un siècle où l'optique féminine est égale à l'optique masculine, donc le sujet abordé dans notre communication est d'actualité, d'autant plus que le personnage féminin créé par Aureliu Busuioc mérite d'être soumis à des recherches approfondies pour mettre en évidence la position de l'intellectuel dans la société.

Aureliu Busuioc – un desăvârșit poet și prozator, dramaturg și publicist de renume, a abordat imaginea personajului feminin diferit, în comparație cu scriitorii aceluși secol, deoarece ironizând, a reușit să prezinte, totuși profund viziunea sa asupra dualității caracterelor feminine. El a dat viață unor personaje despre care lăsa impresia că nu știe prea multe, și că ele sunt într-atât de independente, încât îl surprind și pe acesta. De aici rezultă ideea că feminitatea înseamnă enigmă, mister, și că dorința de a desluși neînțelesul face parte dintr-un instinct masculin. Am ales tema dată, deoarece analiza unei femei vizează caracterul său, acțiunile sale, gândurile ce o frământă, și toate acestea, luate împreună, reușesc să schițeze un model de determinare a specificului de caracter cel are fiecare personaj din cele trei romane consacrate ale lui Aureliu Busuioc: *Hronicul Găinarilor*; *Lătrând la lună*; *Singur în fața dragostei*. Este o temă deosebită, deoarece personajele feminine sunt diverse. Trăsăturile de caracter prezente la Viorica Vrabie, Parascheva, soția Grăsanului relevă lumea interioară a femeilor contemporane ce manifestă o unicitate a persoanei.

Am realizat o analiză amănunțită a ipostazelor în care apar personajele feminine ale lui Aureliu Busuioc. În cercetare am selectat fragmente din cele trei romane sus-menționate care argumentează ipostazele personajelor feminine. O deosebită atenție și minuțiozitate am alocat personajului Viorica Vrabie care se confruntă cu unele probleme specifice intelectualilor tuturor timpurilor: inadaptarea, opoziția față de societate, dezechilibrul lăuntric, căutarea absolutului în dragoste.

„Viorica Vrabie reprezintă personalitatea puternică, e statornică în opinii, știe să spună lucrurilor pe nume – este o fire care se impune

prin modul personal de a fi în toate și în tot” [4, p.35], iată cum se evidențiază acest personaj feminin intelectual din toate personajele romanului *Singur în fața dragostei*, după opinia criticului literar Victoria Fonari. Pentru a evidenția dualitatea caracterelor feminine, am analizat în antiteză personajul intelectual Viorica Vrabie și Olimpia Octavianovna, atunci când am cercetat latura intelectuală a acestora.

Însă, când am analizat latura sentimentală, am evidențiat dualitatea caracterelor, comparând personajele feminine – Viorica Vrabie ce se afla în antiteză cu personajul feminin Lida.

În acest roman, intelectualul Viorica Vrabie, profesoară de limbă franceză, se confruntă cu un colectiv alcătuit din pseudointelectuali – intelectuali confecționați de partid, după cum afirmă criticul literar Andrei Țurcanu, și astfel am găsit explicația problemelor pe care le avea Viorica Vrabie. Elucidarea acestor probleme a deschis largi orizonturi pentru interpretarea și analiza personalității feminine, care diferă în funcție de nivelul de intelect al fiecărei persoane.

O perspectivă a înțelepciunii feminine apare în reflecția naratorului din romanul *Hronicul Găinarilor*, unde se întrevide influența literaturii universale asupra literaturii naționale. Am exemplificat, în baza fragmentelor din cele trei romane supuse cercetării, asemănările dintre personajele feminine ale lui Aureliu Busuioc cu cele din mitologie.

Pornind de la afirmația lui Aureliu Busuioc că „lumea sexului frumos se împarte în două părți aproape egale: în Xantipe și Penelope” [1, p.36], am oferit exemple concludente ce demonstrează și susțin această afirmație. Personajul feminin Viorica Vrabie din romanul *Singur în fața dragostei* și Tincuța din romanul *Lătrând la Lună* sunt oglindirea personajului mitologic Penelopa – simbolul fidelității în căsnicie, răbdării și al iubirii sincere. În schimb, Lida din romanul *Singur în fața dragostei* și Parascheva din romanul *Hronicul Găinarilor* sunt reprezentarea tipologică a personajului feminin din istoria Greciei Antice – Xantipa (soția filosofului Socrate) care a devenit simbolul soției nemulțumite. În acest context, am aplicat metoda analizei comparative ce ne-a permis să apreciem maniera în care au evoluat personajele feminine din cultura antică în opera lui Aureliu Busuioc și dacă și-au păstrat specificul și influența mitică. Personajele feminine supuse cercetării poartă amprenta și stilul creatorului, Aureliu Busuioc menținându-și aerul ironic și zeflemitor.

Acest termen, aparent nou, are rădăcini adânci în cultura diferitelor țări și comportă semnificații specifice. Termenul de intelectual nu este specific doar literaturii universale de specialitate, deoarece literatura artistică pentru copii are și ea micile sale modele de intelectuali: „Hermione Granger – celebra prietenă a lui Harry Potter, care este o mare cititoare, distingându-se de ceilalți prin calitatea foarte înaltă a muncii sale, Artemis Fowl – eroul seriei cu același nume care este un personaj intelectual aflat de partea forțelor malefice – un lucru unic pentru un intelectual al literaturii infantile, dar a cărui inteligență pare să-i fie de folos, deoarece îi sunt deschise multe uși” [6]. Jene Eyre, personajul principal al romanului cu același nume, scris de Charlotte Brontë care impresionează datorită poveștii de viață a unei fețițe înzestrată cu o inteligență deosebită, dar care nu-și poate valorifica din plin potențialul din cauza situației sale grele. Imaginea intelectualului literaturii universale surprinde prin originile sale istorice, prin semnificațiile ce le comportă și, nu în ultimul rând, prin varietatea de personaje prezente în opere. Imaginea intelectualului în spațiul universal este strâns legată de fenomenul emancipării sociale, moment în care oamenii își conștientizează potențialul și nu se sfîșesc să și-l valorifice.

În schimb, în spațiul român, acest termen nu numai că apare mai târziu, dar este și stopat de către regimul comunist ce a lăsat o amprentă puternică asupra întregii societăți și a influențat concepțiile.

„Literatura e un document al ființei umane și-al avatarurilor ei în valurile timpurilor și al istoriei. Fiindcă imaginația ce-o generează e produs al minții umane” [5, p.7]. Ipostaza de intelectual este surprinsă prin motivarea elevilor de a cunoaște o limbă străină într-o perioadă absolut indiferentă de valorile europene. Un alt detaliu important care prezintă ipostaza de intelectual ce o caracterizează pe Viorica Vrabie este și jurnalul de evidență ce-l duce aceasta. „Copiii au aplaudat vreo zece minute, să se dezmoștească. Am făcut cunoștință cu a noua „a”.

Cam obrăznicuți, dar nimic grozav. O să ne înțelegem” [3, p.21].

În acest raport profesor – elev se pune accent pe înțelegere, nu dominare, nu doctrinare, dar apare în prim-plan comprehensiunea ca o modalitate de creștere intelectuală a tinerilor ce-și fac studiile la o școală rurală. Ipostaza de pseudointelectual sau intelectualul confecționat o dezvăluie cu multă forță de convingere criticul Andrei Turca-

nu, acesta ofera și o definiție: „Diletant ca profesiune, ignorant sau semidoct din punctul de vedere al orizontului intelectual, conformist ca ființă socială, mancurt în planul conștiinței naționale, semianalfabet, dacă nu e primar și agresiv prin prostia ce o reprezintă e nociv prin altceva” [2, p.256]. În această ipostază, apare personajul Otilia Octavianovna care: „are patruzeci de ani neîmpliniți, predă lucrul manual la școala din localitate a absolvit liceul de menaj, n-a fost măritată nicio dată și e încă fată mare” [3, p.13]. Ipostaza femeii narcisiste a fost abordată în cartea Victoriei Fonari *Factorii intelectual și sentimental în opera lui Aureliu Busuic* care surprinde „narcisismul feminin (cazul Lidei din romanul *Singur în fața dragostei*) ca fiind unul amoral, alogic și ucigător pentru cei din jur. Narcisismul masculin reprezintă căutarea eului, cunoașterea sinelui, autoironia și autocontemplarea, toate acestea constituind un mijloc eficace de transpunere în pielea altora” [4, p. 34]. O altă ipostază în care apare personajul feminin creat de Aureliu Busuic este aceea de reflecție fidelă pentru bărbatul iubit: „Eu am să fac totul ca să-ți fiu echilibrul acela pe care-l cauți! Cum tu ai să fii pentru mine...” [3, p.124].

Viorica își conștientizează ipostaza și recunoaște că iubirea ce i-o poartă o face să se contopească cu acesta, devenindu-i o reprezentare și dorindu-și perfecțiunea.

În concluzie, personajele feminine ale lui Aureliu Busuic reprezintă imaginea vremurilor în care a activat acesta și trădează neajunsurile unui sistem ce limitează întreaga gândire socială.

Referințe:

1. BUSUIOC, A. *Lătrând la Lună*. Chișinău: Cartier, 2012.
2. ȚURCANU, A. *Bunul simț*. Chișinău: Cartier, 1996.
3. BUSUIOC, A. *Singur în fața dragostei*. Chișinău: Cartea Moldovei, 2008.
4. FONARI, V. *Factorii intelectual și sentimental în opera lui Aureliu Busuic*. Chișinău: CE USM, 2003.
5. FILIP, T. *Chipurile feminității: tipologia personajului literar*. Târgu Lăpuș: Galaxia Gutenberg, 2009.
6. *Xanthippe*. Disponibil online pe: <https://www.encyclopedia.com/women/-encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/xanthippe-c-435-bce> (accesat la 12 mai 2020).

**LA BANDE – ANNONCE COMME SUPPORT DIDACTIQUE
DANS LA FORMATION DE LA COMPÉTENCE
SOCIOLINGUISTIQUE EN FLE (Niveau A2 du CECRL)**

Zorina MÎNDRILĂ

CZU: 37.03:811.133.1'243'27

zorina.mindrila@gmail.com

The book trailer is a short filmed sequence aimed at announcing and promoting a book. We are examining the book trailer as a digital tool to be used in French class in order to develop sociolinguistic competence in learners.

Analysis of the data collected in two middle school classes reveals that book trailers are necessary, in order to better understand the literary work and encourage the sharing of books which provokes the pleasure of discovery.

L'apprentissage de la langue française porte non seulement sur la lecture d'un texte et la réalisation des exercices, mais entraîne un grand travail de la part des enseignants et de la part des apprenants.

Mais pourquoi utiliser la BAL en classe de FLE ? Allait-elle franchement fonctionner? Nous constatons que malgré le fait que les recherches récentes démontrent que la bande-annonce constitue une forme littéraire signifiante et stimulante pour les jeunes, celle-ci est encore peu utilisée en classe. Cette méconnaissance prive souvent les enseignants et les élèves de stratégies pour accompagner la lecture et pour exploiter pleinement son potentiel socio-langagier. Ainsi, nous croyons essentiel de proposer de nouvelles stratégies didactiques inspirées des recherches théoriques de la BA et de la lecture littéraire.

Nous nous proposons d'analyser les séquences didactiques organisées à l'école dans lesquelles les élèves sont amenés à réaliser des bandes-annonces à partir d'un texte littéraire. Dans ce cadre d'idées, nous nous sommes proposé le but d'avancer une approche théorique visant la BAL et de passer une étude de terrain sur l'enseignement de la BAL. Après avoir analysé différentes définitions du terme de la BA, données par J. Staiger, V. Hediger, L. Kernan, nous avons essayé de réaliser une définition personnelle. Nous partageons l'idée que la BA est une séquence en format vidéo qui a comme but la promotion d'un film, d'une émission de télévision, d'un jeu vidéo, d'une pièce de thé-

âtre ou même d'un livre qui sont nouveaux, doivent être transmis ou représentés d'un moment à l'autre. L'étude de la BA a commencé récemment, car c'est un sujet nouvel et actuel.

D'ici l'intérêt de plusieurs spécialistes qui abondent avec leurs études concernant la BA. Ceci dit, on compte déjà quelques recherches, et notamment la recherche de L. Kernan et V. Hediger.

Le travail de L. Kernan est basé sur l'analyse rhétorique et historique de la BA ce qui permet de mieux comprendre l'objet de sa recherche. Les lectures effectuées nous ont permis de constater que, par opposition à L. Kernan, V. Hediger a mis les bases de son analyse sur la théorie de la réception de la BA. La littérature de spécialité laisse identifier les types des BA suivant le discours produit: la BA du livre, la BA du film et la BA teaser trailer qui sont considérées comme fondamentales, et d'autres types des bandes-annonces qui résultent des principales BA: la bande-annonce créative, la bande-annonce du clip et le making off. Nous pouvons affirmer que le public est habitué aux bandes-annonces classiques qui peuvent garantir certaines normes de qualité. Comme outil de promotion de la lecture et comme moyen numérique à utiliser dans la classe de FLE, la bande-annonce comporte différentes fonctions, comme par exemple: attire l'attention et l'intérêt des élèves et les incite à lire; permet de se faire une vision sur le thème, le genre, l'ambiance, l'atmosphère du livre prévu à la lecture ; c'est une manière de travailler le rapport entre le texte et l'image; détermine l'apprentissage de l'éducation aux médias; la maîtrise des outils de création pour réaliser une BA développe des aptitudes et abilities dans l'utilisation de TICE; fortifie les compétences: communicative, culturelle et linguistique, et en spécial, la compétence sociolinguistique par la formation d'une bonne conduite langagière au niveau de la production et de la compréhension, etc.

Avant de passer à notre étude de terrain sur l'expérimentation pédagogique de la BA dans la classe de FLE, il est important d'analyser la définition de la compétence sociolinguistique en FLE, abordée dans différents ouvrages de référence. Conformément au CECRL, la compétence sociolinguistique renvoie aux «paramètres socioculturels de l'utilisation de la langue. Sensible aux normes sociales (règles d'adresse et de politesse, régulation des rapports entre générations, sexes,

statuts, groupes sociaux...), la composante sociolinguistique affecte fortement toute communication langagière entre représentants de cultures différentes, même si c'est souvent à l'insu des participants eux-mêmes» [1, p.18]. D'ici résulte la nécessité de l'acquisition de la compétence sociolinguistique et le fait qu'elle participe à établir une communication langagière correcte.

Notre expériment a été réalisé pendant le stage pédagogique qui a duré du 13 janvier 2020 au 21 février 2020. La classe dans laquelle l'expérience a été réalisée c'était la 7ème «B» du Lycée théorique «Gheorghe ASACHI» de Chişinău. Il s'agit d'un test qui a été élaboré prenant en considération les trois niveaux d'intégration: connaissances, application et intégration. Pendant l'étape préexpérimentale, nous avons réalisé le test de diagnostic et de contrôle (le même test) ayant à la base des questions sur le sujet des bandes-annonces. Les élèves ont du répondre aux questions en déduisant l'information de la BA du livre «Les Misérables» de V. Hugo. Le pourcentage obtenu nous montre les connaissances initiales des élèves et nous indique leur niveau de préparation. Alors, le groupe d'expérience a répondu aux 70% d'information demandée dans le test, et le groupe de contrôle aux 59%.

Pendant l'étape expérimentale nous avons travaillé avec les élèves de manière qu'arrivés au post-test ils sauront déjà les réponses pour le test final et assureront une bonne acquisition des compétences spécifiques, proposées par le Curriculum National de Français pour les classes bilingues. Pour vérifier notre hypothèse de recherche et notamment que les élèves ont besoin de la bande-annonce dans la compréhension du sens global d'un texte et l'acquisition de la compétence sociolinguistique, nous avons utilisé le même test qu'au début pendant l'étape post-expérimentale. Après avoir calculé les résultats du test de diagnostic et de contrôle nous avons étudié le pourcentage des deux groupes et nous avons constaté que les résultats ont changé. On observe une évolution symbolique chez le premier sous-groupe: de 70% à 73%, et chez le deuxième sous-groupe de 59% à 54%. On peut expliquer un déclin de l'évolution de 5% dans ce groupe par le fait que les élèves ont été distraits au cours de la réalisation du test.

En conclusion, la BAL est un outil qui aide l'apprenant à produire et reconnaître un style de langage relatif à une situation de communication donnée; développe l'acquisition de la compétence sociolinguistique par l'utilisation de la langue dans sa dimension sociale. L'engagement avec la BAL contribuera à l'étude des livres, révélant les attributs de la société contemporaine, va illuminer le rôle des livres dans l'histoire et la culture et va mettre en question l'importance de la lecture pour notre propre vie culturelle, ainsi que pour d'autres cultures et époques.

Malheureusement, les écoles n'ont pas de conditions d'exploitation de la BA, et l'utilisation de la BA dans une classe de FLE diffère par l'utilisation de la BA seule face à son écran. Nous pouvons seulement recommander aux enseignants d'utiliser la BAL pendant les leçons et de modifier le travail traditionnel avec la lecture d'un livre, d'essayer quelque chose d'innovant, captivant, qui sous-tend les intérêts des étudiants et qui attirera l'attention de l'élève, cela lui fera aimer la lecture, l'encouragera à partager avec les collègues ses livres préférés, communiquer avec les autres et utiliser la technologie et l'internet à des fins éducatives.

Références:

1. *Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues: Apprendre, Enseigner, Evaluer.* Conseil de l'Europe, 2001. [consulté le 13 avril 2020] Disponible sur: <https://rm.coe.int/16802fc3a8>.

**TEXTUL CA MOTIVAȚIE DE DEZVOLTARE A VORBIRII
ÎN CADRUL LECȚIEI DE LIMBĂ GERMANĂ
CA LIMBĂ STRĂINĂ**

Rusanda PALII

CZU: 811.112.2'243

npasat@gmail.com

The article analyzes the text from a linguistic and didactic perspective as well as the stages of working with the text within the German language lesson, as a foreign language. The development of communication skills in the German language lesson is possible through text and work based on it.

The development speaking skills is successful when the text is chosen correctly and the tasks based on it are logically selected and programmed.

Abilitatea de a vorbi este una dintre cele mai importante abilități în procesul de învățare a unei limbi străine. Există diverse exerciții și sarcini care dezvoltă vorbirea, dar citirea textelor este sarcina principală care poate îmbunătăți competența de comunicare în limba străină studiată. În cadrul procesului de predare-învățare a limbii străine, sunt dezvoltate patru abilități care nu pot fi asimilate și dezvoltate separat, acestea sunt: abilitatea de a vorbi, de a citi, de a scrie și de a audia.

Comunicarea stă la baza învățării și asimilării diverselor abilități.

Nu există act de învățare în care să nu existe comunicare, deoarece elevii învață comunicând cu colegii și cu profesorul atât în limba străină, cât și în limba maternă. Cunoașterea unei limbi străine reprezintă o necesitate, de aceea lectura reprezintă una dintre cele mai eficiente metode de învățare a limbii. Prin intermediul lecturii textului și realizării sarcinilor în baza celor citite, este îmbunătățit vocabularul, sunt descoperite și asimilate reguli gramaticale, este dezvoltată memoria și creativitatea, gândirea și alte procese.

Pentru dezvoltarea cu succes a competenței de comunicare în cadrul lecției de limbă străină, profesorul trebuie să ia în calcul proprietățile textului, precum și abilitățile individuale ale grupului de elevi.

În general, termenul „text” înseamnă un țesut lingvistic (din textul latin = țesătură), al cărui obiectiv principal este comunicarea verbală interpersonală sau semnaleză o funcție comunicativă.

Nu este vorba doar de informare, ci despre o căutare de informații, de comandă și control, solicitare și întrebare, contactare, instrucțiune, apelare și, nu în ultimul rând, relaxare.

Textul este o asemănare a limbajului care este legată de conținut, gramatical și stilistic. Nu există încă o definiție specifică a textului, pentru că fiecare cercetător definește textul în mod diferit, dar semnificația termenului este păstrată. Din perspectivă lingvistică, textul este o secvență de cuvinte care reprezintă o afirmație lingvistică într-o situație actuală [1, p.935]. Din punct de vedere didactic, textul este definit ca un mijloc care servește, în primul rând, pentru atingerea obiectivelor de comunicare ale lecției de limbă străină și se adresează unui cititor sau ascultător [2, p.23]. Selectarea corectă al tipului de text în cadrul lecției de limbă străină reprezintă o activitate importantă pentru cadrul didactic și se realizează în funcție de următorii factori: stabilirea obiectivelor de învățare, precum și a situației de învățare, premisa de învățare a elevilor și analiza obiectului de învățare „text” [3, p.46].

Autenticitatea joacă și ea un rol important în cadrul procesului de selectare a textului. Cuvântul autentic este folosit ca sinonim pentru documentar sau real. Duden o descrie ca fiind „reală; potrivit faptelor și deci credibil” [4]. În contextul predării limbilor străine, termenul de autenticitate înseamnă „cerința de a utiliza texte scrise sau vorbite de vorbitori nativi în loc de cele care sunt produse sau editate în special pentru predarea limbilor străine în străinătate, în mare parte de către vorbitori non-nativi” [5, p.7]. În cadrul procesului de dezvoltare a abilităților lingvistice, accentul este pus pe lucrul cu textul.

Potrivit lui G. Storch, textul este „punctul de plecare și obiectivul lecției, deoarece textele sunt înțelese și dezvoltate, astfel încât după faza de practică elevii să poată înțelege și produce texte noi și mai complexe decât înainte” [6, p.157]. Fiecare text îndeplinește anumite funcții în cadrul lecției de limbă străină. Acestea sunt patru la număr și au fost prezentate și analizate de Swantje Ehlers: funcția motivațională (un text ar trebui să-i captiveze pe elevi în timp ce citesc și să-i motiveze să își continue activitatea prin curiozitate crescândă); funcția comunicativă (când elevul explorează intern un text, acest lucru creează o oportunitate de discuție cu alți studenți); funcția didactico-hermeneutică (în cadrul lecturii textului elevul se confruntă cu propria sa înțelegere prealabilă, astfel încât citirea și vorbirea despre așteptări declanșează un proces de învățare); funcția estetică (textele literare în sine devin profesorul elevului, deoarece transmit noul conținut (viziuni

despre lume, moduri de a vedea) și organizează experiența de lectură [7, p.74-75].

Din perspectiva didactică, lucrul în baza textului este structurat în câteva etape. Numărul etapelor este diferit de la un autor la altul, însă conținutul etapelor, precum și scopurile urmărite sunt aproximativ aceleași. Modelul structurii lucrului în baza textului aplicat în cadrul practicii pedagogice a fost cel realizat și descris de Vera Janikova: înaintea de lectura textului, în timpul lecturii și postlectură.

Fiecare etapă conține cel puțin două însărcinări, dificultatea cărora crește treptat și care îndeplinesc diferite scopuri de învățare.

Scopul tezei este de a cerceta și demonstra cum sunt dezvoltate abilitățile de vorbire în cadrul lecției de limbă germană, ca limbă străină prin intermediul textului. Astfel conținuturile și strategiile de învățare au fost selectate și adaptate în așa mod ca să asigure dezvoltarea vorbirii în limba germană în baza textului. Textele selectate și prelucrate cu elevii au creat oportunități de discuție și dezbateri, exemple pentru alcătuirea dialogurilor și jocurilor de rol, au generat teme pentru eseuri și compuneri, ipoteze și idei care au fost analizate și argumentate, surse de cuvinte și expresii noi, informații pentru dezvoltarea personală etc.

În concluzie: analizând conceptele teoretice ale textului, putem afirma că acesta se plasează „în centrul” dezvoltării abilităților de comunicare în cadrul procesului de predare a limbilor străine, deoarece procesul de lucru cu un text, reușit și structurat, are ca rezultat dezvoltarea comunicării, pronunției, a vocabularului și a înțelegerii celor citite. Pentru realizarea cu succes a procesului de dezvoltare a vorbirii în cadrul lecției de limbă germană, cadrul didactic trebuie să ia în considerație tipul textului, autenticitatea, conținutul, precum și funcția acestuia. Metodele de lucru cu textul sunt asemenea unor „pârghii” între text și obiectivele procesului de dezvoltare a vorbirii.

Datorită strategiilor aplicate, abilitatea elevilor de a vorbi a fost dezvoltată, deoarece au ajuns să cunoască cuvinte și expresii noi, și-au îmbunătățit pronunția, au vorbit oral spontan pe diverse teme, au aplicat reguli gramaticale, au asimilat lucruri și deprinderi noi, necesare pentru posedarea unei limbi străine.

Referințe:

1. WAHRIG-BURFEIND, R. *Fremdwörterlexikon*. Gütersloh: Bertelsmann Lexikon Verlag, 2001.

2. HEYD, G. *Deutsch lehren: Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache. 2. Auflage.* Frankfurt am Main: Diesterweg, 1991.
3. JANÍKOVÁ, V. u. a. *Aspekte des Hochschulfachs, Methodik und Didaktik des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache im Überblick. 1*, vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004 https://www.duden.de/rechtschreibung/Text_Aeuszerung_Schrift (vizitat 12.12.2019).
4. EDELHOFF, Ch. *Authentische Texte im Deutschunterricht: Einführung und Unterrichtsmodelle.* München: Hueber, 1985.
5. STORCH, G. *Deutsch als Fremdsprache: eine Didaktik: theoretische Grundlagen und praktische Unterrichtsgestaltung. 3.* München: unveränd. Nachdr, 1999.
6. EHLERS, S. *Lesen als Verstehen: zum Verstehen fremdsprachlicher literarischer Texte und zu ihrer Didaktik. 5. Aufl.* Berlin: Langenscheidt. Fernstudienprojekt zur Fort- und Weiterbildung im Bereich Germanistik und Deutsch als Fremdsprache, 1996.

**IMPLEMENTAREA MIJLOACELOR AUDIOVIZUALE –
VIDEO ȘI PODCAST LA LECȚIA DE LIMBĂ GERMANĂ
CA LIMBĂ STRĂINĂ**

Virginia PLUGARU

CZU: 371.333:811.122.2'243

plugaruvirginiapetru@gmail.com

The aim of this research is to investigate the ways and context of using the video and podcast by the students of the Moldova State University and by the school teachers in the German as foreign language class; determining the effects of using these means on students' listening skill, grammar and vocabulary extension. The objectives of the research are: establishing the typologies and functions of the video and podcast; determining the didactic principles for the practical use of the video and podcast, determining the learning objectives, the advantages, the risks in working with video and podcast and the difficulties of using them; investigating the effects of these means on students' listening comprehension, grammar and vocabulary; to identify and create types of tasks and exercises based on video and podcast; exploring students' perceptions and feelings regarding the work with video and podcasts in the German as a foreign language class. The present study focuses on identifying the system of tools and indicators for diagnosing students' learning difficulties regarding German language learning, the possibility to apply both the tools and the results of research in schools and universities as a teacher and thus to optimize students' results in terms of listening comprehension, grammar.

În societatea noastră, mijloacele audiovizuale joacă un rol din ce în ce mai important. Pe lângă consumul pur, au crescut oportunitățile de organizare activă și de adaptare a acestor mijloace în numeroase domenii ale vieții. Videoclipul a devenit o parte integrantă a vieții de zi cu zi pentru tânăra generație, de unde deducem că o lecție în care sunt utilizate aceste mijloace este o lecție care corespunde mediului și stilului de viață al elevului. Or, folosirea de materiale audio-video în predare devine o necesitate imperioasă în actuala eră a inovațiilor tehnologice cu care elevii sunt la curent și care, de cele mai multe ori, îi fascinează și îi motivează pozitiv. Mai mult decât atât, utilizarea reprezentării vizuale statice sau dinamice pentru a sprijini procesele de învățare este un subiect de interes pentru științele educației de mai mulți ani. Tema de cercetare privind utilizarea noilor mijloace – video și

podcast în lecțiile de germană ca limbă străină este, prin urmare, foarte actuală.

Scopul principal al tezei este: realizarea analizei contextului în care învață studenții și a prezenței video-ului și podcast-ului în activitatea lor de învățare, după care, o analiză a eficacității acestor două mijloace audio-vizuale în ceea ce privește competența de audiere, gramatică și extindere a vocabularului. Ipoteza cercetării este: Nu există nicio diferență între rezultatele grupului experimental (predarea realizată cu ajutorul video-ului și podcast-ului) și ale grupului de control (predarea realizată utilizând metodele tradiționale) în ceea ce privește competența de audiere, extinderea vocabularului și îmbunătățirea gramaticii după posttest. Este important ca profesorii să observe că potențialul didactic menționat nu se dezvoltă de la sine, adică doar prin integrarea acestor mijloace la lecție [1, p. 78]. Condițiile tehnice nu sunt singurul și cel mai important parametru [2, p. 280-284]: „didactica inovatoare, didactica adaptată la mijloace cu tipuri de exerciții și sarcini de înaltă calitate, multiple forme de învățare și, nu în ultimul rând, conținut motivant sunt mult mai importante”.

Abilitatea de a selecta podcast-uri pentru propria învățare a limbilor străine este văzută ca o competență și ca parte a competenței de selecție a textului [3, p.107-121].

Această competență ar trebui dezvoltată la lecția de limbă străină într-o manieră orientată spre proces, la fel ca și abilitățile de ascultare.

În cadrul cercetării empirice studenților din grupul de control li s-au oferit aceleași fișe de lucru și sarcini ca și celor din grupul experimental. Singura diferență a fost că studenții din grupul de control nu au urmărit un podcast sau videoclip, ci doar au audiat sau au lucrat cu transcripția videoclipului [4, p.12-17]. Conform rezultatelor feed-back ale chestionarului, majoritatea elevilor consideră că abilitățile lor de ascultare s-au îmbunătățit în urma ascultării podcast-urilor.

În plus, 80% dintre elevi (pentru 60% acest lucru este parțial adevărat, iar pentru 20% este foarte adevărat) sunt de acord că prin intermediul podcast-urilor și-au îmbunătățit motivația de a învăța limba germană. Deși podcast-urile oferă multe avantaje, unii studenți au avut dificultăți în a înțelege limbajul sau conversațiile.

În această privință 5% dintre studenți sunt de acord și 20% sunt neutri. În ceea ce privește autenticitatea, majoritatea studenților au

considerat că podcast-urile le-au furnizat materiale de ascultare autentice. Marea majoritate a studenților (70% sunt total de acord și 25% parțial de acord) au considerat interesante sarcinile și activitățile podcast-urilor. Majoritatea studenților au convenit că podcast-urile sunt portabile și ușor de utilizat.

În ceea ce privește eficiența a podcast-urilor, 80% dintre studenți sunt de acord, în timp ce 10% nu sunt și alte 10% dintre studenți rămân neutri. Deși mulți studenți au considerat că podcast-urile sunt suficient de lungi pentru a se concentra pe ascultare, 5% nu au fost de acord și 10% au rămas neutri. Aproape toți elevii recomandă profesorilor să utilizeze podcast-uri în lecțiile care includ audiere.

Deoarece podcasting-ul este un ajutor de învățare eficient pentru formarea și dezvoltarea competenței de ascultare, acesta poate fi utilizat atât în contextul predării, cât și în cel al învățării individuale.

Cele mai importante avantaje ale podcast-ului față de textele audio sunt autenticitatea, actualitatea și accesul rapid la materiale, ceea ce reprezintă o îmbogățire a lecțiilor de limbă germană ca limbă străină, în special pentru profesorii și studenții din afara țărilor germanofone.

Din cauza abundenței de materiale autentice care se găsesc pe Internet, o selecție bine gândită a podcast-urilor se dovedește a fi importantă în funcție de obiectivul de învățare și grupul-țintă.

Referințe:

1. HERZIG, Bardo, und Silke, Grafe (2010): „Bildungsstandards für die Medienbildung. Grundlagen und Beispiele“. Jahrbuch Medienpädagogik 9. Medienkompetenz und Web 2.0. Hrsg. Bardo Herzig, Dorothee M. Meister, Heinz Moser und Horst Niesyto. Wiesbaden.
2. SCHMIDT, Torben. Multimediale Lernumgebungen für das Fremdsprachenlernen. In: HALLET, Wolfgang; KÖNIGS, Frank G. (Hrsg.). *Handbuch Fremdsprachendidaktik*. SeelzeVelber: Kallmeyer, 2010.
3. STORK, Antje; ADAMCZAK-Krysztofowicz, Sylwia. Eigenständige Verbesserung der Hörverstehenskompetenz mit Podcasts – Entwicklung von Bausteinen zur Sprachlernberatung im Bereich Hörverstehen DaF. In: VOGLER, Stefanie; HOFFMANN, Sabine (Hrsg.). *Sprachlernberatung für DaF*. Berlin: Frank & Timme, 2011.
4. THALER, Engelbert. Schulung des Hör-Seh-Verstehens. In: *Praxis Fremdsprachenunterricht 4*, 2007.

CONTRASTIVE ANALYSIS OF WOMEN'S HEALTH TERMINOLOGY IN ENGLISH AND ROMANIAN

Ecaterina POLEACOVSKI

CZU: 81'276.6:61

ecaterina.poleacovschi@inbox.ru

Acest articol prezintă rezultatul cercetării multiaspectuale a terminologiei din domeniul sănătății femeilor: modalități de creare a termenilor, particularitățile semantice și de traducere a acestora. Înțelegerea sensului unor unități terminologice specializate este dificilă pentru un utilizator intermediar (traducător, interpret, jurnalist sau terminolog), însă cunoașterea domeniului, a specificului terminologiei din domeniu, a modelelor și regulilor de formare a termenilor poate facilita înțelegerea și utilizarea corectă a acestor unități.

Terminology is a new science that studies terms and their usage in specialized fields. As stated by Maria Teresa Cabré this science deals with collection, description, and presentation of terms, in one or more languages, having the aim to optimize communication among specialists and professionals. This field represents a linguistic discipline which systematically studies the designation of concepts (terms, names, symbols) through the research and analysis of terms used in specific contexts in any subject area, with the aim of documenting them and promoting correct usage [1, p.8]. According to the linguist researcher Bertha María Gutiérrez Rodilla, the main characteristics of terms represent [1, p.84]:

1. Precision – if a term is precise, then its communicative dimension is unchanged, i.e. its meaning does not depend upon the context.

2. Emotional neutrality – the use of terms has to be free of affective, personal or subjective components that are observed in the standard register.

3. Stability over time – it refers to the validity of a term (with its concept and referent associated) over time. For instance, *estrogen* is a medical term, meaning a group of hormones secreted by the ovaries which affect many aspects of the female body. It is monosemantic which implies precision; it is emotionally neutral; and it is stable over time since it has been used without any variation in use, form and meaning remaining the same for a long period of time in scientific

documents. Based on the corpus of examples selected for our study (200 terms), the majority of terms from the subject field of women's health terminology are monosemantic: 186 units (93%).

They belong to a single domain and their concept is clearly defined in a particular branch of study – medicine (e.g. *placenta* – a temporary organ that joins the mother and fetus, transferring oxygen and nutrients from the mother to the fetus and permitting the release of carbon dioxide and waste products from the fetus; *ovary* – a female reproductive gland in which eggs are formed and which produce the essential female hormones estrogen and progesterone. It is located in the lower abdomen, to the left and right of the uterus) [2, p.544]. We can conclude that these terms are used in a specific field and are relevant just to the medical branch. Medical terminology is characterized by its own language and vocabulary, which represent the result of a centuries-old development. It is a system of specialized vocabulary that is used to describe specific medical aspects and diseases.

It is based on standard root words, prefixes, and suffixes, mainly of Greek and Latin origin [3, p.256]. The main aspects of medical terminology include the use of Greek and Latin terms and regular morphology, with the same suffixes and prefixes used quite consistently for a particular meaning. After having analyzed the corpus 200 of terms we conclude that the majority of terms, 167 units (80%) (e.g. *myometrium* – *miometru*, *ovary* – *ovar*, *estrogen* – *estrogen*, *menarche* – *menarche* etc.) have Greek or Latin origin or use Greek or Latin term forming components (e.g. *mastectomy* – *mastectomie*, *embryotomy* – *embriotomie*, *colposcopy* – *colonoscopie*, *biopsy* – *biopsie* etc.).

These are examples of international terms. Formation of new terms in each field of medicine deserves an appropriate attention because the terms become successively a part of general language. Between general (codified) language and the language of science, there is a very close relationship [4, p.167]. Analyses of medical terms formation are important because we can reflect on their exact meaning and be aware of any possible ambiguity. It is very important to understand the concept the unit of knowledge represents, what constitutes the mental representations of each form of derivation (e.g. with a suffix or prefix we can identify the concept of the word), the correct spelling, the formation of initials, eponyms, synonyms, etc.

This gives us the opportunity to familiarize with the medical field, to understand new terms and to find equivalents in the target language.

Linguistic problems may appear during the translation of some terms from a specific domain, especially in women's health terminology.

It is always important to use a specialized dictionary and to check the meaning of the word and without extensive knowledge of the field, the research is mandatory. For example, the Romanian term *avort* can be translated into English as *miscarriage* or *abortion*, but it is important to understand the meaning of these terms which look semantically identical. *Miscarriage* is a naturally occurring event and it is the spontaneous loss of a fetus before the 20th week of pregnancy but *abortion* is the deliberate termination of a human pregnancy, most often performed during the first 28 weeks of pregnancy. In this case after consulting lexicographical sources, we found that the equivalent of *miscarriage* is *avort spontan* and it should not be confused with the other term. Another linguistic challenge is represented by translator's false friends. These are used to describe pairs of words in from source language to target language that look or sound similar but differ in meaning (i.e. *drug* is translated into Romanian as *medicament*, but it can be confused with *drog*, another example is *fetal distress* translated as *suferință fetală*). In this case it is important to pay attention to the context and the branch of knowledge the term belongs to and also to find the terms in dictionaries. Some difficulties can arise when the translator or interpreter has to deal with abbreviations. In many cases there are several possible abbreviations for the same term, and even sometimes the same abbreviation for multiple terms. It is very important to study the field and to be informed in which cases the abbreviations are used and of course to study the definition.

Abbreviations are used primarily in writing but also orally to avoid pronouncing the whole long term. We noted that these are usually abbreviations of words that appear more often, being quite well known in their full form as well: *pelvic inflammatory disease (PID)* – *boală inflamatorie pelviană (BIP)*, *IVF in vitro fertilization* – *FIV fertilizarea în vitro*, *early ovarian failure (EOF)* – *insuficiență ovariană precoce (IOP)* etc.

As we can notice the equivalent from the Romanian is created via transposition with the head word coming first. There are also some

international abbreviations which remain unchanged in different languages (e.g. *hCG human chorionic gonadotropin* – *hCG gonadotropină corionică umană*) and other two abbreviations are used in source language but not in the target language (e.g. *phenylketonuria (PKU)* – *paramenopauză*, *breast self-examination (BSE)* – *autoexaminare a sânilor*).

The translation problems can even appear with common noun eponyms. The translation of eponyms in Romanian keeps the proper name while the structure of the word combination is changed, for example *Alzheimer's disease* – *boala Alzheimer*. But there are cases when other changes might occur, for example *Pap test* is translated as *test Papanicolau*. We can notice in this case that the proper name is clipped in English, while the Romanian language uses the full form of the proper name. *Bartholin's cyst* is translated as *chistul glandei Bartholin*, here the word *glanda* is added but in English *Bartholin* stands for *gland*; while in translation of the term *Fallopian tubes* as *trompă uterină*, *Fallopio* is omitted. We can conclude that understanding and translating women's health terminology is a complex task which demands experience in the medical language, technical knowledge, and the right technology to guarantee consistency and accuracy (medical dictionaries, reports, books etc.).

References:

1. CABRÉ, Castellví Maria Teresa. *Terminology: Theory, Methods and Applications*. John Benjamins Publishing Company, 1999. 248 p.
2. TORTORA, Gerard, DERRICKSON, Bryan H. *Introduction to the Human Body*. John Wiley & Sons, 2019. 565 p.
3. WERMUTH, Maria-Cornelia, VERPLAETSE, Heidi. *Medical terminology in the Western world*. John Benjamins Publishing Company, 2018. 358 p.
4. CHABNER, Davi Ellen. *The Language of Medicine*. 10th edition, Saunders/Elsevier. 2009. 570 p.

Recomandat
Rodica CARAGIA, lector univ.

FUNCȚII ALE LIMBAJULUI ÎN DISCURSUL DIDACTIC

Veronica ROMAN

CZU: 81'42:371.3

roman-veronica95@mail.ru

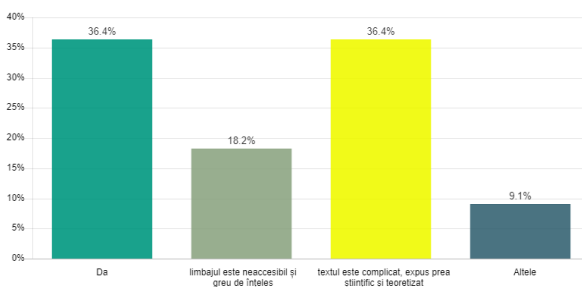
The current thesis tries to make a language-stylistic-pragmatic analysis of the functions of language in the didactic discourse. The issue of the textbook is a current and exciting one in the educational environment, continuing to polarize the general public. The aim of the paper is to demonstrate the linguistic coherence, accessibility and relevance of the message by respecting the functions of language in teaching, especially in the textbooks of Romanian language and literature.

În demersul nostru științific, am încercat să facem o analiză lingvostilistico-pragmatică a funcțiilor limbajului în discursul didactic și să efectuăm o cercetare complexă și detaliată a temei, pentru a demonstra coerența lingvistică, accesibilitatea și relevanța mesajului prin respectarea acestor funcții, cu precădere în manualele de limba și literatura română. Viziunea prezentată aici, pornind de la unele aspecte teoretice fundamentale, propune o direcționare a atenției către existența unui limbaj neaccesibil și complex, a unei tendințe de prețiozitate și artificialitate a limbajului, or, predarea limbii române trebuie realizată aplicativ, fără teoretizări care depășesc particularitățile de vârstă ale elevului. Pentru început, pornind de la specificul funcțiilor limbajului în comunicarea umană, conform teoriei lui R. Jakobson, și a descrierii strategiilor discursive, am identificat existența a șase funcții ale limbajului în discursul didactic: *funcția informativ-explicativă, funcția ilustrativ-demonstrativă, funcția de convingere, funcția de stimulare și manipulare, funcția formativ-educativă, funcția de ordonare.*

Studiul și-a propus să afle care este atitudinea cadrelor didactice față de relevanța discursului didactic din cadrul manualelor școlare de limba și literatura română, prin realizarea unui chestionar datorită site-ului www.isondaje.ro. Chestionarul a fost aplicat pe un eșantion de 30 de cadre didactice, dintre care 16 cadre didactice care predau la nivelul de învățământ gimnazial și 14 cadre didactice – la nivel de învățământ liceal. Abordând adecvarea limbajului la nivelul de înțelegere al elevului, conform rezultatelor sondajului, am constatat o variație a atitudinii față de accesibilitatea și claritatea limbajului în ma-

nualele școlare. Astfel, în vârful topului se plasează răspunsurile profesorilor (cca 55%) în viziunea căora limbajul este neaccessibil și greu de înțeles, iar textul este complicat, expus prea științific și teoretizat.

Circa 36% au confirmat că limbajul este accesibil și clar, iar 9,1% au adăugat răspunsuri precum: *trebuie revizuite conținuturile, limbajul pe alocuri este innaccessibil*.

Diagramă. Accesibilitatea limbajului în manualele de limba și literatura română

Analizând viziunile respondenților, reliefăm unele trăsături ale limbajului care nu corespund nivelului de comprehensiune al elevilor, de exemplu: *conținutul este prea complex, teoretizat și complicat pentru elevi, iar textele din manual sunt scrise într-un limbaj fie arhaic, fie neologizat*, ceea ce creează o dificultate la receptarea mesajului de către elevi, fiind nevoiți să apeleze la dicționar pentru a percepe sensul unei afirmații. Profesorii sunt nevoiți să parafrazeze conținutul teoretic, deoarece actualele manuale de limba și literatura română sunt scrise într-un limbaj neaccessibil și complex. Manualul trebuie să fie un „instrument de lucru, cel mai important, al elevului, o carte care traduce limba savanților în limba elevilor; o carte riguroasă din punct de vedere pedagogic; pentru elev – un instrument de informare și de lucru, pentru profesor – un instrument de lucru orientativ” [1, p.12].

Una dintre condițiile de care trebuie să țină cont autorii manualului, după C. Crăciun, este realizarea informării și formării într-un „mod accesibil, fără construcții verbale prețioase ori artificiale, fără un limbaj greoi, necorespunzător vârstei elevilor” [2, p.8].

Din perspectiva celor abordate, profesorilor li s-a cerut să explice tendința de folosire a unui limbaj neologizat, artificial în definirea, ex-

plicarea și descrierea materialului științific pentru a cunoaște care ar fi scopul autorilor de manuale de a recurge la un asemenea limbaj.

Această tendință se manifestă prin folosirea unui limbaj prețios, lipsit de naturalețe și simplitate, prin abuzul de cuvinte alese, prin exprimarea rafinată și sofisticată, mai ales în formularea sarcinilor de lucru, creând ambiguitate sau inducerea la o interpretare diferită atât pentru cadrele didactice, cât și pentru elevi.

Discursul didactic nu trebuie să facă abuz de cuvinte ieșite din comun. Emițătorul trebuie să-și exprime gândurile și ideile într-un limbaj limpede și logic, fără a crea ambiguitate, echivoc, nonsens sau obscuritate prin discursul său, astfel încât receptorul să sesizeze fără dificultăți conținutul mesajului. Spre final, am încercat să demonstrăm relevanța mesajului în discursul didactic, expunând părerile sincere și obiective ale cadrelor didactice. Așadar, manualul de limba și literatura română trebuie „să propună o abordare nouă a materialului lingvistic și literar în procesul educațional, să se impună prin specificul captivant al conținuturilor prezentate, aplicabilitate și grad de complexitate acceptabil, design atractiv, devenind suport didactic calitativ, care să contribuie la formarea competențelor specifice disciplinei limba și literatura română” [3].

Manualul trebuie să permită ca elevul să fie tratat drept subiect al educației sau drept propriul său educator, deoarece prin el sunt finalizate toate eforturile instruirii. Cadrele didactice sunt deschise spre noutate, nu se impacientează, ar putea include în lista literaturii pentru elevi și opere care nu se regăsesc în manuale, de exemplu, *Desculț* de Z. Stancu, *Invitație la vals* de M. Drumeș, *Tema pentru acasă* de N. Dabija, *Și tu ești singur* de A. Silvestru etc.

Susținem că manualul școlar rămâne o resursă educațională valoroasă, iar optimizarea lui continuă trebuie sporită și direcționată în funcție de schimbările generate de epoca informației pe care o parcurgem, de așteptările beneficiarilor, conștiinți de marile lui deschideri, dar și de inerentele constrângeri. Odată cu apariția Noii generații de curricula, 2019, trebuie neapărat să fie editate și manuale conform curriculumului la disciplină, nu doar din cauza limbajului, a coerenței lingvistice, ci și din cauza subiectelor, a textelor demodate, a tematicilor ce nu mai prezintă interes pentru elevul secolului XXI.

Odată conștientizate, problemele abordate vor servi drept catalizator pentru o eventuală remediare a situației.

Referințe:

1. GHICOV, A. și CALLO, T. O perspectivă constructivistă a textului în manualul școlar de limba și literatura română. În: *Univers Pedagogic*, 2012, nr. 3(35), pp. 11-17. ISSN 1811-5470.
2. CRĂCIUN, C. *Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu*. Deva: Emia, 2004.
3. LUNGU, V. *Manualul de română – sursă în formarea competențelor elevilor*. [Accesat: 19.03.2020]. Disponibil: <http://www.jc.md/manualul-de-romana-sursa-in-formarea-competentelor-elevilor/>.

COMUNICAREA NONVERBALĂ A PROFESORULUI ÎN CADRUL LECȚIILOR DE LIMBI STRĂINE

Elena SURDU

CZU: 811.1/.2'22:371.32

lenutza.surdu@mail.ru

The present article studies the issue of the importance of nonverbal communication of the teacher and its role in foreign language lessons. This article focuses on the difference between verbal and nonverbal communication and their aspects, on the main features of nonverbal communication, such as the elements of nonverbal communication and its functions. This article provides an overview of the importance of nonverbal communication in teaching a foreign language.

Comunicarea este procesul prin care se transmit mesaje, informații sau gânduri între un transmițător și unul sau mai mulți receptori.

Există două tipuri de comunicare: comunicarea verbală și comunicarea nonverbală. Conceptul de „comunicare verbală” subînțelege limba, și anume, cuvântul rostit. Potrivit lui Watzlawick [3], comunicarea verbală este un tip de comunicare care are loc între două sau mai multe părți folosind cuvintele. Conceptul de „comunicare nonverbală” și semnificația acesteia în viața de zi cu zi, la locul de muncă și la școală a fost întotdeauna un subiect important. Importanța comunicării non-verbale a fost demonstrată de Albert Mehrabian în 1967.

Potrivit unui studiu, el a concluzionat că doar 5% din mesaj este transmis prin comunicare verbală, în timp ce 38% este transmis prin limbajul folosit și 55% prin limbajul corporal. Comunicarea nonverbală include toate gesturile, expresiile faciale, postura, contactul vizual în timpul unei conversații. Mimica, gesturile, postura, distanța, contactul vizual, îmbrăcămintea, însoțesc și uneori înlocuiesc cuvintele. Toate aceste elemente reprezintă comunicarea nonverbală, care este prezentă în toate interacțiunile interpersonale și intervine implicit în relația profesor-elev, având un impact pozitiv asupra procesului educațional. Așadar, în comunicarea de zi cu zi, precum și în comunicarea dintre profesori și elevi, sunt folosite elemente ale comunicării non-verbale, prin care sunt transmise conștient sau inconștient informații care sporesc sau, dimpotrivă, reduc puterea mesajelor verbale.

Funcțiile și elementele comunicării nonverbale. Conform autorilor Mark Hickson, Don W. Stacks și Nina-Jo Moore [2], se disting mai multe funcții ale comunicării nonverbale.

Una dintre aceste funcții este cea de control al interacțiunii, de exemplu, prin intermediul mimicii se poate pune interlocutorului o întrebare sau poate fi solicitată o vorbire mai lentă.

O altă funcție a comunicării nonverbale este transmiterea afectivă a informațiilor și exprimarea sentimentelor, emoțiilor și stărilor de spirit. De exemplu, mâna poate fi folosită pentru a arăta că totul este în regulă sau dacă persoana este nervoasă, supărată, stresată sau fericită.

O altă funcție a comunicării nonverbale, dar și cea mai reprezentativă este cea de susținere sau subliniere a mesajului transmis verbal. De exemplu, ironia poate fi identificată doar cu o privire.

Conform autorilor menționați, sunt distinse o serie de elemente ale comunicării nonverbale. Unul dintre elementele fundamentale ale comunicării nonverbale este mimica. În opinia autorului Ellgring [1], toate mișcările mușchilor faciali care sunt intenționate sau neintenționate se numesc expresii faciale. Aceste mișcări au o durată foarte scurtă și foarte greu de observat individual. Cu ajutorul expresiilor faciale, oamenii transmit starea emoțională și spirituală actuală partenerului de conversație. În cadrul lecțiilor, zâmbetele și încruntările sunt printre cele mai frecvente forme de exprimare facială. De asemenea, profesorul folosește mimica pentru a arăta dacă ceea ce se spune este greu de înțeles sau dacă este ceva interesant.

Un alt element al comunicării nonverbale sunt gesturile, care se referă la mișcările brațelor superioare și inferioare și ale capului, de exemplu umerii ridicați înseamnă „nu știu”. Capul care se sprijină pe palmă indică plictiseală, dar, dimpotrivă, palma (degetul) de pe obraz indică un interes extrem. Cât de bine poate profesorul să mențină atenția elevilor depinde de cât de interesantă este lecția sa și metoda de predare a acesteia. Un aspect important este contactul vizual.

Contactul vizual constant al profesorului împiedică elevii să vorbească colegilor de clasă sau să se ocupe de alte lucruri. Postura spune multe despre interlocutor, cum ar fi ce statut are persoana.

Profesorul în clasă preia rolul de lider și are posibilitatea de a schimba poziția în clasă și își poate duce lecțiile stând așezat sau în

picioare. Plimbarea prin clasă are avantajul că lecțiile sunt mult mai interactive și prietenoase, iar copiii lucrează mai constructiv. Un alt element pe care se pune accent tot mai mult astăzi este distanța.

Aici se disting patru zone: zonă publică, zonă socială, zonă personală și intimă. O intruziune în spațiul personal poate fi rapid privită ca o amenințare și are efecte negative asupra comunicării.

În cadrul lecțiilor, profesorul folosește atât comunicarea verbală, cât și comunicarea nonverbală. Potrivit oamenilor de știință, aceste tipuri de comunicare nonverbală, cum ar fi gesturile, mimica, contactul vizual, postura pot fi folosite pentru a sublinia un mesaj, a transmite informații afective și pentru a controla interacțiunea cu alte persoane și mai ales cu elevii.

Importanța comunicării nonverbale din perspectiva profesorilor și a elevilor. Comunicarea nonverbală este foarte importantă pentru stabilirea unui contact între profesor și elevi, deoarece limbajul corporal este mult mai expresiv. În urma unui sondaj realizat a fost determinat că atât elevii, cât și profesorii consideră că toate tipurile de comunicare nonverbală sunt importante. Mimica, gesturile și contactul vizual redau cel mai bine atunci când profesorul este mulțumit de răspunsul elevului, când îl ascultă cu atenție sau îl încurajează.

În practică, toate elementele comunicării nonverbale sunt folosite de profesori în cadrul diferitelor tipuri de lecție. Atât din perspectiva elevilor, cât și din perspectiva profesorilor, mimica este cel mai important element al comunicării nonverbale în cadrul lecțiilor de limbi străine. Pentru majoritatea elevilor, atât gesturile, cât și expresiile faciale influențează capacitatea de a înțelege și interpreta un mesaj.

Concluzii. Comunicarea la lecțiile de limbi străine are loc atât verbal, cât și în scris, și nonverbal. Eficiența comunicării dintre profesor și elev depinde de concordanța dintre aceste tipuri de comunicare.

Profesorii ar trebui să acorde mai multă atenție aspectelor comunicării nonverbale, deoarece aceste aspecte pot schimba pozitiv modul în care se desfășoară orele, pot crește atractivitatea acestora, colaborarea și participarea elevilor.

Referințe:

1. ELLGRING, Heiner. *Nonverbal expression of psychological states in psychiatric patients*. European Archives of Psychiatric and Neurological Sciences, 1986.

Litere

2. HICKSON III, Mark, STACKS, Don W., MOORE, Nina-Jo. *Nonverbal Communication: Studies and Applications*. Los Angeles. Roxbury Publishing Company, 2004.
3. WATZLAWICK, P., BEAVIN, J.H. & JACKSON, D.D. *Menschliche Kommunikation*. Bern: Huber, 2000.

**PARTICULARITĂȚILE LEXICALE
ȘI STRUCTURAL-SINTACTICE ALE
LIMBAJULUI RUGĂCIUNII**

Dorina TUDOREAN (ȚEPUȘEL)

CZU: 81'276.6:248.143

tepuseldorina@gmail.com

The lexicon of prayers differs from that of common language, because it has a limited use. The language of prayer belongs to a special language, created for the exact expression of feelings, requests and an act of personal communication with the divinity. The lexicon of prayers includes specific words, through which the human being, inscribed in the profane world, enters into communication with the sacred world of the divinity.

Creștinismul își are originile din secolul I d.Hr. în Palestina, fiind întemeiat pe baza credinței în persoana și scrierile în care sunt expuse viața și doctrina lui Iisus Hristos (*Evangelii*). Răspândirea creștinismului în spațiul Carpato-Danubian a avut loc în limba latină populară prin activitatea apostolică a primilor misionari creștini [1].

Din acest motiv, fondul terminologiei creștine din limba română conține termeni apăruiți la poporul autohton în limba latină.

Termenul „rugăciune” provine de la latinescul *rogatio, -onis*, care înseamnă „cerere, petiție; proiect, propunere; întrebare”.

În opinia Daianei Felecan, definiția termenului „rugăciune” oferită în dicționare limitează posibilitățile de saturare semantică a referentului la una singură, aparținând sferei religiosului. Printre cele mai adecvate definiții este cea oferită de către Coșeriu: „Unitate textuală din câmpul religiei, prin care un subiect uman individual sau colectiv cere, direct sau indirect, ceva lui Dumnezeu Atotputernicul, având convingerea că Dumnezeu e dispus să îi îndeplinească cererea” [2, p.3].

Cea mai cunoscută formă de împărțire a rugăciunii, care se referă la cuprinsul ei, constă în trei feluri: 1. care are ca scop să laude pe Dumnezeu; 2. să-I mulțumească și 3. să-I ceară tot ceea ce este după voia Sa. Pe de altă parte, în studiile sale Origen analizează patru forme de rugăciune: cererea, rugăciunea, mijlocirea, mulțumirea.

Cu referire la lexic, termenii textelor rugăciunilor pot fi clasificați în următoarele categorii: de origine latină, de origine greacă și de origine slavonă. Constatăm că predomină proveniența latină.

Mărturie acestui detaliu sunt principalele rugăciuni ale credinței creștine: *Tatăl nostru* și *Crezul*. În studiul său, Silvia Maznic face observații asupra lexemelor textului rugăciunii *Tatăl nostru* „din cele 61 de cuvinte, 57 de vocabule (dintre care 15 se repetă) sunt de origine latină și doar 3 sunt slave (greșalele/ greșiților, ispită, izbăvește), iar unul este de proveniență maghiară: hitlen > viclean” [3, p.134].

Textul *Crezului* (*Simbolul credinței*) cuprinde: 132 de cuvinte de origine latină, 15 de origine slavă (exemple: pogor > a coborî; suvurșiti > sfârșit; marturisasi > a mărturisi; slava > slavă; rastengnonti > a se răstigni) și 3 cuvinte de alte origini: neogrecescă (pathima > patimă), bulgară (graja>a grăi), albaneză (gropo>groapă) [Ibidem, p.135]

Textul religios, respectiv și cel al rugăciunilor, diferă de textele laice contemporane. În cadrul rugăciunii se atestă un *discurs al eului*.

Adela Manolii descrie acest tip de discurs ca unul „constituit din câteva imagini litotice ale disprețuirii de sine” [4, p. 184] și care se circumscrie unei retorici a smereniei. Smerenia se definește ca atitudine fundamentală ce guvernează relația credinciosului creștin cu Divinitatea. Rugătorul apelează la tehnici distincte, care conferă limbajului rugăciunii un specific aparte, caracterizat prin norme definitorii.

Uneori prin negație se încearcă a contura laturile valoroase ale credinței și, pentru a sublinia „încrederea deplină a rugătorului în eficacitatea actului performat, în capacitatea rugăciunii de a institui o realitate” [5, p.265] se aplică tehnica invocației.

Dana-Luminița Teleoacă observă că rugăciunea s-a complicat, ajungându-se la complexe verbale de genul „laudă” în debutul rugăciunii, apoi cererea sau plângerea, promisiunea sau făgăduința, respectiv mulțumirea/gratitudinea în final, structură ilustrată și de textul actual al rugăciunii creștine [6]. Lexicul rugăciunilor ortodoxe din *Liturghier* dispune de resurse bogate și variate. Prezența termenilor specifici face ca textul rugăciunilor să difere de textele laice.

Termeni ca *Dumnezeu, sfânt, păcat, a se închina, taină, laudă* conturează solemnitatea întâlnirii cu divinitatea. Se atestă și prezența termenilor arhaici, care oferă expresivitate rugăciunilor. Acestea păstrează fenomene ce caracterizau etape mai vechi din evoluția limbii.

Pentru a confirma cele menționate, oferim în continuare exemple de:

- *termeni arhaici propriu-zisi: buna stare* (arh.) „statornicie”: „Pentru sfânta biserica aceasta, pentru buna stare a sfințelor lui Dumnezeu” [7, p.88]; *îndelung-răbdător* „cu înalte virtuți creștine”: „Doamne, Îndurate și Milostive, îndelung-Răbdătorule și mult Milostive, ascultă rugăciunea noastră” [Ibidem, p. 294]; *neprihănit* (arh.) „curat, pur, virgin”: „... dăruiește-ne ca și pe cea rămasă să o săvârșim neprihănit înaintea sfintei Tale slave” [Ibidem, p.291];

- *termeni arhaici conservați la nivel popular-regional/familiar: pururea* (arh., pop.) „mereu”: „...Ție slujește și Ție pururea Ți înalță cântare de slăvire” [Ibidem, p.248]; *a tămădui* (pop.) „a vindeca”: „... pe cei bolnavi tămăduiește” [Ibidem, p. 184]; *a izbăvi* (arh., pop.) „a scăpa de primejdie, boală etc.”: „Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul” [Ibidem, p.89];

- *arhaisme semantice specifice limbajului bisericesc: cinste* (arh., bis,) „virtute; puritate”: „... pentru cei ce în curăție și în cinste viețuiesc” [Ibidem, p.179]; *popor* (arh., pop.) „comunitate creștină”: „ Pace lumii Tale dăruiește [...] și întregului Tău popor” [Ibidem, p.198].

Tot la nivelul lexicului, atestăm termeni specializați în context religios: *a judeca, cântare, a (se) închina, lege, lumină, taină, rob, stăpân, părinte, laudă* etc. În cadrul rugăciunilor, orantul aplică diverse strategii de instituire a contactului cu Divinitatea, chiar și prin intermediul unor tipare sintactice, cum sunt *construcțiile tautologice și chiasmul*. Structurile tautologice contribuie la realizarea funcției „intensificatoare-persuasivă”: „...câtă pizmuire și vrajbă are asupra noastră” [Ibidem, p.73], „... chemând milele și îndurările Tale” [Ibidem, p.82], „... și ne-ai sculat din așternuturile noastre și ne-ai ridicat spre a ne închina” [Ibidem, p.83]. Chiasmul contribuie la realizarea simetriei: „... că ai făcut să treacă umbra nopții și ne-ai arătat iarăși lumina zilei” [Ibidem, p.87], „... și ai pus soarele spre stăpânirea zilei, iar luna și stelele spre stăpânirea nopții” [Ibidem, p.291], „Că tu ești Cel ce aduci și te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți” [Ibidem, p.160].

Sintagmele care aparțin spiritualității creștine individualizează limbajul rugăciunilor: Dumnezeu duhurilor, Curată Născătoare de Dumnezeu, calea păcii, stăpânirea împărăției Tale, a sfințelor lui Dumne-

zeu Biserici, Tronul slavei, ceasul rugăciunii; mântuiți cu seftelul, glasul cererii.

Referințe:

1. JITARU, L. Termeni creștini de origine latină. În: *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor: Materialele conf. șt. intern.: consacrată celor 70 de ani de la fondarea univ. bălțene* din 8 oct. 2015. Bălți, 2016, vol. I, pp. 42-45.
2. COȘERIU, E. *Orationis fundamenta. La praghiera come testo*, conferință susținută la *Congresul Internațional „Orationes Millenium”*, 24-30 iunie 2000. [Accesat 20.04.2020]. Disponibil: <https://www.yumpu.com/ro/document/read/38603556/numarul-7-8-transilvania-studii-doctorale-portal-spre-o-cariera-de->
3. MAZNIC, S. Considerații privind terminologia religioasă de origine latină. În: *Philologia*, Chișinău, 2011, nr.5-6, pp. 134-139.
4. MANOLII, A. Textul religios: limbaje și sublimbaje. În: *Limba română actuală: Normă și diversitate stilistică*. Chișinău: CEP USM, 2018, pp. 180-187.
5. MANOLII, A. Rolul invocației în textul religios. În: *Lumina verbului matern. Profesorul și savantul Irina Condrea – prezență remarcabilă în mediul academic și cultural din Republica Moldova*. Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 265-268.
6. TELEOACĂ, D.–L. *Retorica invocației în rugăciunea creștină – conferință Academia Română*, 2012. [Accesat 26.04.2020]. Disponibil: https://www.poezie.ro/index.php/essay/14020654/Retorica_invoca%C8%99-Biei_%C3%AEn_rug%C4%83ciunea_cre%C8%99tin%C4%83
7. *Liturghier/* Lucrare publicată cu bincuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2012.

**TRANSLATION OF COLLOQUIAL LANGUAGE IN
LITERARY TEXT BASED ON THE NOVEL “BRIDGET
JONES’S DIARY” BY HELEN FIELDING**

Marieta ȚURCAN

CZU: 81'25:821.111-3Fielding

marieta_turcan@yahoo.com

Numeroși lingviști, lexicografi și traducători recunosc că limbajul colocvial prezintă dificultăți majore în procesul de traducere din limba sursă în limba țintă, deoarece, în majoritatea cazurilor acestea nu pot fi traduse cuvânt cu cuvânt. În acest caz, traducătorul trebuie să cunoască perioada în care a fost scris textul și să înțeleagă diferențele lingvistice care pot apărea în procesul de traducere. În acest articol intenționăm să evidențiem tehnicile de traducere aplicate în procesul de traducere a romanului „Bridget Jones s Diary” de Helen Fielding tradus în română de către Dora Fejes cu denumirea „Jurnalul lui Bridget Jones”.

Every language has its distinctive features, but all languages have some stylistic elements and a word-stock that is very flexible and can adapt to new movements in the society. One of the layers that is used in every day informal communication settings and which represents a specific aspect of a particular culture and nation is the colloquial one.

As stated by Trask R.L. in his work “Key Concepts in Language and Linguistics” colloquial language is an ordinary, informal speech that people use in everyday communication settings. People use it when they are completely relaxed, unselfconscious and not fixed in any formal circumstances like writing essays or giving lectures [1, p.27]. The use of colloquial language gives a more democratic atmosphere to the language style of the individual. According to Zhukovska V.V. colloquial words may be divided into three groups: literary colloquial, familiar colloquial, and low colloquial [2, p.78].

Low colloquialisms are those words which are characteristic to the speech of non-literary individuals. Galperin I. pointed that low colloquial words can be classified into five subgroups: slang, jargonisms, professionalisms, vulgarisms and dialectal words [3, p.63].

When speaking about the difficulties which can appear in the process of translation of colloquial language from source language (SL)

into target language (TL), the researchers mention that they are caused by different linguistics features of the given languages.

The corpus of colloquial examples under analysis has been selected from the novel “Bridget Jones’s Diary” by Helen Fielding and its Romanian translation “Jurnalul lui Bridget Jones” translated by Dora Fejes. The need for better translations of colloquial words and word combinations used in literary works has been of interest during the years and this can be clearly seen by their presence in the works of researchers from the field of translation. Mona Baker mentions among the most suitable techniques to render the message from ST into TT: omission, generalization, substitution, explanation, stylistic compensation [4, p.26]. The choice of a particular translation technique depends on many factors. According to E. Nida, every translator has their own translation method to render the message from source text into target text, for example there are cases when translator can use foot-notes, or only try to preserve the same tone and mood as in the original version. All these differences can be caused according to E. Nida by three principles: the nature of the message, the purpose of the author and the type of audience [5, p.127].

For example, in order to provide a more coherent and clarified translation, Dora Fejes used foot-notes. She resorted to this technique when translating names of celebrities, TV shows and shops.

The explanation provided in foot-notes is very explicit and the reader can switch from the main text to foot-notes easily without losing main message, for example in the source text the author mentioned Amanda Wakeley’s name “ [...] *she’d be down the aisle in an Amanda Wakeley wedding dress in ten minutes flat.*” [6, p.118] and the translator preserved the name of the celebrity “[...] *ar merge la altar în zece minute, îmbrăcată într-o rochie de mireasă ca a Amandei Wakeley*” [7, p.118] and used foot-notes for explaining who Amanda Wakeley is “*supermodel internațional, de origine britanică*” [7, p.118].

A foot-note was also used for the idiom “*to throw a match*” [6; p.58]. In this case the translator rendered the literal meaning of the idiom, wrote it in inverted commas “*aruncaseră chibrituri*” [7, p.61] and added a foot-note for clarification of its meaning: “*1.Joc de cuvinte: “To throw a match” înseamnă a arunca un chibrit, dar și “a face*

un blat” în sport, respectiv a fi de acord să pierzi un meci contra unei sume de bani” [7, p.61].

Stylistic compensation is another technique frequently used in Romanian translation of the novel, for example the noun “*telly*” [6, p.45] was translated into Romanian using the long form of the noun “*televizor*” [7, p.49]. Another example is a more complex one and it is characterized by a significant cultural difference between English and Romanian languages, for example “*go fuck yourself*” [6, p.84] was translated into Romanian by using neutralization as a technique of translation “*Și mai duceți-vă cu toții dracului*” [7, p.96].

Also, neutralization was used in the translation of the adjectives, for example the adjective super-doooper “*Julie! The one that's got that super-doooper job at Arthur Andersen...*” [6; p.8] was neutralized in the Romanian translation: „*Julie! Cea care are slujba aceea super la Arthur Andersen...*” [7, p.14]. Cultural equivalent was used as a way of translation of the phrasal verb *to pig out* in the following sentence “*[...] calories 1258 (love has eradicated need to pig out)*” [6, p.22] that was translated as “[...] *calorii:1258 (amorul a erodicat nevoia de a băga la ghiozdan ca porcu)*” [7, p.27]. Also, this technique was applied in the translation of the phrasal verb “*to crush on sb*”: “*Have crushes on men, but instead form relationships based on mature assessment of character*” [6, p.2] which was translated as “*Să-mi pice mucul după bărbați, urmînd să întemeiez relații bazate pe o analiză matură a caracterului acestora*” [7, p.8].

Another technique used in the translation of the novel was transposition. This technique was mainly used in the translation of expressions, for example “*Bastard fuckwittage*” [6, p.68] was translated as “*Futangiu ticălos*” [7, p.70] or “*weird headscarves*” [6, p.84] rendered as “*batici bizare*” [7, p.86]. The metaphor “*Ice-queen*” [6, p.2] that was used to describe a certain look or way of being that a woman wants to achieve was translated into Romanian as “*Crăiasă-a-Gheței*” [7, p.2] in order to reach the same semantic effect on target readers.

Colloquial language expressed in the novel through casual and deviant forms of the words is translated into Romanian by using literary language and applying neutralization as a technique of translation, for example the phrases “*lemme explain*” [6; p.111] was translated by

means of correctly written and pronounced words in the target language: “*Lasă-mă să-ți explic*” [7; p.110], “*I wanna come in*” [6, p.111] as “*Vreau să intru la tine*” [7, p.110]. The translation was performed in this way because there is no similar expression in Romanian for the English expressions mentioned above. However, the translator preserved some cultural aspects for the translation of some of such colloquial aspects as in “*Isboulin’. Its’ead off*” [6, p.117], which was translated as “*Vezi că urlă. Taie-i căpățîna*” [7, p.116]. The same technique was used in the translation of the following example “*On top of everything else*” [6, p.39] which was translated by using cultural adaptation „*Și, colac peste pupăză*” [7, p.43] in order to maintain, if possible, the same emotional effect as in the source text.

To sum up, based on the contrastive analysis of the novels we can mention that the English language is more opened for colloquial language and style both in writing and speaking. While translating a novel where colloquial language is the main language used, the translator must understand the cultural background and linguistic particularities of the book in order to be able to render the message and atmosphere of the source text.

Referințe:

1. TRASK, R.L. *Key Concepts in Language and Linguistics*. London and New York: Routledge Taylor and Francis Group, 1999. 243 p.
2. ZHUKOVSKA, V.V. *English Stylistics: Fundamentals of Theory and Practice*. Житомир: Вид -во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 240 p.
3. ГАЛЬПЕРИН, И. *Стилистика английского языка*. Москва: Высшая школа, 1981. 293 с.
4. BAKER, M. *In other words: A course book on translation*. London: Routledge Company, 1992. 304 p.
5. VENUTTI, L. *The Translation Studies Reader*, Advisory Editor: Mona BAKER, Routledge TAYLOR and Francis Group. London and New York, 2004. 539 p.
6. FIELDING, H. *Bridget Jones’s Diary*, London: Picadora Classic Company, 2016. 310 p.
7. FIELDING, H. *Jurnalul lui Bridget Jones*. Translated by Dora FEJES, Iași: Polirom, 2013. 299 p.

Recomandat
Rodica CARAGIA, lector univ.

POEZIA MODERNĂ
DIN PERSPECTIVA ESTETICII RECEPTĂRII

Cristina URSU

CZU: 82-1.09

crstnurs@gmail.com

The current thesis tries to configure an alternative for interpreting modern poetry in terms of approximation of meaning. The relativism of interpretive reading is continually being expanded to a level approaching nihilism, thus compelling the need for creating new forms of interpretation. The aim of this paper is to discover significance in modern poetic texts by formulating analytical constructs that are flexible enough to admit a wide spectrum of interpretations.

Pornind de la ideea că „interpretarea este răzbunarea intelectului asupra artei” [1, p.14], am încercat în demersul nostru științific să configurăm o alternativă de receptare a textului poetic modern, în contextul deschiderii, ambiguității, polivalenței și aproximării sensului.

Fenomenul modern a fost plasat în relație cu antipodul său, opoziția *clasic – modern* adâncindu-se în interpretare. Dacă hermeneutica intenționalistă a „vechiului” alocă spațiu unei singure interpretări, atunci fenomenul modern cuprinde sau totalitatea de semnificații, sau niciuna: polisemia sau asimbolia. Mai mult, dacă produsul în sine este modern, atunci modernă este și modalitatea de receptare.

S-a impus și o (re)evaluare a impactului modelator al crizelor modernității, ce definesc blocajele poeziei moderne din care-și trage seva creatoare, din care pornesc idiostilurile, viziunile inedite asupra lumii, experimentele de limbaj, aventurile exploratorii în viziune, descentrarea eului și individualizarea lumii, exprimarea unor noi tărâmurii, transferul dinspre metafizic spre concret, desacralizarea poeziei, tentația descoperirii culturii personale, modificarea relației dintre creator și receptor etc. Am semnalat, astfel, că o trăsătură distinctivă a poeziei moderne e determinată de funcția sa *exploratorie*.

O mare parte din arta modernă renunță la sens, devine abstractă și indecidabilă, devine nonartă, lucru întâlnit mai ales în textele autoreferențiale, de factură experimentală, în *poezia lingvistică* (după Gh. Crăciun), care nu suscită interpretări, ci experiențe de lectură, o „plăcere a textului” (în sensul conferit de Roland Barthes).

Acest tip de texte solicită o alternativă viabilă de receptare, care ar reevalua statutul cititorului în triada *autor-text-cititor*, în consens cu teza lui Adrian Marino că „a înțelege un text înseamnă a-l implica în propriul tău mod de a fi. Cine nu-l implică, nu va putea niciodată să-l explice” [2, p. 48]. Libertatea interpretului nu e limitată, așa cum susține Paul Cornea, de constrângerile sintactico-semantice, ci își poate recăpăta spațiul prin cucerirea altor registre semiotice (colajul prin decupare, înregistrarea audio-video, textul multimodal, punerea în scenă, arta picturală, arta din hârtie, arta fotografică ș.a.m.d.).

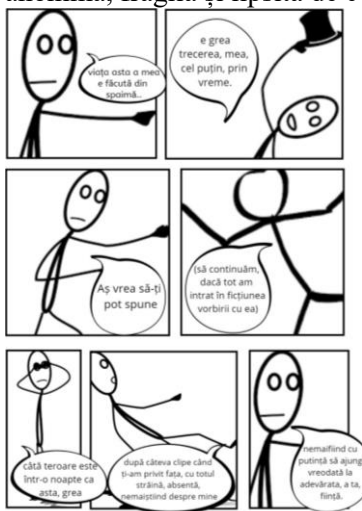
Dacă sensul adevărat al unui text poetic modern este inexprimabil, vag, ambiguu, echivoc, **modelarea sensului/lectura productivă** poate fi mult mai relevantă în materie de devenire, de schimbare a textului și a personalității interpretului, implicând o colaborare modelatoare. În timp ce pozitivismul considera importante lucrurile despre care se poate vorbi, Wittgenstein răstoarnă concepția, postulând importanța lucrurilor despre care este imposibil să vorbești cu adevărat: „despre ceea ce nu se poate vorbi trebuie să se tacă” [3, p.159].

Există, așadar, o diferență dintre „a spune” și „a arăta”. „Există, bineînțeles, inexprimabilul. Este ceea ce *se arată*, este misticul” [3, p.159]. Este o „experiență-act”, un proces de semigândire sau semiexperiență, un liant între sens și imagine. În alte cuvinte, ceea ce nu poate fi exprimat prin medierea limbajului, poate fi *arătat* (demonstrat, explicat, exhibit, indicat, desemnat, descris, etalat etc.). Aici survine întrebarea – care mai este rostul criticii literare, dacă vorbește despre lucruri inexprimabile, despre ceea ce trebuie să se tacă? Este sensul construit de interpretare sau deține autonomie? Cum poate fi *arătat* sensul unui text poetic? Prin urmare, trăirea textului nu se reduce doar la interiorizare, ci și la obiectivare sub forma unui produs care înfățișază înțelegerea artistică, o reconstrucție a unei construcții printr-o relație de reciprocitate. Am conceput, astfel, un algoritm de receptare a textului poetic modern, ținând cont de particularitățile liricii moderne și de achizițiile recente din domeniul teoriei lecturii.

Pentru exemplificare am selectat texte reprezentative ce trimit, tangențial, la câteva etape din parcursul literaturii române moderne, printre care și neomodernismul anilor '60 ilustrat de poetica lui Mircea Ivănescu – discreție, prozaism, confesiune, notație, concretul biografic

fără emfază imaginativă, stil deceptiv al consemnării și monologuri lungi ale lui Mopete. Tocmai din acest motiv am ales să reprezentăm textul ivănescian sub forma textului multimodal, bandă desenată, cu personajul Stickman lipsit de orice existență ontică.

Poemul ales este *prefăcându-mă că stau de vorbă cu o ființă*, în care surprindem limita evanescentă dintre text și realitate, ființă și fantasmă, reflexie și vorbire directă. Vocea lirică este împinsă spre zona neutralității, a anodinului (deși sunt invocate marele teme ale literaturii, precum viața, spaima, ființa adevărată), fapt care sugerează aproximații, ipoteze, real fantasmatic, reflecții justificate și nejustificate deopotrivă. Monotonia textului impune perspectiva unidimensională, o voce care, deși enunță, nu-i pasă dacă nu o aude nimeni. Prizonier al limbajului, Ivănescu construiește o lume ficțională, imponderabilă, profund de diafană, anonimă, fragilă și lipsită de consistență.

Imagine Mopetele stickman

Am propus și exemple de modelare, în cheia *lecturilor productive*, exprimate prin diverse registre semiotice în virtutea *semiozei nelimitate* de Peirce, receptând textele poetice într-o manieră personalizată, creatoare, imaginară, dar întotdeauna pornind de la *intenția textului*, de la observații obiective, de la analize ale literalității textuale: clarifi-

carea nivelului lexical, a imaginilor artistice și figurilor de stil, a conexiunilor pe care le formează în coagularea unui univers imaginar etc.

În contextul poeziei moderne, interpretarea depășește nivelul de reproducere, devenind un construct. Acest construct nu trebuie să se rezume la „discursul de escortă” cu care ne-am obișnuit deja atât de mult (cronică, eseu, studiu etc.), încât nu mai reușim să-i relevăm defectele, limitările, suprasaturarea.

Astfel, cititorul își asumă un mod existențial de a recepta textul poetic, îl transpune într-o realitate vie care modelează atât textul, cât și sinele interior.

Referințe:

1. SONTAG, S. *Împotriva interpretării*. București: Vellant, 2016.
2. MARINO, A. *Dintr-un dicționar de idei literare*. Cluj-Napoca: Argonaut, 2010.
3. WITTGENSTEIN, L. *Tractatus logico-philosophicus*. București: Humanitas, 2001.

**STYLISTIC PECULIARITIES
OF ONLINE ARTICLES ON FASHION**

Olga VESCO

CZU: 811.111'38:687

olga.vesco@gmail.com

Stilistica este o ramură a lingvisticii care studiază noțiuni precum stilul și cuprinde stilurile funcționale, din care face parte și stilul publicistic. Acest articol își propune analiza articolelor online din domeniul modei din punct de vedere stilistic. Analiza efectuată a dovedit că limbajul folosit în aceste articole este mai mult neoficial și colocvial, însă totuși este caracterizat și de folosirea unor anumiți termeni și multor figuri de stil, precum metafore, epitete, hiperbole și altele.

According to E.V. Sachkova, stylistics is a branch of linguistics that studies the various functional styles of speech and also the various expressive means and devices of language [1, p.4]. Generally, style is concerned with how the language is used and stylistics is concerned with the relation between the use of language and its artistic function, how a particular message has been conveyed. Nowadays, according to the Encyclopedia Britannica, stylistics is considered “study of the devices in languages (such as rhetorical figures and syntactical patterns) that are considered to produce expressive or literary style”.

So, style is the way in which language is used for conveying some information in a certain particular way, which differentiates it from any other type of text. The study of stylistics as a subject field and of styles of language by different scholars established some functional styles. Each functional style has peculiar characteristics which are specific for them and differentiate them from each other.

The most agreed upon classification is the official style, scientific style, publicist style, newspaper style and belles-lettres style. The publicistic style however is what interests us.

I.R. Galperin suggests the idea that the basic peculiarity of the publicistic style, which makes it stand out from other functional styles, is the perfect combination of logical arguments which support an idea and the subtle subjective opinion of the author, which creates a more convincing representation of the message of the article.

One of the main forms of the publicistic style is the article. Articles are written with a certain goal or objectives. Some of the general ones are that articles represent the only ways nowadays to emphasize the importance of a topic or issue, they provide information on given topic, they influence the readers in different ways, making them think differently. Just like any written literary form, the article has a certain structure and contains certain contents. It has a lead, a by-line, which is a line for the name of the author, a body and a conclusion [2].

Articles fall under the expository and persuasive types of writing.

They are usually accompanied by facts, figures, the information has logic and sequence, but also the author tries to convince the reader that what he is saying regarding the chosen topic is correct. Its purpose may be just to convince the readers of certain beliefs or to make the reader perform some actions, for example, to buy a product [3].

It is safe to mention that new forms of publicistic style began to emerge with the appearance of new technology, like computers, telephones, the Internet. They are different from the extra-linguistic point of view, because they use interactivity in order to interact with their readers. Magazines and journals which publish articles about fashion also began to publish their articles online, however without stopping publishing printed versions as well. The language of fashion has a primordial role in expressing an idea, in describing a garment, in understanding fashion. Some general features of this language include the use of attributive groups, a high number of adjectives and metaphors, or figures of speech in general, personifications, similes.

Online articles on fashion definitely use a more informal and colloquial language rather than formal. But of course this is all variable and is divided in certain degrees depending on the type of magazine or website in which they are published, the audience or the purpose of the article. The most important stylistic peculiarity however of online fashion articles is the use of rhetorical or stylistic devices and of figures of speech. In the articles analysed in the research paper the following figures of speech were mostly used: metaphor, epithet, simile, irony, metonymy, personification, hyperbole. We are going to start with the metaphor, which is a figure of speech that makes an implicit, implied, or hidden comparison between two things that are unrelated,

but which share some common characteristics. The articles used in this paper as a research material are very rich in metaphors.

Their number is very big, namely 47 units. Some examples from the articles: “We bow down to this disco ball of a human, in a metallic embroidered mirror mosaic long-sleeved gown by Tom Ford” [4]; “Farrah Fawcett was the golden girl of the ceremony...” [5]; “Anne Hathaway was statuesque in an opal paillette covered Armani Privé gown...” [5]; “Constance Wu was a ray of sunshine” [6]; “In a quite literal interpretation of Oscar, the blonde bombshell was a knockout in plunging Tom Ford and Forevermark Diamonds” [7].

Some other figures of speech observed in these fashion articles were the epithets. Epithet is an expressive literary device that describes a place, a thing, or a person in such a way that it helps in making its characteristics more prominent than they actually are. Also, it is known as a “by-name” or “descriptive title” [8]. For example: “rule breaker Lady Gaga”, “standout gown”, “the country star was a standout”, “breath-taking gown”, “gorgeous lady”, “dramatic ruffle”, “glorious tent dress”, “luxurious locks” and others. The next stylistic device highly present in this research is simile. A simile is a figure of speech that makes a comparison, showing similarities between two different things. Unlike a metaphor, a simile draws resemblance with the help of the words “like” or “as.” Therefore, it is a direct comparison [8].

These examples from the articles: “The singer wears all that volume like a couture dream” [4] and “Rachel Weisz looked like a sinister-sweet treat” [6] showcase how rich and more beautiful the language becomes when using a simile.

Another stylistic device very often met in all fashion articles is hyperbole. It is a figure of speech which involves an exaggeration of some qualities or ideas in order to emphasize something. It is very easy to confuse hyperbole with metaphors or similes. However, hyperboles have the specific trait of creating an overstatement in a rather humorous way. For example, we can observe in our articles that the word sea is very often used to express a big number or large quantity of something: “sea of beautiful gowns”, “sea of tulle and crystal embellished gowns”, “sea of pink”.

Besides creating a distinct style and a beautiful melodic language, stylistic peculiarities can create difficulty and ambiguity and translators must find certain ways and methods to deal with them. One of the things the translator can do is reproduce the same image in the target language.

Another method is to replace the image depicted by the stylistic device in the source language with a standard target language image.

Some translators render one figure of speech with another, for example they translate a metaphor with a simile. Others try to explain the stylistic device used, but usually the expressiveness of the stylistic device should be compensated in a nearby part of the text. In some cases, even the deletion or reduction of the figure of speech is practiced, but this is mostly practiced when it is redundant.

In conclusion, by analyzing these articles from the stylistic point of view, we have concluded that the style used is informal, because it has to appeal to the general public and be understood by them.

The rhetorical or stylistic devices and the figures of speech are the most important things that need to be taken into consideration when speaking about a stylistic analysis of a text. Fashion articles have at their disposal a very big number of metaphors, epithets, similes, hyperboles and a lot of metonymy and personification.

References:

1. SACHKOVA, E.V. Lectures on English Stylistics. Москва: Типография ж.д. техникума Ярославского филиала МИИТ, 2012. 93 с.
2. <https://www.toppr.com/guides/english/writing/article/>
3. <https://www.definitions.net/definition/persuasive+writing>
4. <https://www.harpersbazaar.com/celebrity/red-carpet-dresses/g26474862/-oscars-best-dressed-2019/>
5. <https://www.harpersbazaar.com/celebrity/red-carpet-dresses/g8397/best-oscar-dresses-all-time/>
6. <https://wwd.com/fashion-news/fashion-features/oscars-2019-red-carpet-review-1203052604/>
7. <https://www.harpersbazaar.com/celebrity/red-carpet-dresses/g6908/oscar-best-dressed-2016/>
8. <https://literarydevices.net/>

Recomandat
Rodica CARAGIA, lector univ.

COLLOCATION AS A TYPE OF MULTIWORD UNIT

Radmila APOSTOL

CZU: 811.111'373.7

radmilaapostol@gmail.com

Words put together make phrases or word groups. It will be recalled that lexicology deals with words, word-forming and word groups, it can be said that the word is the basic lexical unit. The smallest two facet unit to be found the word is the morpheme. The largest two facet lexical unit comprising more than one word is the word-group observed on the systematic level of analysis, e.g.: in the analysis of various the words are joined together to inseparable such word groups that are usually described as phrases, idioms, phraseological units, compound words and collocations which are traditionally regarded as the branch of lexicological science. The component members in other word groups e.g. *a week ago, man of wisdom, take place, take lessons, kind to people* seem to possess greater semantic and structural independence.

Word groups of this type make up single self-contained lexical units. The degree of structural and semantic cohesion of word-groups may vary. Some word groups, e.g. *at least, point of view, by means, take place* seem to be functionally and semantically defined as free word groups or phrases. Collocation is an expression consisting of two or more words that correspond to some conventional way of saying things. Or in the words of Firth: "Collocations of a given word are statements of the habitual or customary places of that word".

Collocations include noun phrases like *strong tea* and *weapons of mass destruction*, phrasal verbs like *to make up*, and other stock phrases like *the rich and powerful*. Particularly interesting are the subtle and not-easily-explainable patterns of word usage that native speakers all know: why they say a stiff breeze but not a stiff wind (while either a strong breeze or a strong wind is okay), or why they speak of broad daylight (but not bright daylight or narrow darkness) [1, p.89].

Collocations are characterized by limited compositionality. It can be called a natural language expression compositional if the meaning of the expression can be predicted from the meaning of the parts.

Collocations are not fully compositional in that there is usually an element of meaning added to the combination.

In the case of *strong tea*, *strong* has acquired the meaning rich in some active agent who is closely related, but slightly different from the basic sense having great physical strength. Idioms are the most extreme examples of non-compositionality. Idioms like *to kick the bucket* or *to hear it through the grapevine* only have an indirect historical relationship to the meanings of the parts of the expression [2, p.32]. They are not talking about buckets or grapevines literally when used in these idioms. Most collocations exhibit milder forms of non-compositionality, it is very nearly a systematic composition of its parts, but still has an element of added meaning. It usually refers to administrative efficiency and would, for example, not be used to describe a cooking technique although that meaning would be compatible with its literal meaning. There is much interest in collocations partly because this is an area that has been neglected in structural linguistic traditions that follow Saussure and Chomsky. There is, however, a tradition in British linguistics, associated with the names of Firth, Halliday, and Sinclair, which pays close attention to phenomena like collocations. Structural linguistics concentrates on general abstractions about the properties of phrases and sentences. In contrast, Firth's Contextual Theory of Meaning emphasizes the importance of context: the context of the social setting (as opposed to the idealized speaker), the context of spoken and textual discourse (as opposed to the isolated sentence), and, important for collocations, the context of surrounding words [1, p.11]. These contextual features easily get lost in the abstract treatment that is typical of structural linguistics.

A good example of the type of problem that is seen as important in this contextual view of language is Halliday's example of strong vs. powerful tea it is a convention in English to talk about strong tea, not powerful tea, although any speaker of English would also understand the latter unconventional expression. Arguably, there are no interesting structural properties of English that can be gleaned from this contrast. However, the contrast may tell us something interesting about attitudes towards different types of substances in English culture (why do they use powerful for drugs like heroin, but not for cigarettes, tea and coffee?) and it is obviously important to teach this contrast to students who want to learn idiomatically correct English.

Frequency-based search works well for fixed phrases. But many collocations consist of two words that stand in a more flexible relationship to one another. Consider the verb knock and one of its most frequent arguments, door. Here are some examples of knocking on or at a door:

- a. *she knocked on his door;*
- b. *they knocked at the door;*
- c. *100 women knocked on Donaldson's door;*
- d. *a man knocked on the metal front door* [2, p.26].

The words that appear between knocked and door vary and the distance between the two words is not constant so a fixed phrase approach would not work here. But there is enough regularity in the patterns to allow us to determine that knock is the right verb to use in English for this situation, not hit, beat or rap. A short note is in order here on collocations that occur as a fixed phrase versus those that are more variable. Verbs with little semantic content like *make*, *take* and *do* are called **light verbs** in collocations like *make a decision* or *do a favour* [2, p.27]. There is hardly anything about the meaning of make, take or do that would explain why it have to say *make a decision* instead of *take a decision* and *do a favour* instead of *make a favour*, but for many linguists purposes the correct light verb for combination with a particular noun must be determined. Verb particle constructions or phrasal verbs are an especially important part of the lexicon of English.

Many verbs in English like *to tell off* and *to go down* [3, p.115] consist of a combination of a main verb and a particle.

These verbs often correspond to a single lexeme in other languages. Proper nouns (also called proper names) are usually included in the category of collocations although they are quite different from lexical collocations. They are most amenable to approaches that look for fixed phrases that reappear in exactly the same form throughout a text. Collocation is applied to let us point to the many different degrees of invariability that a collocation can show.

At one extreme of the spectrum we have usage notes in dictionaries that describe subtle differences in usage between near synonyms like *answer* and *reply* (*diplomatic answer* vs. *stinging reply*) [4].

This type of collocation is important for generating text that sounds natural, but getting a collocation wrong here is less likely to lead to a

fatal error. The other extreme are completely frozen expressions like proper names and idioms.

Here there is just one way of saying things and any deviation will completely change the meaning of what is said.

An important area that we have not been able to cover is the discovery of proper nouns, which can be regarded as a kind of collocation.

Proper nouns cannot be exhaustively covered in dictionaries since new people, places, and other entities come into existence and are named all the time. Yet another approach to discovering collocations is to search for points in the word stream with either low or high uncertainty as to what the next (or previous) word will be. Points with high uncertainty are likely to be phrase boundaries, which in turn are candidates for points where a collocation may start or end, whereas points with low uncertainty are likely to be located within a collocation.

References:

1. FIRTH, J. R. *The technique of semantics*. Transactions of the Philological Society, 1935.
2. BRONTE, Charlotte. *Jane Eyre an Autobiography*. 2007, eBook
3. BACKLUND, U. *The Collocation of Adverbs of Degrees in English*. Uppsala University, 1989.
4. Report “*Situation Analysis of Vulnerable Excluded and Discriminated Children of Moldova*”, 2011. (www.unicef.md).

THE CONCEPT OF EQUIVALENCE IN RENDERING PROVERBS

Ana BERESTEAN

CZU: 82-84.091

ana.berestean1@gmail.com

Effective translation of proverbs has always been a problem to certain extent, due to its close and permanent relation to cultural aspects since it belongs to the folklore genre. Proverbs are special and fixed phrases which have unchanged meanings. They represent the history and culture. The traditional function of proverbs is didactic because they contain wisdom, morals, truth and traditional views.

Proverbs in one language may have equivalents in other languages. However, even if a linguistic equivalent exists and occurs, there may be still a cultural difference. Such a difference is most likely to be translated by given a cultural equivalent. It is best to focus on equivalence between the proverb standing within the context of the source culture and the target culture. Also proverbs with some social customs and peculiarities should not be translated directly. It might help to find an approximate to maintain the intended message of the proverb.

Eugene A. Nida notes that 'proverbs are special metaphoric expressions and the translator should know the proverbial concepts in both source language SL/target language TL' which means to bear in mind their similarities and differences. Durbin Rowland, on the other hand, states that proverbs 'stick in the mind, build up vocabulary and illustrate admirably the phraseology and idiomatic expressions of the foreign tongue'. So they are a teaching device of encouragement, enlightenment and noble thoughts. Universal proverbs have analogous proverbs in both working languages [1]. Features like culture and tradition are very difficult to deal with in translating from one language to another especially if we want to preserve the original proverb's form and taste. Actually, culture will always be more productive than a focus on abstract linguistic structures or cultural conventions.

Moreover, because of the habits, religious beliefs, myth and culture, customs, proverbs from different countries will carry different connotations. Knowing the cultural background of a language can help to make us understand and perceive the cultural connotations in order to

render them accurately: Eng. *East or West, home is best.* – Ro. *Fie pâinea cât de bună, nu-i bună-n țară străină. Ca acasă la tine nu-i niciăieri bine* [2, p.91].

Such proverbs cannot be rendered literally because they will lose their semantic content and essence. We have to find and bring a similar proverb in the other language that serves the same proverb idea.

Here, the Romanian proverbs given above preserve the equivalent content, as the bread (pâinea) is associated with home, and foreign country (țară străină) with East or West. Equivalence implies maintenance in the TL of the SL situation by using utterly different structural and stylistic means. Proverbs are good examples for illustrating the way in which the whole message is affected.

Every nation has its own cultural and historical unique literary works. For example, in Britain, people are greatly influenced by some literary works such as Shakespeare's and many proverbs are originated from his work [1]. Next to the Bible, Shakespeare is undoubtedly the greatest literary source of the modern proverb. No one can be sure, however, which of those attributed to him are the product of Shakespeare's own thought and how many were taken over more or less in the form in which they existed in the oral tradition around him. Scholars are still bringing to light proverbs, long since defunct, embedded in Shakespearian lines that have been supposed pure Shakespeare [3, p.12]. E.g. *All that glitters is not gold.* – *Nu tot ce lucește e aur* [1].

The translator must be aware of such historical tradition of linguistics. That is to go beyond the connotative meaning of the proverb and deal with the proverbial concepts as pragmatic meanings based on socio-cultural similarities and differences of the two languages [1].

According to Douglas Robinson, the study of translation is an integral and important part of intercultural relations. And from all the illustrated examples, we can say that a translator needs to know Source Language and Target Language cultures and its relations to their customs, religion, languages, historical and geographical places, and all aspects of cultural background of both languages in order to achieve a good translation. So, all these components should be taken into consideration in rendering proverbs from the SL into the TL.

Equivalence can be considered a subdivision of the free translation method. It is frequently adopted when the content of the proverb is related to a SL cultural or lexical reference and has no equivalent in another language yet can be substituted with a cultural or lexical items that have, as close as possible, the same meaning as that found in the source proverb [1]. According to Douglas Robinson, 'culture will always be more productive and effective than a focus on abstract linguistic structures or cultural conventions'.

C. Nord, on the other hand, believes in 'cultural-bound linguistic signs' and notes that 'both the source and target texts are determined by the communicative situation in which they serve to convey a message.

There is a gap between the two languages regarding the cultural aspect of the proverb [1].

E: He changes a *fly* into an *elephant*. Making *mountains of molehills* [4].

R: *Mincinosul cu de-a sila face musca cât cămila*.

What is really interesting in the above pair of proverbs (conveying the same message – the fact that a 'liar' can transform and change almost everything through the words he uttered – the contrast between a *fly* and an *elephant* is very well placed, being similar and accepted in the two languages, even if Romanian favours the *camel* and English uses the *elephant*. The English pattern has even another solution – the structure using an - *ing* form: Making *mountains* and *molehills* [4].

Proverbs are the transmission of people's linguistic phrases and cultural manners from one generation into another. That is why the treatment of rendering proverbs must be careful, precise, and not to be expected literally. Not to forget to take into account the proverb cultural, religious, historical background to use the appropriate translation method, hence, achieving a balance between form and content, and also rendering the information the proverb wants to give successfully into the other language without losing the essence of the its meaning.

The direct message is not always the solution [1].

The comparison of proverbial texts in different languages needs to be based on a theory of equivalence. Eugene Nida and Charles Taber propose dynamic equivalence which relies on "the principle of equiva-

lent effect”. In their work, Eugene Nida and Charles Taber defined dynamic equivalence as a translation method according to which a translator seeks the meaning of the original in such a way that the TL wording brings about the same effect on the TL reader as the original text did upon the SL reader. Eugene Nida and Charles Taber say, “The message of the original text has been so transported into the receptor language that the response of the receptor is essentially like that of the original receptors”. Mona Baker has presented “Equivalence above word level” which refers to translating multi-word fixed expressions of proverbs and idioms, among others.

The role of the translator is to deal with the whole chunk of language as one meaning unit and recreate the meaning in another culture in such a way that it enables the TL reader to understand it as equally as that understood by the readers of the original [5].

Above information proves that proverb, which is found in the SL culture, can be translated into another proverb found in the TL culture. Both manifest the same wisdom and execute similar function, but their lexical items are different.

References:

1. <http://euacademic.org/UploadArticle/1328.pdf>
2. LEFTER, V. *Dicționar de proverbe englez-român*. București: Albatros, 1994. 382 p.
3. RIDOUT, R. *English proverbs explained*. London and Sydney: Pan Books, 1969. 223 p.
4. <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-01/Lds/Lds%2001%2096.pdf>.
5. https://www.researchgate.net/publication/331430083_Hadhrami_Proverbs_and_Equivalence_in_Translation.

**MEDICAL TERMINOLOGY USAGE IN ENGLISH
AND ROMANIAN BOOKS**

Olga HAREA

CZU: 81'276.6:61=111=135.1

olguzza.nick@gmail.com

Disease is a term referred to the situation in which an organism does not function normally or is facing certain health problems. It is known that there are two types of diseases: non-communicable diseases (not transmitted from human to human) and communicable diseases.

The communicable diseases are those diseases that spread from one person to another by an infectious agent, such as viruses, bacteria, fungi or parasites. People can get infected with these communicable diseases by several means: either by breathing the contaminated air, and this occurs when a person either coughed or sneezed and did not cover his or her mouth; or by direct contact with an infected person, and this takes place for example when you shake person's hands, or when you kiss him or her or even from the pregnant mother to the babies. There are also indirect ways a person can become infected.

For example, due to the fact that an infected person has touched previously a certain surface like door handle, another healthy person who touches them later can easily become infected.

To the indirect type can also be attributed the way of infection by touching the infected blood for example, or by consuming infected foods or water. Also the bites of an infected insect or animal can spread certain transmissible diseases. The term communicable disease is also called infectious diseases and transmissible diseases; in our thesis we will use all types of pronunciation to avoid in some measure excessive repetition of one and the same term. The most used term in this regard is "infectious disease", and as far as anyone knows, it came from Old French "infeccion" that means "contamination, poisoning" in the 13th century. It came directly from Late Latin "infectionem" meaning "infection, contagion," and it is a noun of action from past participle stem of Latin "inficere" "to spoil, to stain". Meaning "communication of disease by agency of air or water" (distinguished from contagion, which is body-to-body communication), is from 1540s.

It is estimated that infectious diseases constitute the leading cause of death at global level. A prime example is the recent outbreak of the severe acute respiratory syndrome (SARS). Transmissible diseases can often be seen as a weapon in a white war, as they do not account for the social class of which anyone is a part, neither for their origin nor race. They attack in silence and are most often lethal. In order to prevent these drastic consequences or at least to keep under control the already widespread infections, everyone must have access to information, documents or sources where protection measures are indicated. Of course, access to them is not enough. For this information to be useful, it must be understood, and in order to be understood, everyone must have at least a minimum knowledge of medical terminology in the field of infectious diseases. That is why in this chapter we intend to carry out a study of the terminological aspects related to the field of infectious diseases. We will also analyze and characterize the particularities of medical terminology in the field of communicable diseases in English and Romanian. An appropriate source of terms for our research was the specialized book “*Harrison’s Principles of Internal Medicine (14th edition), volume 1*” edited by: A Fauci, E Braunwald, K Isselbacher, J Wilson, J Martin, D Kasper, S Hauser, D Longo translated into Romanian “*Tratat Harrison – Principiile medicinei interne ediția a XIV-a,*” In all there are 20 editions of this medical textbook. The first edition was published in 1950 by Tinsley Harrison itself. Generally Harrison edited the first 5 editions of the textbook *Harrison’s Principles of Internal Medicine*, and these in turn made him famous throughout the world. His books have been then translated into 14 languages. Tinsley Randolph Harrison was born March 18, 1900, in Talladega, Alabama, in a family of doctors. Because he was very smart, he skipped three grades and finished the high school at 15 years. He studied medicine at Johns Hopkins University in Baltimore.

After that, he became a professor of medicine, and while teaching medicine at Vanderbilt, he worked on developing techniques in patient care. He has earned a lot of academic honors as he publishes his researches in various prestigious journals. Besides being a teacher of medicine and dean, he also was a president of the American Society of

Clinical Investigation and the American Heart Association, and from this organization, Harrison received the Gold Heart Award. But it didn't stop there; Harrison also received the Kober Medal in 1967 from the Association of American Physicians and Mastership Award in 1964 and the Distinguished Teacher Award in 1970 from the American College of Physicians. Dr. Harrison authored or co-authored three books: *Failure of the Circulation*, *Principles of Internal Medicine*, and *Principles and Problems of Ischemic Heart Disease*, being a specialist in the fields of activity such as cardiology and pathophysiology of diseases.

The Tinsley Harrison Research Tower, the Tinsley Harrison Medicine Service, the Tinsley Harrison Internal Medicine Residency Program, and the Tinsley R. Harrison Endowed Chair in Medical Resident Education are all named in his honor. Following the interesting and progressive line of Dr. Harrison life, but also the success of his books, we chose as the main source for our research the book "*Harrison's Principles of Internal Medicine (14th edition), volume I*".

This book deserves to receive the attention of everyone, both specialists and non-specialists, since at the execution of this exceptional volume, over 100 experts in the field of infectious diseases have contributed. These experts include: Dennis L. Kasper, who conducted several researches in infectious diseases as well as in immunology, microbiology and others; Lawrence C. Madoff who is a specialist in infectious disease field; Stephen E. Straus – an American physician, as well as an immunologist and virologist; Lee M. Wetzler – professor of microbiology and medicine; Daniel M. Musher – Professor of Molecular Virology and Microbiology; and many others.

In this book one can find informative materials from different branches of medicine. But our attention has only fallen to the seventh part which refers to infectious diseases. The seventh part of the book under the name of "infectious diseases" contains detailed information about different diseases, such as common diseases (*e.g. Meningococcal Infections, Gonococcal Infections, Pneumococcal Infections, etc.*) and rare diseases (*e.g. Rat-bite fever, Scarlet fever, Acanthamoeba keratitis, etc.*), but also about their diagnosis (*e.g. differential*

diagnosis, non-invasive diagnosis, definitive diagnosis, etc.) and treatment and prevention. The book is divided into sections, each approaching different topics as the inflammatory response, infections in individual organ systems, and infections generated by different kinds of agents: bacteria, viruses, prions, fungi, and protozoa and helminthes.

All the chapters have the same format, with highlighted headings describing different diagnoses and treatments, but also tables in which different diseases and their symptoms are found. At the end of the book there are different tests that include around 100 questions suitable for those who want to check their knowledge in the field.

Being so thorough in describing diseases, we realized that this book will serve us as an appropriate source in our research based on medical terminology in the field of communicable diseases from English into Romanian. Since medicine is an international industry, there are a lot of specialists and experts from all over the world. Hence, the documents, science books on medicine, research papers in the field, records and other acts used in the domain of medicine must be translated into as many languages, as qualitative and as precise as possible.

Bibliography:

1. <https://www.etymonline.com>.
2. FAUCI, A. et al. *Harrison's Principles of Internal Medicine 14th Edition*. Vol. 1. New York et. al.: McGraw-Hill, 1998. 2569 p.
3. Dr. LARUSSA, J. B. Tinsley Harrison, M. D. Teacher of Medicine. In: *Leading Internal Medicine, Improving Lives*. American College of Physicians, 2016.
4. SHEPARD, B. *UAB Internal Medicine Residency program named for education pioneer*. UAB News, 2011.
5. <https://www.uab.edu/medicine/imresidency/alumni/dr-tinsley-randolph-harrison>.

**LATIN-BASED VOCABULARY EMPLOYED
IN MEDICAL BOOKS**

Liliana HEMEI

CZU: 811.124'276.6:61

[*lilianahemei13@gmail.com*](mailto:lilianahemei13@gmail.com)

During many centuries, many linguists and scientists wrote many books and journals, in order to keep the information safe and to leave as inheritance to future generations. They tried to leave a scent about their existence. From the very beginning, books were written in old languages such as Latin or Greek. Nevertheless, through the time appeared many languages but however they tried to keep the Latin-based vocabulary and they did not try to change a lot the language used in their books. Latin is one of the oldest languages, which is considered a dead one. Nowadays, this language is used mostly in the medical field, law and many other spheres. This is a classical language belonging to the Italic branch of the Indo-European languages. Latin was the language of science up to the beginning of the 18th century, so all medical texts were written in Latin. Under the influence of the great anatomical work of Andreas Vesalius, *De humani corporis fabrica* (1543), the terminology of anatomy is almost exclusively Latin [1, p.5].

Latin has for many centuries been a crucial language for all of the sciences, therefore Latin has been crucial also to innovation, invention, exploration, transport, discovery, medicine, health, anatomy, every human and animal condition, and life itself. Moreover, Latin was the language employed in all books. Mainly, it was commonly the bridge between cultures. Even now, the Latin language is present in a prominent way, especially in Medicine, the science of international nature.

The development of technical languages in the individual branches of science is connected with frequent borrowing of foreign language lexical material, which is mostly of Latin or Greek origin.

Greek and Latin represent the traditional language material to be used in medical terminology. In order to create this vocabulary based on Latin and Greek roots, many linguists and scientists tried to overcome some challenges and provide something to the requests.

Prestwick House developed Vocabulary from Latin and Greek Roots in response to numerous requests for a solid etymology-based vo-

cabulary program [2, p.2]. This specific vocabulary was created because of the aim to increase the number of the new words and in this way, they tried to associate the root with the idea how English words derivate from Latin and Greek roots. From this point of view, we can reconsider that all the books can contain more than 10 Latin and/or Greek roots. Nowadays, in the language of medicine, there can be observed a trend showing the shift from a Latin and Greek influence on medical terminology to an English influence on the creation of modern international medical terms (Dobrić, 2013) [3, p.140]. That is why we can point out that medical texts can contain the most expanded vocabulary of Latin and Greek words.

According to this statement, we can deduce that medical books are the ones, which can keep the richest vocabulary of Latin and Greek words. These one are describing medicine and we related that medicine is the science mostly influenced by Latin and Greek languages.

The Greek-based Latin vocabulary was preserved in the names of diseases, operations, medical herbs and special fields of medicine, whereas new constructions, actions and phenomena in the fields of anatomy, physiology and pathology were usually given names which were based on the original Latin vocabulary [4]. From the fifteenth century onwards, Latin language lost its significance, because it was emphasised through internationalisation and there were produced some major changes, which resulted to creation of a specific vocabulary.

Since then, medical vocabulary was employed in all printings, books and journals. In medical practice, the Latin background has been best preserved in anatomical studies, in the diagnoses of case histories and medical reports, in some forms of recipes and in so-called “doctor’s Latin” or hospital slang [5]. Latin vocabulary is very popular nowadays in medical field. It is very important to study Latin in order to know the translation of the some diseases and conditions, which are of Latin origin, and even more what the meaning of this term is and what role has it in medicine. It results that Latin background has preserved essentially in all subject fields. We stated that Latin is the language of the all languages, because however it represents the fundament of them. However, we find out that medical field is fully influenced by Latin based vocabulary. This happened

because the medicine has very old origins. As far back as ancient times, medicine was a topic of the interest to many philosophers and scientists. In the ancient Greece, Hippocrates became known for the discovering medicine.

In that period of time, he studied from all points of views the medicine and provided the most clear information why people dies, and proved that there is no intervention of the God or witchcraft.

He based his medical practice on observations and on the very detailed study of human body. In this way, he wrote several studies about medicine, and because in that period the language was Latin, it leaves traces until present days. In this way, we can relate and make visions why Latin is the language of the medicine.

Cardiologists, who are specialised physicians in this field of medicine, they make great efforts in trying to save people's lives and in concordance with this, they try to write their own books about interesting and new improvements in cardiology. They make the best writers specialised in scientific papers, share their accumulated knowledge during their life, and provide some recommendations to future cardiologists. Accordingly, they used the vocabulary, which can be understandable to the future doctors or specialists.

There are some best-known cardiologists, who spent their life not only to save people but also to edit and publish books about cardiology. For instance, William Harvey was the first known physician who described completely, and in detail, the full circulation of the blood in the human body. In addition, he worked a lot to provide experiments and arguments to support this idea [6].

Eugene Braunwald, who is an Austrian-American cardiologist. He is one of the key contributor of the cardiology. He has served as an editor of Harrison's Principles of Internal Medicine for 12 editions.

He is the founding editor of Braunwald's Heart Disease, now in its 11th edition, as well as two other prominent cardiovascular textbooks [7]. One more cardiologist, who has involved in writing a work about cardiology, is Joseph Loscalzo. He is one of the main editors of the *Harrison's Cardiovascular Medicine*, which served as a work for our master paper. Cardiology (from Greek καρδίᾱ kardiā, "heart" and -λογία -logia, "study") is one of the medical branch that deals with disor-

ders and conditions of the heart as well as the some parts of circulatory system. We observed that cardiology is the branch of medicine, which has a great number of terms of Latin or Greek origin.

This results that all the studies done about cardiology employs the Latin based vocabulary.

References:

1. REPAS, L. *BASICS OF MEDICAL TERMINOLOGY Latinand Greek origins*.
2. DEBRECEN, 2013.14 p.
3. PINHEIRO, M.R. *Communication Language at Work*, issue, no. 4. Bridging Theory and Practice. 24 p.
4. DŽUGANOVÁ, B. *Medical Language – a Unique Linguisti Phenomenon*. Professional Article. Vol.101, no.19, pp. 129-145.
5. Global PxPh. Medical Teriminology. 21.09.2017. [retrieved at 23.02.2020] Available <https://globalrph.com/medical-terms-introduction/>
6. FORSIUS, Arno. *Latin as the language of Medicine – historical survey*. [retrieved at 12.02.2020] Available http://www.athenisfinlandiae.com/A-F10_Forsius%20Arno_Latin%20as%20the%20language%20of%20Medicine%20-%20historical%20survey.pdf.
7. <https://www.britannica.com/>
8. Journal of the Royal Society of Medicine. The Language of Medicine. 20-04. [retrieved at 07. 03.2020] Available <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1079361/>.

CLASSIFICATION FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH COLOURS

Tatiana MALINOVSKI

CZU: 81'373.7

mal.tanea@mail.ru

Classification of phraseological units is one of the acute issues of phraseology. According to Vinogradov's classification all phraseological units are divided into phraseological fusions, phraseological unities and phraseological combinations.

a) *Phraseological fusion* is a semantically indivisible phraseological unit whose meaning is never influenced by the meanings of its components. It means that phraseological fusion represents the highest stage of blending together. The meaning of components is completely absorbed by the meaning of the whole, by its expressiveness and emotional properties. Thus, the degree of motivation of such unities is very low, we cannot guess the meaning of the whole from the meaning of its components. Phraseological fusions are specific for everyday language and do not lend themselves to literal translation into other language [1, p.244].

e.g: to show the white feather – to show cowardice [2];

b) *Phraseological unity* is a semantically indivisible phraseological unit, the whole meaning of which is motivated by the meanings of its components. In general, phraseological unities are the phrases where the meaning of the whole unity is not the sum of the meanings of its components but is based upon them and may be understood from the components. Due to these the meaning of these unities can be guessed but anyway they are transferred metaphorically. So, these unities are numerous and they are clearly motivated [1, p.245].

e.g: to paint the devil blacker than he is – to exaggerate [2].

c) *Phraseological combination (collocation)* is a construction or an expression in which every word has absolutely clear independent meaning while one of the components has a bound meaning.

They are characterized by semantic decomposability, approximation to free combinations. Thus, phraseological combinations are not only motivated but contain one component used in direct meaning while the other is used figuratively.

e.g: the golden rule - an important rule [2];
to be born in the purple – born into a reigning family or privileged class [2].

The similar, but a little wider classification was later introduced by A. Makkai. He divides phraseological unities into two big groups and grounds his division on the basis of semantical motivation as V.V. Vinogradov does. A.Makkai distinguishes the following types of phraseological units:

a) Decoding – these are such phrases that “display constructional homonymity with their literal counterparts”. These refer to those nonidentifiable and misleading lexical expressions whose interpretation could not be figured out by using only independently learned linguistic conventions.

e.g: red herring a dried smoked herring [3];

b) Encoding – these unities on contrary do not show the homonymity with their literal counterparts. They represent the irregularities (or as Makkai calls them idiosyncrasies) of the language). They have transparent meanings and are identifiable [4].

e.g: as red as a cherry – extremely flushed and red in the face [2].

In the research of H. Burger there is also a similar classification of phraseological units to the Vinogradov’s classification. This scientist examines phraseological units in the aspect of their motivation and distinguishes their three types:

1) the frozen idioms – fully unmotivated phraseological units which meaning cannot be derived from the meaning of their components (an equivalent of phraseological fusions);

2) the motivated idioms which have a “living” inner form, i.e. the image structure plays an important role in the comprehension of phraseological units (an equivalent of phraseological unities);

3) the restricted collocations which meaning is easily derived from the meaning of their components (an equivalent of phraseological collocations) [5, p.714].

We can also distinguish another semantic classification provided by Western linguist Gläser. He classified idioms into three different classes:

1. Unilateral idioms, which are made up of one self-explanatory constituent. [6, p.111]

e.g. cold war, black market [2].

2. *Bilateral idioms*, which are made up of two constituents having both transferred meaning, so that the meaning of the idiom cannot be derived from the meanings of its constituents [2].

e.g. early bird, white lie [6, p.121].

3. *Multilateral idioms*, which cover such nominations and propositions as: once in a blue moon, a bird in the hand or beggars cannot be choosers [6, p. 71].

It should be noted that only few scientists, such as O.V. Kunin, A.G. Nazarian and E.M. Soloduhov investigate such an interesting phenomenon but the problem of borrowed phraseological units is still unstudied in details.

- *the golden rule* – is the principle of treating others as you want to be treated. It is a maxim that is found in many religions and cultures.

The idea dates at least to the early Confucian times (551-479 BC), according to Rushworth Kidder, who identifies that this concept appears prominently in Buddhism, Christianity, Hinduism, Judaism, Taoism, Zoroastrianism, and "the rest of the world's major religions" [2].

- *paint the town red* – means to go out and have a lively good time, to go on a drinking spree and visit many bars and nightclubs, to be boisterous and wild. The Bloomsbury Dictionary of Idioms gives a quite unlikely account, claiming that this idiom possibly started life with a gun-toting cowboy in the old West who would threaten to "paint the town red" with the blood of anyone who dared to interfere with the "macho or drunken revelers enjoying themselves" [7].

- *Golden Age* – comes from Greek mythology, particularly the *Works and Days* of Hesiod, and is part of the description of temporal decline of the state of peoples through five Ages, Gold being the first and the one during which the Golden Race of humanity lived [2].

Some, phraseological units are borrowed from the other variants of English language: American, Australian, Canadian etc.

- *a green light* – borrowed from American English means a permission or authorization to proceed with some undertaking, as a project to make a film from a proposed script [2].

It is important to mention that phraseological units with colors connotation which came into English from the literature of Ancient

Greece and Ancient Rome, endowed with extraordinary beauty and expressiveness, and this explains their prevalence in not only English but also other languages of the world.

References:

1. VINOGRADOV, V. V. *On the main types of phraseological units in the Russian language*.
2. Moscow: Science, 1986. 182. p.
3. <https://idioms.thefreedictionary.com/>
4. <https://dictionary.cambridge.org/ru/>
5. MAKKAI, A. *Idiom Structure in English*. Edition: Mouton, 1972. 371 p.
6. BURGER, H. *Phraseologie: ein internationales Handbuch zeitgenössischer* – Walter de Gruyter, 2007. 1183 p.
7. GLÄSER, R. *The Stylistic Potential of Phraselological Units in the Light of Genre*. Analysis in: A.P. COWIE (ed.), *Phraseology*. Edition: Oxford: Clarendon Press, 1998. 125 p.
8. <https://www.theidioms.com/>

**LINGUISTIC APPROACH TO TEENAGERS' SLANG.
UNTRANSLATABILITY**

Maia RUSNAC

CZU: 81'276.3-053.6

mayasur2@mail.ru

Nowadays, it seems to be difficult to comprehend teenagers' vocabulary once they use newly coined words and phrases so as not to be understood by others. Translating teenagers' slang through using paper and online dictionaries, or books increase the efficiency of perceiving youngsters' world better and knowing how slang sounds in our mother tongue. There is a piece of truth regarding the proverb "Translator is a traitor". It does not matter how good the translation is because something always seems to be lost. This problem deals with that "untranslatable" part of meaning that cannot be translated in the Target Language, and which makes some linguists comprehend that in a theoretical sense translation is also not possible.

On the other hand, it will stimulate the translator or interpreter to remember that the concept of untranslatability has several inherent characteristics of languages, and it is not essentially due to the individual skills of the translator or the limitations of the art.

The dilemma about "*untranslatability*" arises due to the fact that dissimilar cultures divide up the world in various ways, and that their languages thus comprise ideas, words, and expressions to depict those different notions and culture-typical features.

Therefore, peculiar realities pointed out by the Source Language should not be approached as if they were desperately indistinguishable to speakers of the Target Language merely because speakers "don't have a word for it". In contrast, the interpreter should try to come up with several ways of getting the idea across so as the meaning of the slang is understandable through giving the explanation.

In certain cases, the dilemma about "*untranslatability*" is unresolvable, and the translator, after wandering through all the dictionaries is diminished to maintain the word in its original language through explaining the meaning or just paraphrase, while the interpreter is diminished to paraphrasing, describing, and also keeping the untranslatable world in the original, or just skipping the word.

It is important not to confuse difficulty with untranslatability.

There are several methods to translate teenagers' slang words and expressions that do not have equivalent in the Target Language, and quite often "untranslatability" is a mistaking of a true name, because there is no need for a precise or complete translation, just a close or similar equivalent may be all that is necessary in a given context.

Regarding dilemma about "untranslatable" slang demands us to take account that the same idea may find explanation in different ways from one culture to another one. It implies asking questions, such as:

What are we translating? A word? A phrase? An expression? An idea? A newly coined word (e.g. slang)? Is there anything in our culture which occupies approximately a similar place or which plays approximately a similar role? Is there anything in our culture that is thought of or talked about in a similar way? Are people that deal with the Target Language expecting a full translation? Does the context or background make clear the untranslatable conclusions?

Additionally, linguists have revealed that the vocabulary of our native language just decides what we can say about the entire world, not if we can perceive it. Even if "Ouch!" does not exist, those who use it usually feel grief. This interjection emphasizes the concept of "untranslatability" of teenagers' slang. *"Ouch!" is translated in Romanian language as „Buba!". It is a part of speech that shows the emotion or feeling of a person and deals with phonetic characteristics of teenagers' slang. The interjection "Gee!" – „Uau!" is used when somebody wants to express wonder, and as well takes part from phonetic category. In both cases the translator used imperative method as in the Source Language in order to show how it sounds in the Target Language and as well to keep its original form.*

Usually, a possible case of "untranslatability" can be figured out by finding the same register, or level of language. Similarly, equivalents sometimes are found apparently untranslatable recent coinages that are used by teenagers if we pause to consider the social context in which they are used. For instance, if a Romanian speaker tries to translate the current Am. coinage "yuppie" by searching for a one-word equivalent in Romanian, the speaker perhaps would never find one. But if we ask, "What type of person is a "yuppie" in America, and how do we

call people like that in Romania or Moldova, somebody will probably think upon the *acronym and phrase* “**BCBG – good style, good attitude**” – „*stilat și elegant*” *lexical language level*. This phrase is close enough to the meaning of teenagers’ slang “yuppie” - a young, determined, and stylish social climber. Thus, “**yuppie**” is translated into Romanian as „*tip tare*”. As a recent coinage it deals with stylistic approach. When translating the acronym “BCBG” and “yuppie”, the translator focused on the creativity, emphasizing language as a creative tool. In order to help create the basic associations in our mind to empower us to find some solutions regarding the problem of “untranslatability”, an exercise that we find helpful is to build the habit of imagining and understanding the context, some related words and ideas, rather than the slang itself. One proof of untranslatability can be found in the movie “The Kissing Booth” when two teenagers used the expression “Seven Minutes in Heaven” in their dialogue. This slang expression means a teenagers’ party game, where people who are chosen to enter into a closet or other gloomy enclosed space, can do whatever they want for seven minutes. When dealing with such teenager slang phrase, the translator is likely not to translate it because it might alter the whole meaning and gist of the matter. “**Seven Minutes in the Heaven**” in Romanian language is translated „*7 minute în rai*” and has to do with stylistic approach.

Even if this teenagers’ slang phrase has a figurative meaning, it was translated in Romanian language through using an exact phrase as in the Source Language. The following examples prove *lexical creativity* used by teenagers’ slang and its untranslatability:

Conversion, as well called zero or null derivation involves the change of a part of speech (the creation of a new word from an existing one). For example: “**Fool – to be fooled**” – „*idiot – a fi prostit*”.

The translator chose to apply the principle of obtaining the message in the Target Language by a change in the point of view.

Neologisms stand for about one third of the contemporary Romanian vocabulary and are mostly used by adolescents. Teens use such terms, words or phrases freely, without any adaptation effort. By neologisms, we understand a new word or expression that have recently showed up in a particular language.

Furthermore, they may be loaned from other languages or even may be created by certain internal means. Nonetheless, teenagers do not perceive and accept the idea of using neologisms. They rather state that their common language is slang. The explanation of this point is a mere one: these words reveal realities that belong to different domains from teenagers' everyday life (e.g. the sports field, the school life fields). Clearly, from the linguistic point of view, these words are neologisms, but these days teenagers have known these objects from the moment of their birth and they do not perceive them as new words, but as ordinary ones.

Bibliography:

1. NOLAN, James. *Interpretation: Techniques and Exercises. Untranslatability*. 2nd Edition USA, 2012. 344 p.
2. *Urban Dictionary* <https://www.urbandictionary.com/>.
3. *Cambridge Dictionary* <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/fool>.
4. JINGJING, Cui. *Untranslatability and the Method of Compensation*.
5. <http://www.academypublication.com/issues/past/tpls/vol02/04/25.pdf>.

CAUSES AND WAYS OF THE BORROWING FORMATION

Mădălina MURSA

CZU: 811.111'373.45

mursa32@gmail.com

English is one of the world's most prominent languages. Its history is fascinating for many reasons, including its flexibility in borrowing from other languages, a flexibility that has enriched its vocabulary over the centuries, and it keeps evolving even in the present days.

Throughout the entire history of humanity, human communication has led to situations where different languages establish interaction and exchange between each other, and accordingly their mutual influence becomes inevitable causing certain changes in the vocabulary, grammar syntax and phonetics of those languages.

A good illustration of this phenomenon is the important role played by Greek and Latin languages in Europe, the Old Slavonic language in the Slavic world, and the Arabic language in the Muslim East.

Furthermore, the changes that take place in certain languages reflect the historical, cultural and moral values of the nation.

In the Middle English period there was an influx of loans. It is often contended, that since the Norman conquest borrowing has been the main source to the enrichment of the English vocabulary and as a result there was a sharp decline in the productivity and role of word-formation. Historical evidence, however, testifies to the fact that throughout its entire history, even in the periods of the mightiest influxes of borrowings, other processes no less intense, were in operation such as word – formation and semantic development, which involved both native and borrowed elements. Over the history, the English language came in a long and close contact with several other languages, mainly Latin, French and Old Norse (or Scandinavian).

The great influx of borrowings from these sources was caused by a number of historical causes. The first cause is due to the great influence of the Roman civilization, thus making Latin the basic language in England for a long period of time. Old Norse was the language of the conquerors who were on the same level of social and cultural development and who connected easily with the local population in the 9th, 10th and the first half of the 11th century.

The words were borrowed in different periods and for different purposes, for science, medicine, art, technology, etc. In the course of time, loan-words have undergone several changes that were common for English language itself. The loan-words were influenced and changed their semantic, structural or more or less morphological meaning, even their phonetic appearance. Afterward, they were assimilated with the native English words looking as pure English ones losing their origin or etymology. One language may possess words for which there are no equivalents in the other language. There may be words for objects, social, political, and cultural institutions and events or abstract concepts which are not found in the culture of the other language.

We can take some examples from the English language throughout the ages. English has borrowed words for types of houses (e.g. *castle*, *mansion*, *teepee*, *wigwam*, *igloo*, *bungalow*). It has borrowed words for cultural institutions (e.g. *opera*, *ballet*). It has borrowed words for political concepts (e.g. *perestroika*, *glasnost*, *apartheid*). It often happens that one culture borrows from the language of another culture words or phrases to express technological, social or cultural innovations. The main reason for borrowing is to provide a word from the source language variety when there is no suitable existing word in the target language. A loanword or a borrowing refers to the process of speakers adopting words from a source language into their native language. “Loan” and “borrowing” are of course metaphors. In times of need, speakers purposely adopt the new word from the borrowing language as it is thought that the word most exactly fits the idea they are trying to express. For example, the Japanese word, *tsunami*, came into light and more widespread – especially after the disaster that devastated Indonesia in 2004. It is most appropriate to the natural disaster as this word is used by the Japanese people.

Borrowed words enter the language as a result of influence of two main causes: linguistic and extra-linguistic. Extra-linguistic factors are economic, cultural, industrial, political relations, historical. For example, due to the great influence of the Roman civilization Latin was for a long time used in England as the language of learning and religion.

Old Norse of the Scandinavian tribes was the language of the conquerors.

French (Norman dialect) was the language of the other conquerors who brought with them a lot of new notions of a higher social system, developed feudalism. It was the language of upper classes, of official documents and school. These factors are extra-linguistic ones [43].

The absence of equivalent words in the language to express new subjects or a phenomena determined people to borrow words.

Borrowings enter the language in two ways: through oral speech (by immediate contact between the people) and through written speech (by indirect contact, through books).

Oral borrowing took place in the early periods of history, whereas in recent times written borrowings have gained more importance.

Words borrowed orally are usually short and they undergo more changes in the process of adoption, such as phonetic, grammatical and semantic changes, e.g. Latin – *inch, mill, street*. Written borrowings preserve their spelling and some peculiarities of their sound form as their assimilation is a long process, e.g. French – *communiqué, belles-lettres, naïveté*. Written borrowings are often rather long and they are unknown to many people. Borrowings are also formed through the process of affixation, some of the derivational affixes of Latin and French origin are:

Latin affixes: -ion, -tion, -ate, -ute, -ct, -dprotégé, dis-, -able, -ant, -ent, -or, -al, -ar in the words like *session, relation, create, attribute, conduct, applaud, disable, curable, accurate, constant, absent, major, cordial, solar* etc.

French affixes: -ance, -ence, -ment, -age, -ess, -ous, en- in the words like *endurance, patience, government, village, actress, serious, enable* etc. In spite of the numerous outside linguistic influences and the etymological heterogeneity of its vocabulary the English language is still, in essential characteristics a Germanic language. It has retained a ground work of Germanic words and grammar. Word-formation and semantic development were throughout the entire history of the English language much more productive than borrowing. Besides most native words are marked by a higher frequency value. On the other hand under the influence of the borrowed element words already

existing in the English changed to some extent their semantic structure, collectability, frequency and word forming ability.

Borrowing also considerably enlarged the English vocabulary and brought about some changes in English synonymic groups, in the distribution of the English vocabulary through sphere of application and in the lexical divergence between the two variants of the literary national language and its dialects. The great number of borrowings in English left some imprint upon the language. The first effect of foreign influence is observed in the volume of its vocabulary. In most cases, the borrowed words and synonymous native words remained in the language, becoming more or less differentiated in meaning and use.

As a result the number of synonymic groups in English greatly increased. The synonymic groups became voluminous and acquired many words rarely used. This brought about a rise in the percentage of stylistic synonyms. Today only about five percent of our new words are taken from other languages.

Bibliography:

1. https://borrowings.io.ua/s109779/types_of_borrowings._reasons_for_borrowings
2. https://studopedia.net/3_5306_Borrowings-Causes-and-ways-of-borrowings-Latin-Scandinavian-and-French-borrowings.html
3. RAO CHANDRA, Sekhar V. The Significance of the Words Borrowed Into English Language. In: *Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*, 2018, vol. 2, no. 6, 9 p.
5. <https://www.sic-journal.org/ArticleView.aspx?aid=173>.
6. <https://dolecture.net/1-56135.html>.

JURNALISM ȘI ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

SOCIAL MEDIA ÎN PROMOVAREA IMAGINII UNUI BRAND

Cristina ARHIP

CZU: 658.8:004.738.5

arhip.cristina1995@gmail.com

Social Media becomes an important part of our life, especially in communication, knowledge and promotion of personal and comercial brands.

This paper is based on theoretical and practical analys of how companies use Social Media as an effective method of promoting the image of a brand, the main advantages and disadvantages of online marketing and the most effective strategies for promotion on Social Media on the example of local brand – Enter.

Astăzi, tehnologiile informaționale sunt resurse indispensabile în viața noastră. Faptul că Internetul se prezintă ca unul din cele mai globale izvoare de informații, pe care le-a cunoscut omenirea, este indiscutabil. Posibilitățile lui, precum operativitatea și accesibilitatea conexiunilor dintre utilizatorii din întreaga lume, indiferent de timp, locație sau limba vorbită, permit utilizarea acestuia nu doar ca un instrument de cunoaștere, dar și ca un mijloc de comunicare și promovare. Una din cele mai importante tendințe din ultimii 5 ani este creșterea popularității rețelelor de socializare.

Social media s-a impregnat activ în viața noastră, devenind nu doar un mijloc de socializare, dar și un loc de unde putem prelua toate informațiile de care avem nevoie despre anumite branduri, produse sau servicii. Integrate corect în strategia de promovare, rețelele de socializare pot contribui eficient la creșterea recunoașterii brandurilor, transmiterea rapidă și eficientă a celor mai noi informații despre companie, servicii și produse, țintirea audiențelor personalizate în funcție de vârstă, interese, necesități, dar și analiza detaliată a campaniilor de publicitate derulate. Conform datelor *Raportului Gramatic Social Media*, pentru anul 2019, în Republica Moldova peste 70% dintre moldoveni aveau acces la Internet, iar peste 65,9% dintre aceștia utilizează Internetul zilnic. Conform aceluiași raport, principalele site-uri de unde se informează cetățenii Republicii Moldova sunt anume rețelele de socializare: Facebook și Odnoklassniki.

Acest lucru ne demonstrează direct că platformele social media sunt un mediu propice pentru promovarea eficientă a brandurilor, către o audiență vastă, dornică de comunicare și feedback [3].

Întrebuițarea Social Media în procesul de comunicare, în management și în marketing, reprezintă la ora actuală o necesitate stringentă în întreaga lume, care ia amploare și în cadrul companiilor mici, mijlocii și mari din țara noastră. Studiarea fenomenului rețelelor de socializare în promovarea brandurilor din Republica Moldova și a manifestării publicității online în spațiile digitale constituie o tematică nouă, insuficient abordată. Scopul acestei lucrări este de a analiza modul în care companiile utilizează social media ca o metodă eficientă de promovare, de a stabili obiectiv care sunt principalele avantaje și dezavantaje ale promovării online, dar și a descoperi cele mai eficiente strategii de promovare în Social Media, pe baza procesului de promovare online a brandului Enter. Brandingul pe rețelele sociale este o activitate dinamică, care presupune împărtășirea de informații despre brand și interacțiunea continuă cu publicul, ceea ce dezvoltă relația cu acesta. Brandul trebuie să fie gata să răspundă cât mai operativ tuturor mesajelor, mai ales criticilor, minimalizând astfel efectele negative.

O prestație pozitivă și adecvată în acest mediu îi poate aduce susținători și dezvoltă rețele care, ulterior, îi vor spori influența [2, p. 128].

Membrii rețelelor sunt uniți între ei în mod informal, fără obligații. Aceștia contribuie activ la crearea de conținut, colectarea și răspândirea informațiilor pe întregul glob prin intermediul rețelei Internet, mai exact prin intermediul unor platforme. În urma dezvoltării rețelelor sociale, s-au deschis noi orizonturi pentru promovare.

Oamenii petrec tot mai mult timp verificându-și fluxul de date și actualizându-și propriile profiluri [1, p. 8]. Pentru Republica Moldova, conform *Gramatic Social Media Report*, în topul celor mai populare rețele de socializare pentru anul 2019, se includ: Facebook – 1.100.000 utilizatori (rata de creștere de +20,8%); Instagram – 610.000 conturi (+38,6%), Ok.ru – 809.148 utilizatori reali (-8,7%) și Vk.ru – 208.300 utilizatori activi lunar (+36%) [3]. Rețelele de socializare creează condițiile creșterii gradului de profesionalizare a comunicării, prin facilitățile pe care le pun la dispoziție: posibilitatea segmentării eficiente a publicului sau mobilizarea acestuia [4, p. 213].

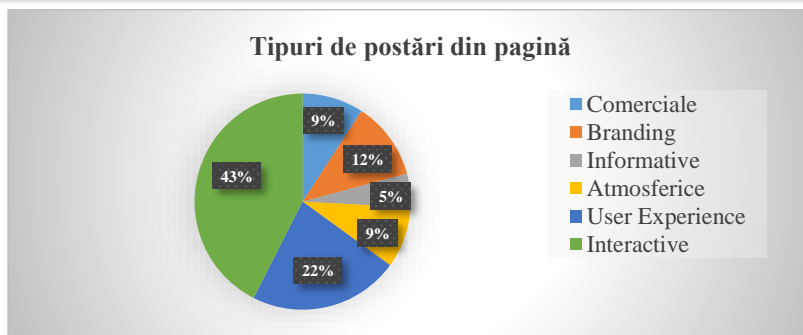
Principala particularitate a promovării în Social Media ține de faptul că experiențele împărtășite în online devin din ce în ce mai relevante pentru consumatori. Social media poate umaniza brandurile, transformându-le în branduri care comunică o identitate aparte, interacționând cu indivizii sau folosind un limbaj care reflectă caracteristicile principale, care îl face special alături de alte branduri concurente [5]. Enter este o rețea autohtonă de magazine, specializată în comercializarea tehnicii GSM, gadgeturi, laptopuri, PC și periferice, televizoare, transport electric, tehnică pentru casă și bucătărie.

Compania întrunește 29 de magazine fizice, în peste 18 regiuni ale țării, un magazin web (enter.online) și o serie de magazine tech partener. Web store-ul Enter este distribuitor oficial a peste 150 de branduri, oferind utilizatorilor săi produse din toate segmentele de preț.

În strategia sa de promovare, brandul Enter tinde să fie prezent pe toate platformele social media. Acest lucru crește considerabil vizibilitatea brandului, notorietatea acestuia și, respectiv, profitul general al companiei. Facebook și Instagram sunt principalele instrumente de comunicare în social media al brandului Enter, în primul rând, datorită numărului mare de utilizatori activi, dar și instrumentelor diverse de promovare. Platforma Facebook Business permite companiilor să își promoveze postările atât în mod organic (gratuit) prin publicarea acestora în News Feed, cât și prin intermediul reclamelor plătite (afișarea postărilor contra plată). La capitolul tendințe în social media putem menționa popularitatea tot mai mare a conținuturilor video, concursurilor online, challenge-uri și provocări printre utilizatori, dar și utilizarea în comunicare a chatbot-urilor.

Pe lângă prezența brandului în mediul virtual, rolul paginilor create pe rețelele sociale, inclusiv pe Facebook, este de a transmite cât mai multe informații despre brand și serviciile acestuia, care trebuie să fie relevante, corecte, interesante, diverse, detaliate și bine concepute.

Un alt factor important este ca informațiile prezentate să fie de actualitate, atât în ceea ce privește ultimele lansări de produse electronice și electrocasnice, servicii oferite de compania Enter, spoturi și campanii comerciale și de branding, cât și trenduri de promovare online, care să corespundă obiectivelor de imagine și să fie în concordanță cu strategia de comunicare.

Tipuri de postări publicate pe pagina Enter Moldova

În concluzie, utilizarea social media în strategia de PR și publicitate, pentru comunicarea mesajelor de marketing, brand awareness și vânzări este o resursă importantă care poate genera rezultate cu adevărat bune, doar atunci când o folosim inteligent. O bună prezență a unui brand în Social Media nu poate înlocui metodele tradiționale de promovare, dar și alte strategii de promovare online, precum: crearea unui site web, optimizare SEO, Google Ads, newsletters, advertoriale etc. Un brand care se respectă va utiliza în strategia sa de promovare toate canalele, inclusiv cele tradiționale.

Referințe:

1. BĂDĂU, H.M. *Tehnici de comunicare în social media*. Iași: Polirom, 2011. 211 p. ISBN: 978-973-46-1972-6.
2. CARNEGIE, D. *Secretele succesului în era digitală*. București: Curtea Veche Publishing, 2013. 233 p. ISBN:978-606-588-478-6.
3. GRAMATIC SOCIAL MEDIA REPORT. *Cel mai amplu eBook despre rețelele de socializare în Moldova*. [Accesat 18.03.2020] Disponibil: <https://gramatic.md/blog/gramatic-social-media-report-2019/>.
4. GROSSECK, G. *Marketing și comunicare pe internet*. București: Lumen, 2006. 350 p. ISBN 973-77-6687-3.
5. SAVCIUC, O. Promovarea online ca instrument al strategiilor de comunicare în era digitală. In: *Fostering Knowledge Triangle in Moldova*. Chișinău: IMPRESSUM, 2016, pp. 167-180. ISBN 978-9975-3069-5-9.

IMAGINEA POLITICIENILOR ÎN EMISIUNILE DE ANALIZĂ TELEVIZATE

Nicoleta BRAGHIȘ

CZU: 070:323.39:654.172

nicoleta.braghis@gmail.com

Presa este un instrument de promovare a imaginii politicianilor.

Direct sau indirect, aparițiile în mass-media sunt o componentă importantă în crearea și consolidarea imaginii politicianului, al cărui scop este să obțină cât mai multe voturi și să ajungă la guvernare.

Imaginea politicianului este ansamblul trăsăturilor, aptitudinilor, pozițiilor politice, calităților și defectelor care îi sunt atribuite pe drept sau pe nedrept [2]. Considerăm că, în prezent, având în vedere calitățile percepute în public ale celor mai cunoscuți politicieni și situația curentă din țară, în Republica Moldova identificăm următoarele modele de imagine:

– răul suprem – politicianul despre care mereu se vorbește în spațiul public că ar dăuna țării și ar face doar fapte rele. Este cazul fostului lider democrat, Vlad Plahotniuc, dar, se pare, acest „loc” ar putea fi luat în curând de către Igor Dodon;

– omniprezentul și atotștiutorul – politicianul care vorbește despre orice și se implică în diverse chestiuni. L-am putea da ca exemplu în acest caz pe Igor Dodon, Președinte al Republicii Moldova și „lider informal al PSRM”, care, conform prevederilor legale, nu ar trebui să se implice în subtilități politice, dar care mereu este la curent cu tot ce se întâmplă și participă activ în viața partidului;

– perdantul – politicianul care a avut șanse mari, încredere din partea cetățenilor, rating înalt, dar, treptat, a ajuns să nu se mai bucure de succes. Ar fi cazul lui Andrei Năstase, a cărui popularitate scade și care a deținut funcții în stat pentru perioade foarte scurte, dar ar fi vorba și despre fostul politician, ex-liderul PLDM, Vlad Filat, care a ajuns la pușcărie după o carieră politică de invidiat;

– doamna de fier – o femeie care are succes în politică și ține piept provocărilor și obstacolelor. De câțiva ani, Maia Sandu devansează mulți lideri politici și se bucură de popularitate, fiind printre puținele femei care au reușit să facă „imunitate” atacurilor;

– salvatorul – politicianul care convinge cetățenii că muncește în folosul lor și, având încredere în el, pot obține multe. Ilan Șor a reușit să atragă o parte din electorat anume astfel, iar unii alegători chiar l-au supranumit „Iisus”;

– palavragiul – politicianul care vrea să fie remarcat prin multe „dezvăluiri”, care apare des în spațiul public cu declarații prin intermediul cărora vrea să uimească și să trezească interes. Această imagine și-a creat-o Renato Usatii, ale cărui spuse, de cele mai multe ori, nu se adevăresc și tot mai puțini iau în considerare afirmațiile sale;

– jalnicul – politicianul care încearcă să se simtă important, are des inițiative către alți lideri politici, se lasă învins de emoții.

Astfel l-am putea caracteriza pe Dorin Chirtoacă, cel care a fost surprins strigând sau plângând, care și-a dorit să candideze din partea blocului ACUM, dar nu a fost acceptat și apoi a făcut acuzații, care a pierdut mult din popularitate și nu mai are succes printre alegători;

- băiatul cuminte – politicianul calm, neutru, care nu se ceartă în fața publicului, este mai retras. O astfel de imagine și-a creat-o Pavel Filip, care nu s-a manifestat prin declarații grave, mereu are un ton calm, nu caută atenție cu orice preț și preferă să tacă.

Mass-media este vitală pentru cariera unui politician, pentru că de aparițiile în mijloacele de informare depinde longevitatea carierei lui, precum și posibilitatea de a avansa, de a deveni un lider cunoscut dintr-un anonim.

Presa din Republica Moldova, conform raportului organizației „Reporterii fără frontiere” publicat în aprilie 2020, este poziționată pe locul 91 din 180 la capitolul libertate. În ultimii șapte ani, țara noastră a pierdut 36 de poziții. În aceste condiții, putem vorbi despre o ingerință tot mai mare a politicului în activitatea media [3].

Televiziunea, sursa de informare în care moldovenii au cea mai mare încredere, este astăzi cel mai puternic mijloc de influențare a alegătorilor, deoarece percepția vizuală are un rol semnificativ în influențarea opiniei publice. Oamenii au mai multă încredere în ceea ce văd și memorează imaginile mai bine [4].

Istoria a demonstrat că mass-media pot „vinde” și politicieni cărora nu li se dădeau prea multe șanse de câștig și îi pot transfera în umbră pe cei care par mai bine pregătiți pentru anumite funcții.

În 1960, înainte de campania electorală pentru alegerile prezidențiale din SUA, Richard Nixon era considerat un partener de discuții de temut, având experiență în viața politică. De cealaltă parte, John Kennedy avea reputația unui diletant bogătaș fără șanse. Totuși, după participarea acestora în cadrul a patru emisiuni televizate, Kennedy a reușit să se poziționeze drept un politician entuziast, competent și convingător. Astfel, remarcă Reffiel, „mulți au văzut în succesul său dovada că excelentul control asupra televiziunii – deci asupra imaginii sale – a fost unul dintre elementele decisive ale victoriei sale: forma valora de acum înainte tot atât cât fondul”. De asemenea, în Franța, în turul II al alegerilor prezidențiale din 1981, François Mitterrand, înainte de a accepta confruntarea cu Valéry Giscard d'Estaing, a cerut să aleagă, printre altele, jurnaliștii și moderatorul dezbaterii [1].

Emisiunile analitice sunt considerate a fi platforme pentru a analiza evenimentele ce au avut loc. Acestea adună experți, politicieni sau simpli comentatori. Emisiunile de analiză televizate de pe piața audiovizuală din Republica Moldova, de multe ori, se bazează mai puțin pe componenta de a analiza și a explica evenimentele, faptele, fenomenele și pun în prim-plan oameni, ci nu idei.

Totodată, este mai rar observată prezența adevăraților lideri din politică și stat. Politicienii profită de orice ocazie de a se remarca și onorează chiar și invitațiile la instituțiile de presă care promovează idei opuse, dar oricum au învățat să tragă foloase și din asemenea apariții.

În același timp, analiștii politici sunt mai puțin prezenți în emisiunile de analiză televizate, deși tocmai aceștia ar putea să ofere un echilibru și să explice starea de lucruri atunci când sunt câțiva invitați care insistă pe părerea lor. Politicienii aflați la guvernare sunt mai siguri pe ei și mai echilibrați emoțional, aceștia nu se dau prea des în spectacole. Acest lucru ar putea fi explicat prin faptul că ei deja au obținut ceea ce și-au dorit și nu trebuie să depună prea mult efort pentru a se menține, pe când cei din opoziție încă mai au de demonstrat cetățenilor că anume ei merită funcțiile importante în stat.

Având în vedere cele menționate mai sus, le recomandăm realizatorilor și moderatorilor emisiunilor de analiză televizate să extindă lista de invitați, astfel încât la televizor să nu fie observate aceleași fețe, dar și să apară cât mai des posibil analiștii politici, care vor emite opi-

nii echidistante în privința evenimentelor politice și actorilor politici implicați. De asemenea, subiectele abordate în cadrul emisiunilor de analiză televizate trebuie să fie dintre cele mai actuale și relevante.

Indiferent că o fac deliberat sau involuntar, mass-media nu ar trebui să adopte poziția de *imagemakeri* sau de responsabili de PR ai unui partid sau politician. Or, observăm că presa contribuie foarte mult la crearea imaginii politicianilor nu doar prin coincidență, care rezultă din prezentarea faptelor în care sunt implicați politicieni, ci și prin eforturi proprii.

Referințe:

1. BERTRAND, Claude-Jean (coord.). *O introducere în presa scrisă și vorbită*. Iași: Polirom, 2001. 264 p.
2. POPESCU, Cristian Florin. *Dicționar explicativ de jurnalism, relații publice și publicitate*. București: Tritonic, 2002. 532 p.
3. *Public Opinion Survey: Residents of Moldova* [Accesat 25.02.2020]. Disponibil pe Internet: https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_-_december_2019_for_publishing.pdf
4. *2020 World Press Freedom Index*. [Accesat 07.05.2020]. Disponibil pe Internet: <https://rsf.org/en/moldova>

Recomandat

Victoria BULICANU, dr., conf. univ. interim.

PROTECȚIA MINORILOR ÎN MASS-MEDIA: DE LA CADRUL LEGAL LA NORMELE DEONTOLOGICE

Daria CAPAȚÎNA

CZU: 070:342.7:174

capatina.daria123@gmail.com

This article summarizes the thesis with the same title aiming to identify the most serious and frequent violations of the legislation and ethical norms in covering the topics in which children are involved. Based on a quantitative and qualitative analysis the paper provides practical guidelines for improving the activity of the mass media in the field of child protection. Finally, the dimensions of the "children's rights-based approach" are conceptualized.

Tema protecției minorilor a devenit o prezență constantă în discursurile mediatică, abordările științifice și educaționale la nivel internațional și național. Totuși, analiza cantitativ-calitativă realizată în 2018 în cadrul acestui studiu niște identifică curențe care sfidează etica în abordarea subiectelor ale căror protagoniști și consumatori sunt copiii.

Astfel, am stabilit drept scop al lucrării, pe de o parte, analiza modului de reflectare mediatică a subiectelor în care sunt implicați minorii, și pe de altă parte, ca răspuns direct la încălcările identificate, realizarea unui ghid cu repere etice. Obiectivele trasate includ reliefaarea tendințelor în aplicarea tehnicilor de mediatizare a subiectelor în care sunt implicați minorii de către instituțiile media din Republica Moldova în perioada 2018-2020, precum și realizarea unui ghid de norme etice și bune practici jurnalistice pentru reprezentarea profesionalistă a copiilor implicați în evenimente cu caracter negativ în mass-media online. Importanța teoretică a lucrării se regăsește în cadrul de conceptualizare a tehnicilor de mediatizare a subiectelor în care sunt implicați copiii și de operaționalizare a perspectivelor *jurnalismului constructiv* și ale *abordării bazate pe drepturile copilului*. Valoarea aplicativă a studiului se axează, atât pe dimensiunea cadrului metodologic de analiză sistematică a materialelor jurnalistice care implică minorii, cât și pe dimensiunea recomandărilor din ghidul cu norme etice propus, care pot servi la eficientizarea activității mass-mediei și la modificarea politicilor editoriale.

Primul capitol prezintă abordările conceptuale ale termenilor *copil* și *minor*, esențiali desfășurării acestui studiu.

Discursul academic autohton reliefează două tendințe în acest sens, una dintre care este axată pe faptul că „sunt minori și copiii” [5, p.3].

Experții din domeniul drepturilor copilului evidențiază că termenul *minor* posedă o conotație negativă, fiind asociat cu pedepsirea copilului pentru săvârșirea unei ilegalități [3, p.19]. O abordare similară: „copiii nu sunt minori”, o găsim și în *Ghidul de stil cu norme etice pentru jurnaliști* [1, p.40]. În dreptul internațional se conturează un consens în a defini drept *copil* orice persoană sub vârsta de 18 ani în conformitate cu prevederile *Convenției cu privire la Drepturile Copiilor*, incluse în dreptul național al Republicii Moldova [7].

Conform aceleiași *Convenții*, protecția copiilor presupune „obligația de a acorda o atenție mai sporită copilului decât o simplă promovare a dreptului acestuia la protecție” [7]. Am continuat monitorizarea tehnicilor de reflectare a subiectelor în care sunt implicați minorii aplicate de către instituțiile media *ProTV*, *PublikaTV*, *Realitatea.md* și *Unimedia.info*. Au fost respectate cu rigoare criteriile după care a fost realizată analiza cantitativ-calitativă în 2018 pentru a garanta comparabilitatea rezultatelor, materialele fiind monitorizate în perioada 01.-01.2020-31.03.2020. Analiza cantitativă din 2020 a urmat modelul deductiv al codării [4]. În total au fost analizate conform 14 criterii 943 de subiecte în care sunt implicați minorii. În urma analizei realizate, observăm că doar 0,5% dintre materiale implică direct copilul.

În medie 84% din ceea ce un copil vede la televizor cu referire la semenii săi sunt situații cu context negativ, peste jumătate dintre materiale reprezentând copilul în ipostaza de „victimă” și în peste un sfert dezvăluindu-i identitatea. Presa acordă prioritate subiectelor de senzație sub forma știrilor, în medie, în circa 90% dintre cazuri. În 2020, aceleași categorii de subiecte: „infrațiuni” și „accidente” se regăsesc printre cele mai mediatizate. În articolele analizate sub aspect calitativ, a fost examinată modalitatea în care sunt încălcate principiile deontologice generale și principiile specifice privind relațiile despre minori.

Pentru analiza calitativ-comparativă, au fost alese subiectele de pe agenda comună a celor patru instituții monitorizate. În continuare, este prezentat succint un exemplu de realizare a analizei calitative.

În perioada 03-13.01.2020, instituțiile monitorizate au mediatizat subiectul unui tânăr de 20 de ani de la Costești care a decedat ca rezultat al unei bătăi din noaptea de Revelion.

Unul dintre bănuți, ulterior învinuți în acest caz, este un minor. Instituțiile în cauză au difuzat imagini cu momentul în care tânărul este bătut, încălcând norma 3.5 din *Codul Deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova (CDJ)* [2]. Au fost folosite determinative expresive care exploatează latura senzaționalistă: „bătut cu bestialitate”, „filmul groazei”, evitarea cărora este recomandată de *Ghidul de stil cu norme etice pentru jurnaliști* [1]. În articolele analizate, se regăsesc relatări detaliate despre incident, detaliile morbide ale crimei reprezentând informații cu impact negativ asupra copiilor conform prevederilor art. 3 din *Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației* [8]. În același timp, instituțiile monitorizate au încălcat în repetate rânduri dreptul la prezumția nevinovăției minorului, *Unimedia.info* scriind: „Făptașii, au fost reținuți de poliție”. *ProTV*, la înmormântarea tânărului, interviuează două surse despre persoanele reținute: „Dintr-o familie unde mama nu e, tatăl e închis. – E adevărat că tatăl e închis pentru că și-ar fi ucis soția? – Da, așa se spune”, unde identificăm, pe lângă interviuarea surselor ocazionale, imixtiune în viața privată, încălcarea dreptului la demnitate și al prezumției de nevinovăție, și stigmatizarea persoanei. Instituțiile monitorizate au dezvăluit identitatea victimei, fapt care facilitează identificarea fratelui minor al acesteia, pe care mass-media l-a implicat în relatările sale și amplifică posibilitatea plasării minorului în situații de risc.

Astfel, a fost încălcată norma 3.16 din *CDJ*. Au fost încălcate drepturile minorului învinuit la demnitate și la protecția identității, în contextul în care, în videourile și fotografiile publicate sunt vizibile numele a două persoane catalogate drept „ucigași”.

Citarea chiar din titlu a scandărilor: „Bandiți, bandiți, nu minori! Moarte pentru moarte” contravine normei 1.6 din *CDJ*.

În acest sens, semnalăm derogări de la respectarea art. 3 și 4 din *Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației*. În cazul tuturor instituțiilor monitorizate, au fost utilizate formulări care pun accentul pe minorul suspect cercetat în libertate și care cauzează tulburări de percepție în rândurile cititorilor.

Astfel, *Realitatea.md* menționând pe o tonalitate acuzatoare în corpul știrii: „iar minorul care l-a bătut cu bestialitate a fost eliberat la scurt timp după reținere”.

Aceste *formulări* au dus la conversații care instigă la ură, identificate în secțiunea de comentarii. În acest context, menționăm încălcarea normei 2.40 a *CDJ*. În același sens, identificăm drept periculos accesul copiilor la colecțiile de materiale categorisite și arhivate prin intermediul hashtag-urilor: „tânăr bătut la Costești”, „omor”, „tânăr omorât în bătaie”. În cele din urmă, considerăm că sunt necesare anumite schimbări în modalitatea de tratare a subiectelor despre copii, astfel, venim cu un șir de recomandări și instrumente practice pentru instituțiile media tradiționale transpuse în spațiul virtual și pentru portalurile native. În primele pagini ale Ghidului propus sunt adaptate la condițiile jurnalismului din RM principii pentru un jurnalism responsabil în privința copiilor ale diferitelor organizații, corporații sau instituții precum BBC, UNICEF și Salvați Copiii. În continuare, este operaționalizat conceptul CRBA (*children's rights based approach*, în traducere – abordare bazată pe drepturile copilului) care diferă de abordările „centrate pe copil” și de cele „bazate pe bunăstarea copilului” care totuși consideră că copilul este un obiect, beneficiar sau „victimă”, pentru care se iau decizii [9]. Ghidul oferă un set de recomandări pentru implementarea dimensiunilor CRBA în activitatea jurnalistică în baza unui set de acțiuni simultane la diferite niveluri. La fel, sunt propuse un șir de recomandări pentru relatările mediatice despre copiii supuși violenței, autori sau martori ai violenței, copiii în conflict cu legea, copiii care practică vagabondajul și/sau cerșitul, copiii care s-au sinucis, sau au avut o tentativă de suicid.

Luând în considerare toate încălcările depistate în cadrul analizei efectuate, am elaborat un șir de repere, inclusiv cu referire la potențialele probleme, pentru jurnalismul online, printre care faptul ca toate produsele media de pe prima pagină a site-urilor informative să corespundă publicului general ce include copiii și moderarea secțiunilor pentru comentarii în cazul subiectelor cu context negativ în care sunt implicați copii. Însumând toate aceste recomandări, am conceptualizat perspectiva de *jurnalism constructiv*. Studiul *Răspunsurile cognitive ale copiilor la știrile constructive TV* demonstrează că știrile constructive îi inspiră pe copii să se gândească activ la ideile pe care le-ar putea realiza pentru a ajuta la rezolvarea problemei descrise în articol [6]. *Concluziile și recomandările* acestui studiu au fost tangențial reliefate pe parcursul articolului.

În cele din urmă, constatăm că instituțiile monitorizate continuă să încalce un șir de prevederi legale și să neglijeze mai multe norme etice în procesul de reflectare a imaginii copiilor. Le propunem jurnaliștilor să promoveze inițiative proprii: campanii de presă, proiecte media, care să reflecte subiectele în care sunt implicați minorii. Considerăm că instituțiile de presă autohtone ar trebui să reevalueze principiile politicilor editoriale care le ghidează activitatea. În acest sens, Ghidul propus oferă linii directoare care pot fi aplicate.

Referințe:

1. ASOCIAȚIA PRESEI INDEPENDENTE. *Ghid de stil cu norme etice pentru jurnaliști*. Ediția a II-a revăzută și completată. Chișinău: Bons Offices. 104 p.
2. CONSILIUL DE PRESĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA. *Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova*. Chișinău, 2019. 12 p.
3. RÔTARI, O. *Delincvența juvenilă: probleme actuale și căi de soluționare*. Chișinău: ULIM, 2010. 202 p.
4. SANDU A. *Metode de cercetare în știința comunicării*. Universitatea „Mihail Kogălniceanu”, Facultatea de Drept. Iași: Lumen, 2012. 124 p.
5. STEPANOV, G., RUSNAC, L. *Ghid de bune practici jurnalistice. Protecția minorilor în mass-media*. Chișinău: Consiliul de Presă din Republica Moldova, 2012. 12 p.
6. KLEEMANS, M., DOHMEN, R., SCHLINDWEIN, L. F., TAMBOER, S. L., DE LEEUW, R. N. H., BUIJZEN, M. *Children's cognitive responses to constructive television news*. SAGE Journals 2019, vol. 20(4), pp. 568 - 582.
7. *Convenția ONU Cu Privire La Drepturile Copiilor*. [Accesat 10.03.2020]. Disponibil: https://drepturilecopilului.md/files/publications/CDC_2005_final.pdf.
8. *Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației* nr. 30 din 07.03.2013, în vigoare din 05.07.2013. [Accesat 10.-03.2020]. Disponibil: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=347276&lang=1>.
9. UNICEF. Online Training: *Child Rights and Why They Matter*. [Accesat 10.03.2020]. Disponibil: <https://agora.unicef.org/course/info.php?id=110-73>.

FENOMENUL VIOLENȚEI REFLECTAT ÎN MASS-MEDIA

Luminița CULEA

CZU: 070:343.54(478)

luminitaculea1998@gmail.com

The phenomenon of violence continues to go viral in society, and that is why it is frequently in the media's attention, but due to this fact, media does not always fulfill its role as "society's guard dog" and according to this the reflection of these materials are not always of a good quality.

Fenomenul violenței în Republica Moldova, în ultima perioadă, a luat amploare și și-a diversificat considerabil formele.

Ca rezultat, violența a devenit unul dintre subiectele „de serviciu” ale presei, ea fiind abordată, practic, în toate tipurile de media, inclusiv în cele din domeniul jurnalismului online. Scopul lucrării noastre rezidă în cercetarea modalităților de mediatizare a materialelor ce vizează fenomenul violenței din perspectiva corectitudinii reflectării acestora. Pentru elaborarea studiului de caz, am selectat următoarele subiecte de cercetare: portalurile online generaliste Unimedia.md și Zugo.md, iar pentru a determina frecvența difuzării materialelor despre violență, precum și modul de reflectare al acestora în presa online, am stabilit două perioade de cercetare: 01-31.01.2019 și 01-31.01.-2020, atât pentru portalul Unimedia.md, cât și pentru Zugo.md.

Materialele jurnalistice puse în circuitul informațional în cele două perioade au fost analizate din perspectiva aspectului cantitativ și calitativ. Cercetarea noastră a fost pe următoarele criterii:

- genul materialelor (știre, interviu, reportaj, analiză, altele);
- tipul de violență descrisă (fizică, verbală, psihologică, sexuală);
- mediul în care s-a produs evenimentul (rural, urban);
- sexul persoanelor care sunt supuse violenței (femei, bărbați);
- vârsta (minori, maturi, persoane în etate);
- iconografia (fotografie, video, imagine simbol).

Portalurile de știri Unimedia.md și Zugo.md au produs în total 74 de materiale referitoare la această temă, dintre care: în prima perioadă de cercetare – 01-31.01.2019, aceste portaluri au pus în circuitul informațional 40 de articole despre violență. În schimb, în cea de-a doua perioadă monitorizată – 01-31.01.2020, jurnaliștii acestor portaluri au publicat 34 de materiale cu referire la subiectul cercetat.

În urma analizei cantitative a materialelor din perspectiva *genurilor jurnalistice*, constatăm că, în ambele perioade de cercetare, pe primul loc se situează știrea, cu un total de 37 de materiale, în prima perioadă cercetată și cu un total de 25 de articole, în cea de-a doua perioadă.

Analiza cantitativă din prisma variabilei *tipul de violență descrisă* a demonstrat faptul că, în ambele perioade de cercetare, cel mai mare tip de violență înregistrat în societate a fost cea fizică – 35 de materiale, în prima perioadă și 32 de materiale în perioada a doua, diferența fiind foarte mică, de doar 3 cazuri. În urma unor analize minuțioase a materialelor, am determinat faptul că mediul în care s-au înregistrat cele mai multe cazuri de violență diferă de la o perioadă la alta.

În prima perioadă de cercetare, s-au produs 28 de cazuri de violență în mediul urban și 12 cazuri în mediul rural, pe când, în cea de-a doua perioadă, numărul cazurilor înregistrate în mediul rural a crescut până la 19 cazuri, iar în mediul urban numărul a scăzut, 15 cazuri de violență. Analizând sexul persoanelor care au fost supuse violenței, am constatat că în ambele perioade monitorizate bărbații au fost cei mai supuși violenței. Astfel, în prima perioadă cercetată, 31 de bărbați au fost supuși violenței, iar 16 femei au fost victimele violenței.

Dacă în perioada anterioară s-au înregistrat cu 15 bărbați mai mulți decât femei, vedem că, în anul curent, numărul bărbaților a crescut cu 19 persoane mai multe decât femei, respectiv 27 de bărbați au fost supuși violenței și 8 persoane au fost femei. Unul dintre motivele explicabile ale situației respective este faptul că, în prezent, drepturile femeii sunt recunoscute și protejate, prin urmare, femeia de astăzi este mai puternică și mai încurajată de către legislație și de către organizațiile nonguvernamentale. Analizând materialele din perspectiva criteriului *vârsta*, situația se prezintă în felul următor: cea mai mare categorie de vârstă care este supusă violenței sunt maturii – 28 de persoane în prima perioadă de cercetare și 31 de persoane în cea de-a doua perioadă monitorizată.

Ultima variabilă de cercetare este iconografia pe care se axează jurnaliștii în vederea reflectării subiectelor despre fenomenul violenței.

Astfel, în prima perioadă monitorizată, pe prima poziție se situează imaginea simbol – 22 la număr, pe următoarea poziție este fotografia – 12 la număr, iar pe ultimul loc sunt materialele video – 10 la număr.

În perioada a doua de cercetare, situația s-a schimbat complet, astfel, pe prima poziție se situează atât fotografia, cât și materialele video – 15 materiale pentru fiecare din aceste categorii și respectiv, pe ultimul loc se află imaginea simbol – 13 la număr.

În continuare, ne-am propus să analizăm materialele din prisma aspectului calitativ. Astfel, am constatat că, în majoritatea materialelor jurnaliștii au avut tendința de a răspunde doar la două întrebări: Ce? și Cum? astfel, jurnaliștii încep știrea prin a informa publicul despre ce s-a întâmplat și continuă să spună cum a avut loc evenimentul, or, într-o știre jurnalistul trebuie să răspundă la cele 6 întrebări: Cine? Ce? Când? Unde? Cum? De ce?. În asemenea cazuri, cel mai potrivit ar fi ca jurnaliștii să acorde prioritate ultimei întrebări *De ce?*, pentru că atunci vor lămurii cauzele apariției acestui act de violență, iar oamenii vor înțelege fără echivoc subiectul.

De altfel, în unele materiale lipsesc sursele, cel puțin ar fi de dorit să existe o sursă oficială care să afirme existența subiectului respectiv și să vină cu unele precizări, în caz contrar, jurnalistul riscă să nu fie credibil. Totodată, în multe din materialele publicate, am observat o notă ridicată de subiectivism din partea jurnaliștilor, or, este cunoscut faptul că într-o știre jurnalistul trebuie să separe faptele de convingeri.

De altfel, în multe articole regăsim greșeli atât gramaticale, cât și de exprimare. Tocmai din această cauză, textul își pierde din lizibilitate, iar jurnalistul riscă să-i transmită cititorului ideea că nu a verificat materialul înainte de publicare, or, un text jurnalistice înainte de a fi distribuit necesită a fi revizuit încă o dată de către autor și în funcție de corectitudinea acestuia poate fi mediatizat. În continuare, am observat că mai există tendința jurnaliștilor de a formula titlurile doar pentru a câștiga audiență. Termenii de genul: *bătut cu bestialitate*; *bătut cu cruzime* încă se mai folosesc, iar din punct de vedere profesional nu este corect să fie utilizați. Am remarcat și faptul că jurnalistul nu este întotdeauna suficient de documentat în vederea reflectării subiectelor despre fenomenul violenței, pentru că, în unele materiale, cititorul nu poate afla cauzele declanșării actului de violență, precum și urmările agresorului în cauză, or, una dintre etapele de bază în vederea elaborării unui material jurnalistice este documentarea, care presupune colectarea informațiilor de pe teren din mai multe mijloace.

Așadar, **concluzia** noastră este că, deși subiectul acesta s-a aflat permanent în vizorul mass-mediei, la ora actuală nu vedem o tendință din partea jurnaliștilor de a încerca să reflecte mai calitativ și mai serios problema aceasta. Mai mult decât atât, nu sunt propuse soluții despre cum am putea să schimbăm în bine această situație.

Atâta timp cât jurnaliștii vor continua să reflecte superficial și incorect acest fenomen, el se va dezvolta în societate și publicul îl va percepe ca pe ceva obișnuit. În vederea îmbunătățirii aspectului calitativ al materialelor elaborate de către jurnaliști, dar și pentru ameliorarea fenomenului violenței în societate, venim cu următoarele recomandări pentru portalurile online: realizarea unor interviuri de problemă cu psihologi prin care se vor propune soluții referitoare la subiectul cum putem să prevenim și să combatem violența și elaborarea unor materiale de analiză care vor fi orientate spre explicarea minuțioasă a unui eveniment produs.

FENOMENUL FAKE NEWS ÎN MASS-MEDIA

Nina DUBOVCA

CZU: 070.431:343.52

ninuta.dubovca@gmail.com

The vitality of the information flow is ensured by the new media trends, they allow the public access to a wide range of information, in record time and in an interactive way, to capture the interest of Internet users.

However, even if the media explosion is considered a breakthrough, it also brings to light negative phenomena, such as fake news, which is increasingly discussed by journalists and media experts and beyond.

Dintotdeauna noutatea și inovația au reprezentat elemente de atracție pentru consumatori. În acest sens, domeniul comunicării de masă nu este o excepție. Mijloacele de informare, atât cele tradiționale, cât și noile media joacă un rol primordial în difuzarea și menținerea unui circuit informațional continuu. Totuși, vitalitatea fluxului informațional o asigură noile tendințe media, acestea permit publicului accesul la un spectru larg de informații, în timp record și într-un mod interactiv, care să capteze interesul internauților.

Cu toate acestea, chiar dacă explozia mijloacelor de comunicare este considerată un progres, aduce în vizor și fenomene negative, precum *fake news*-ul, discutat tot mai frecvent de jurnaliști și experți în domeniul media, și nu numai. Din acest motiv, am considerat necesar studierea acestui fenomen, actualitatea lucrării fiind determinată de amploarea pe care o are în prezent fenomenul de dezinformare, dar și de impactul major pe care îl are acesta asupra societății și asupra formării opiniilor, ținând cont de faptul că zilnic sunt puse în circuit știri false, cărora, din lipsă de timp sau neatenție, le dau curs și multe instituții media. Ipoteza temei rezidă în ideea că în condițiile tehnologizării informaționale și adaptării rapide a mijloacelor de informare în masă tradiționale la cerințele impuse în spațiul virtual, instituțiile media și jurnaliștii trebuie să pună un accent deosebit pe calitatea materialelor publicate, veridicitatea informațiilor, diversitatea surselor și nivelul de educație a publicului, dar să nu susțină sub nicio formă difuzarea informațiilor eronate și a știrilor false.

Scopul cercetării, pe de o parte, este de a studia apariția și evoluția fenomenului *fake news* și identificarea posibilităților de combatere a

acestui fenomen, iar pe de altă parte, de a demonstra la nivel teoretic că fenomenul fake news este o consecință negativă a evoluției noilor media, iar la nivel practic de a identifica știri false difuzate de site-uri fantomă și ulterior regăsite în presa națională și internațională, care au avut un impact major asupra publicului.

În această ordine de idei, am citat mai multe lucrări științifice ale cercetătorilor și experților naționali și internaționali, care au abordat în scrierile lor tematica evoluției internetului și a noilor media, dar și schimbările majore care au avut loc în circuitul informațional în contextul dezvoltării fake news. Tot aici am studiat apariția și evoluția fenomenului fake news, context în care am făcut referire la cele patru etape de evoluție web 1.0, 2.0, 3.0 și 4.0. Un material bibliografic semnificativ în acest sens este lucrarea Marianeii Tacu *New Media: De la web 1.0 la web 4.0* în care autoarea a explicat sistemul tehnico-social destinat interacțiunilor dintre oameni, desfășurate cu ajutorul tehnologiilor informaționale, dar a și descris pe larg caracteristicile celor trei de WWW – prin rapiditate, spațiu de stocare nelimitat, interactivitate și lipsa barierelor spațiotemporale [1, p. 67].

Despre evoluția mijloacelor de comunicare, prin implicit al noilor media, a scris și Liliana Rusu în articolul „Noile media: aspecte definitorii”, în care ne propune o viziune aparte despre noile tehnologii de informare și comunicare. Autoarea menționează faptul că acestea au reformat total cultura media, oferind și o definiție pentru acest fenomen „noile media reprezintă sistemul de comunicare în masă reînnoit, care însumează următoarele forme: website-uri, bloguri, forumuri, rețele de socializare, proiecte de colaborare (wikis), site-urile de stocare și transmitere a fotografiilor și informațiilor video, presa on-line, radioul și TV în format digital” [2, p. 217].

De asemenea, în lucrare am oferit definiții ale manipulării, dezinformării care au tangență directă cu informațiile eronate.

Cercetătorul Andrei Maftei menționează faptul că știrile false se asociază cu un război de tip hibrid, deoarece pot afecta credibilitatea instituțiilor statului, pot să destabilizeze economia, democrația, sistemul politico-administrativ și social [3]. Informații complexe ce vizează fenomenul dezinformării pot fi găsite și în cartea scrisă de Vladimir Volkof, *Misinformation Treaty* (Tratat de dezinformare) care definește

manipularea „drept o tehnică ce permite furnizarea de informații generale eronate unor terți, determinându-i să comită acte colective sau să difuzeze judecăți dorite de dezinformatori” [4, p. 4].

Cercetătorul a formulat și o serie de strategii și tactici de contracarare a acestui fenomen, specificând mai multe modalități de protecție împotriva dezinformării. În acest context, am încercat să identificăm posibilități de combatere a informațiilor cu caracter fals, oferind câteva referințe despre cum putem distinge o știre adevărată de una care poartă un caracter eronat. Aici am consultat articolul lui Ionuț Corfu, „Fake news. Ai grijă ce citești! Cum poți să faci diferența între știri false și știri reale”. Autorul a realizat câteva criterii pentru a putea face mai ușor diferența dintre un site de știri reale de unul ce prezintă materiale de presă false [5]. Totodată, acest capitol are la bază și informații generale, dar și aspecte importante despre fenomenul fake news, de la cadrul legal la normele etice în contextul exercitării profesiei de jurnalist. Reprezentăm și partea practică a lucrării, studiul de caz ce presupune o analiză a stării de lucruri din jurnalismul autohton, dar și internațional. Am identificat 20 de știri false publicate pe portalurile media naționale și internaționale, în perioada ianuarie - martie 2020, difuzate de site-uri fantomă, dar și de unele instituții media credibile, care, din imprudență sau lipsă de profesionalism, au publicat știri false având un impact major asupra consumatorului de informație.

Știrile au fost selectate pentru analiză în funcție de următoarele criterii: știrea conține informații false, fie denaturează realitatea parțial sau în întregime; informația din știre a fost infirmată de instituții media credibile; știrea diseminează informații false cu intenția de a înșela publicul; știrea falsă a fost preluată și de alte instituții mediatice; informația din material nu are la bază surse sigure și de încredere; știrea falsă a fost distribuită pe rețelele sociale. Lucrarea cuprinde și o serie de concluzii referitoare la tema abordată. O concluzie generală este faptul că nu există suficiente studii, din punct de vedere practic, pentru a vedea efectele și impactul știrilor false asupra publicului, și chiar dacă la nivel internațional autoritățile luptă activ pentru combaterea dezinformării și a manipulării, impunând amenzi și aplicând sancțiuni celor care diseminează informații cu caracter fals, în Republica Moldova nu există nicio penalizare concretă.

Pentru a eficientiza tendințele new-media în practica jurnalistică, privind combaterea fenomenului *fake news*, am expus câteva recomandări în acest sens:

1. Jurnaliștii sunt cei care formează opinia publică și pot influența, într-o oarecare măsură, modul de gândire al internauților. Din acest motiv, atunci când publică vreun material trebuie să se conducă de normele etice prevăzute în Codul deontologic al jurnalistului și să prezinte realitatea într-o manieră corectă și echidistantă.

2. Trebuie să învățăm consumatorii să utilizeze în mod corect și responsabil noile media, care în ultima perioadă servesc drept instrument de informare în masă.

3. Mediatizarea mai frecventă de către instituțiile media a materialelor jurnalistice, care să le vorbească oamenilor despre cum identificăm știrile false, să le ofere indicii, sfaturi în acest sens, pentru a diminua promovarea informațiilor cu caracter eronat.

4. Raportarea știrilor care poartă un caracter fals și exprimă atitudini greșite. Indicată și chiar necesară este să verificăm întotdeauna faptele și informațiile din surse sigure și de încredere în mod încrucișat.

5. Rețelele sociale Facebook, Twitter, Instagram, Odnoklasniki, Vkontakte să-și ajusteze și adapteze anumiți parametri de funcționare, pentru a nu amplifica prin intermediul acestor platforme răspândirea știrilor false.

Referințe:

1. TACU, M. New media: de la web 1.0 la web 4.0. În: *Valori ale mass-mediei în epoca contemporană*. Vol. VI. Coordonatori: G. STEPANOV, M. TACU. Chișinău: CEP USM, 2016. 256 p.
2. RUSU, L. Noile media: aspecte definitorii. În: *Valori ale mass-mediei în epoca contemporană*. Volumul VI. Coordonatori: G. STEPANOV, M. TACU. Chișinău: CEP USM, 2016, 256 p.
3. MAFTEI, A. *Tentaculele războiului hibrid. Rafinarea dezinformării*.
4. VOLKOFF, V. *Tratat de dezinformare*. Ediția du Rocher. Iași: Multiprint. 247 p.
5. CORFU, I. *Fake news. Ai grijă ce citești! Cum poți să faci diferența între știri false și știri reale*.

INTERVIUL SOCIAL ÎN PRESA SPECIALIZATĂ

Serafim GANGAN

CZU: 070.48:303.62

serafim.gangan98@gmail.com

In the mass media, the interview is perceived as a multifaceted journalistic genre that offers the possibility to create an image for both the interviewee and the interlocutor. Although there are many types of interviews and broad reasons for conducting them, the common goal remains to gather information and understand others through a planned process of questions and answers. In the health newspaper "Tainele Sănătății", the interview is, in addition to a journalistic approach through which the author gives questions and obtains answers, an opportune way to promote the interlocutor's image.

Interviul este o modalitate oportună de a colecta informații necesare. În mass-media interviul este sesizat ca un gen jurnalistic pluriform, care oferă posibilitatea de a-i crea imagine atât interviuatului, cât și interlocutorului. Acesta este abordat în mai multe domenii, așa precum: jurnalism, sociologie, psihologie, politologie etc.

În funcție de tipul de interviu, noi obținem informațiile de care avem nevoie. Dacă se dorește evidențierea rolului unei personalități și/sau promovarea imaginii acesteia, se va face uz de interviul portret, iar dacă dorim să valorificăm un eveniment, vom realiza un interviu de eveniment. Cu toate că sunt mai multe tipuri de interviuri și motive vaste pentru realizarea lor, scopul comun rămâne colectarea informației și înțelegerea altor persoane, printr-un proces planificat de întrebări și răspunsuri. La ziarul specializat în domeniul sănătății „Tainele sănătății”, interviul reprezintă, pe lângă un demers jurnalistic prin care autorul acordă întrebări și obține răspunsuri, o modalitate oportună de promovare a imaginii interlocutorului. Identificarea structurii și a compoziției spațiale a publicațiilor periodice din presa specializată autohtonă se face, în această ordine de idei importantă, pentru studiul nostru, întrucât ne oferă posibilitatea de a analiza locul și rolul relației conținut–formă în cadrul acestui segment de presă.

Pentru a analiza cât mai obiectiv și a reliefa rolul de bază al acesteia pentru reușita unui ziar specializat, am cercetat structura și compoziția publicației „Tainele sănătății”. Ziarul a fost înființat la 13 iulie 1992, cu denumirea „Tainele Sănătății”, a cărui formă de proprietate era instituție privată.

Inițial, acesta apărea lunar, în 16 pagini, format A4, cu un tiraj de 9.000 de exemplare, fiind distribuit pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Actualmente, ziarul este de format A3, nu are un număr constant de pagini, acestea variază de la 12 la 16 pagini, iar tirajul este de 5.000 de exemplare. El este distribuit atât prin abonament, cât și prin vânzare la bucată. Sub aspect cromatic, publicația apare doar alb-negru integral. Ziarul este publicat în limbile română și rusă, dar conținutul informativ este diferit. Publicația periodică este condusă de către redactorul-șef Vlad Sainciuc, iar echipa redacțională este formată din 7 membri. Cele 12-16 pagini ale ziarului au o structură compozițională și un aspect grafic specific, ceea ce-l deosebește de alte produse mediatice similare. Pentru realizarea studiului de caz privind tehnicile de realizare a interviurilor de promovare a imaginii interviuatului, am selectat 10 interviuri, pe care le-am realizat în perioada lunilor iulie-decembrie 2019. Doar 9 din cele 10 interviuri au fost publicate în ziarul specializat „Tainele sănătății”. Analiza acestora am realizat-o în baza următoarelor criterii: tipul de interviu; titlul; șapoul; selectarea interlocutorului/temei; realizarea interviului: documentare, interviuare; număr și tipuri de întrebări; conținutul iconografic.

În prezent, doar 35% din populația Republicii Moldova citesc ziarul. Prin urmare, presa scrisă se află într-un moment critic.

Dacă jurnaliștii vor concepe noi modele economice și vor putea determina publicul să consume materiale de calitate, pozitive, educative, motivaționale care să promoveze în societate anumite modele, jurnalismul de presă scrisă va supraviețui și va prospera.

Ziariștii trebuie să-și schimbe modul de gândire despre produsul muncii lor. O inițiativă în acest domeniu au devenit publicațiile specializate, care s-au orientat pe o anumită categorie de public.

Crezul că un jurnalist trebuie să fie „soldatul universal” nu mai este atât de valabil pentru societate. Odată ce așteptările cititorilor cresc, ziariștii sunt puși în situația de a se axa pe un anumit domeniu: politică, economie, cultură, sănătate, sport etc., iar aceasta este decizia corectă. În jurnalismul specializat există o stabilitate economică mai bună, iar concurența este mai slabă. Publicul acestor materiale tot timpul rămâne fidel. Mai complicat este în presa generalistă, aici cititorii sunt mai capricioși și mai inconstanți.

După ce am realizat o serie de interviuri cu lucrători medicali: directori de spitale, medici de familie, stomatologi, șefi de secții și plasticieni, am ajuns la următoarele concluzii generale:

Interviul este genul cel mai oportun pentru a-l scoate pe interlocutor într-o lumină pozitivă, acesta este abordat de presa specializată mai mult ca un model pentru societate. În ziarul specializat „Tainele sănătății” predomină interviurile de tip magazin, de aici distingem că complexitatea tematică poate suscita interesul publicului-țintă.

Sursele selectate trebuie să fie competente, sincere și să corespundă cerințelor publicului, iar tema abordată de către jurnalist trebuie să cuprindă un public cât mai larg. Într-un interviu nu contează numărul de întrebări, dar calitatea și tipul acestora. Reporterii trebuie să ofere mai mult întrebări deschise interlocutorilor și să nu îi permită intervievatului să se abată de la temă. Conținutul iconografic oferă mai multă credibilitate materialului. Fotografiile sunt demonstrația clară a faptului că reporterul a fost la fața locului. Cu părere de rău, jurnaliștii din Republica Moldova promovează doar personalitățile notorii.

O asemenea abordare este greșită, uneori un simplu medic poate fi o adevărată revelație pentru cititori. Nu este corect ca jurnaliștii să valorifice un grup restrâns de persoane. Reporterii trebuie să caute noi modele, idealuri, destine de colecție etc. În prezent, jurnaliștii nu prea sunt cointeresați de a promova imaginile protagoniștilor, de a aduce noi exemple morale și spirituale societății. Din acest considerent, distingem și o serie de recomandări care ar putea fi utile pentru instituții le media și jurnaliști:

Educarea cititorilor. Este prielnică traducerea unor lexeme din limbajul profesional, pentru ca în materialile jurnalistice să nu apară echivocul. Un jurnalist profesionist trebuie să fie și un bun fotograf.

De multe ori acesta este pus în situație să facă poze inedite pentru public. Menținerea unui echilibru de gen. Uneori, în ziare apar mai multe interviuri cu bărbați decât cu femei, sau invers.

Redacțiile trebuie să țină cont de faptul că în categoria abonaților intră ambele sexe. Tot timpul mass-media a exercitat o influență deosebită asupra publicului, anume din acest considerent jurnaliștii trebuie să creeze materiale calitative, educative și motivaționale, iar interviul este cel mai oportun gen din categoria jurnalismului de informare și poate să promoveze anumite exemple societății contemporane.

**INSTRUMENTE DE COMUNICARE PREZIDENȚIALĂ
PRIN SOCIAL MEDIA (Studiu de caz)**

Daniela GLIGOR

CZU: 316.472.4:659.3:342.511

danna.gligor@gmail.com

Thesis purpose is to identify efficient tools used for communication and promotion of the president's image through social media platforms. The scientific originality of the research lies within an innovative approach of re-searching political public relations in the online environment and communication techniques specific to the construction of a presidential brand. The research strategy of this scientific investigation is the case study: digital communication tools used by two presidents: Igor Dodon, the president of the Republic of Moldova, and Volodymyr Zelensky, the president of Ukraine.

Odată cu apariția și dezvoltarea vertiginoasă a dimensiunii web 2.0, „revoluția comunicațională” și-a lăsat amprenta nu doar asupra comportamentului consumatorilor de informație, ci și asupra modului în care subiecții politici se aliniază la noile tendințe de personalizare și de înrădăcinare a practicilor discursive în mediul online.

Promovarea imaginii președintelui de țară prin social media este o direcție nouă de cercetare pentru Republica Moldova. Fiind un domeniu de perspectivă și un câmp fertil de studiu, promovarea imaginii actanților politici în spațiul virtual reprezintă o armă comunicațională percutantă a politicianilor de astăzi, deloc neglijabilă în epoca digitalizării. Scopul cercetării constă în identificarea instrumentelor utile și eficiente de comunicare și de promovare a imaginii unui președinte de țară, precum și a modalităților comunicaționale de creare a unei identități de brand prezidențial prin intermediul platformelor de social media. Comunicarea prezidențială reprezintă o formă ritualizată a comunicării politice, prin care președintele și/sau instituția prezidențială transmite un anumit mesaj de rezonanță publică cetățenilor.

Jacques Gerstlé definea comunicarea prezidențială drept „un ansamblu de eforturi ale președintelui” [1, p. 96], grație cărora acesta tinde să descrie personalizat imaginea situației politice din țară și creează o legătură strânsă între sine, mass-media și alți actanți politici.

În prezent, comunicarea prezidențială se caracterizează printr-o interacțiune tot mai frecventă cu oamenii. Enunțul prezidențial este cen-

trat pe o tendință de personalizare evidentă. Pe lângă conținutul informațional standardizat și utilitatea publică a mesajului eminentamente instituționalizat, comunicarea prezidențială se concentrează pe extinderea sferelor comunicaționale și socio-emoționale.

Astfel, președinții tind să se poziționeze în calitate de oameni obișnuiți și își adaptează strategiile de comunicare la noile tendințe.

În această ordine de idei, fenomenul de branding constituie o „entitate simbolică” [2, p. 91], care are drept finalitate recunoașterea publică. Un brand bine construit înseamnă un control permanent asupra propriei imagini. Incontestabil, cea mai bună cale de a promova brandul personal, îndeosebi în mediul virtual, este „să postezi în mod regulat lucruri care te poziționează așa cum vrei să fii văzut” [3, p.104]. În materie de comunicare prezidențială, un brand de succes nu poate exista în lipsa unei comunicări bidirecționale, sistematice, programate și cu obiective strategice clar stabilite.

Facebook, în calitate de un dispozitiv actual de comunicare prezidențială, operează cu o diversitate de resurse, simboluri și strategii de poziționare și de construire a unei identități discursive distincte.

Funcționalitatea acestei platforme de promovare este asigurată datorită unor elemente arhitecturale bine definite, mecanisme comunicaționale de autopoziționare, precum și unor efecte de natură simbolică, care sporesc sau, dimpotrivă, diminuează vizibilitatea imaginii valorificate. Complexitatea activității de promovare a unui șef de stat pe social media devine indisolubil legată de numărul paginilor gestionate, conținutul difuzat, frecvența postărilor, precum și feedback-ul oferit de către utilizatori. În acest context, strategia de cercetare pe care am utilizat-o este studiul de caz: analiza comparativă între promovarea online a Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, și cea a Președintelui actual al Ucrainei, Volodimir Zelenski. În urma monitorizării procesului de comunicare pe platforma Facebook în perioada 01 octombrie 2019 – 10 martie 2020, am constatat anumite aspecte particulare ale comunicării prezidențiale prin platformele de social media.

Tipurile de conținut pe care le utilizează președintele Igor Dodon pe Facebook sunt diverse: postări de tip imagine, text și video.

De asemenea, șeful statului implementează următoarele instrumente de comunicare online: rubrica „Președintele răspunde”, fotografii

protocolare, spoturi contextuale, elemente multimedia, etichetarea utilizatorilor etc. Dimensiunea vizuală și repertoriul tematic al paginii sale de Facebook comportă trăsături vădit formale. Astfel, este vizibilă o distanță socială a președintelui față de cetățeni.

Totodată, rezultatele monitorizării au demonstrat o hiperactivitate a șefului de stat în materie de frecvență a difuzării conținutului web.

La nivel instrumental și relațional, prevalează un model de comunicare „top-down” (unidirecțional), ceea ce mai curând relevă un „monolog”, în care receptorul de informație nu este implicat în măsura corespunzătoare. Pe de altă parte, liderul Ucrainei, Volodimir Zelenski, are un capital de imagine consistent și bine definit, fiind un președinte căruiua îi este caracteristică însușirea de „likeable”.

În urma generării de conținut divers și ușor consumabil pe platformele de social media, acest actant politic a reușit să transforme vizitatorii accidentali în adevărați fani ai paginii sale, care interacționează cu mesajele lui prin aprecieri, distribuiri și comentarii.

Volodimir Zelenski este prezentat în spațiul virtual drept un „președinte-om obișnuit”. Acesta face deseori apel la emoție și individualizează elementele de comunicare online. Președintele Ucrainei utilizează tehnici de comunicare eficiente și interactive, precum: sesiuni live, selfie, stories, reportaje de promovare a imaginii, mesaje de tip „call-to-action” (îndemn la acțiune), discursuri motivaționale online și actualizarea contextuală. Aceste instrumente denotă un caracter dinamic și flexibil al comunicării prezidențiale. Întrebările retorice, folosirea frecventă a pronumelui personal „noi” și a repetițiilor în discurs sunt elemente definitorii în poziționarea distinctă a brandului prezidențial pe piața politică națională și internațională. Zelenski a „redefinit” contractul de comunicare cu utilizatorii prin diseminarea strategică a mesajelor de interes public, comunicând în timp real și invocând experiențe naturale, actuale, cotidiene. Prin prisma dimensiunii vizuale este cert că Zelenski își atribuie imaginea unui om al schimbărilor, lider activ, energic, cu viziuni strategice bine definite și capabil de a soluționa crizele și problemele cu care se confruntă societatea ucraineană.

În concluzie, putem afirma că cercetarea realizată a elucidat următoarele aspecte: utilizarea instrumentelor interactive de promovare (materialele video) generează cea mai mare rată de impact în rândul utilizatorilor, personalizarea exagerată a discursului diminuează valoarea

rea brandului de președinte de țară, modalitatea de comunicare online determină distanța socială dintre președinte și cetățeni, iar dimensiunea vizuală actualizată reflectă flexibilitatea și atractivitatea unui brand.

În esență, demersul științific a valorificat o paradigmă modernă în materie de PR politic. Lucrarea de față aduce o contribuție în plus la literatura de specialitate în curs de articulare. Acest studiu este ancorat în realitatea comunicațională cotidiană în care protagoniștii sunt pilonii de bază în funcționarea unui stat. Cercetarea a relevat noi tendințe de valorificare a mecanismelor comunicaționale și condiții de producere a conținutului, ceea ce contribuie atât la instituirea unui cadru de interacțiune inovator, cât și la personalizarea actului de comunicare.

Pentru a construi și a valorifica un brand prezidențial de excepție, sunt recomandabile următoarele acțiuni: promovarea unui model interactiv al comunicării prezidențiale, adăugarea unui efect de dinamism și energie conținutului pur formal, realizarea unor produse proprii și ușor consumabile, precum și promovarea unui mesaj unitar pe toate platformele gestionate. De asemenea, este important de menționat faptul că frecvența activității online a unui președinte ar trebui să fie aproape zilnică, însă fără a livra publicului informație în exces, obicei care se poate transforma într-o rutină.

Referindu-ne la mediul academic, recomandările vizează extinderea și aprofundarea cercetărilor în domeniul comunicării prezidențiale, integrarea unor ore de curs din domeniul comunicării politice și social media în cadrul unor discipline universitare conexe și reconceptualizarea curriculumurilor existente, realizarea unor activități practice cu caracter educațional, care să pună în valoare spiritul critic al studenților și să confrunte opiniile și viziunile acestora privind comunicarea oamenilor politici în spațiul public.

Referințe:

1. GERSTLÉ, J. *La communication politique*. Paris: Éditions Armand Colin, 2008.
2. MIHALACHE, D. *Curs de marketing politic*. București: Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, 2012.
3. SCHAWBEL, D. *Manual de branding personal*. București: Amaltea, 2015.
4. TOADER, F. *Profesionalizarea discursului politic în era social media*. București: Ed. comunicare.ro, 2017.

*Recomandat
Ala ZAVADSCHI, dr., conf. univ.*

NEGATIVISMUL ÎN ȘTIRILE TV

Elena MUREA

CZU: 070.431:159.94

murea_elena@yahoo.com

Mass-media este învinuită de utilizarea negativismului ca element de manipulare și de atragere a publicului prin materialele jurnalistice.

În studiul *Negativismul în știrile tv*, autorul, în urma analizei și cercetării telejurnalelor de la posturile tv autohtone și internaționale, a cercetării literaturii de specialitate, a depistat motivele utilizării negativismului în materialele jurnalistice informative.

Concurența mare pe piața mediatică, politica editorială și cerințele publicului de senzational și șocant sunt motivele, care îl fac pe jurnalist să recurgă la elemente *negative*, atunci când realizează un material informativ. Psihologul Benjamin Hilbing a studiat așa-numitul „concept al percepției negative”, în urma căruia a demonstrat că evenimentele negative au un impact disproporționat asupra emoțiilor și comportamentului nostru. În urma sondajelor efectuate, psihologul a demonstrat că faptele ce sunt prezentate dintr-un unghi negativ au fost alese de către grupuri ca cele mai veridice. Oamenii cred în știrile negative și cred că ele reflectă adevărul [1]. Din cauza negativismului, jurnalistul poate promova idei, poate manipula publicul, însă prin utilizarea elementelor negative se poate promova și adevărul. Negativismul este o modalitate nu doar de a capta atenția telespectatorului, ci și de a-i provoca anumite reacții și gânduri. De exemplu, subiectul Covid-19 a fost activ mediatizat de la începutul stării de urgență.

Unele posturi tv chiar utilizau secvențe video scurte, unde prezentau imagini cu medici în echipamente, oameni ce așteptau în aeroporturi, casele dezinfectate de către specialiști. Toate acestea erau însoțite de muzică de groază, iar la sfârșit apărea o inscripție pe întreg ecranul: *coronavirus în Moldova!* Utilizarea acestui video prezintă un element negativ, deoarece face apel la emoțiile telespectatorului și provoacă frică și nesiguranță în ceea ce se întâmplă în țară. Totodată, un alt scop al utilizării lui frecvente în telejurnal este că astfel redacția a dorit să convingă oamenii, că situația este într-adevăr gravă și că trebuie să respectăm normele restrictive. „Negativismul poate promova și adevărul”, susține cercetătorul român Ștefan Vlăduțescu. Autorul argumen-

tează aceasta prin faptul că pentru ca adevărul să provoace emoții, el trebuie propagat, iar propaganda este un element al negativismului [2].

Totul depinde de unghiul de abordare a jurnalistului și a politicii editoriale a redacției. Negativismul se află la răscruce între jurnalismul pozitiv și jurnalismul negativ. Un alt exemplu sunt știrile despre accidente rutiere. Partea pozitivă a reflectării constă în faptul că publicul este informat despre consecințele grave ale nerespectării regulilor de circulație, iar partea negativă este accentuarea numărului de decese și redarea imaginilor șocante, deseori cu cadavrele transportate în mașina de ambulanță. Astfel de cadre afectează telespectatorul psihologic și pot să-l constrângă să fie disciplinat.

Cu cât informația este mai senzațională, plină de detalii, cu atât știrea este mai bine vândută pe piața mediatică. Ierarhizarea tradițională a materialelor într-un jurnal de știri a fost înlocuită cu clasificarea mai dinamică în care știrile negative sunt pe prim-plan. Unele teledururile pe piața mediatică autohtonă încep cu materialele negative, șocante, iar spre final oferă telespectatorului materiale pozitive, de divertisment. Această tehnică are menirea de a menține atenția publicului.

Numărul materialelor negative într-un teledur prevalează asupra celor pozitive și aceasta se explică din cauza cerinței ce vine de la public. Cererea creează oferta, și nu invers. De fapt, aceasta formează un cerc vicios. Publicul solicită de la producători știri proaste, știri negative, pentru a savura satisfacția senzației și a neobișnuitului, iar aceștia produc mesajul negativ, ce satisface aceste poftă și capricii. Prin urmare, știrile negative revin la televiziune în format de solicitări mai deosebite. Unghiul de abordare negativ, omiterea, falsificarea informației, discursul mediatic negativ, propaganda, manipularea sunt elementele negativismului. În presa televizată, acest negativism se manifestă și în imagine. Anume imaginea „răspunde” de apelul la emoție, de sensibilizarea publicului. Mass-media oferă informație despre realitate, însă, înainte de a o oferi publicului, o trece prin mai multe prisme ca: unghiul de abordare, politica editorială, cerințele publicului etc.

Prin urmare, individul vede o distorsionare a realității, doar o parte a ei, trecută prin punctul de vedere al reporterului. Aceasta subliminează încrederea în societatea prezentată de presă, uneori contrar diferită, realității existente. Din păcate, știrile din audiovizualul autohton și cel

internațional nu respectă regulile fixate în Codul deontologic al jurnalistului și alte norme etice și morale.

Motivele sunt clare – mai presus de toate sunt interesele financiare și în acest scop sunt justificate orice mijloace.

Sensibilizarea publicului și apelul la emoție nu este unicul element al negativismului ce poate fi găsit în știrile tv. Mai este și favoritismul politic, clasificarea personajelor politice în două tabere: buni și răi.

Totodată, este clar vizibilă tendința unor posturi tv de a reflecta doar partea negativă a evenimentelor politice, sociale, economice, ceea ce oferă o notă de pesimism. Poate jurnaliștii recurg la o astfel de metodă pentru a demonstra societății ce persoane incompetente sunt la conducere, ce evenimente negative au loc zilnic, însă repetarea insistență a acestor idei și evidențierea lor în teledifuziune convinge telespectatorul la nivel emotiv de situația deplorabilă.

Evenimente negative, cu siguranță, au loc în fiecare zi, însă ar fi bine ca redacțiile să nu pună un accent mare pe aceste știri și de a nu le difuza la începutul teledifuziunii și de a da cadre șocante. Ele nu au scopul de a informa, ci de a sensibiliza, de a atrage atenția. Un rol similar îl au și calificativele des utilizate în titlurile materialelor jurnalistice precum: *Teribil! Groaznic! Diabolic! Șocant!* Valoarea lor informativă este zero, însă sunt utilizate pentru a atrage atenția publicului. Telespectatorul, atunci când aude unul din aceste calificative, înțelege neapărat că materialul ce urmează va fi unul cu imagini și detalii sesizante. Pentru a evita manipularea negativismului din teledifuziune și a reduce acest fenomen în știrile televizate, este necesar ca jurnaliștii să evite tonalitatea manipulatorie din textul materialului jurnalistic, precum și accentele sarcastice, ironice, la care recurg în reflectarea subiectelor (în special, cele politice). Subiectul, indiferent de tematică, trebuie să fie reflectat corect, veridic și echidistant. La fel, elementele de opinie trebuie să fie delimitate de cele informative, iar comentariul să lipsească din știri. Informația nu trebuie vândută, ci reflectată echidistant, fără apeluri la emoție. Respectarea principiilor profesionale și deontologice ar asigura o reflectare onestă cu responsabilitate a realității, ceea ce ar menține meseria de jurnalist pe pozițiile adevărului și obiectivității.

Referințe:

1. mediakritika. Главная проблема «хороших» новостей. Disponibil: <http://mediakritika.by/article/3118/glavnaya-problema-horoshih-novostey>
2. VLĂDUȚESCU, Ștefan. *Comunicare jurnalistică negativă*. București: Academia Română, 2010. 377 p.

**PROBLEMA SĂRĂCIEI ÎN
MATERIALELE JURNALISTICE DE OPINIE**

Milena ONISIM

CZU: 070.4:338:316.42

milena23yahoo@gmail.com

Istoria ne arată că întotdeauna au existat oameni săraci. Persoane care se confruntă cu lipsa mijloacelor materiale necesare pentru un nivel de trai decent există și, cu siguranță, vor exista și în viitor.

Persoanele afectate de sărăcie au un acces redus sau chiar limitat la educație, la tehnologii moderne, la servicii medicale, pot fi mai ușor de manipulat și, totodată, se pot confrunța cu o mulțime de probleme la nivel de societate. Sărăcia este un subiect destul de complex, ce necesită o abordare delicată, întrucât această problemă ține de mai mulți factori: politici, sociali, economici, culturali. Nu în zadar, în prezent, acest subiect reprezintă punctul de interes pentru mai mulți sociologi, economiști, politicieni, ideologi și jurnaliști. Sărăcia se află în strânsă legătură cu resursele sociale și financiare, cu nivelul de trai, cu nevoile sociale, cu educația și calitatea vieții, de aceea este importantă determinarea strategiilor jurnalistice în explicarea acestui fenomen.

Importanța unei cercetări asupra fenomenului sărăciei și, implicit, asupra modului în care presa monitorizează și combate acest fenomen, prin prisma materialelor jurnalistice de opinie, este determinată, în primul rând, de faptul că, deși se întreprind acțiuni la nivel național și internațional, totuși sărăcia rămâne a fi o problemă nefericită și în acest an. În anul 1998, Organizația Națiunilor Unite a definit noțiunea de sărăcie ca pe „o negare a alegerilor și a oportunităților, o încălcare a demnității umane. Înseamnă lipsa capacității de a participa eficient în societate”. Cu alte cuvinte, în 1998, ONU a definit noțiunea de sărăcie ca pe un rezultat al alegerilor ineficiente în viață. Pornind de la ipoteza că, prin punerea în circuit a materialelor jurnalistice de opinie ce tratează problema sărăciei, presa reprezintă unul dintre instrumentele de monitorizare și de combatere a acestui fenomen, am urmărit obiectivele:

- analiza unghiului de abordare a sărăciei prin punerea în circuit a materialelor jurnalistice de opinie;
- relevarea rolului presei în monitorizarea și combaterea fenomenului sărăciei;

- proiectarea fundamentelor teoretice privind fenomenul sărăciei;
- elaborarea recomandărilor practice în scopul eficientizării jurnalismului de opinie ca instrument de monitorizare și de combatere a sărăciei.

Rolul materialelor jurnalistice de opinie ale presei din Republica Moldova poate fi identificat prin determinarea aspectului cantitativ și calitativ al informațiilor care tratează problema sărăciei în publicațiile autohtone. În acest scop, noi am realizat studiul *Problema sărăciei în materialele jurnalistice de opinie*.

Pentru cercetare, am selectat două ziare în format online „Unghiul” și „Cuvântul”, ambele fiind generaliste, conform caracterului lor; regionale, după arealul de acoperire mediatică, săptămânale, după periodicitate; publicații private conform statutului lor.

Perioada de cercetare a fost anul 2019 (începând cu luna septembrie) și lunile ianuarie-martie ale anului 2020.

Cercetarea a fost axată pe următoarele criterii:

- genul materialelor (editorial, comentariu, analiză și altele);
- autorul materialelor de opinie (jurnaliști, specialiști, experți);
- titlurile materialelor și tipologia acestora (informativ, incitant);
- actualitatea subiectului;
- unghiul de abordare;
- sursele consultate de către autor (rapoarte, documente, date statistice);
- argumentele forte din textul de opinie;
- impactul articolelor de opinie asupra publicului.

În perioada monitorizată, publicațiile în format online au produs în total 36 de materiale, dintre care 9 editoriale, 6 comentarii, 15 tablete și 6 opinii. De menționat este faptul că ambele ziare nu au publicat nicio analiză.

Din punct de vedere cantitativ, ponderea materialelor jurnalistice de opinie ale acestor două publicații se prezintă în felul următor:

- tablete – 15 materiale;
- editoriale – 9 materiale;
- comentarii – 6 materiale;
- altele – 6 materiale.

În acest studiu, noi am analizat 20 de articole de opinie, publicate de ziarele „Unghiul” și „Cuvântul”. Trebuie să remarcăm faptul că jurnaliștii de la ziarul „Unghiul”, în articolele lor de opinie, au reflectat problema sărăciei ca pe o consecință a discrepanței dintre veniturile funcționarilor și ale oamenilor simpli, punând în evidență problemele cu care se confruntă oamenii de la sate. Faptul că unii oameni nu au acces la studii primare și nici la studii gimnaziale. Într-un articol pe care noi l-am analizat: „Portretul locuitorilor satelor noastre”, autorul materialului spune că „Cele mai afectate de sărăcie sunt o treime dintre femeile fără studii, o cincime dintre femeile cu peste 65 de ani și aproape tot atâtea – studii primare sau gimnaziale”.

Jurnaliștii de la ziarul „Cuvântul” în articolele lor de opinie au reflectat problema sărăciei ca pe o consecință a salariilor și a pensiilor mici. În articolul „Inflația care înghite beneficiile guvernării”, autorul materialului spune că „Oamenii se ciocnesc de prețurile majorate la fiecare pas, scumpirea produselor, mărfurilor de primă necesitate, medicamentelor, serviciilor... care le subție buzunarul și așa sărac”.

Cauzele sărăciei prezentate de presa regională autohtonă sunt:

- corupția;
- guvernarea ineficientă;
- scumpirea prețurilor la produse;
- salarii și pensii mici;
- lipsa accesului la educație.

Realizând studiul „Problema sărăciei în materialele jurnalistice de opinie”, noi am ajuns la concluzia că presa regională mediatizează problema sărăciei mult mai intens decât cea națională, și că fenomenul sărăciei este mult mai prezent în mediile rurale din Republica Moldova decât în cele urbane. De asemenea, noi am constatat că, în combaterea fenomenului sărăciei, presa are un rol important, fapt demonstrat și de modul în care au reflectat această problemă reprezentanții presei regionale. În presa din Republica Moldova există un număr relativ mic de articole de opinie care să reflecte această temă. Și o altă concluzie la care noi am ajuns este faptul că reprezentanții presei din Moldova nu pun în circuit articole care să promoveze afaceri și oameni de succes, importanța educației financiare... Subiecte care sunt promovate intens de presa occidentală, am putea lua un exemplu în acest sens.

Referințe:

1. AGEMOGLU, D., ROBINSON-JAMES, A. *De ce eșuează națiunile. Originile puterii, ale prosperității și ale sărăciei*. Institutul European, Litera Media Group, 2015.
2. IAȚCO, M. *Studiul politicilor de reducere a sărăciei în Republica Moldova*. Laboratorul sociometric, 2015.
3. LANDES-SAUL, D. *Avuția și Sărăcia națiunilor*. Iași: Polirom, 2013.
4. MIHALACHE, N. *Responsabilitate individuală și nivel de trai*. Institutul European, 2013.
5. PREDA, M. *Politica socială românească între sărăcie și globalizare*. Iași: Polirom, 2002.
6. *Studiu de țară al Băncii Mondiale. Recesiunea, recuperarea și sărăcia în Moldova*, 2004.

Recomandat

Victoria BULICANU, dr., conf. univ. interim.

TRANSFIGURAREA DIGITALĂ A INSTITUȚIILOR MEDIA TRADIȚIONALE

Daniela OSIPOVA

CZU: 070:004

96danielaosipova@gmail.com

The new information revolution appears with the advent of the Internet and online communication. This has led to changes in all areas of activity. People have access to a huge amount of information. The journalistic field fully felt these changes, and the introduction and use of the computer in the press activity improved the media product. A true industry of unlimited audio, photo or video recordings has been created.

Mass-media reprezintă o sursă importantă de informare și de cultivare a societății. Prin intermediul acesteia, sunt distribuite informații de actualitate și se creează tabloul zilnic al evenimentelor/faptelor sau al vieții cotidiene.

Adaptarea presei tradiționale la noile tehnologii și crearea de site-uri a dat curs comunicării la distanță și distribuirii informațiilor la un număr nelimitat de utilizatori. Internetul și dezvoltarea societății informaționale la etapa actuală are atât aspecte pozitive, cât și negative. Deseori, instituțiile media, în goana după audiență și sporirea numărului de vizualizări/tirajări, distribuie informații false în mediul on-line, iar internauții le accesează și partajează, considerându-le adevăruri absolute.

Noile media, în general, presupun schimbări de la o zi la alta, care, la rândul lor, condiționează schimbări în diferite domenii, precum cel social, politic, economic și cultural. Odată cu această evoluție s-a creat și o nouă tehncultură care are efecte majore asupra individului, în particular, și asupra societății în general.

Jurnalismul Yves Agnes menționează în lucrarea sa *Introducere în jurnalism* că internetul realizează sinteza text-sunet-imagine, oferă consumatorului accesibilitatea la informație, indiferent de indicii temporali sau de spațiu. Este mult mai atractiv și presupune un feedback momentan.

Noile media s-au dezvoltat relativ recent, în condițiile unei economii progresiste și a tehnologiilor acestui secol. A ajuns să aibă un rol central în formarea de valori, comportamente și opinii despre

societatea în care trăim și activăm. În prezent, acestea reprezintă un fenomen ce are un caracter multidimensional, prezentând tot mai mult interes pentru cercetătorii din domeniul psihologic, sociologic, lingvistic, dar și mediatic. New media înglobează lumea virtuală, blogurile, podcasturile, jocurile video, enciclopediile online, dar și orice dispozitiv mobil, televiziunile interactive, chiar site-urile și email-ul, încurajând totodată formarea de comunități virtuale și rețele sociale [1].

În prezent, deținem ziare și reviste în format electronic care sunt omniprezente în mediul on-line și disponibile la orice oră. La fel se întâmplă și cu celelalte tipuri de media. Le putem găsi în mediul on-line oriunde și în orice clipă.

De la apariție și până la digitalizare, apogeul dezvoltării, presa trece printr-un proces de transformare continuă. Prezintă din cele mai vechi timpuri prin intermediul pliantelor, informația de presă circulă selectiv în așezările omenești. Ulterior, apariția unor buletine informaționale scrise au determinat o nouă perioadă. Anul 1440 este unul de referință, când mass-media tipărită trece la un alt nivel de dezvoltare din punctul de vedere al calității și mijloacelor de distribuție. Apariția radioului și a televiziunii înscrie o nouă etapă de dezvoltare a presei. Presa cunoaște o perioadă de maximă înflorire în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în primele decenii ale celui de-al XX-lea.

În prezent suntem în plină revoluție digitală. Nu există o definiție clară a termenului de „digitalizare”. Totuși, transfigurarea digitală a instituțiilor media este o provocare a secolului XXI și a declanșat un șir de schimbări logistice, dar și editoriale. Procesul de trecere a presei tradiționale în spațiul virtual a afectat fiecare instituție de media care a dorit să se mențină pe piața concurențială. Creatorii de new-media sunt influențați de ansamblul de concepții ale presei printate.

Mass-media digitală sporește participarea civică, le oferă oamenilor o voce și facilitează crearea de asociații [2]. Publicul noilor media îl reprezintă milioanele de internauți care zilnic accesează șirul de articole afișate pe banda informativă a site-ului. Măsurarea publicului se face prin intermediul mai multor metode și tehnici. Dacă la ziar, publicul este calculat în baza titrajului, în mediul online acesta este constatat după cifra accesărilor și vizualizărilor.

Tradițional	VS Virtual
<p>Mass-media tradițională</p> <p><i>Imagine simbol</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Costisitoare - Cuvânt scris sau vorbit - Trasmitere întârziată - Bariere temporale - Limitări în spațiu - Impact profund/major - Feedback întârziat
<p>Noile media</p> <p><i>Imagine simbol</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eologică - Utilizează toate modurile de expunere - Difuzare instantă - Spațiu nelimitat de stocare - Fișiere audio/video - Informație gratuită - Feedback rapid

Mass-media tradițională VS noile media:
 caracteristici și particularități
Sursa: Elaborat de autor.

Practic, oricine poate să aibă propriul canal de expunere mediatică online în care să transmită orice tip de mesaje. Înainte de apariția internetului era dificil, din punct de vedere financiar, economic și logistic, înființarea unei publicații, astăzi însă orice utilizator poate avea un blog sau un site. Multe din articolele publicate în edițiile online ale ziarelor sunt postate pe rețele sociale, precum Facebook, Twitter sau LinkedIn. Avantajul acestui proces este că vor fi utilizate cantități mai mici de hârtie decât anterior. Administratorii site-urilor de știri oferă posibilitate cititorilor să distribuie articolele pe diverse platforme sociale, mărindu-se astfel și numărul de cititori – utilizatori [3]. Avantajele unui portal web:

- a) oferă o gestionare mai ușoară a unui conținut;
- b) permite interacțiunea cu utilizatorii sau clienții;
- c) este integrat cu sistemul de gestiune a documentelor existente;
- d) interfața poate fi simplu modificată din administrare [4].

Dezavantajele presei se referă și la faptul că mass-media, indiferent de format, poate fi utilizată ca mijloc de influență în masă a opiniei publice, în special observăm acest fapt în campaniile electorale. Prin multitudinea de știri negative poate induce panică sau frica în rândul oamenilor. Publicul poate fi expus la imagini cu puternic impact emoțional, video sau fotografii ce prezintă violența, imoralitatea. Putem remarca faptul că jurnalismul online ar trebui să fie reglementat de legi, norme de conduită sau prevederi deontologice.

Transfigurarea în mediul virtual necesită o perioadă de pregătire, în special – tehnică. Inițial este realizat un studiu de fezabilitate, care va determina dacă ideea de extindere este rezonabilă. Cercetarea va permite analiza condițiilor în care trebuie întreprinse schimbările în instituție și identifică factorii care le fac imposibile. Astfel, diminuând riscurile, reușim să evităm cheltuieli impunătoare. În urma acestora poate fi analizat profilul publicului, dar și imaginea organizației.

Pentru a avea succes pe piața concurențială, instituțiile media trebuie să aibă un plan de afaceri adaptat la noile cerințe și realități comerciale. Riscurile care pot afecta buna funcționare a acestora pot fi prevenite printr-un management eficient și stabilirea unui plan financiar bine calculat. Este foarte important ca instituția să cucerească segmentul de piață mai puțin populat de concurență. Produsul din mass-media on-line trebuie să fie atractiv, documentat și ușor de consumat. În același timp, produsul mediatic trebuie să fie adaptat cerințelor pieței și intereselor publicului.

Referințe:

1. Noile oportunități de business. [Accesat 24.06.2020]. Disponibil: <https://sales-hub.ro/outbound/cercetare-de-piata/>
2. Internetul în Moldova. [Accesat 07.06.2020]. Disponibil. https://en.wikipedia.org/wiki/Internet_in_Moldova
3. Interacțiune și socializare în mass-media și în new media. [Accesat 14.06.2020]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/310800359_Interactiune_si_socializare_in_mass-media_si_in_new_media?fbclid=IwAR27MSRuG3_jtYRk_Pclq1TR57tayiWxXIO36LIUy3QhuzfmwbFcIwx1rf0
4. Portalul web, componente și avantajele acestuia. [Accesat 24.06.2020]. Disponibil: <https://www.siteweb.md/blog/item/74-portalul-web-componente-si-avantajele-acestuia>

**PROBLEMELE TINERILOR REFLECTATE
ÎN MASS-MEDIA NAȚIONALĂ**

Daniela Pascari

CZU: 070:316.346.32-053.6

pascari.dana@gmail.com

This article focuses on revealing the capacity of the national media to reflect the problems that young people face today, through journalistic materials, in this way, the press shows the tendency not only to ensure the fundamental right to information of society in general and young people, in particular, but also, helps to highlight the difficulties and take the initiative in solving the most pressing problems of the young generation.

Într-o societate democratică, presa își îndeplinește funcția imperativă de a mediatiza subiectele cele mai stringente, actuale și de interes public, tinerii și problemele lor reprezentând un segment de interes sporit pentru mass-media autohtonă. În calitate de agenți ai schimbării, mass-media trebuie să susțină activ contribuțiile și implicațiile tinerilor în activitățile educaționale, în manifestarea spiritului civic, în promovarea unei gândiri critice și inovatoare, să-i abordeze „nu doar ca pe un auditoriu simplu, pasiv, ci ca unul participativ” [1, p. 227]. Or, anume mass-media joacă un rol fundamental în combaterea prejudecăților și stereotipurilor legate de această categorie socială.

Tânăra generație reprezintă un segment al societății, care prin implicarea directă sau implicită, consolidează un nou nivel de dezvoltare al societății. Or, prin implementarea și aplicarea practică a propriilor viziuni ei proiectează noi perspective de evoluție socială. Interesul mass-mediei naționale în asigurarea necesităților informaționale ale tinerilor și stabilirea unor priorități în modalitatea de abordare a problemelor lor, este unul argumentabil, în contextul în care anume această categorie socială ar trebui să dea tonul în procesul de modernizare și de aplicare a noilor standarde de dezvoltare continuă.

Pentru a delimita categoria socială a tinerilor, apelăm la Legea cu privire la tineret, adoptată în anul 2016, care stipulează următoarea categorie de vârstă: „tânăr/ă este persoana cu vârstă cuprinsă între 14 și 35 de ani. Aceasta nu este o simplă schimbare a definiției, or, modul de definire a acestui cuvânt are un puternic impact asupra accesibilității la anumite servicii și programe de stat” [2]. Această

limită de vârstă îi conferă Republicii Moldova statutul de una dintre cele mai tinere țări din Europa, alături de România și Ucraina.

Mass-media poate oferi acel suport motivațional pentru tineri, atunci când aceștia se confruntă cu situații de incertitudine, când oscilează între două sau mai multe oportunități, dar atunci când nu se simt destul motivați și încrezători în forțele proprii. Abordând subiectele de interes pentru tineri, presa pune în dezbatere tematici, care prin intervievarea unui specialist sau a unei persoane cu o experiență mai mare, pentru a conferi o doză de credibilitate celor spuse, vine să elucideze situații tensionate în raport cu care se află tinerii la diferite etape de dezvoltare. În calitate de exemple, care ar ilustra cele enunțate anterior, ar fi publicarea materialelor care sunt orientate spre ghidarea în carieră a tinerilor, oportunități de găsim a unui job part-time, care ar asigura un venit stabil și suplimentar, fapt care ar contribui la independența financiară a tânărului. Pentru a evita tendința de izolare, mass-media promovează diverse activități interactive, care ar determina tânărul să iasă din zona de confort și să interacționeze.

Constantin Schifirneț conturează ideea că mass-media are rolul de a determina anumite comportamente în rândul tinerei generații și stabilește anumite standarde, toate acestea, pe lângă premisa sa principală de a informa publicul: „Tinerii percep că informația transmisă prin mass-media are mai mult scopul de a influența atitudinile și comportamentele lor. Tineretul reprezintă partea cea mai dinamică și numeroasă a publicului mass-media. Vârsta tânără se caracterizează prin o mare capacitate de percepere a informațiilor și a cunoștințelor. Însă, oricât de eficiente sunt modalitățile de transmitere a informației de către mass-media, este necesar să întregim orizontul de cunoaștere, să structurăm informația într-o viziune personală” [3, p.317].

Presa conștientizează că abordarea consecventă și echilibrată a realității, în special, atunci când este vorba despre problemele tinerilor, poate îmbunătăți considerabil calitatea vieții tinerei generații, precum și contribui la motivarea acesteia să devină tot mai implicată în activitățile sociale. Mass-media se comportă ca o verigă de legătură, ca un mediator între tineri și factorii de decizie, între tineri și reprezentanții altor categorii de vârstă, între tineri și semenii lor din

alte comunități/zone/țări, asigurând, astfel, circuitul informațional și pe verticală, dar și pe orizontală.

Igor Guzun definește un aspect important pe care îl are mass-media națională în raport cu problemele pe care le întâlnesc tinerii azi, și anume, el accentuează ideea, că mass-media, în mare parte, este orientată spre mediatizarea subiectelor care pun într-o lumină negativă tânăra generație, în acest fel, mai frecvent întâlnim materiale în care jurnaliștii să vorbească despre situațiile cu un caracter negativist în care sunt implicați tinerii sau ei sunt victime decât să pună în valoare atuurile și practicile pozitive pe care le posedă tânăra generație. Așadar, autorul sugerează că ar trebui să „schimbăm accentul de pe comportamentul infracțional, noutățile alarmiste, statisticile îngrijorătoare și lucrurile proaste pe care mass-media le asociază cu tinerii, pe inițiativa și faptele bune ale acestora și pe oportunitățile pe care le deschid activitățile mass-media pentru dezvoltarea și participarea lor” [4].

Problema pe care ne-am propus-o spre soluționare constă în demonstrarea modului în care mass-media autohtonă aduce în atenția publicului subiecte, care vizează problemele stringente ale tinerei generații și abordează materialele pe această filieră. E vorba de cele două abordări: cea pozitivistă și negativistă, prin care sunt aduse în atenția publicului problemele tinerilor. În această ordine de idei, presa trebuie să asigure un echilibru informațional, atunci când decide să includă pe agenda publică asemenea tematici, pentru a nu supune denaturării și influențării negative a opiniei consumatorilor de produse mediatice.

În cele din urmă, constatăm că instituțiile mass-media, în special, portalurile online, având în calitate de public-țintă tânăra generație, încearcă să acopere necesitățile informaționale ale acestei categorii sociale, dar și să contribuie la mediatizarea problemelor acesteia, spre identificarea unor eventuale soluții, care pot surveni în calitate de răspuns, atât din partea societății civile, cât și a factorilor de decizie. Astfel, instituțiile publice din cadrul statului își dezvoltă comunicarea bilaterală cu tânăra generație, furnizând mesaje importante către aceasta, lucru ce se realizează prin intermediul portalurilor online. Acestea se dovedesc a fi una dintre cele mai rapide mijloace de comunicare în masă, care asigură transmiterea mesajului în timp util către un auditoriu cât mai mare. Prin felul în care tinerii sunt

consumatori activi ai produselor mediatic distribuite în mediul online, această cale de comunicare s-a dovedit a fi una eficientă, în condițiile unei vertiginoase evoluții a tehnologiilor informaționale la care asistăm.

De asemenea, prezența unui număr impunător de materiale cu caracter negativ promovate de instituțiile media online, în care sunt vizați tinerii, este îngrijorătoare, în contextul în care această frecvență de mediatizare influențează percepția societății în raport cu această categorie socială. Așadar, astfel se creează o percepție denaturată în raport cu abilitățile pe care le întrunește aceasta. Totuși, tinerii au tot mai mare încredere în instituțiile media, acest lucru îl deducem din furnizarea mesajelor prin intermediul platformelor online, acolo, unde sunt auziți și se pot face remarcăți. În acest proces, mass-media poate conferi voce problemelor tinerilor, care, după cum am remarcat în urma cercetării, prind tot mai mult curaj să-și expună viziunile în legătură cu activitatea diferitelor sisteme din societate, preponderent, cel medical și educațional. Ei nu doar că sunt acei ce depistează și sesizează anumite nereguli, dar vin cu propuneri, soluții viabile, capabile să schimbe aceste sisteme.

Referințe:

1. STEPANOV, G. Tinerii în vizorul presei. În: *Intensificarea activității civice și autoafirmării tineretului – imperativ al timpului*. Chișinău: Centrul Ed., al UASM, 2008. 408 p.
2. *Monitorul Oficial*, nr. 315-328. Legea nr. 215 cu privire la tineret aprobată în 2016. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/366763/> (vizitat: 07.11.2019).
3. SCHIFIRNEȚ, C. *Mass-media, modernitate tendențială și europenizare în era internetului*. București: Tritonic, 2014. 359 p.
4. GUZUN, I. *Imaginea tinerilor. Ghid pentru jurnaliști și alți profesioniști*. Chișinău: Trigraf-Tipar, 2005. 96 p.

PROBLEMA DISCRIMINĂRII MINORITĂȚILOR SEXUALE ÎN PRESA AUTOHTONĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

Nicoleta PÎNZARU

CZU: 070:305-055.34/.36

nicollepanzaru@gmail.com

Sistemul mediatic reprezintă un instrument eficient de mediatizare a minorităților sexuale în R. Moldova, cât și pe arena internațională. Am decis să alegem această temă de cercetare, fiindcă ne aflăm în circumstanțele în care cuvântul „discriminare” reprezintă un adevărat fenomen mondial, care are consecințe grave atât pentru diferite naționalități și oameni de culoare, cât și asupra minorităților sexuale.

În această lucrare am mers pe varianta de sistematizare și conceptualizare a tuturor noțiunilor teoretice referitor la fenomenul discriminare, manifestat în toate formele: *discriminare rasială*, *discriminare etnică*, *discriminare pe bază de dizabilități fizice și morale*. De asemenea, am inclus cauzele discriminării, de ce oamenii recurg la discriminare și care sunt urmările în cazul în care o persoană este discriminată în funcție de diferența pe care o are față de alți oameni. Am acordat prioritate și temei de cercetare. Am vorbit despre apariția LGBT, ce înseamnă LGBT, care sunt persoanele ce formează acest grup, și cu ce tip de discriminare se confruntă acestea. În cel de-al doilea capitol am decis să realizăm o cercetare minuțioasă între două canale media televizate, să abordăm presa autohtonă și cea internațională pentru a putea observa metoda de transmitere a informației către publicul-țintă. Am selectat o perioadă de cercetare timp de trei luni, și conform unor criterii ca: titlu, lead, cuprinsul materialului, surse multimedia am analizat materialele difuzate la televiziune despre tratarea minorităților sexuale în societate.

Ulterior, după analiza celor două instituții media, am decis să realizăm un aport propriu asupra temei de cercetare abordate. Am alcătuit un chestionar, care la rândul său a evaluat atitudinea moldovenilor referitor la existența și/sau apariția membrilor LGBT în societatea noastră.

Chestionarul elaborat de autor a presupus o interviuare a diferitelor categorii de oameni, a diferitelor viziuni, a diferiților oameni care profesază diverse joburi. Acest fapt a avut drept consecință o varietate de răspunsuri din diverse domenii de activitate.

Mai mulți decât 50% dintre cei interogați au afirmat că posedă o atitudine neutră față de existența minorităților sexuale în Republica Moldova. De facto, acesta reprezintă un rezultat surprinzător, întrucât majoritatea chestionarelor realizate pe această temă au răspunsuri negative. Asta pentru că în contingentul care este interviuat se includ doar oameni cu vârsta 50+, care demonstrează că posedă o mentalitate sovietică, care, de altfel, rămâne a fi una postsovietică și până în ziua de astăzi.

Ipoteza anunțată anterior a reușit a fi demonstrată de către autorul lucrării. În urma materialelor analizate din două instituții media diferite, s-a ajuns la concluzia că sistemul mediatic totuși reprezintă un instrument eficient de mediatizare a minorităților sexuale atât în presa autohtonă, cât și în cea internațională. Totodată, sistemul mediatic, prin reflectarea materialelor referitoare la acest subiect, și instrumentele la care apelează pe parcursul difuzării acestora, decide să transmită informația în mod direct, transparent, ori în mod voalat către consumatorul de informație.

Astfel, în urma analizei s-a dovedit faptul că nici jurnaliștii ruși și nici cei moldoveni nu reprezintă o sursă tolerantă de transmitere a informației în abordarea subiectelor, precum minoritățile sexuale. Cert este faptul că deși presa rusă este politizată și dispune de autorități dușmănoase referitor la subiectul dat, aceasta reușește să capteze atenția publicului prin documentare, prezentare de diverse tipuri de surse, utilizarea surselor multimedia, dar și intervenția jurnalistică, ceea ce formează un material consistent și interesant. Acest lucru, din păcate, nu îl putem spune pentru presa autohtonă, moldovenească. Ea nu dispune de o documentare minuțioasă la acest subiect, iar când realizează materiale pe tema acestor fenomene, nu oferă dreptul la replică minorităților sexuale, ceea ce reprezintă o adevărată încălcare a deontologiei jurnalistice.

Presa moldovenească nu utilizează suficiente surse multimedia în materialele sale, majoritatea din ele sunt formate din cadre generale, și planuri medii cu imagini violente de la marșurile „Fără frică” ale membrilor LGBT, ceea ce automat induce violență și ură față de consumatorul de informație.

În urma cercetării abordării temei minorităților sexuale în presa autohtonă și cea internațională, am ajuns la următoarele concluzii:

– Jurnaliștii nu ar trebui să ofere în materialele despre minorități sexuale doar poziția contra susținătorilor acestora (Președintele Igor Dodon, primarul Ion Ceban, Mitropolitul Vladimir, psihologi, avocați ș.a.), pentru a nu direcționa consumatorul de informație către adoptarea unei singure opinii.

– Jurnaliștii din Moldova nu sunt bine documentați referitor la fenomenul LGBT din țară, în niciun material analizat nu am identificat surse, precum: reprezentanți ai drepturilor omului, preoți, experți în domeniu etc. Aceste surse ar oferi materialelor originalitate, unicitate, iar la rândul său publicul ar fi fost informat calitativ, dacă acestea ar fi fost utilizate;

– În materialele lor jurnaliștii nu ar trebui să realizeze exclamații care ar instiga la ură consumatorul de informație. De obicei, la titluri senzaționale se recurge în cazul izbucnirii unui eveniment major cu impact mare asupra societății, dar nu la abordarea minorităților sexuale.

Referințe:

1. ALEXE, D. *Premierul Georgiei se exprimă în favoarea drepturilor pentru minoritățile sexuale*. [Accesat 11.10.2019]. Disponibil pe Internet: <https://moldova.europalibera.org/a/24986806.html>
2. BUHUCEANU, F. *Coming-Out. Definiție*. [Accesat 11.04.2020]. Disponibil pe Internet: <http://www.acceptromania.ro/blog/2009/07/30/coming-out-definitiecoming-out-definitie/>
3. BUZU, A. *Cine rămâne în afara dezvoltării locale?* Chișinău: CASA ONU, 2011. 68 p.
4. FRANKOWSKI, B.L. *Sexual Orientation and Adolescents*. Illinois, Statele Unite: Editura American Academy of Pediatrics, 2004, 650 p.
5. GALBEN, D. *Preotul Maxim Melinti: despre bani, invidie și popularitate, FĂRĂ PROTOCOL*. [Accesat 17.04.2019]. Disponibil pe Internet: https://www.youtube.com/watch?v=1PSw_QduJEM
6. MOROIANU, I. *Protection against racism and Discrimination*. Chișinău: Editura I.R.D.O, 2007. 116 p.
7. ОСИПОВ, И. Г. *Дискриминация по признакам, связанным с местом жительства – основные аспекты и контуры проблемы*. Москва: Act, 2012. 77 p.

Recomandat

Victoria BULICANU, dr., conf. univ. interim.

PSIHOLOGIE, ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI, SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

INFLUENȚA STRESULUI PĂRINȚILOR ASUPRA BUNĂSTĂRII EMOȚIONALE A PREȘCOLARILOR

Ala BRUMA

CZU: 37.018.1:159.942

alabruma8@gmail.com

For preschoolers, the most important source of self-esteem is the appreciation of the educator or parents. The messages transmitted by them are internalized by the child, leading to the inoculation of the feeling of adequacy or inadequacy as a person. Therefore, being a responsible child means becoming equal to breaking as much as possible from your emotions and caring only for the manifestation of kindness in a conversation, without disturbing anyone.

Părintele este principalul responsabil pentru comportamentul copilului. Acesta imită ceea ce a văzut. Orice comportament exagerat din partea părintelui – ori că este permisiv, ori că este restrictiv – este în dezavantajul copilului. Părintele trebuie să dea dovadă de echilibru și flexibilitate. Menționăm faptul că încă din copilărie se învață multe cuvinte: putem vorbi despre istorie, matematică, literatură, putem dezbată probleme de economie, sport, tehnică, *dar când învățăm cuvintele vieții noastre interioare? Astfel, relatăm că* mintea noastră a beneficiat de cea mai mare parte a educației, pe ea am pregătit-o, am disciplinat-o, am antrenat-o.

Totodată, preșcolarii au fost învățați să fie înțelepți și rezonabili, să ia deciziile corecte după ce au gândit îndeajuns, să analizeze, să clasifice, să eticheteze. Înțelegerea emoțională însă a fost foarte puțin sau chiar deloc încurajată! Pe măsură ce cresc preșcolarii, se rup de sentimentele și de nevoile lor, pentru a le asculta pe cele exprimate de alții. A fi copil responsabil – a devenit egal cu a te rupe cât mai mult posibil de emoțiile tale și a te preocupa doar de manifestarea amabilității într-o conversație, fără să deranjezi pe nimeni. Trăim cu senzația că, pentru a avea un loc în această lume, nu trebuie să facem ceea ce simțim sau ceea ce vrem, ci numai ceea ce vor alții. Să fiu eu însumi înseamnă să risc să pierd dragostea, respectul celorlalți [1].

De aceea preșcolarii au nevoie să se simtă împăcați, nu să fie divizați între cap și inimă.

Au nevoie să simtă din interior că ei sunt cei care vorbesc, cei care hotărăsc și nu obișnuințele lor, condiționările din partea altuia sau teama de privirea celuilalt. Pentru aceasta, trebuie deprinși să înlăture barierele care există între gândirea lor și ceea ce simt, între emoțiile lor reale, nevoile lor și ceea ce exprimă. Emoțiile ocupă o mare parte din *ceea ce se dorește să se împărtășească* cu semenii din jur. Prima treaptă în dobândirea controlului asupra emoțiilor proprii este *acceptarea* lor. Preluarea controlului nu înseamnă înăbușire, ci rezolvare.

Este important să se accepte că au acel sentiment, chiar dacă le este rușine de starea lor emoțională sau ar dori să nu se simtă astfel. Negarea poate fi utilă doar ca blocare temporară a emoțiilor, atunci când au de rezolvat mai multe probleme practice și nu se pot ocupa imediat de sentimentele lor. Spuneți-vă: „*Accept că simt...*”. Apoi, trebuie să se assume propria *responsabilitate pentru trăirea* propriilor sentimente. Chiar dacă le-ar plăcea să învinuiască pe altcineva sau altceva de faptul că au stările emoționale respective. Chiar dacă atribuirea propriei responsabilități a altora este o reacție frecventă la sentimente supărătoare. Atunci acest mijloc de apărare poate fi recunoscut foarte ușor în modul lor de exprimare. De exemplu, părinții spun adesea copiilor: „*Mă faci să mă înfurii*”, „*Mă faci să mă simt vinovat când...*”. Așadar, să ne acceptăm răspunderea, spunând: „*M-am înfuriat...*”, „*Mă simt vinovat când...*” [3]. Ceea ce mai rămâne de făcut este stăpânirea – treptată, care include *exersarea și obișnuința* de a ține sub control emoțiile, și apoi trecerea la acțiuni concrete. Este important și *gestionarea emoțiilor* care se referă la capacitatea părintelui de a alege modalitatea prin care să se exprime într-o anumită situație.

Părinții trebuie să aibă o autoritate asupra copilului, însă aceasta nu trebuie obținută cu ajutorul pedepselor sau a violenței și nici printr-un exces de bunătate și satisfacerea oricărei dorințe, deoarece adevărata autoritate derivă din exigența părinților față de comportarea copiilor, îmbinată cu respectul față de aceștia. Copilul trebuie să simtă iubirea pe care părinții i-o poartă, dar este necesar să știe că nu-i vor îngădui orice capriciu. Dragostea este astfel nu numai cheagul familiei, ci și calea cea mai eficientă a educației, dar numai dacă ea e potrivită și cu măsură. Însă nu întotdeauna lucrurile evoluează pozitiv, ci se îndreaptă către o oarecare curbă deviantă în ceea ce privește

atitudinea ce trebuie adoptată față de copil. Mulți părinți nu-și pun probleme cu privire la faptul cum trebuie corect educați copiii, care sunt efectele violenței asupra copiilor și cum ar putea fi copiii lor în cazul în care ar fi educați fără violență. Mulți părinți nu dețin cunoștințe și abilități elementare de comunicare interpersonală și, respectiv, abilități de comunicare cu copiii.

Lipsa informațiilor privind metodele pozitive și nonviolente de educație a copiilor, precum și a informațiilor referitor la consecințele violenței asupra copilului contribuie la tolerarea de către societate a violenței și a educației în familie cu folosirea unor forme de violență. Obligațiile membrilor de familie presupun atât grija față de alți membri ai familiei, de copii în special, cât și sarcinile casnice. Femeia continuă să joace rolul principal în grija, educația și creșterea copiilor, cât și să-și asume majoritatea sarcinilor casnice, ceea ce prezintă impedimente de participare în viața social-activă, economică și publică și o povară grea în cazul exercitării activității de muncă în plus celei familiale. Totodată, serviciile preșcolare existente sunt insuficient de flexibile, în special în ce privește programul de activitate al acestora, care nu este prelungit pentru orele mai târzii, nu acoperă întreaga săptămână și toate perioadele anului, în special pe timpul de vară sau de iarnă. Datele statistice și informațiile existente la nivel național sunt destul de inexacte. Motivul este în mare măsură lipsa unui sistem național de monitorizare, precum și instabilitatea provocată de recenta descentralizare și optimizare a responsabilităților [2]. În această perioadă, există o presiune considerabilă asupra părinților în ceea ce privește educarea unor copii eficienți, atât social, cât și academic.

Copiii mici au expectanțe adecvate că părinții îi protejează în toate circumstanțele și percep experiența abuzativă/pedepsele astfel ca pe un indicator al incapacității părintelui de a-l proteja, ca furios sau indiferent față de copil. Încrederea copilului în părinte ca sursă de protecție și securitate poate fi afectată pe termen lung, uneori ireversibil, manifestată prin pierderea sentimentului de intimitate și comportament afectuos, sporirea furiei, rejectării, controlului și comportamentelor punitive orientate către părinte. Copilul poate să prefere un părinte în detrimentul celuilalt, motiv de creștere a tensiunilor. Pentru ca cei mici să învețe să savureze momentele de calm, de visare, de liniște sau

activități care să îi dezvolte spiritual – lectura, muzica, desenul, grădinaritul, plimbările – este necesar ca înșiși părinții să le cultive în mod regulat și să se simtă bine făcându-le. Căci puterea exemplului este uriașă. **Înainte de toate, adulții trebuie să constietizeze faptul că educația trebuie să conducă spre autonomie și libertate. Părinții/adulții trebuie să țină cont de câteva idei fundamentale:**

- ✚ copiii nu-i fac pentru ei, ci pentru ei înșiși...;
- ✚ dacă-i iubesc necondiționat, asta înseamnă că știu ceva clar: dacă odrasla e fericită, atunci și părintele va fi;
- ✚ dacă au încredere în educația pe care le-au dat-o copiilor, atunci știu că binele acestora este binele pe care ei și-l doresc/și-l construiesc, nu acela care cred ei, adulții, că este!

Și atunci părinții nu le vor pune obstacole în evoluție, îi vor supraveghea de la distanță și orice s-ar întâmpla, le vor fi suport și pavază!

În concluzie menționăm că părinții trebuie să-și găsească mai mult timp ca să-l petreacă cu copilul, iar dacă doresc să îl recompenseze, atunci să aleagă să se joace cu el, ori să iasă la plimbare, înainte de a oferi cadouri. Astfel, copilul va reacționa pozitiv la atenția primită. De asemenea, e necesar ca părintele să trateze copilul ca pe un mic adult, arătându-i că se bazează pe el comportându-se într-un anumit fel, apoi să-l laude și să-i arate că îl apreciază când manifestă un comportament dorit și astfel de încurajări contribuie la fixarea comportamentului pe care îl doresc părinții.

Referințe:

1. Curs de formare oferit în cadrul stagiului de formare de lungă durată pentru formatorii locali în domeniul lucrului cu părinții elevilor (faza II) desfășurat în conformitate cu ordinul 77 din 22.02.2013 al Ministerului Educației, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova, 2014.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei naționale „Educație pentru toți” nr. 410 din 04.04.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 70-72/1163-1165 din 15.04.2003.
3. STOICA-CONSTANTIN, A. *Conflictul interpersonal. Prevenire, rezolvare și diminuarea efectelor*. Iași: Polirom, 2004.
4. www.desprecopii.ro;
5. www.parinti.com.

*Recomandat
Mihai PAIU, dr., conf. univ.*

RELAȚIA DINTRE STIMA DE SINE ȘI DEZIRABILITATEA SOCIALĂ LA STUDENȚI

Diana AFANASII

CZU: 159.923.2-057.87

dianka.afanasii@mail.ru

The way we present ourselves in a group has a great influence on human individuality. People themselves behave in a certain way on an individual level, but within a group they are often influenced by another dynamic. The phenomenon of social desirability has a major impact on human development, in relation to self-image and self-perception. This research has allowed you to familiarize yourself with the concept of social desirability and its effects in the manifestation of self-esteem.

Scopul acestei cercetări rezidă în determinarea relației dintre stima de sine și dezirabilitatea socială la studenți.

Ipoteza înaintată este: Considerăm că există o relație între stima de sine și dezirabilitatea socială la studenți.

Stima de sine reflectă rezultatul autoevaluării performanței în domeniul relevante pentru eul sau sinele unei persoane, nuanțează o raportare afectivă constantă ce include valorizarea, evaluarea și acceptarea. Stima de sine nu este un rezultat al propriilor realizări, ci calea spre aceasta. Deci, ferm este faptul că stima de sine se construiește pe tot parcursul vieții [4, p. 170].

În viziunea lui F. Lelord și C. André (2003), *pilonii stimei de sine sunt*: încrederea în sine, concepția despre sine, iubirea de sine [3, p. 13]. **Iubirea de sine** este elementul cel mai important al stimei de sine, care este constituentul cel mai profund și cel mai intim a individului. **Concepția despre sine** este al doilea stâlp al stimei de sine și se referă la părerea pe care o avem despre noi, fondată sau nu, despre calitățile și defectele noastre. **Încrederea în sine** este al treilea pilon al stimei de sine care provine din modul de educație care ne-a fost dat în familie. Într-un sens mai larg și mai profund, încrederea în sine înseamnă încredere în tine însuși ca persoană, conducând la un sentiment constant care susține o stare de genul „Pot să o fac” [2, p.33].

Dezirabilitatea socială se referă la modul în care o persoană se raportează unui grup social, într-un mod cât mai favorabil. Beauvois (2003) consideră că acest fenomen concentrează ideea că oamenii se

adaptează în funcție de eveniment, de prezența unor persoane și în confirmare cu motivațiile unui grup social [1, p. 2].

Semnificația acestuia astăzi nuanțează modelul trifactorial ce include trei factori esențiali. Primul factor este amăgirea de sine, care constă dintr-o autoevaluare a sinelui, fiind o tendință de a prezenta o imagine de sine mai bună, dar foarte pozitivă. Al doilea factor este managementul impresiilor, fiind latura intenționată și conștientă a dezirabilității sociale, act prin care subiecții afișează o imagine favorabilă pentru a fi văzut, perceput pozitiv. Factorul trei al dezirabilității sociale este utilitatea socială, ce reprezintă valoarea persoanei, tendința în care indivizii își percep viitorul într-o manieră autoavantajoasă.

Metodologia cercetării a inclus următoarele tipuri de metode: a) *teoretice*: analiza literaturii de specialitate, sinteza; b) *empirice*: Chestionarul stimei de sine (autodepreciere, stima de sine, infatuare, 45 de itemi) Chestionarul dezirabilității sociale (45 de itemi) după T. Constantin; c) *statistico-matematice de prelucrare a datelor* – metode statistice descriptive (stabilirea cotelor procentuale și a valorilor medii) și metode statistice inferențiale (coeficientul de corelație Brauvais-Pearson). Chestionarele au fost aplicate asupra unui eșantion cuprins de 75 de subiecți anul I, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială și Facultatea de Drept.

Pentru a testa ipoteza conform căreia există o relație între stima de sine și dezirabilitatea socială, am utilizat coeficientul de corelație Bravais-Pearson.

Tabel

Determinarea relației dintre stima de sine și dezirabilitatea socială la studenți

	Amăgirea se sine	Managementul impresiilor	Utilitatea socială
Stima de sine	r= ,020 p= ,010	r= ,042 p= ,010	r= ,297 p= ,010
Auto-depreciere	r= ,218 p= ,010	r= ,189 p= ,010	r= -,077 p= ,010
Infatuare	r= ,184 p= ,010	r= ,219 p= ,010	r= ,038 p= ,010

Investigația statistică realizată ne-a permis identificarea unei relații între stima de sine și dezirabilitatea socială la studenți, care a fost confirmată parțial potrivit coeficientului de corelație Bravais-Pearson. Din tabelul prezentat observăm o corelație maximă cu sens pozitiv ($r=,297$; $p=,010$) între *stima de sine* și *utilitatea socială*. De asemenea, observăm o corelație maximă cu sens pozitiv ($r=,038$; $p=,010$) între *infatuare* și *utilitatea socială*. Astfel, evidențiem o legătură direct proporțională între acești factori, stima de sine se va manifesta când va fi utilitatea socială percepută înaltă și, respectiv, cu cât crește mai mult nivelul de infatuare, cu atât crește mai mult și nivelul de utilitate socială.

Rezultatele obținute sugerează faptul că persoanele cu o stimă de sine înaltă se simt mai utile social. Afirmăm astfel că aceste persoane cu un nivel înalt al stimei de sine, cu o părere extrem de bună despre sine și centrate pe sine, au tendința de a scoate în evidență calități și competențe care sunt relevante pentru activitatea sa profesională sau în grupurile sociale.

Cercetarea de față ne-a ajutat la realizarea scopului propus, precum și la determinarea relației dintre stima de sine și dezirabilitatea socială. Datele testării au fost prelucrate prin intermediul metodelor statisticii descriptive și inferențiale, ce au permis testarea ipotezei înaintate. Prin urmare, concluzionăm că mediul în care creștem ne influențează activitatea și ne formează stima de sine. Dezirabilitatea socială este acea tendință a individului de a se prezenta într-o lumină mai favorabilă, având un rol important în orientarea și modificarea conduitei acestor persoane.

În urma metodelor teoretice alternative de evaluare și practice a cercetării de față, propunem *infra* recomandări pentru dezvoltarea stimei de sine și de obținere a unui nivel optim al dezirabilității sociale:

✓ Conștientizarea gândurilor negative și îndepărtarea acestora, prin încurajarea propriilor idei și păreri, desfășurarea activităților, scopurilor propuse.

✓ Înlăturarea comparării în raport cu ceilalți în cazul persoanelor cu o stimă de sine scăzută și evitarea supraestimării, autoevaluării excesive în cazul persoanelor cu o stimă de sine înaltă.

✓ Acordarea atenției privind elementul valorii personale în raport cu activitățile desfășurate de către individ. Indivizii fiind percepuți competenți și utili vor fi văzuți într-o lumină mult mai favorabilă.

✓ Implicarea și antrenarea inteligenței emoționale, inteligenței sociale, inteligenței cognitive unei mai bune manifestări de rol social și dezvoltare personală, necesare pentru o viață mai prosperă, de a fi percepuți implicați în activitatea socială.

Referințe:

1. BOGHIȚOIU, I., MACARIE, A., UNGUREANU, A., SAVA, A., AS-TANI, A., BUHĂIANU, A. Validitatea concurrentă a unei probe care evaluează dezirabilitatea socială-DS10. În: *Conferința APIO Iași*. Iași: Universitatea de „Al. Ioan Cuza”, 2010, pp. 2-16.
2. GLENN, Dr., SCHIRALDI, R. *Manualul stimei de sine*. București: Curtea veche, 2017. 256 p.
3. LELORD, F., ANDRÉ, C. *Cum să te iubești pe tine pentru a te înțelege mai bine cu ceilalți*. București: Trei, 2003. 238 p.
4. MICHAUD, Y. Is Conseillère d'orientation en pratique privée à Québec, Orientation professionnelle et estime de soi. În: *Canadian Journal of Counseling*, 2008, pp. 170-183.

Recomandat

Galina PRAVIȚCHI, dr., lector univ.

COMPORTAMENTE ALE FAMILIEI CONTEMPORANE ÎN PERCEPȚIA TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Aurelia BRADEȚCHI

CZU: 316.356.2(478)

olegbulgaru@gmail.com

The article includes studying the perception of young people in the Republic of Moldova regarding the behaviors of the contemporary Moldovan family. The author analyzed the perception of young people regarding the notion of family and marriage; analyzed the nuptial and reproductive behavior in the opinion of young people and the attitude of young people towards raising and educating children. At the same time, some recommendations were made to encourage young people to start families and raise children.

În ultimele decenii, familia moldovenească se caracterizează printr-un șir de schimbări esențiale. Modelele familiale, cândva marginale societății, apărute mai devreme în alte țări, devin din ce în ce mai răspândite și în Republica Moldova, relațiile conjugale au devenit mai instabile, din an în an scade natalitatea, crește numărul și ponderea copiilor născuți în afara căsătoriei, fertilitatea se menține la un nivel scăzut ce nu permite înlocuirea generațiilor, formarea familiei și nașterea copiilor se amână pentru vârste mai înaintate. În familia contemporană s-au produs schimbări semnificative în scala valorilor acceptate de oameni. Se observă toleranța oamenilor față de mai multe aspecte, precum concubinajul, comportamentul premarital, comportamentul parental, care anterior nu erau acceptate. În ultimele decenii, devine tot mai accentuată tendința tinerilor de a se dezice de regulile tradiționale de formare a unei familii. Astfel, este în creștere numărul tinerilor care, înainte de a-și forma familia, trăiesc în concubinaj o perioadă de timp, iar în unele cazuri mai întâi se naște copilul, iar apoi se înregistrează căsătoria. În același timp, căsătoria nu mai este privită ca un act obligatoriu, iar tot mai mulți tineri aleg să amâne căsătoria pentru o vârstă mai înaintată, ori intenționează să nu-și oficializeze vreodată căsătoria [1, 2].

Cele expuse *supra* argumentează tema cercetată, având ca **scop studiarea percepției tinerilor din Republica Moldova privind comportamentele familiei moldovenești contemporane**. În calitate de **ipoteză de cercetare** a fost formulată următoarea: *tinerii tind să întemeieze*

familiei și să conceapă copii la o vârstă mai înaintată, ori amână căsătoria, preferând să trăiască în concubinaj până în momentul în care se simt pregătiți material de a avea o familie și a crește un copil.

În vederea studierii percepției tinerilor privind comportamentele familiei mondovenești contemporane, a fost utilizată o metodologie mixtă de cercetare, ce a îmbinat cercetarea cantitativă și cercetarea calitativă, analizarea datelor statistice existente și analizarea comparativă a studiilor în domeniu. Cercetarea cantitativă a fost realizată prin metoda anchetei sociologice, datele fiind culese anual, în lunile septembrie-octombrie, începând cu anul 2015 până în anul 2019, de la 1885 de tineri necăsătoriți de ambele sexe cu vârsta de 15-30 de ani din diferite localități din țară. La culegerea și prelucrarea datelor au participat studenții Departamentului Sociologie și Asistență Socială USM în cadrul Barometrului de Opinie „Pregătirea tinerilor pentru viața de familie”, la care a participat și autorul. Rezultatele cercetării cantitative au fost completate cu date calitative, obținute prin interviuarea a 6 tineri pentru a putea înțelege care sunt temerile pe care le au ei în legătură cu întemeierea unei familii sau care sunt factorii ce-i determină să întemeieze o familie.

Opiniile persoanelor care au participat la interviurile aprofundate cu referire la ce reprezintă căsătoria s-au divizat în două tabere egale: în timp ce jumătate dintre intervievați percep căsătoria ca nimic mai mult decât un act care demonstrează oficialitatea unei familii, cealaltă jumătate percep căsătoria ca un pas bine gândit, un pas foarte important, care implică o responsabilitate enormă și o decizie a două persoane care au hotărât să-și continue viața împreună. Participanții la interviurile în profunzime nu consideră căsătoria drept un act obligatoriu și, potrivit lor, fiecare cuplu decide dacă este necesar să-și oficializeze relația ori să trăiască în concubinaj. Conform opiniei tinerilor intervievați în cadrul sondajului, vârsta medie potrivită de căsătorie pentru un bărbat este 26 de ani, iar o femeie ar trebui să se căsătorească în medie la o vârstă de 23 de ani.

Rezultatele studiului demonstrează că majoritatea tinerilor intervievați în cadrul sondajului doresc să se căsătorească și să întemeieze oficial o familie. Cea mai mare parte dintre ei intenționează să se căsătorească, însă nu au decis o perioadă anumită când să facă acest lucru.

În același timp, 28% dintre persoanele intervievate și-au planificat perioada în care vor să se căsătorească. Majoritatea intervievaților (95%) își doresc copii. Acest lucru demonstrează că familia și copiii sunt încă puternic valorizați de tinerii din Republica Moldova. Totuși, este un decalaj între numărul dorit de copii și numărul ideal, numărul dorit de copii fiind de 2,5, iar numărul ideal – de 2,8 copii. Acest fapt denotă că în prezent funcția reproductivă este exercitată de către familia tânără într-un mod redus, iar limitarea numărului de copii dorit constituie de asemenea o strategie adaptivă a acesteia la situația socioeconomică din țară, pe de o parte, și manifestarea dorinței de a-și face o carieră, a trăi pentru sine, pe de altă parte.

Dificultatea de a găsi partenerul potrivit (27%) și veniturile mici (23%) sunt cele mai des menționate obstacole în întemeierea unei familii. Rezultatele acestui sondaj ne demonstrează că mai mult băieții decât fetele sunt îngrijorați de aspecte financiare, precum lipsa sau nesiguranța locului de muncă, care a fost specificat de către 10% dintre băieții intervievați și de către 6% dintre fete.

O rată de 32% dintre intervievați locuiesc în comun cu partenerul/partenera, iar concubinajul este privit de către tineri ca o practică bună. O rată de 43% dintre respondenții la sondaj consideră că concubinajul este o posibilitate bună de a testa partenerul înainte de căsătorie. Menționăm că și tinerii care au participat la interviurile în profunzime preferă concubinajul în detrimentul căsătoriei.

Cercetarea realizată a confirmat ipoteza generală, conform căreia tinerii tind să întemeieze familii și să conceapă copii la o vârstă mai înaintată, ori amână căsătoria, preferând să trăiască în concubinaj până în momentul în care se simt pregătiți material de a avea o familie și a crește un copil. Totodată, tinerii vor să trăiască cât mai mult pentru ei, astfel amânând conceperea copiilor la vârste mai înaintate, iar căsătoria nu mai este privită ca un act obligatoriu, mulți tineri alegând să trăiască în concubinaj.

Pornind de la concluziile *supra*, propunem următoarele recomandări pentru îmbunătățirea situației familiilor din Republica Moldova:

Recomandări pentru Administrația Publică Centrală

- Îmbunătățirea serviciilor de îngrijire/educare a copiilor (creșe, grădinițe, școli primare).

- Susținerea din partea statului a sistemului educațional în vederea pregătirii unor generații sănătoase, cu valori profamilie.

Recomandări pentru Administrația Publică Locală

- Deschiderea unor afaceri locale care ar asigura locuri de muncă pentru tineri, astfel încât aceștia să nu emigreze către localitățile mai dezvoltate sau către alte țări în căutarea unor condiții mai bune de trai.

Recomandări pentru ONG-uri

- Efectuarea campaniilor de educare și informare în domeniul familiei, de dezvoltare și promovare a sistemului de valori profamiliale, a unei noi imagini privind familia integră.

- Organizarea serviciilor de consultanță a tinerilor pe probleme familiale, pe probleme ce țin de nașterea, îngrijirea și educația copiilor.

Recomandări în domeniul cercetării

- Realizarea cercetărilor periodice în domeniul tinerei familii și comportamentului nupțial al tinerilor în scopul monitorizării evoluției opiniei tinerilor și identificării posibilităților de îmbunătățire a situației tinerelor familii.

Referințe:

1. BULGARU, M., BULGARU, O. *Comportamentul reproductiv al femeilor din Republica Moldova. Studiu sociologic*. Chișinău: CEP USM, 2018.
2. BULGARU, M., CHISTRUGA, I. *Familia tânără. Aspecte ale adaptării la societatea în schimbare*. Chișinău, 2015.

Recomandat

Oleg BULGARU, dr., conf. univ.

**MANAGEMENTUL DEZVOLTĂRII PERSONALE
A ȘCOLARULUI MIC PRIN PROMOVAREA
VALORILOR MORAL-CREȘTINE**

Diana BUDU

CZU: 371.212.032

dianna1995@mail.ru

The article addresses the issue of personal development management of young students by promoting moral-Christian values, in a synthetic way, from a theoretical and practical perspectives. The pedagogical characteristics of the moral-Christian values were determined, such as they are manifested in the pedagogical practice, and were evaluated their contribution on the management of personal development and character development in the young schoolchild.

În prezent, într-o lume foarte diferită, valorile morale tind să ocupe din ce în ce mai mult o funcție coordonatoare în sfera tuturor valorilor. Dar acest lucru se realizează cu multe dificultăți. Pe de o parte, anume valorile creștine au fost mult timp dominante, iar pe de altă parte, în lumea modernă există și alte valori care încearcă uneori să le „umbrescă” pe cele morale. Când comparăm gândurile și acțiunile cu reperele culturale, fiind numite legi morale, care și-au făcut apariția ca o condiție importantă pentru a se putea supraviețui în comun cu alți semeni, într-o anumită societate, acestea devin „bune” sau „rele”. De aceea orice individ trebuie să respecte niște reguli pentru a putea trăi, acestea determină ce e „binele” și ce e „răul”. Una dintre cele mai complexe și mai dificile probleme, care ocupă un important loc în studiile de pedagogie, o reprezintă valorile, și anume, valorile asupra dezvoltării personale.

Conform Codului educației al Republicii Moldova (2014), idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în „formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate”. În acest scop, Codul educației stabilește competențele sociale și civice prin competențe-cheie pe care școala trebuie să le formeze elevilor.

„Copilul de astăzi este adultul de mâine”, este axioma comună din înțelepciunea populară, astfel, școlarul mic este o personalitate în formare, iar formarea și transmiterea adevăratelor valori este necesară, deoarece cu toții ne dorim să le avem în societate, niște adulți adevărați și cu multă compasiune. În acest sens, am realizat o cercetare, care a avut ca scop determinarea contribuției managementului dezvoltării personale a școlarului mic prin promovarea valorilor moral-creștine. Pentru aceasta, am pornit de la ipoteza: Valorile moral-creștine influențează pozitiv asupra dezvoltării personale a școlarului mic și contribuie la eficientizarea managementului acesteia. În această ordine de idei, am parcurs obiectivele cercetării: analiza reperelor teoretice care vizează problematica axiologiei, a dezvoltării personale, a caracterului la copii și a managementului dezvoltării personale; identificarea aspectelor specifice de evoluție sociopsihologică a copilului în perioada de 7-11 ani din perspectiva valorilor; determinarea caracteristicilor pedagogice ale valorilor moral-creștine, manifestate în practica pedagogică; evaluarea contribuției valorilor moral-creștine asupra managementului dezvoltării personale și a caracterului la școlarul mic.

Dezvoltarea personală este procesul personal și continuu, prin care ne schimbăm în mai bine pe noi înșine, cu fiecare zi. Nu ne-am născut perfecți și nici învățați, putem însă să depunem un efort sistematic și continuu, pentru a dobândi autocunoaștere, abilități și comportamente noi, pentru ca viața noastră personală și profesională să fie mai împlinită, mai eficientă.

Managementul dezvoltării personale este un proces desfășurat de-a lungul vieții. Este o cale de a ne evalua abilitățile noastre, luând în considerare scopul nostru în viață și obiectivele pe care le-am stabilit, în vederea realizării și maximizării potențialului nostru [cf. 2].

Caracterul nu este orice ansamblu de trăsături ale personalității, ci un sistem organizat și ierarhizat. Allport clasifică trăsăturile de personalitate comune (care îi aseamănă pe oameni și pe baza cărora ei pot să fie comparați) și dispoziții personale (care îi diferențiază pe oameni unii de alții). Acestea din urmă sunt tot trăsături ale personalității, pe care psihologul american le clasifică în trei tipuri:

- cardinale, care sunt dominante și oferă posibilități maxime în cunoașterea și afirmarea omului;

- centrale, care sunt și ele generale și constante, acestea controlează un mare număr de situații obișnuite;
- secundare, care sunt periferice, se referă la aspecte mai puțin importante pentru om și au o existență minoră și latentă [1].

Valorile morale se referă mereu la efectele sau consecințele acțiunilor noastre asupra celorlalți sau chiar asupra propriei noastre persoane, ca exigențe de conștiință, după cum le numea filozoful român Liviu Rusu. Ele definesc acele trăsături de caracter a căror cultivare și, mai ales, afirmare practică, în acțiune, sunt de natură să țină în frâu pornirile noastre agresive, antisociale, împiedicându-ne să producem suferințe inutile și dezavantaje nemeritate dar, mai ales, să stimuleze atitudinile noastre de solidaritate cu ceilalți, astfel încât actele noastre să ducă la cât mai deplina afirmare a umanității din noi înșine și din semenii noștri din jur [3].

Conform răspunsurilor testului aplicat în cercetarea noastră, la Școala-grădiniță nr.152 „Pas cu pas” din municipiul Chișinău, am constatat că valorile moral-creștine contribuie la dezvoltarea trăsăturilor de caracter ale copilului, în special valori ca: familia (40,80%), sănătatea (19,50%); credința (17,60%), distracția (14,70), pacea (7,40%).

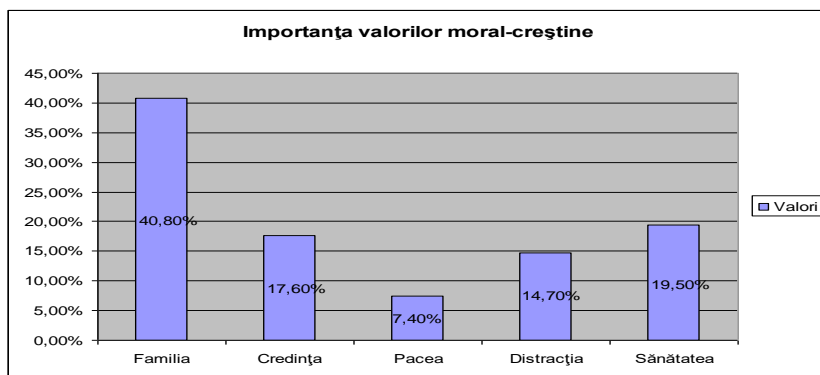

Fig. 1. Importanța valorilor moral-creștine

Răspunsurile obținute ne-au ajutat să determinăm faptul că valorile moral-creștine influențează pozitiv asupra dezvoltării personale a școlarului mic.

După aplicarea testului pentru cunoașterea trăsăturilor de caracter, am constatat că școlarii mici sunt cât se poate de conștiințioși și ne dăm seama că își cunosc trăsăturile de caracter, acest fapt îi face să se înțeleagă mai bine pe ei înșiși.

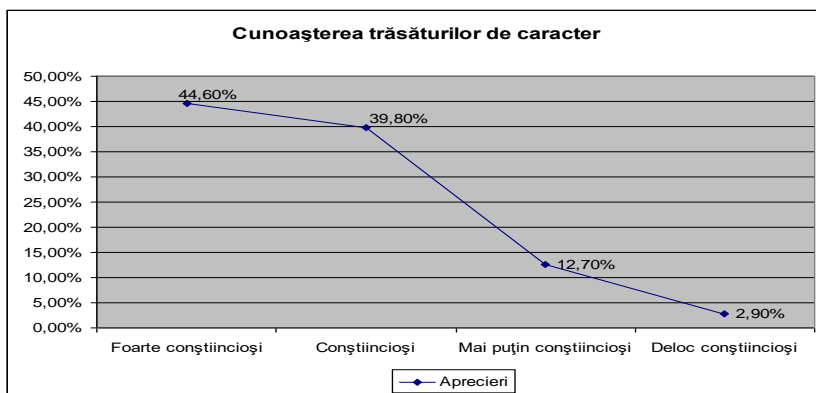

Fig. 2. Cunoașterea trăsăturilor de caracter

Înțelegerea propriului caracter oferă școlarilor șansa de a afla care sunt punctele forte, slabe și să se uite la ei dintr-o parte, pentru a vedea ce observă cei din jurul lor. Remarcând că sunt conștiințioși, putem afirma că sunt persoane bine organizate, își planifică acțiunile și își stabilesc scopuri mari. Astfel, am realizat pe cale experimentală scopul cercetării și am validat ipoteza cercetării atingând, în mod operațional și logic, toate obiectivele cercetării.

Referințe:

1. ALLPORT, G.W. *Structura și dezvoltarea personalității*. București: Ed. DȘP, 1991. 579 p.
2. BIRCH, A. *Psihologia dezvoltării*. București: Ed. Tehnică, 2000. 311 p.
3. *Specificul valorilor morale*.
<http://eticaeconomic.blogspot.md/2015/03/specificul-valorilor-morale.html>, [vizitat 22.03.2020].

**INFLUENȚA APRECIERII CALITĂȚII VIETII
ASUPRA STĂRILOR EMOȚIONALE LA PACIENȚII
CU ARTRITĂ REUMATOIDĂ**

Victoria CONDREA

CZU: 159.9:61

cojocar_victoria@yahoo.com

The research presents the study of defence mechanisms and quality of life in patients with rheumatoid arthritis and osteoarthritis. The research aims to identify the relationship between defence mechanisms and quality of life in these patients. The present research is determined by the rapid evolution and development of humanity in order to increase material comfort but simultaneously ignoring the spiritual one.

Evoluția și dezvoltarea umanității, în ultimii ani, pe fundalul extensiei tehnologice și al inovațiilor, prezice facilitarea holistică a condițiilor de viață ale omului. Însă, în mod paradoxal, creșterea confortului material duce spre o scădere a confortului spiritual ca urmare a incapacității organismului de a se adapta schimbărilor amețitor de rapide. După secole și milenii de evoluție lentă, această incapacitate poate deveni un promotor al stresului care, dintr-o stare de disconfort se poate transforma într-o stare gravă de nevroză sau psihoză. Din ce în ce mai multe persoane se confruntă cu stări de confuzie și sentimente de inferioritate, iar această suprasolicitare produce frustrare, stări depresive, insomniile, migrene etc. În literatura de specialitate medicală și psihologică tot mai frecvent se menționează și se demonstrează faptul că patologiile somatice și psihice sunt în strânsă legătură, declanșându-se și influențându-se reciproc.

Omul este un tablou complex cu o dezvoltare continuă a relației dintre somă (corp) și psihic. Se întâmplă adesea ca suferințele pe care le atribuim corpului să fie modalități și forme de manifestare a conflictelor inconștiente [1, p. 23].

Artrita reumatoidă (AR) se manifestă prin inflamarea țesuturilor articulare. Deși doctorii nu înțeleg încă pe deplin această afecțiune, este limpede că uzura de zi cu zi a cartilajului nu este totul. Cercetătorii știu acum, de exemplu, că radicalii liberi – moleculele instabile care atacă celulele sănătoase – sporesc inflamația și accelerează procesul de îmbătrânire, care include deteriorarea articulațiilor și a cartilajului,

un proces care ar trebui încetinit în cazul oricui, dar mai ales în cazul persoanelor afectate de artrită. Această boală cronică inflamatorie a articulațiilor este cea mai gravă formă de artrită și poate afecta întregul corp. Febra, pierderea apetitului și o stare generală de disconfort însoțesc frecvent articulațiile rigide și inflamate.

Cu vârsta, cartilajul deteriorat nu se mai reface singur, cum o făcea odată, și se poate deteriora progresiv ajungând la **osteoartrită deformantă primară (OADP)** sau boala degenerativă a articulațiilor. De obicei, simptomele inițiale, rigiditatea articulațiilor și disconfortul sunt slabe; dar în cele din urmă oasele cândva căptușite încep să se roadă, producând frecare, sensibilitate și articulații diforme [2, p.17]. Osteoartrita este una dintre formele maladiei reumatice de sistem care se manifestă printr-o instalare treptată, caracterizată printr-o ușoară rigiditate a încheieturilor și dureri ușoare – mai ales dimineața și după odihnă [2, p.39].

Terapia pacientului cu AR necesită o abordare holistică, tratamentul medicamentos fiind insuficient când nu se aplică o intervenție psihologică bine fundamentată, axată pe particularitățile afective ale acestor pacienți. Evaluarea psihologică obligatorie a acestor pacienți, care intră în incapacitate de muncă, a determinat creșterea frecvenței vizitelor în cabinetele de psihologie clinică. Examenul psihologic poate fi foarte dificil, de lungă durată și costisitor pentru pacient [3, p.56].

Cercetarea realizată privind influența calității vieții (CV) asupra stărilor emoționale a inclus un număr de 50 de persoane: pacienți internați în IMSP SCR „Timofei Moșneaga” în secțiile artrologie și reumatologie pe parcursul lunilor ianuarie-aprilie 2019, cu diagnosticul confirmat de AR și OADP. Etapa de constatare a rezidat în determinarea nivelului calității vieții, mecanismelor de apărare și trăirilor psihice.

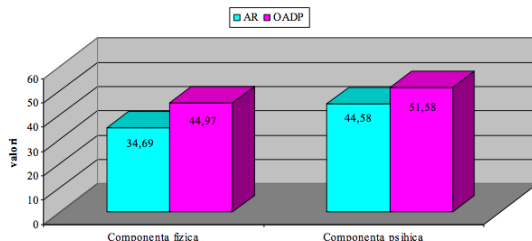

Fig. 1. Medii ale exprimării componentelor CV la pacienții cu AR și OADP

Conform rezultatelor cercetării (Fig. 1), s-a constatat faptul că la pacienții cu AR componenta fizică prezintă valoarea medie egală cu 34,69; iar la pacienții cu OADP este 44,97, ceea ce ne evidențiază un nivel al calității vieții mai scăzut la pacienții cu OADP.

În conformitate cu rezultatele obținute la evaluarea mecanismelor de apărare (Fig. 2) de către pacienții cu AR și OADP, putem estima că la factorii deplasare, regresivitate, substituție, negare, proiecție, hipercompensare – pacienții cu AR manifestă valori mai înalte decât cei cu OADP, mai puțin manifestate la pacienții cu AR decât la cei cu OADP sunt compensarea și raționalizarea.

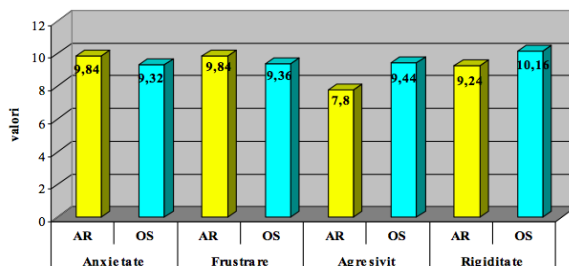

Fig. 2. Evaluarea mecanismelor de apărare de către pacienții cu AR și OADP

Rezultatele evaluării autoaprecierii stărilor psihice (Fig. 3) de către pacienții cu AR și OADP se estimează la următoarele: anxietatea și frustrarea sunt mai mult manifestate de către pacienții cu AR decât cei cu OADP, iar agresivitatea și rigiditatea sunt mai evidente la pacienții cu OADP decât la cei cu AR.

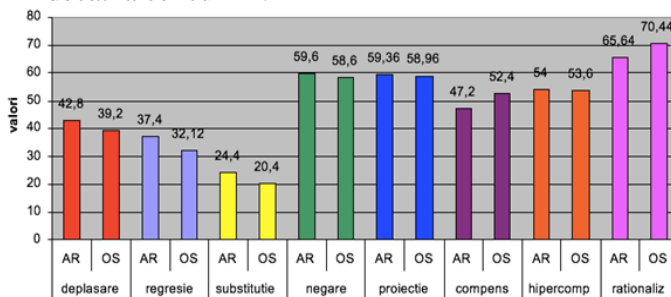

Fig. 3. Evaluarea autoaprecierii stărilor psihice de către pacienții cu AR și OADP

Opinia generală a specialiștilor este că pacienții cu AR și OADP sunt unii dintre cei mai problematici din punct de vedere medical și psihologic.

În concluzie, putem afirma că statusul sănătății mentale și fizice la pacienții cu OADP este mai problematic decât la cei cu AR. De asemenea, deplasarea, regresarea, substituția, negarea, proiecția și hipercompensația sunt mai des utilizate de pacienții cu AR, iar compensarea și raționalizarea de către cei cu OADP. În final, pacienții cu AR manifestă mai des anxietate și frustrare, iar cei cu OADP, agresivitate și rigiditate.

Referințe:

1. IAMANDESCU, I.B. *Psihologie medicală*. București: Info Medica, 1997. 315 p.
2. SCHIDU, L. *Arsuri la stomac, artrită, astm*. București: Jurnalul Național, 2011. 143 p.
3. ENATESCU, V. *Dialogul medic-bolnav*. Cluj: Dacia, 1981. 198 p.

Recomandat

Veronica CALANCEA, dr., lector univ.

IMPACTUL MIGRAȚIEI ASUPRA STABILITĂȚII INSTITUȚIEI FAMILIEI

Doina CRĂCIUN

CZU: 316.356.2:314.7

olegbulgaru@gmail.com

This article analyzes the causes and consequences of migration on the family institution. According to the results of the sociologic research conducted in Prepelita village, the main causes of emigration in the locality are the lack of jobs and financial resources and the most common consequences relate to marital relation dysfunctions, family values changes, situation of children and elderly, imbalancies in population structure.

Confruntată cu fenomenul migrației, familia suferă schimbări structurale și funcționale majore. Temporar dezintegrată, familia ridică o multitudine de probleme, vizând un nou stil de viață și de interacțiune. Cu referire la Republica Moldova, menționăm că odată cu proclamarea independenței și, respectiv, îndelungata tranziție la economia de piață, s-a declanșat un proces de emigrare a populației ca strategie adaptivă la transformările economice, sociale și politice contradictorii cu impact negativ asupra multor domenii ale vieții, dar mai ales asupra familiei. Exodul masiv al populației economic active peste hotarele țării continuă și astăzi. Potrivit datelor statistice, la începutul anului 2019 se aflau peste hotare circa 861 mii de cetățeni moldoveni [1].

Scopul lucrării este de a elucida schimbările din comportamentele familiale, determinate de intensificarea proceselor migratorii, precum și influența acestora asupra stabilității instituției familiei din Republica Moldova, a aspectelor ce țin de coeziunea cuplului marital, de valorile și modelele familiale împrumutate prin migrație, de măsurile de fortificare a familiei afectate de acest fenomen etc. Pentru realizarea scopului propus, a fost efectuată o cercetare sociologică în satul Prepelești (localitate din raionul Sângerei, puternic afectată de fenomenul migrației) prin aplicarea câtorva **metode**: *interviul semistructurat* (10 interviuri cu 4 copii cu unul/ambii părinți plecați peste hotare; 2 persoane a căror soți sunt implicați în procesul de migrare; 2 vârstnici rămași fără îngrijirea copiilor plecați în străinătate și 2 specialiști din localitate); *ancheta sociologică în bază de chestionar* pe un eșantion de 51 de persoane (26 de femei, 25 de bărbați); *analiza comparativă a datelor statistice* la nivel național și local.

Prepeleța este un sat cu o populație de cca 2.900 de locuitori, situat la cca 90 km distanță de Chișinău. Prepelețenii afirmă că motivele principale ale deciziei de a migra la muncă în străinătate sunt lipsa locurilor de muncă în sat și salariile derizorii: „*Ei nu se duc de bună voie acolo. N-au ocupație, mai ales la sat, n-au ocupație*” (V_01_M). Totodată, 96% dintre respondenți afirmă că banii sunt necesari pentru întreținerea familiei. După cum arată însă rezultatele cercetării, plecarea unuia dintre soți în străinătate, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, cauzează modificări de roluri și funcții în familie, deteriorează grav ansamblul relațiilor intrafamiliale. Traiul separat al soților, întâlnirile ocazionale la sărbători, devenite o normă pentru multe cupluri din Prepeleța, dar și din întreaga țară, conduc la dereglarea ciclului familial, la „înstrăinarea” membrului plecat peste hotare de la grupul familial, contribuind la destabilizarea relațiilor conjugale: „*Se întâmplă să ne mai certăm când nu răspunde la telefon [zâmbește]. Îl râdem, eu am încredere în el, dar nu te iscălești pentru nimeni.*” (P_01_F). Multiplele fapte de acest fel au generat un nou tip de familie cauzată de migrația forței de muncă – „**familia la distanță**”.

Pe de altă parte, implicarea femeilor în procesul de migrație a contribuit la reevaluarea radicală a sistemului de valori în societate și familie. Moldovencele au devenit interesate mai mult de aspectele vieții sociale, în detrimentul angajamentelor familiale, ceea ce prezintă un risc sporit de separare sau disoluție prin divorț: „*[...] s-a dus în Italia cu 22 de ani în urmă. Au de toate. Dar ce fel de viață?! Ea acolo, el aici*” (V_02_M). Circa 59% dintre respondenții cercetării consideră că, urmare a migrației, femeia a devenit mai independentă față de soț în luarea deciziilor, raporturile de subordonare a sexelor în felul acesta fiind semnificativ perturbate.

Migrația produce dezechilibre în structura populației din Republica Moldova, marcate nu doar de creșterea numărului de persoane în vârstă, inactive, care generează presiuni semnificative asupra sistemului de protecție socială. Devenită în zilele noastre tot mai feminizată, migrația își lasă amprenta asupra fertilității, intervenind astfel în procesele de diminuare continuă a populației. Femeile migrante necăsătorite amână căsătoria și nașterea primului copil spre vârste mai târzii, iar cele căsătorite se opresc la 1-2 copii. Or, chiar dacă nivelul

de trai a fost considerabil îmbunătățit datorită migrației, familiile, inclusiv cele din zonele rurale, nu mai tind să nască mulți copii [2].

Intensificarea proceselor migratorii, împreună cu transformările sociale din ultimele decenii, au condiționat multiple schimbări în orientările valorice ale tinerilor cu privire la viața de familie. Astfel, formele alternative de conviețuire, în special uniunile consensuale, câștigă tot mai mult teren în defavoarea familiei tradiționale. Mai mult de 78% dintre respondenții cercetării susțin că uniunile nonmaritale sunt favorizate de migrație, sunt o inovație „împrumutată” din străinătate.

Migrația la muncă afectează cel mai mult copiii, în special starea lor emoțională (ruptura de un părinte provoacă stres, șoc etc.). Impactul psihologic al migrației părinților asupra copiilor rămași fără îngrijire se caracterizează prin sentimentul de singurătate, abandon, lipsa afectivității: „*Nu duc lipsă de nimic, dar duc lipsa de mamă. Când vorbești cu cineva care e lângă tine și o vezi în fiecare zi e altceva decât s-o vezi în telefon și de două ori pe an...*” (C_01_F). Lipsa afecțiunii și deprivarea emoțională nu pot asigura atașamentul, securitatea și protecția copiilor, iar aceasta influențează negativ dezvoltarea personalității copiilor. Ei devin frustrați nu doar din cauza imposibilității de a primi afecțiune, ci și de a o oferi: „*Lor li-i greu pe suflet. Ei nu prea vorbesc. Îs ascunși, is secreți*” (S_01_M).

În cazul persoanelor vârstnice, acceptarea sau neacceptarea migrației copiilor depinde de gradul de autonomie financiară și de capacitatea de autodeservire a persoanei în etate. În starea cea mai precară se află bătrânii care locuiesc singuri sau cei care sunt bolnavi, aceștia fiind afectați de singurătate, abandon și insecuritate [3].

Astfel, situația familiei din s. Prepeleța, raportată la întreaga țară, se caracterizează printr-un proces de devalorizare a instituției familiei și de valorizare a bunurilor materiale care reduc din responsabilitatea părinților pentru creșterea copiilor și îngrijirea generației vârstnice. Statul nu promovează familia ca instituție, ci susține separat unele categorii de membri ai familiei prin măsuri care nu sunt corelate eficient cu o politică bine articulată în domeniul consolidării familiei.

În vederea diminuării consecințelor negative ale migrației asupra stabilității instituției familiei, propunem următoarele recomandări:

La nivel central (MSMPF, MECC, ANOFM)

- Implementarea programelor la nivel național de susținere a migranților reveniți în țară pentru dezvoltarea propriilor afaceri de familie la sat.

- Organizarea regulată a unor campanii de promovare a parentalității și a practicilor parentale pozitive, inclusiv dezvoltarea unor programe de educație parentală pentru tați sau bunici.

- Dezvoltarea serviciilor gratuite de consiliere și terapie familială destinate cuplului aflat în relație de căsătorie (și a celui care coabitează) pentru a preveni disoluția cuplului.

- Adoptarea unei legi de responsabilizare a copiilor cu privire la părinții lor vârstnici și penalizarea copiilor migranți care nu au grijă de părinții lor.

La nivel local (DASPF, APL, Biserica)

- Adoptarea unei strategii de dezvoltare rurală care să ofere oportunități de a munci în localitățile de baștină și prin care să fie promovată munca la sat.

- Implementarea unor programe de pregătire psihoemoțională pentru persoanele care intenționează să migreze la muncă peste hotare în care să se explice consecințele acestui fenomen.

- Angajarea unui psiholog în școala din s. Prepelești, care să desfășoare activități extrașcolare pentru a învăța copiii strategii de coping cu sentimentele de tristețe, însingurare etc.

- Implicarea Bisericii locale (preoți, pastori) prin organizarea unor discuții cu locuitorii satului privind familia, educația copiilor, valorile creștine în relația părinți–copii, precum și cultivarea unei atitudini corespunzătoare față de instituția familiei.

Referințe:

1. *Populația și procese demografice*. Banca de date statistice Moldova. [Accesat 27.02.20] Disponibil: <https://statbank.statistica.md/>
2. BULGARU, M., BULGARU, O. *Comportamentul reproductiv al femeilor din Republica Moldova. Studiu sociologic*. Chișinău, 2018.
3. VACULOVSKI, D. *Migrație și dezvoltare: aspecte socio-economice*. Chișinău, 2017.

Recomandat

Maria BULGARU, dr. hab., prof.univ.

**MANAGEMENTUL DEZVOLTĂRII PERSONALE
A CADRULUI DIDACTIC DEBUTANT ÎN INSTITUȚIE**

Nina GUȚU

CZU: 159.923.2:378.126

nina.gutu@bk.ru

The article addresses the relevance of the subject is determined by the fact that, increasingly, continuing education is perceived as the development of skills to face the competition in the global market where one of the fundamental pillars is learning to be, and the major objective involves the development of personal and social skills necessary to coexist with others. Currently, the educational changes of models, namely: the transition from the gnosological model to the anthropological model of training/training, require not only knowledge, but also social, personal development of the teaching staff.

Cadrele didactice din Republica Moldova parcurg în prezent o traiectorie mai dificilă în construcția identității personale, deoarece sunt tot mai des influențate de schimbările ce au loc pe plan politic, economic și profesional. În acest context, documentele de politici educaționale direcționează continuu oportunități pentru dezvoltarea competențelor personale și profesionale ale cadrelor didactice, îndeosebi debutante în instituție. Considerăm că raportarea continuă a procesului de dezvoltare personală la diversele niveluri de manifestare a trăsăturilor validate ca factori interni ai competenței cadrului didactic constituie o cale eficientă de dezvoltare a conduitei didactice, o traiectorie individuală de dezvoltare fiind atât de necesare și actuale profesiei de învățător.

Profesorul este o parte integrantă a spațiului educațional. Pentru a face față noilor provocări, de nivelul său de pregătire, într-o mare măsură, depinde și realizarea cu succes a acestora. La nivelul conștiinței cadrului didactic din școală, centrarea pe personalitatea copilului este interpretată ca o comandă socială directă și obligatorie a societății moderne față de școală. Competența profesională reprezintă capacitatea de a aplica, transfera și combina cunoștințe și deprinderi în situații și medii de muncă diverse, pentru a realiza activitățile cerute la locul de muncă la nivelul calitativ specificat în standard. Competența profesională înseamnă îmbinarea și utilizarea armonioasă a cunoștințelor,

deprinderilor și atitudinilor în vederea obținerii rezultatelor așteptate la locul de muncă. A fi competent într-un domeniu profesional înseamnă: a aplica cunoștințe de specialitate, a folosi deprinderi specifice, a analiza și a lua decizii, a fi creativ, a lucra cu alții ca membru al unei echipe, a comunica eficient, a te adapta la mediul de muncă specific, a face față stresului personal și profesional și situațiilor neprevăzute [4].

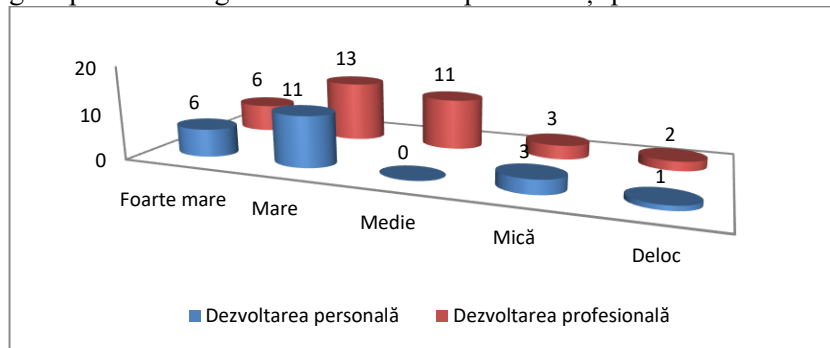
Dezvoltarea personală reprezintă însumarea mai multor nevoi pe care le avem fiecare dintre noi, printre ele aflându-se atât cele ce privesc viața personală, dar și pe cea profesională. M. Caluschi, afirmă că dezvoltarea personală în societatea cunoașterii reprezintă o strategie eficientă și performantă în pregătirea oamenilor pentru a se adapta și depăși fenomenele și tendințele viitorului extrem, este proiectarea programelor de dezvoltare personală, susținute pentru populație de eforturile conjugate ale psihologilor de familie, terapeuților, clinicienilor, psihologilor școlari etc. [2].

Motivarea și automotivarea pentru profesia didactică a devenit o necesitate primordială, iar realizarea nevoilor/trebuințelor de dezvoltare personală reprezintă o tendință actuală ce ar oferi sens implicării cadrelor didactice în mod activ atât în dezvoltarea lor, cât și în schimbările ce intervin pe plan educațional și social. Dezvoltarea cadrului didactic este direcționată de realizarea nevoii/trebuințelor de dezvoltare personală ale motivației intrinseci. A fi profesor înseamnă un risc asumat, deoarece pregătirea pentru a preda, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o opera niciodată încheiată și care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat.

Satisfacția în muncă este definită ca o atitudine pe care o au angajații față de munca lor, precum și ca o stare emotivă pozitivă ce rezultă din părerea personală a angajatului vizavi de munca sa sau climatul muncii [1]. Capotescu susține că satisfacția în muncă este o stare de echilibru la care ajunge individul în momentul în care răspunde complet unor nevoi, așteptări conștiente sau inconștiente, fiind și măsura în care aceste așteptări se suprapun cu ceea ce primește cu adevărat în cadrul muncii [3].

Pentru a determina care sunt trăsăturile de caracter pe care vor să le dezvolte tinerii specialiști, care sunt acțiunile ce le vor interprinde, părerea privind dezvoltarea personală și profesională, 35 de cadre didactice debutante din diferite instituții, inclusiv colegi de la programele de masterat USM și din școala în care activăm, au răspuns la un chestionar. Analizând datele, am constatat că cei mai mulți dintre participanți doresc să-și îmbunătățească perseverența, răbdarea, gândirea pozitivă, creativă, logică, încrederea în sine și în cei din jur. Aceste trăsături sunt mai mult specifice pentru tinerii specialiști, întrucât au nevoie de mai mult timp pentru a lucra asupra lor, sunt trăsături ce vin braț la braț cu experiența și cu dezvoltarea personală și profesională.

Printre acțiunile ce urmează a fi interprinse se enumeră: completarea unei agende, planificarea programului zilnic scriind toate sarcinile ce urmează a fi realizate; punerea-n practică a cunoștințelor acumulate în cadrul seminarelor, cursurilor de formare; lectura suplimentară a diferitelor surse informaționale, lectura de specialitate; încadrarea în diferite activități didactice, seminare, traininguri din instituție, dar și-n afară. Cei mai mulți dintre participanți au evidențiat că universitatea i-a pregătit pentru managementul dezvoltării personale și profesionale astfel:

Diagramă. Analiza comparativă a nivelului de pregătire în cadrul universității pentru managementul dezvoltării personale și profesionale

Din analiza chestionarelor, 88,5% (31 de participanți) sunt de acord că planul de dezvoltare profesională are legătură directă cu

dezvoltarea personală, iar 77,1% (27 de persoane) consideră că tinerii specialiști debutanți au condiții de dezvoltare personală și profesională în instituția ce activează. Conchidem că toți cei interogați sunt predispuși spre schimbare, spre autodezvoltare, dezvoltare personală și profesională, întrucât acestea sunt balanțele pentru a menține echilibrul dintre sine și serviciu. Chiar și cei ce au trecut de vârsta debutantă în specialitate ajută, motivează, susțin și încurajează tinerii specialiști, pentru a deveni mai buni, mai performanți.

Demersul formativ a integrat implicarea conștientă, activă a cadrelor didactice, fapt ce a permis realizarea cu succes a programului „Stimularea motivației de dezvoltare personală a cadrului didactic debutant în instituție”. Scopul propus și realizat al demersului formativ a vizat dezvoltarea personală a cadrului didactic prin programul formativ și identificarea modificărilor în elementele constitutive ale dimensiunilor psihosociale ale dezvoltării personale a cadrului didactic.

În concluzie, susținem că dezvoltarea personală și profesională a cadrelor didactice din instituție trebuie sprijinită și promovată la toate nivelurile, asigurându-se un echilibru adecvat între ele.

Referințe:

1. BOBOC, I. *Comportamentul organizațional și managerial. Fundamente psihologice și politologice*. București: Editura Economică, 2003
2. CALUSCHI, M. Procesul formativ de formare personală în viitorul extrem. În: *Psihologie*, 2011, nr.3, p.71.
3. CAPOTESCU, R. *Stresul ocupațional. Teorii, modele, aplicații*. Iași: Lumen, 2006.
4. GORAȘ-POSTICĂ, V. Formarea de competențe profesionale în contextul actual al învățământului superior. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe ale educației”*, 2013, nr.5(65), pp. 31-36. ISSN 1857-2103.

PROCESUL DE GHIDARE ÎN CARIERĂ A ELEVILOR DIN CICLUL LICEAL

Serghei IACHIM

CZU: 373.5.048.4

[*iachims@mail.ru*](mailto:iachims@mail.ru)

The research goal consists in determining the effective career guidance strategies of high school students.

The research goals:

- 1. Analysis of the theoretical aspects of the career guidance of students;*
- 2. Identification of the educational factors involved in career guidance;*
- 3. Determining the effective career guidance strategies of high school students;*
- 4. Experimental validation of student career guidance strategies.*

Theoretical value of the research is determined by the analysis of the theoretical approaches referring to the specifics of the career guidance in the lyceum cycle, the theories underpinning the career guidance process and the study of the educational factors involved in the career guidance. Establishing ways to engage in career planning will support the application of theoretical approaches in practice.

Practical value of the research is outlined by the results of the research: the work reflects the organization and the development of a program of training and career guidance of high school students. As a result of the formative program we have managed to develop the aspects that streamline the career guidance process of students, such as knowing oneself and others, making decision-making more effective, practicing personal marketing tools, and so on. The results of the research may be of real value to teachers, pupils in educational institutions.

Pentru a se integra în câmpul muncii, absolvenții trebuie pregătiți să se adapteze la noile cerințe ale pieței, dar și ale societății, care sunt în permanentă schimbare. Acest mecanism poate fi realizat doar prin cunoașterea resurselor interne, iar ulterior dezvoltarea acestora ar trebui să fie o preocupare continuă.

Obiectul cercetării îl constituie procesul de ghidare în carieră a elevilor din ciclul liceal. Scopul cercetării constă în determinarea strategiilor eficiente de ghidare în carieră a elevilor din ciclul liceal. Ipoteza cercetării – procesul de ghidare în carieră a elevilor va fi eficient, dacă:

- vor fi determinate sferile de interes, abilitățile elevilor;

- va fi elaborat și validat experimental programul de formare și ghidare în carieră a elevilor din ciclul liceal.

Scopul cercetării și ipoteza lansată solicită realizarea următoarelor obiective ale cercetării:

- analiza reperelor teoretice ale ghidării în carieră a elevilor;
- identificarea factorilor educaționali implicați în ghidarea carierei;
- determinarea strategiilor eficiente de ghidare în carieră a elevilor din ciclul liceal;

- validarea experimentală a strategiilor de ghidare în carieră a elevilor.

Principiile activității manageriale pe care ne-am axat au fost:

- cunoașterea potențialului individual al persoanei;
- informarea – trei aspecte ale informării;
- piața muncii și cerințele profesiei;
- oportunitățile sistemului educațional;
- reperatele legislative ale angajării și posibilitățile legale de evoluție în carieră;

- formarea sistemului de atitudini, valori și competențe ce facilitează integrarea profesională.

Demersurile îndreptate spre atingerea acestui obiectiv trebuie să fie realizate atât în contextul educației formale, cât și al celei nonformale, printr-o tematică relevantă a orelor de dirigenție, prin intermediul acțiunilor educative organizate la nivel de școală, al celor monitorizate prin mass-media la nivel național, al activității centrelor de creație pentru copii și tineret, ONG-uri etc.

Promovarea potențialului individual sau marketingul vocațional – formarea unor abilități prin care persoana să tindă și să poată să se promoveze pe piața muncii.

Demersul experimental al cercetării

- Instrumente de cercetare: experimentul pedagogic, studiu de caz.
- Eșantion: 25 de elevi, clasa XI, din cadrul Liceului Teoretic „Constantin Negruzzi”, or. Chișinău.

1. Etapa de constatare – *Inventarul de Evaluare a Intereselor Vocaționale (adaptat după J. Holland)*.

2. Etapa de formare – *activități de cunoaștere, pentru optimizarea și eficientizarea procesului de ghidare în carieră.*

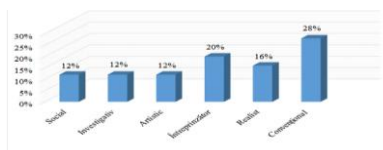
3. Etapa de control – se verifică prin intermediul testării repetate dacă s-au produs schimbări în urma programului de formare și anume, asupra determinismului elevilor în raport cu viitoarea lor carieră.

- Elevii în urma activităților desfășurate de autocunoaștere, comunicare, lucru în echipă, analiza atuurilor și punctelor slabe au devenit mai siguri, decizi, stabili în alegerile lor, și oscilează mai puțin de la o preferință la alta.

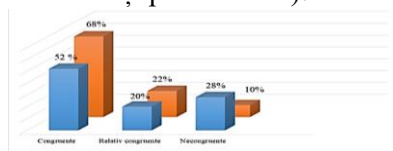
- Elevii s-au identificat cu tipuri de ocupații mai apropiate, identificându-se aspecte specifice ale aptitudinilor și preferințelor lor, ceea ce denotă că elevii au reflectat interacțiuni mai diferențiate, mai puțin omogene față de etapa de constatare a experimentului, ceea ce ne determină să considerăm că elevii din ciclul liceal vor întâlni mai puține dificultăți în luarea deciziei cu privire la viitoarea lor carieră profesională, care de fapt constituie pilonul de bază în procesul de ghidare în carieră.

Datele obținute demonstrează că ipoteza lansată se confirmă, și anume, că procesul de ghidare în carieră a elevilor va fi eficient, dacă vor fi determinate sferile de interes, abilitățile elevilor și va fi elaborat și validat experimental programul de formare și ghidare în carieră a elevilor din ciclul liceal.

Repartiția subiecților pe tipuri de personalitate predominante, din clasa a XI:

Relația de congruență dintre tipurile de personalitate, abordată comparativ (preformare și postformare):

Concluzii generale: Evoluția managementului, în general și a managementului orientării în carieră, în special, s-a produs în funcție de o anumită viziune despre om și filosofie a educației promovată într-o anumită perioadă istorică.

➤ Procesul de ghidare în carieră îl sprijină pe individ să-și îndeplinească propria carieră, prin a-și descoperi propriile puncte forte, a-și valorifica neajunsurile prin diferite alternative și a-și orienta eforturile spre diferite oportunități.

➤ Comparând datele din etapa de preformare și postformare, putem afirma că există o creștere a relațiilor de congruență, și anume de la 52 la 68%, iar cu relații de congruență relativă sau chiar necongruență se identifică doar 32%, în comparație cu 48% de până la intervenție, observându-se o scădere de 16% dintre subiecții chestionați, de unde deducem că există îmbunătățiri ce țin de alegerea tipurilor de interese și personalități în raport cu caracteristicile și specificul acestora, ceea ce demonstrează că elevii în urma activităților desfășurate de autocunoaștere, comunicare, lucru în echipă, analiza atu-urilor și punctelor slabe au devenit mai siguri, decizi, stabili în alegerile lor, și oscilează mai puțin de la o preferință la alta.

Recomandări: Considerând faptul că familia reprezintă un factor de bază ce influențează procesul de ghidare a elevilor din ciclul liceal în carieră, propunem părinților:

1. Armonizați punctele de vedere ale familiei cu ale elevului și cu ale specialiștilor, dacă e nevoie de o opinie avizată.

2. Nu refuzați niciodată dialogul, când e vorba de a lua o decizie.

3. Explicați prin argumente concrete orice poziție adoptată.

4. Centrați-vă deciziile pe o viziune cât mai adecvată despre copil și căutați să aveți obiective comune cu familia.

Următorul pilon important în procesul de ghidare a carierei îl constituie școala, de aceea propunem cadrelor didactice, specialiștilor, psihologilor recomandările:

5. Dezvoltați procesul de luare a deciziei, prin ajutarea elevilor în cultivarea competențelor de luare a deciziilor, dar și în definirea, înțelegerea și utilizarea informațiilor specifice diferitelor alternative opționale.

6. Stabiliți diferențele individuale. Recunoașterea diferențelor capacităților individuale și, respectiv, a șanselor oferite oamenilor în valorificarea acestora pe cale proprie.

7. Dezvoltați flexibilitatea și capacitatea de adaptare la schimbări.

*Recomandat
Mihail PAIU, dr., conf. univ.*

**BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN ÎN ELABORAREA
POLITICILOR PUBLICE: CUNOȘTINȚE, ATITUDINI ȘI
PRACTICI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Lucreția CIUREA

CZU: 336.14:316.346.2:35(478)

ciurea.lucretia@yahoo.com

The master's thesis presents a study on a problem not studied in the Republic of Moldova. Issues related to the need for gender-sensitive budgeting and the importance of this topic for ensuring equality have been examined and addressed in thematic articles and research internationally more frequently than at the national level. It is the duty of every government to promote equality among its citizens and to redistribute resources from those who have them to those who do not have sufficient resources. Gender inequality is not only socially unacceptable, but also negatively affects overall economic performance and increases a society's spending by reducing economic efficiency and lowering the capacity of developing people.

Articolul 20 [1] din Agenda 2030, aprobată acum 5 ani, se referă expres la angajamentul semnatarilor de a reduce decalajul de gen pentru a consolida sprijinul instituțiilor în legătură cu egalitatea de gen și abilitarea femeilor la nivel global, regional și național. Obținerea potențialului uman deplin și a dezvoltării durabile nu este posibilă dacă jumătate din umanitate continuă să fie lezată în drepturi și posibilități. În ultimele decenii, se atestă o recunoaștere crescândă a faptului că egalitatea de gen este esențială pentru o creștere economică durabilă și o dezvoltare socială complexă. De aceea comunitatea internațională face apel către națiuni să utilizeze bugetele naționale pentru a promova o alocare echitabilă a resurselor și de generare a veniturilor.

Abordarea integratoare a perspectivei de gen în procesul bugetar poate fi văzută ca parte a procesului de îmbunătățire a managementului financiar și control al statului prin includerea dimensiunii de gen în obținerea unei alocări de resurse care reflectă prioritățile politice, o productivitate și eficacitate înalte în administrarea publică [2]. După Ana Marija Sikiric [3], bugetul sensibil la gen este un buget care încearcă să elimine inegalitățile de gen existente. Bugetele sensibile la gen nu se referă la bugete separate pentru femei sau bărbați și nici la bugete împărțite în mod egal. Este vorba despre a stabili unde nevoile

bărbaților și femeilor sunt aceleași și unde ele diferă. Unde nevoile sunt diferite și alocările de resurse ar trebui să fie diferite.

Scopul și obiectivele lucrării au vizat analiza cunoștințelor, atitudinilor și practicilor de aplicare a bugetării sensibile la gen în elaborarea politicilor publice de către specialiști, stabilirea și sistematizarea tendințelor de integrare a aspectului de gen în procesul de elaborare a politicilor publice din Republica Moldova, aprecierea rolului actorilor sociali în promovarea politicilor sensibile la gen, precum și formularea recomandărilor privind aplicarea metodelor și instrumentelor pentru promovarea politicilor sensibile la gen. Pentru realizarea scopului și obiectivelor înaintate, au fost utilizate metode clasice de cercetare, ce se bazează pe analiza documentară a situației; comparația practicilor și experiențele altor state, dar și a instituțiilor publice naționale, precum și analiza practicilor de aplicare a inteligenței colective în bugetarea sensibilă la gen. Din metodele sociologice au fost utilizate ancheta sociologică în bază de chestionar pe un eșantion de 51 de funcționari la nivel central și local, interviul individual aprofundat pe un eșantion de 8 specialiști ce activează în domeniu, metoda studiului de caz.

Primul plan național cu referință la îmbunătățirea situației femeilor și creșterea rolului ei în societate datează în Republica Moldova din anul 1998. Din 2006 există și Legea care să asigure egalitatea de șanse între femei și bărbați. Primele referințe la bugetarea sensibilă la gen apar abia în 2009 în cadrul Programului Național de Asigurare a Egalității de Gen pentru perioada anilor 2010-2015. Se întâmplă acest lucru la distanță de 14 ani de la Declarația de la Beijing care recomandă statelor membre să considere perspectiva de gen în programe bugetare. Cu toate acestea, în Moldova perspectiva de gen și/sau bugetarea sensibilă la gen nu este încă parte integrantă a proceselor de elaborare a politicilor sau bugetelor. Cadrul instituțional de asigurare a egalității de gen este prezent de iure, dar mai puțin funcțional *de facto*. În legi se conțin referințe privind rolurile instituțiilor publice în asigurarea egalității de gen cu începere de la Parlamentul Republicii Moldova și până la unitățile gender din cadrul autorităților publice centrale și locale. Analiza efectuată atestă că de elaborarea, promovarea și monitorizarea politicilor în domeniul de activitate se ocupă unitățile gender. Acestea sunt veriga primară, cea de mai jos în ierarhia factorilor de

decizie. Pe măsura avansării în vârful piramidei decizionale competențele se reduc preponderent la coordonare, monitorizare a asigurării egalității de gen.

Cercetarea efectuată demonstrează că politicile publice naționale sunt mai multe neutre la dimensiunea de gen. Autoritățile publice care elaborează politici de dezvoltare și au menirea să asigure o creștere a egalității de gen trebuie să aibă indicatori clari de măsurare a rezultatelor. Funcționarii publici implicați în procesele de elaborare a propunerilor de politici publice, în marea majoritate, nu utilizează metodologiile existente de măsurare a faptului pe cât sunt de sensibile la gen politicile la etapa de elaborare.

Comunitatea specialiștilor din domeniul politicilor publice activează în aceleași condiții legislativ-normative existente cu privire la integrarea egalității de gen în procesele de elaborare a politicilor de dezvoltare. În esență, toți fac aceiași pași în procesele de planificare/bugetare – analiza situației (problemei), propunerea de politică (soluție), implementare și monitorizare. Diferența constă în faptul că unii specialiști, la etapa de analiză situațională a problemei din domeniu, se mai uită și la date dezagregate pe sexe și reușesc să înțeleagă discrepanțele de gen existente. Astfel, cu cât mai multe cunoștințe despre egalitate de gen vor fi la specialiștii care elaborează politici publice, cu atât mai mari sunt șansele pentru o bugetare sensibilă la gen.

Bugetarea sensibilă la gen este o responsabilitate colectivă și depinde de toți cei care gestionează resursele publice. Fiecare autoritate guvernamentală își are rolul său în asigurarea egalității de gen. De faptul unde în ierarhia administrației este plasată responsabilitatea ce ține de promovarea egalității de gen și depind succesele. Atât partenerii interni, cât și externi au misiunea și rolul lor în asigurarea egalității de gen. O propunere din partea unui specialist intervievat, cu referință la ce acțiuni ar trebui pentru a integra dimensiunea de gen în politici publice – „*să se ceară drepturile din partea cetățenilor*” (IE1). Creșterea cererii de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen din partea societății civile va crește și oferta din partea autorilor de politici. Experiențele altor state au arătat rolul platformelor de responsabilizare a guvernărilor de a răspunde eficient la solicitările date.

Urmare a celor cercetate, recomandările de bază înaintate cuprind: i) ajustarea proceselor existente de elaborare a politicilor cu efectuarea unor analize de gen pentru a identifica inegalitățile existente și, respectiv, a reflecta în soluțiile politicilor publice măsuri menite să elimine discrepanțele de gen identificate; ii) creșterea cunoștințelor funcționarilor, care elaborează politici publice, despre conceptele egalității de gen și realizarea analizelor de gen. Aici rolul sectorului academic, precum și al actorilor sociali din afara Guvernului, organizațiilor societății civile și partenerilor externi este important.

Referințe:

1. Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabila, 2015, [accesat 22.12.2019] Disponibil <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transforming-ourworld>
2. Nordic Council of Ministries. Bugetul sensibil la dimensiunea de gen – integrarea dimensiunii de gen în procesul bugetar. Rapoarte pe țări, 2006, NORDCN [accesat 2.01.2020] Disponibil <https://bit.ly/2M3xsE5>
3. SIKIRIC, Ana Marija. *Access to Gender sensitive budgeting – some tools and methods*, 2013, p.5 [accesat 2.01.2020] disponibil <https://www.cour-sehero.com/file/28691529/664362Ana-Marija-Sikiricdoc/>

INFLUENȚA STILULUI MANAGERIAL ASUPRA PERFORMANȚEI CADRELOR DIDACTICE

Maria MANDRIC

CZU: 371.14:005.57

mashamandric@mail.ru

In our study we opted for the fact that, in order to exert a positive influence on the teachers, the school manager is obliged to meet certain requirements and conditions through the logical faculty of thinking, the quality of moral values, the good level of knowledge, entrepreneurial ability and moderator with appropriate decisions, the absolute and conditional quality of being competent in all actions. This has also been demonstrated experimentally.

Relația autentică dintre managerul școlar, cadrul didactic și elev sincronizează multitudinea de acțiuni cu efecte pozitive, care devine o condiție indispensabilă pentru a influența administrarea și instruirea unei personalități adevărate. Managerul școlar, fiind persoana care condiționează realitatea mediului școlar, asigură, în același timp, procesul social prin care se contopesc relațiile umane cu acțiunea de a produce valori, efecte, impresii. Toate, la rândul lor, exprimă și întrunesc conduita managerului școlar în raport cu elementele fundamentale ale managementului, a modalităților specifice de exprimare a funcției administrative. Pentru a exercita o influență pozitivă asupra întregului mediu social, managerul școlar este obligat să corespundă unor cerințe și condiții prin facultatea logică a gândirii, calitatea însușirilor psihice și morale, nivelul corespunzător de cunoștințe, capacitatea de întreprinzător și moderator cu decizii adecvate, calitatea absolută și condiționată de a fi competent în toate acțiunile realizate. Cu toate acestea, literatura de specialitate nu ne oferă un răspuns explicit cu referire la influența stilului managerial asupra performanței cadrelor didactice, de aceea și ne-am axat pe scopul cercetării, care constă în determinarea influenței stilurilor manageriale asupra performanței cadrelor didactice. Pentru atingerea lui, am pornit de la ipotezele: dacă managerul adoptă un stil autoritar, atunci relațiile dintre manager și cadrele didactice vor fi defectuoase; dacă managerul adoptă un stil democratic, atunci relațiile dintre managerul și cadrele didactice vor fi constructive; nivelul ridicat de încredere și de relaționare democratică

între cadrele didactice și managerul școlii se asociază cu un nivel mai ridicat al performanței în muncă, și invers. În acest sens, am parcurs următoarele obiective de cercetare: analiza reperelor teoretice în problematica stilurilor manageriale și a performanței profesionale a cadrelor didactice; determinarea specificului psihologic al stilurilor manageriale; identificarea stilurilor manageriale; stabilirea raportului dintre stilul managerial și nivelul de performanțe profesionale a cadrelor didactice.

Baza experimentală a investigației noastre a fost constituită din 69 de cadre didactice și manageriale din liceul „Mihail Kociubinski” și de la Centrul educațional „Smart Start” din Chișinău.

În calitate de suport teoretic, ne-am bazat pe aserțiunile lui I. Jinga, care consideră că managementul pedagogic se definește ca știința și arta de a pregăti resursele umane, de a forma personalități, potrivit unor finalități acceptate de individ și de societate. Apoi e definit ca „un ansamblu de principii și funcții, de norme și metode de conducere care asigură realizarea obiectivelor sistemului educativ, la standarde de calitate și eficiență cât mai înalte, iar la nivelul fiecărui sistem educativ se afirmă note specifice” [1, p.76]. În aceeași ordine de idei, E.E. Geissler consideră că numai anumite moduri de comportament, adică „cele preferate și care revin cu o anumită regularitate” devin stiluri de conducere și nu toate reacțiile la mediu, nu toate atitudinile față de situațiile care devin complementare stilului [2, p.47]. De asemenea, P. Drucker, referindu-se la manageri, afirmă: „Dezvoltarea personalului trebuie să aibă ca obiect toți managerii din cadrul organizației. Scopul acesteia trebuie să fie stimularea tuturor în direcția dezvoltării și autoperfecționării. Aceasta trebuie să se concentreze mai degrabă pe performanță decât pe promisiune și mai degrabă pe cerințele zilei de mâine decât pe cele ale zilei de azi” [3]. Cea mai cunoscută și evocată tipologie a stilurilor manageriale este cea produsă de K. Lewin, R. Lippit și R.K. White, care descriu trei stiluri ce pot fi caracterizate prin comportamentele managerilor în relațiile cu subordonații: *stilul autoritar, stilul democrat și stilul laissez-faire (permisiv)* [4].

Pentru a valorifica aspectele teoretice în contextul nostru, am aplicat un chestionar standardizat și conform răspunsurilor obținute pe

cale virtuală, pe un lot eterogen de cadre didactice din instituțiile numite mai sus, ca stil predominant, în școlile din care ele fac parte, se consideră: stilul democrat (62,8), stilul permisiv (23,2%) și stilul autoritar (14%). Noi considerăm că este foarte bine că predomină stilul democrat și că se resimte colaborarea și cooperarea dintre colegi, dar și dintre profesori și manageri. Stilul democrat predomină pe treptele ierarhice, astfel, am descoperit ca și cadrele didactice au un rol important în luarea deciziilor din instituție, practicându-se multe elemente de management participativ și încurajându-se implicarea și inițiativa acestora în relațiile și procesul educațional. Itemul 16 din chestionar a reprezentat întrebarea-cheie pentru identificarea nivelului de dezvoltare profesională a cadrelor didactice prin programe de formare.

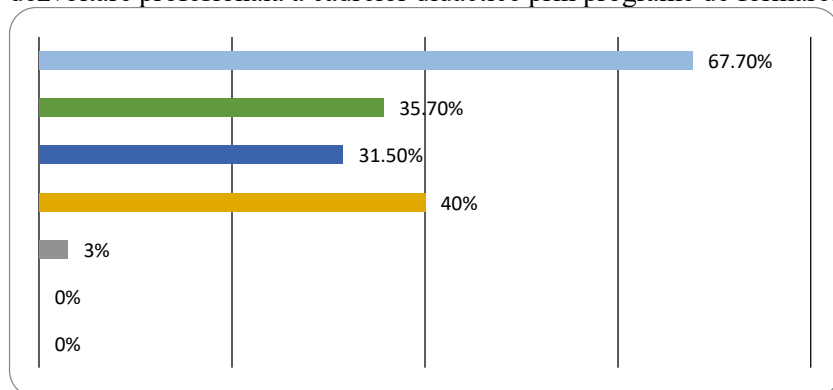

Fig. Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice

Rezultatele obținute ne ajută să determinăm influența stilului managerial asupra performanței cadrelor didactice, adică să delimităm că stilul democratic favorizează dezvoltarea profesională continuă a angajaților. Astfel, procesul de influență a stilului managerial asupra performanței cadrelor didactice este unul direct și decisiv. Literatura studiată și metodologia aplicată ne-au confirmat acest lucru.

Referințe:

1. JINGA, I. *Conducerea învățământului. Manual de management instructiv*. București: E.D.P, 1993. 76 p.
2. JOIȚA, E. *Management educațional. Profesorul-manager: roluri și metodologie*. București: Polirom, 2000. 47 p.

3. RADU, E. (coord.). *Conducerea resurselor umane*. București: Expert, 2000.
4. *Stiluri manageriale ale cadrelor didactice*. <http://muhaz.org/stiluri-manageriale-ale-cadrelor-didactice.html> [vizitat 24.03.20]

Recomandat
Viorica GORAȘ-POSTICĂ, dr. hab., prof.univ.

IMPACTUL PERCEPȚIEI ȘI STILULUI DE COPING ÎN PATOLOGIA ONCOLOGICĂ

Tatiana FREITAS-MENDES

CZU: 616.89:616-006.6

tatianamendes1986@gmail.com

The article "The impact of perception and coping styles in oncological pathology" reflects the idea that the activation of one or a set of dysfunctional cognitive schemes determines the option for certain coping strategies in patients with cancer. The application of intervention program, based on Cognitive Behavioural Therapy can substantially contribute the improvement of maladaptive patterns and the choice of more adaptive coping strategies, as a result improving the quality of life in oncology patients.

Conform OMS, actualmente cancerul omoră mai multe persoane decât SIDA, tuberculoza și malaria la un loc, fiind responsabil de: 9,5 mil. de decese în anul 2018, din care 72% în țările în curs de dezvoltare. Cancerul continuă să reprezinte o problemă globală ce determină circa 12,5% din toate decesele în lume. În anul 2020 sunt estimate 15 mil. de cazuri noi, din care 70% în țările în curs de dezvoltare, unde guvernele sunt mai puțin pregătite să facă față problemei dezvoltării cancerului și unde ratele de supraviețuire sunt adesea cu 50% mai reduse decât cele înregistrate în țările dezvoltate [1].

Deși tratamentul medicamentos trebuie cu necesitate să rămână o parte integrantă și esențială a luptei cu cancerul, la acest nivel se poate de vorbit despre tratament psihoterapic, ca terapie complementară foarte utilă și eficientă, dar și extrem de necesară. Aceasta ne amintește că însănătoșirea este mai probabilă, dacă persoana își mobilizează întreaga ființă pe coordonatele sănătății din toate punctele de vedere [2].

În acest studiu ne-am propus să investigăm percepția ce stă la baza bolii, și anume: schemele cognitive, atitudinile funcționale/disfuncționale care stau la baza convingerilor pacienților oncologici și cum ele influențează negativ/pozitiv mecanismele de coping pe care le utilizează cel mai frecvent în boala sa.

Trăind sub influența factorilor de stres care sunt asociate cu diagnosticul patologiei oncologice, se cere dezvoltarea strategiilor de co-

ping care pot ajuta pacientul oncologic a-și recăpăta balanța psihofiziologică.

Scopul cercetării. Identificarea aspectelor cognitive și ale strategiilor de coping și elaborarea programului de restructurare cognitivă pentru ameliorarea schemelor dezadaptative timpurii și alegerea strategiilor de coping funcționale/adaptative la pacienții oncologici.

Instrumentarul de evaluarea schemelor cognitive timpurii, atitudinilor disfuncționale și a strategiilor de coping: *Chestionarul Schemelor Cognitive Timpurii YSQ-S3, Scala de Atitudini și Convingeri II – ABS-II, Chestionar de evaluare a copingului cognitiv-emoțional (CERQ).*

Cercetarea s-a desfășurat pe un eșantion de 10 subiecți de sex feminin, prezentând forme diverse de neoplasm în stadiile III și IV. Pacientele au fost selectate aleator din secția de oncologie a Spitalului Internațional Medpark, unde urmau tratamente cu citostatice.

Vârsta subiecților este între 30 și 50 de ani, cu nivel de studii medii și superioare. Dintre pacientele care au beneficiat de programul de intervenție psihoterapeutică, 8 proveneau din mediul urban, iar 2 din mediul rural. În ceea ce privește statutul marital, toate pacientele sunt căsătorite.

În urma derulării acestui studiu, s-a observat că este nevoie pe lângă tratamentul medical și o aplicare a unui program de intervenție de restructurare cognitivă bazat pe tehnici TCC care contribuie în mod substanțial la ameliorarea schemelor dezadaptative timpurii și alegerea strategiilor de coping funcționale/adaptative diminuând astfel suferința pacienților și influențând creșterea calității vieții ca rezultat al acesteia.

Analizând rezultatele cercetării, am constatat că pacientele oncologice investigate au:

1. Nivel patologic de manifestare la majoritatea schemelor cognitive disfuncționale în special la scala generală Hipervigilență și Inhibiție, ceea ce ne denotă faptul că sentimentele, impulsurile, alegerile spontane nu sunt exprimate, iar pacienții nu cred că au dreptul de a fi fericiți, relaxați ca urmare sănătatea, relațiile sociale și relația cu sine însăși este una distorsionată, ceea ce afectează mult calitatea vieții și starea de bine a pacienților oncologici. Totodată, putem observa și de-

pendența acestora de opinia altora caracterizată prin focalizarea excesivă pe satisfacerea dorințelor, nevoilor altora în detrimentul satisfacerii propriilor dorințe și nevoi, cu scopul obținerii dragostei și aprobării celor din jur. Imaginea de sine a pacienților investigați este dependentă de reacțiile și părerile celorlalți care duc la diverse tulburări anxioase și depresive. Pacientele oncologice denotă un portret cognitiv axat pe frica față de a fi neacceptați, prejudecați și stigmatizați de alții, cu o dependență emoțională față de îngrijitorii LOR, cât și un sentiment de vină față de ei. Trăiesc emoții de furie pe sine și/sau pe alții, și inconștient se autoblamează pe sine pentru boala pe care o au.

2. Pacientele oncologice testate au luat scoruri semnificative la atitudinile disfuncționale, gândirea acestora fiind axată mai degrabă în direcție negativă. Oricare dinamică negativă în tratament sau în viață este privită deseori catastrofic și ca cel mai rău lucru care poate să se întâmple, drept consecință având stări anxioase, crize de furie și panică, insomnii ce intensifică negarea, non-complianța la tratament și frica de moarte.

3. Analiza strategiilor de coping manifestate denotă o imagine optimistă la prima vedere, scorul mai mare având strategiile de coping adaptative, însă aceste strategii adaptative preiau funcția de un mecanism de apărare - negare, sau focalizarea atenției pe tot ce este pozitiv pentru a evita gândurile negative.

4. Analiza corelațiilor dintre schemele cognitive disfuncționale active, atitudinile disfuncționale și strategiile de coping depistate la pacientele investigate a pus în evidență existența unor corelații semnificative negative cât și pozitive stabilite între SCD active și SC adoptate la pacienții oncologici investigați. Ce ne denotă că influențând unele scheme cognitive, automat vom influența și strategiile de coping, și viceversa.

5. Studiile de caz prezentate au servit drept reper al complexității conceptualizării intervenției psihologice fiind prezentate potențiale tehnici care ar permite reabilitarea și ar facilita procesul recuperativ al pacienților oncologici. Perspectiva TCC de intervenție psihologică poate servi drept temei în cazul abordării pacienților oncologici.

Tehnicile prezentate în cercetare, cât și modelul conceptual al intervenției pot contribui la dezvoltarea ulterioară a unor protocoale

clinice în acest domeniu, facilitând prestarea serviciilor de calitate în cadrul spitalelor de profil.

Beneficiile terapiei sunt vizibile în plan concret în recuperarea precoce, diminuarea durerii, controlul anxietății și, în general, ameliorarea calității vieții acestor pacienți. Mai mult, tehnicile de identificare și restructurare a SCD, tehnici de relaxare învățate cu acest prilej pot fi folosite în viața cotidiană în vederea creșterii rezistenței la acțiunea condițiilor amenințătoare și defavorabile care nu pot fi controlate.

Cercetarea de față s-a materializat sub forma unei publicații care va trece în revistă cele mai bune practici psihologice având ca scop îmbunătățirea calității vieții la pacienții oncologici ce poate servi ca punct de plecare pentru cei implicați în dezvoltarea politicilor naționale și internaționale din domeniul psihooncologic și a specialiștilor de profil clinic.

Referințe:

1. PAPASTERI, C.C. *Afecțiunile oncologice. Abordare psihoterapeutică experiențială unificatoare*. București: Editura SPER. Colecția „Masteralia”, 2013, nr.12. 172 p.
2. *Rapoarte în domeniul oncologiei medicale a RM*. Disponibil: <https://gco.iarc.fr/today/data-sources-methods>

*Recomandat
Veronica CALANCEA, dr., lector univ.*

**MODALITĂȚI DE DEZVOLTARE A VALORILOR
INTEGRATOARE LA EDUCATORI ÎN CONTEXTUL
EDUCAȚIEI INCLUZIVE**

Argentina PERCIC

CZU: 373.21.01:376

percic.argentina@gmail.com

Cultiver et développer des valeurs n'est pas seulement une question d'actualité, mais aussi une question impérative. Dans un monde dominé par le changement, pas les personnes handicapées, mais la société a besoin d'une éducation spéciale pour devenir une véritable société pour tous.

Un impératif des institutions préscolaires, est le développement du système de valeurs intégratives pour les éducateurs, en particulier les éducateurs impliqués dans l'éducation inclusive.

Cultivarea și dezvoltarea valorilor nu este doar o temă actuală, ci și imperativă într-o lume dominată de schimbări și multiple provocări în toate aspectele vieții. Valorificarea capacităților ocupă un loc prioritar în întreaga societate, întrucât sistemul nostru valoric ne ajută să facem față problemelor psihosociale dictate de contemporaneitate, cum ar fi, spre exemplu, educația incluzivă.

Omenirea are la bază un sistem de valori integratoare prin intermediul cărora excelează ca națiuni. Prin valori, de fapt, omenirea a reușit nu doar să supraviețuiască, ci și să evolueze, evidențiindu-se atât prin nivelul ridicat al culturii, cât și al bunăstării, al prosperității socioeconomice. Valori care în timp au devenit atât de numeroase și de complexe, încât este practic imposibil de afirmat care sunt cele mai importante dintre ele.

Fiecare dintre noi se conduce în viață de anumite principii, idei proprii având un crez personal, de fapt în mod direct acestea reprezintă valori la care ținem și după care nu doar ne alegem drumul în viață, ci tindem să ne trăim frumos viața.

Una dintre prioritățile tuturor instituțiilor de învățământ este dezvoltarea sistemului de valori angajaților săi, actori implicați în educația tinerei generații. Astfel, un imperativ al instituțiilor preșcolare, ca primă treaptă de integrare socială și educațională a copiilor, este dezvoltarea sistemului de valori integratoare educatorilor, în special, educatorilor implicați în educația incluzivă. Deși, în prezent, se

discută mult despre educația incluzivă, totuși incluziunea este percepută sceptic, cu reticență, ignorându-se beneficiile și contribuția acesteia la crearea unei lumi mai bune pentru toți copiii.

„În lumea noastră constituită din diferențe, nu persoanele cu dizabilități, ci societatea are nevoie de educație specială pentru a putea deveni o veritabilă societate pentru toți”[4, p. 289].

Astfel, se explică necesitatea identificării modalităților de dezvoltare a valorilor tuturor celor care ne înconjoară, și în mod deosebit cadrelor didactice ce activează în sistemul educațional timpuriu. Deși etapa contemporană înaintază multiple exigențe față de personalitatea umană, acestea nu reprezintă dificultăți, impedimente, ci mai curând posibilități reale de autodepășire prin maxim efort de autocunoaștere, de realizare personală, dar și profesională. Doar valorile ne conturează unicitatea și ne definesc autenticitatea prin faptul că reprezintă acele standarde pe care le urmăm pentru a trăi conform lor, dictându-ne de cele mai multe ori, ce atitudine și comportament să manifestăm în varii situații/contexte de viață. „Umanitatea, deși se axează pe un sistem de valori, în funcție de contextul geo-politic, acestea pot fi relevante sau nu. Cu cât societatea e mai elevată, cu atât sistemul de valori e mai complex, mai variat și desigur, mai prețuit. Valorile merg mână în mână cu cultura și educația civică a cetățenilor” [2, p. 110]. De aceea, am considerat oportun să dezvoltăm educatorilor valori integratoare, doar prin aceasta avem în vedere acele valori care integrează, armonizează diverse alte valori prin care se conturează profilul unei persoane întregi, adică virtuoașă, cu principii, onestă, conștiincioasă.

Cercetarea s-a fundamentat pe repere teoretice referitor la valori și la educația incluzivă:

- *Teorii ale educației și formării (Giorgio Chiosso).*
- *Intervenția timpurie în copilărie (Ala Cojocaru, Ivan Puiu).*
- *Pedagogie și axiologie (Constantin Cucuș).*
- *Educația integrată și școala incluzivă (Dorel Ungureanu).*
- *Introducere în teoria valorilor (Tudor Vianu).*

În acest context, putem afirma că „educația incluzivă în grădinițe este realizată prin strategii didactice bazate pe cooperare, educatorul impunând procesele de interacțiune socială. Diferențele dintre copii sunt percepute ca modalități de îmbogățire a experienței profesionale, a practicii pedagogice, a creativității și a sentimentului civic” [3, p. 27].

Conceptele de bază abordate în lucrare vizează educația incluzivă preșcolară care poate fi implementată cu succes, dacă se vor dezvolta educatorilor din domeniu următoarele „valori integratoare: umanitate, compasiune, empatie, dragoste pentru aproape, generozitate, sacrificiu, responsabilitate, curaj, altruism, integritate, răbdare, loialitate, cumpătare, dreptate, credință, indulgență etc.”[1, p. 19].

În procesul cercetării, astfel de valori au fost dezvoltate în cadrul programului de intervenție pentru dezvoltarea sistemului de valori integratoare la educatorii implicați în educația incluzivă.

În urma programului de intervenție, toți educatorii (100%) implicați în formare au confirmat faptul că sistemul de valori reprezintă principii esențiale care stau la baza activității profesionale a actorilor implicați în educație, în general, și în educația incluzivă, în special (Fig.).

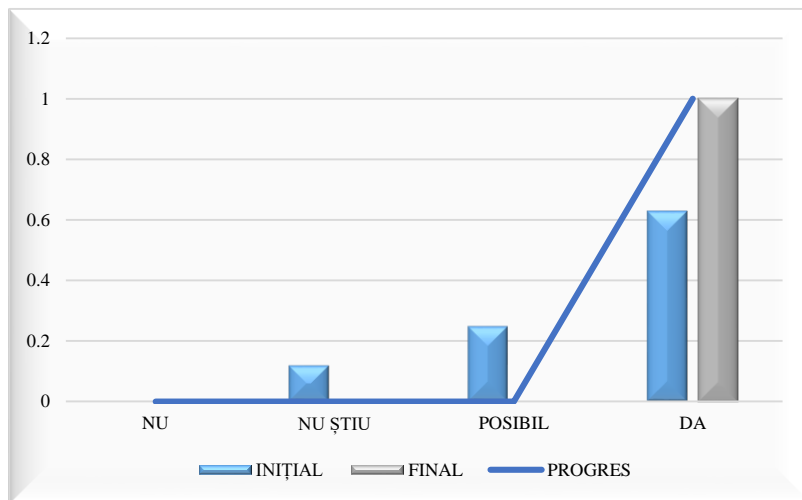

Fig. Percepția educatorilor față de valori ca principii vitale (comparativ)

În concluzie, afirmăm faptul că valorile, indiferent din ce perspectivă sunt analizate/studiate, rămân a fi indispensabile omenirii prin faptul că ele contribuie nemijlocit la perpetuarea civilizației, fiind un imbold din interiorul conștiinței fiecărui cetățean, doar valorile, în

esența lor, reprezintă pârgii între om – societate – contemporaneitate – posteritate.

În acest context, educatorii instituțiilor preșcolare, implicați în educația incluzivă, e necesar să dețină un sistem de valori și să adapteze în procesul educational atitudine pozitivă manifestată prin dragoste față de aproape, relaționare și comunicare eficientă, viziuni sănătoase față de copii în general și față de copiii cu necesități educaționale speciale îndeosebi.

Referințe:

1. ALBU, G. Valorile și internalizarea lor. În: *Didactica Pro*, 2017, nr.1 (101).19 p.
2. CHIOSSO, G. *Teorii ale educației și ale formării*. București: Humanitas Educațional, 2007. 110 p.
3. COJOCARU, A., PUIU, I. *Intervenția timpurie în copilărie. Suport de curs*. Ediția I. Chișinău, 2012. 27 p.
4. VRĂJMAȘ, T. *Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale*. București: Aramis, 2001. 289 p.

**INFLUENȚA MANAGEMENTULUI RELAȚIILOR
INTERPERSONALE ÎN CLASĂ ASUPRA
STĂRII DE BINE A ELEVILOR**

Ana POTÎNG

CZU: 37.015.3:316.47

The article addresses the issue of student well-being management in school, which is generally known but not fully identified. That is why we complement a research with practical and contextualized accents, more complex of the influence of interpersonal relationship management in the classroom on the well-being of students, developing a more accurate view of this issue from the perspective of students, parents and teachers.

Promovarea stării de bine în școală este o temă care trezește tot mai mult interes în spațiul public, îndeosebi între cei interesați de promovarea unui act educațional de calitate, un învățământ care pune în prim-plan oamenii și relațiile dintre dânsii. Școala este începutul tuturor începuturilor, aici elevii merg pentru a acumula cunoștințe și a forma relații de prietenii. Ca orice instituție, și școala se caracterizează printr-o anumită cultură instituțională și printr-un anumit climat instituțional. Specificul lor depinde, în mare măsură, de relațiile care se stabilesc între membrii colectivului. Oamenii trăiesc și interacționează în cadrul instituțiilor [1, p.19].

„Starea de bine” este un termen frecvent utilizat, dar inconsistent definit. Analiza sistematică a literaturii a arătat că definiția stării de bine este variabilă. Ea a fost studiată într-o gamă largă de discipline, grupe de vârstă, culturi, comunități și țări, rezultând o mare varietate de definiții, care face dificilă compararea concluziilor [2, p.4].

Ca noțiune psihologică, managementul vizează conducerea comportamentelor umane, a resurselor interne și a relațiilor interumane. Funcțiile managementului pedagogic reflectă trăsăturile calitative distincte ale activității psihosociale de conducere globală-optimală-strategică a sistemului și a procesului de învățământ. Managementul relațiilor interpersonale studiate de noi vizează relațiile din școală dintre elevi, dar și elevi-profesori, elevi-manageri, elevi-personal non-didactic și se referă la acțiunile pedagogice de diagnosticare-proiectare-organizare și evaluare a procesului de relaționare din cadrul școlii.

Obiectul cercetării îl constituie influența managementului relațiilor interpersonale în clasă asupra stării de bine a elevilor, iar scopul – determinarea influenței managementului relațiilor interpersonale în clasă asupra stării de bine a elevilor. Ca ipoteză am presupus că relațiile interpersonale de grup influențează starea de bine a elevilor. Obiectivele cercetării au inclus analiza reperelor teoretice ale stării de bine și relațiilor interpersonale a elevilor; identificarea particularităților stării de bine a elevilor la școală; determinarea nivelului și a factorilor care influențează starea de bine a elevilor; stabilirea interdependenței dintre relațiile interpersonale și starea de bine a elevilor.

Mielu Zlate definește relațiile interpersonale ca legături psihologice, conștiente și directe între oameni. Omul ca individ există numai în măsura în care există relațiile sale – fie ele mai mult sau mai puțin profunde, mai mult sau mai puțin artificiale, mai mult sau mai puțin stabile. Credem că celebrul filosof M. Buber avea dreptate atunci când afirma faptul că „la început a fost relația” [1, p.12]. Relațiile interpersonale dintre elevi devin și se observă din ce în ce mai tensionate, mai conflictuale. Elevii mici își formează greu niște relații trainice și de lungă durată. Întâmpină greutăți în a rezolva un conflict prin comunicare. Structura clasei de elevi, ca grup socioeducativ, este definită de interrelațiile ce se constituie între membrii ce o compun, iar relațiile dintre membri sunt de următoarele tipuri:

- *relații de comunicare*, manifestate în schimbul de idei, păreri, convingeri, concepții și în rezolvarea unor probleme, fapt care favorizează coeziunea grupului;
- *relații de cunoaștere și intercunoaștere* a trăsăturilor de voință și caracter, a comportamentului;
- *relații afectiv-simpatice* de preferință, de respingere sau de indiferență, care pot stimula sau perturba starea de spirit și randamentul grupului;
- *relațiile de influențare*, clasa de elevi ca un univers socio-relațional complex dezvoltă o varietate de relații și interacțiuni din care elevul deprinde o serie de norme și valori pe care le dezvoltă pe termen lung.
- *relații de cooperare*, bazate pe coordonarea eforturilor în vederea realizării unui efectiv comun;

- *relații de competiție*, bazate pe rivalitatea partenerilor în atingerea unei ținte individuale;
- *relații de conflict*, bazate pe opoziția mutuală a partenerilor raportată la un scop indivizibil;
- *relații de coacțiune*: când fiecare lucrează în prezența celorlalți, fără însă a se interesa de conținutul muncii acestora [3, p.29-30].

În scopul verificării ipotezei, am elaborat, aplicat și am prelucrat două chestionare prin care ne-am propus să evaluăm starea de bine a elevilor la școală. La fel, am realizat și un program formativ de eficientizare a managementului relațiilor interpersonale, care influențează starea de bine a elevilor în cadrul școlii. Programul psihopedagogic de prevenire și diminuare a stărilor conflictuale dintre elevi a urmărit: înțelegerea, diminuarea și/sau înlăturarea stărilor conflictuale și a stărilor tensionale; crearea unui climat cooperant și relaxant; crearea unor condiții stimulativе pentru comunicare; dezvoltarea încrederii în sine, în forțele proprii și optimizarea imaginii de sine a copilului. Programul s-a desfășurat pe parcursul anului de studii 2019-2020.

Beneficiarii programului au fost 26 de elevi cu vârsta cuprinsă între 7-8 ani – 11 fete și 15 băieți.

Printre rezultatele și constatările-cheie în urma programului de formare, evidențiem: formarea/dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din perspectiva facilitării relațiilor interpersonale și a stării de bine la elevi (două seminare, ședințe pedagogice, mentorat de grup); formarea părinților în vederea facilitării stării de bine la copii; (ședințe de grup, ședințe individuale); dezvoltarea abilităților de relaționare la elevi (program formativ creat din 9 lecții).

În concluzie, putem menționa faptul că scopul și obiectivele cercetării au fost realizate cu succes. Ipoteza de cercetare a fost confirmată. Am avut parte de niște elevi deosebiți, bine crescuți și pregătiți de școală. Părinți deschiși spre comunicare și colaborare și de o școală minunată cu condiții care corespund așteptărilor. Încă o dată ne-am convins că școala și anii petrecuți în școală rămân în viața fiecărui om ca o arhivă a amintirilor, iar rolul cadrelor didactice este de a face ca aceste amintiri să fie cât mai colorate și mai deosebite, cu impact benefic pentru viitorul copilului. Printre recomandările principale, în vederea asigurării unui management eficient al stării de bine a elevilor în școală și acasă, enunțăm:

Pentru părinți:

• Fiți la curent cu cine prietenește copilul și cu cine interacționează zilnic.

- Discutați zilnic despre relațiile lui cu colegii de clasă.
- Lăudați-l pentru succesele obținute.

Pentru învățători (profesori):

- Întrebați zilnic cum se simt elevii dumneavoastră.
- Creați condiții plăcute în sala de clasă.
- Fiți cât mai aproape de elevi.

Referințe:

1. ALBU, G. *Relațiile interpersonale. Aspecte instituționale, psihologice și formativ-educative*. Iași: Institutul European, 2013. 341 p.
2. BELDEAN-GALEA, I., SANDU, P., MIREȘTEAN, I.M. *Evaluarea stării de bine a copilului în școală*. București, 2009. 29 p.
3. MILCU, M. *Psihologia relațiilor interpersonale*. Iași: Polirom, 2005. 226 p.

Recomandat

Victoria GORAȘ-POSTICĂ, dr. hab., prof. univ.

STRATEGII DE DIMINUARE A STRESULUI PROFESIONAL LA CADRELE DIDACTICE

Galina RUSU

CZU: 159.944.4:371.121

galiusarusu@gmail.com

Le stress reste toujours un probleme actuel, bien qu'il soit etudie depuis 100 ans. La recherche dans ce domaine montre que le stress au travail est un phenomene qui touche presque toutes les professions. Les organisations les plus touchees par le stress sont les prestataires de services, dont l'education. De plus en plus les recherchs sont consacrees a ce phenomene sous plusieurs angles psychologique, pedagogique, sociaux. Le stress a été etudie par plusieurs chercheurs, dont Hans Selye.

Stresul rămâne mereu o problemă actuală, deși este studiat în ultimii 100 de ani. Cercetările realizate în acest domeniu demonstrează că stresul la locul de muncă este un fenomen care afectează aproape toate profesiile. Cele mai afectate de stres sunt organizațiile care oferă servicii, inclusiv domeniul educațional. Cercetările referitor la stres au abordări pluriaspectuale: psihologice, pedagogice, sociale etc. Stresul a fost studiat de mai mulți cercetători, unul dintre care fiind Hans Selye.

Având în vizor stringența problemelor, care apar ca rezultat al stresului profesional la cadrele didactice, mai mulți cercetători autohtoni s-au preocupat de acest fenomen. O serie de cercetări vizează problematica stresului profesional în mediul academic, principalele aspecte ale stresului profesional din acest mediu. În atare context, V. Prițcan scoate în evidență stresul profesional în procesul prestării serviciilor asistențiale (vizând psihologii, asistenții sociali); investigații științifice privind managementul stresului profesional în mediul educațional au fost realizate de S. Briceag, T. Șova care au propus remedii de profilaxie, gestionare și control a stresului profesional în mediul didactic (1997), mai târziu (2007) S. Briceag vine cu lucrarea *Stresul în mediul didactic: Remedii de profilaxie, gestionare și control* [1, p.18]. În 2008 S. Briceag coordonează apariția unui suport teoretico-aplicativ pentru psihologi/cadre didactice – *Managementul stresului profesional în mediul educațional* [2, p. 23], M.Pleşca în 2014 realizează un studiu asupra stresului, și

anume, „Managementul stresului și prevenirea epuizării profesionale a cadrelor didactice [3, p.16]. În același an, T. Șova editează lucrarea *Managementul stresului profesional al cadrelor didactice* [4, p. 18].

După cum am menționat anterior, apariția stresului depinde de eficiența mecanismului de adaptare la factorii stresori, care implică resursele individuale (cognitive, emoționale și comportamentale capabile de a reduce, stăpâni sau tolera solicitările interne sau externe, fizice, sociale etc.), dar, prioritare sunt capacitățile de autoevaluare a propriilor resurse pentru a face față situațiilor apărute.

Frecvent este constatată discrepanța dintre resursele reale și răspunsurile apărute în urma autoevaluării acestora, ca atare anume aceasta generează starea de stres [5, p. 98].

Starea de stres se manifestă prin diferite reacții:

- reacții fizice/fiziologice: dureri de inimă, apetit scăzut sau crescut;
- reacții cognitive: blocaje ale gândirii; deficit de atenție; tulburări de atenție și memorie;
- reacții emoționale: scăderea interesului pentru domenii care reprezentau înainte pasiuni;
- reacții comportamentale: scăderea randamentului activității profesionale desfășurate, tulburări de somn.

În vederea gestionării reacțiilor la stres, intervine managementul stresului.

Managementul stresului constituie un sistem de capacități care prezintă competența de a menține controlul, atunci când unele situații, unii oameni sau unele evenimente ne solicită în mod excesiv. Managementul stresului presupune, mai întâi, identificarea cauzelor și apoi optimizarea reacțiilor la factorii care generează stresul, prin aplicarea unor tehnici specifice [4, p. 290].

Managementul stresului presupune gestionarea și controlul emoțiilor, a reacțiilor în situații percepute ca dificile, generatoare de stres, având câteva aspecte esențiale:

- informarea cu privire la situații, surse care pot deveni factorii stresori, facilitând anticiparea unor posibile strategii de înfruntare a situațiilor dificile;
- dezvoltarea, consolidarea stimei de sine, prin stabilirea unor scopuri realiste, posibil de atins, motivația pentru implicarea în rezolvarea sarcinilor;

- dobândirea (învățarea) unor abilități, metode și tehnici de luare a deciziilor optime și de rezolvare a problemelor, dobândirea unor tehnici de rezolvare a conflictelor, de colaborare pozitivă cu ceilalți menite să asigure succesul în activitate;

- suport social adecvat, prin gestionarea unor relații de parteneriat profesional cu persoane competente ce pot oferi sprijin, ajutor, consultanță.

Unele reacții ca furia, agresivitatea verbală sau fizică par să aducă rezultate rapide în încercările de a soluționa problemele apărute, însă trebuie să evaluăm riscurile și consecințele de lungă durată, astfel înțelegem că de fapt comportamentul nostru trebuie integrat într-un model eficient de diminuare a stresului.

În cadrul experimentului de constatare, prin aplicarea chestionarelor de identificare a nivelului stresului, a fost identificat un grup de 20 de cadre didactice care prezentau nivel sporit al stresului, aceștia fiind implicați în programul de formare a abilităților de diminuare a stresului profesional.

Pentru a verifica eficiența programului elaborat, au fost rePLICATE două chestionare pentru evaluarea nivelului stresului la etapa de control.

Pentru compararea rezultatelor nivelului stresului la etapa de constatare și la etapa de control, a fost aplicat testul statistic Wilcoxon.

Prelucrarea statistică a datelor obținute la etapa de constatare și la etapa de control demonstrează eficiența programului elaborat și aplicat, diferențele sunt semnificative din punct de vedere statistic (Tab.).

Tabel

Diferențe între rezultatele grupului experimental obținute la etapa de constatare și la etapa de control (Testul Wilcoxon)

Metoda	Stresul profesional (Vaisaman), puncte	Stresul individual (Melgosa), puncte
Etapa de constatare	67	138
Etapa de control	46	112

Astfel, toți subiecții au prezentat o diminuare a mediei obținute în urma testării fapt ce dovedește că ei și-au dezvoltat abilități de diminuare a stresului și reușesc să identifice sursele stresului, să le

analizeze, să evalueze propriile resurse necesare să depășească situația de stres, să regleze emoțiile și comportamentul, să se axeze pe soluții eficiente întru rezolvarea sarcinilor.

Referințe:

1. BRICEAG, S. *Stresul în mediul didactic: Remedii de profilaxie, gestionare și control*. Chișinău: Univers pedagogic, 2007. 72 p.
2. BRICEAG, S. et al. *Managementul stresului ocupațional în mediul educational*. Suport teoretico-aplicativ pentru psihologi/cadre didactice. Bălți: Univ. de Stat „Alec Russo”, 2008. 290 p.
3. PLEȘCA, M. *Managementul stresului și prevenirea epuizării profesionale a cadrelor didactice*. 2014, <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/handle/123456789/548> [Accessed 10 octombrie 2019].
4. ȘOVA, T. *Managementul stresului profesional al cadrelor didactice*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014. 25 p.
5. CAPOTESCU, R. *Stresul ocupațional. Teorii, modele, aplicații*. Iași: Lumen, 2006. 118 p.

PERSISTENȚA MOTIVAȚIONALĂ ȘI STILUL DE RELAȚIONARE SOCIALĂ LA STUDENȚI

Nicoleta SCOROHOD

CZU: 316.4/6-057.87

scorohod.nicoleta@mail.ru

Motivational persistence implies a behavioral perseverance in achieving defined goals, the ability to remain permanently motivated for a longer period of time, to find interest and satisfaction in any task to be performed. The style of social relationship involves the connection between the student and his relationships with the world around him. Cooperation between people is important because, through communication, each person expresses their opinion, thoughts, emotions, exchange of experiences, etc.

Scopul cercetării rezidă în studierea diferențelor de manifestare a persistenței motivaționale și stilul de relaționare socială la studenți în funcție de facultatea la care își fac studiile, precum și identificarea relației dintre persistența motivațională și stilul de relaționare socială la studenți.

Ipotezele cercetării: Ipoteza 1. Există diferențe în manifestarea persistenței motivaționale și stilului de relaționare socială la studenți în funcție de facultatea la care își fac studiile. **Ipoteza 2.** Există o relație între persistența motivațională și stilul de relaționare socială la studenți.

Chess și Thomas prezintă persistența ca o dimensiune importantă în descrierea temperamentului, alături de activism, ritmicitate, apropiere vs retragere, adaptabilitate, sensibilitate, calitatea dispoziției (pozitivă/negativă), intensitatea reacțiilor, distractibilitate și o definesc prin „continuarea unei activități în fața obstacolelor” [2, p. 80].

Comings și colegii săi au propus termenul de persistență, deoarece definește fenomenul din punctul de vedere al studenților care persistă în învățare (în timpul și în afara programului) până când ei își ating obiectivele. Meier și Albrecht definesc persistența motivațională ce poate fi înțeleasă și ca un comportament observabil care determină individul să renunțe ușor sau să depună efort îndelungat, atunci când sarcinile devin dificile [1, p. 36].

Stilul de relaționare socială presupune interacțiunea omului în societate, cum acționează acesta în diferite situații-problemă, cât de

mult se implică în grupuri mari sau mici, care este modul său de a se prezenta ca personalitate. Cele șase dimensiuni care se încadrează în stilurile de relaționare socială sunt: networking relațional, cooperare în echipă, managementul conflictului, autoevaluarea socială, atașamentul emoțional, strategie de persuasiune.

Networking-ul relațional constă din acele rețele sociale în care îi permite utilizatorului să comunice cu alte persoane prin postarea de informații, comentarii, mesaje, imagini etc. **Cooperarea în echipă** presupune un comportament între două sau mai multe persoane, între grupuri, țin de condițiile unui scop cunoscut, interesul participanților, precum și recompensele fiind egale. După B. Mayer, **conflictul** este un fenomen psihosocial tridimensional, care implică o componentă cognitivă (gândirea, percepția situației conflictuale), o componentă afectivă (emoțiile și sentimentele) și o componentă comportamentală (acțiunea, inclusiv comunicarea) [3, p.18-24]. **Autoevaluarea socială** presupune evaluarea propriilor merite, precum și stabilirea valorii proprii activității.

Fonagy și colaboratorii, Schore și alții au propus faptul că reglarea emoțiilor este fundamentală pentru dezvoltarea sinelui și că relațiile de **atașament** sunt contextul primar în care învățăm să ne reglăm afectele – adică să accesăm, să modulăm și să ne folosim emoțiile [4, p. 92]. **Persuasiunea** înseamnă a sfătui eficient, a convinge, acțiunea prin care o persoană este determinată de către alta să creadă sau să se efectueze un anumit lucru.

Metode de cercetare: *teoretice:* analiza literaturii de specialitate, sinteza, sistematizarea, generalizarea; *empirice:* Chestionarul de Persistență motivațională (15 itemi) și Chestionarul Stilului de relaționare socială (60 itemi) după Ticu Constantin, *metode de prelucrare statistico-matematică a rezultatelor cercetării:* stabilirea cotelor procentuale și a valorilor medii; testul t-Student; coeficientul de corelație Bravais-Pearson. În cadrul cercetării au fost chestionați 75 de studenți de la două facultăți, anul 1 de studii. Studenții chestionați au vârsta cuprinsă între 18-25 de ani și studiază la Universitatea de Stat din Moldova, la următoarele facultăți: Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială și Facultatea de Drept.

În vederea confirmării diferențelor de manifestare a diferențelor de manifestare a persistenței motivaționale și stilului de relaționare socială la studenți, în funcție de facultatea la care își fac studiile, am utilizat ca metodă statistică testul t-Student ce vizează semnificația diferenței dintre medii, în cazul eșantioanelor independente.

Investigația statistică realizată ne-a permis identificarea unor diferențe de medii obținute pentru factorii persistenței motivaționale de către studenți, acestea fiind însă *nesemnificative* din punct de vedere statistic.

În același timp, analiza statistică a datelor obținute pentru stilul de relaționare socială indică diferențe semnificative doar la factorii *networking relațional* ($t=-2,189$, $p=0,032$) și *strategie de persuasiune* ($t=2,021$, $p=0,047$).

O posibilă explicație poate fi faptul că pentru studenți strategia de persuasiune este mai importantă decât *networking relațional*, felul cum vorbesc și cum se exprimă ține de imaginea fiecăruia, a ține un discurs frumos și bine structurat poate duce la o impresie pozitivă din partea ascultătorilor.

A doua ipoteză care prevede existența unei relații între persistența motivațională și stilul de relaționare socială la studenți a fost confirmată parțial potrivit coeficientului de corelație Bravais-Pearson. Astfel, analizând rezultatele obținute evidențiem o corelație cu sens negativ ($r=-0,237$; $p=0,040$) între *persistența motivațională* și *managementul conflictului*. De asemenea, a fost identificată o corelație pozitivă ($r=0,290$; $p=0,012$) între persistența motivațională și atașamentul emoțional.

Rezultatele sugerează faptul că persoanele cu persistență motivațională ridicată găsesc mereu resurse pentru a-și alimenta motivația în efortul de atingere a unor obiective ambițioase, reușesc să rămână motivați în sarcinile zilnice, arată multă stăruință, nerenunțând la standarde sau exigențe personale. Aceștia conștientizează importanța managementului conflictului, de a evita situațiile stresante atunci când cere situația, sau de a se implica într-o neînțelegere atunci când este nevoie de ajutor. La fel, atașamentul emoțional este important pentru studenți, deoarece pentru ei suportul afectiv din partea altor persoane îi motivează să-și atingă obiectivele și se implică voluntar în diferite proiecte, dacă au sprijinul celor din jur.

Referințe:

1. CONSTANTIN, T. Predictorii ai persistenței motivaționale; rolul implicării motivaționale. În: MILCU, M. (coord.). *Cercetarea psihologică modernă: Direcții și perspective*. Vol.2 . Editura Universității București, 2008, pp. 33-45.
2. HOJBOTĂ, A. M., CONSTANTIN, T. Persistența motivațională – de la teoriile generale ale personalității la teoriile stabilirii scopurilor. În: CONSTANTIN, T. (coord.). *Colecția Psihologie socială și aplicată. Determinanți ai motivației în muncă. De la teorie la analiza realității organizaționale*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009, pp.76-105.
3. STOICA-CONSTANTIN, A. *Conflictul interpersonal. Prevenire, rezolvare și diminuarea afectelor*. Iași: Polirom, 2004. 304 p.
4. WALLIN, J.D. *Atașamentul în psihoterapie*. București: Trei, 2010. 457 p.

Recomandat

Galina PRAVIȚCHI, dr., lector univ.

ASPECTE PSIHPATOLOGICE LA PACIENȚII CU DIABET ZAHARAT DE TIP 2

Diana STAVINSCHI

CZU: 616.89:616.379-008.64

stavinschi.diana@mail.ru

All scales, in both amplified questionnaires, are accentuated and are present in the psychopathological profile of the patient with type 2 diabetes.

The results of the post-test in the Questionnaire of personality accentuations (Leonhard-Schmieschek reflect the fact that there is a decrease in the scales of emotivity and pedantry.

Following the results of the post-test in the Clinical Questionnaire for the detection of neurotic states (Jahin & Mendelevici) we can identify that there is a decrease in psychopathological aspects such as: anxiety, neurotic depression, hysterical disorders, vegetative disorders, asthenia.

Dacă până în secolul al XX-lea, bolile acute erau cele mai frecvente și reprezentau o cauză majoră a decesului, în prezent, bolile cronice ridică cele mai mari probleme din punctul de vedere al mortalității și dizabilității [2]. Diabetul, alături de bolile cardiovasculare, bolile respiratorii și cancer se numără printre bolile care trebuie combătute cu prioritate la nivel mondial [1] – cele patru sunt responsabile împreună pentru un procent covârșitor (82%) din decesele premature cauzate de bolile netransmisibile [4].

Diabetul zaharat este una din cele mai grave patologii cronice și este incurabil. Această maladie reprezintă o problemă medico-socială importantă, în legătură cu creșterea progresivă a prevalenței sale, nivelul înalt și de invalidizare precoce și de mortalitate [5].

Diabetul zaharat definește o tulburare metabolică care poate avea etiopatogenie multiplă, caracterizată prin modificări ale metabolismului glucidic, lipidic și proteic, rezultate din deficiența în insulinosecreție, insulinorezistență sau ambele și care are ca element de definire până în prezent valoarea glicemiei [3].

Scopul cercetării. Identificarea aspectelor psihopatologice la pacienții cu DZ-2 și elaborarea unui program de recuperare/ameliorare a stărilor psihopatologice la pacienții cu DZ-2.

Instrumentarul de evaluare a stărilor psihopatologice la pacienții cu DZ-2: Chestionarul clinic pentru depistarea stărilor nev-

rotice (Jahin&Mendelevici); Chestionarul accentuărilor de personalitate (Leonhard – Schmieschek).

În studiul prezent au participat 38 de subiecți (dintre care 24 de femei și 14 bărbați) diagnosticați cu DZ de tip 2, cu vârsta cuprinsă între (35-60 de ani) , pacienți internați în cadrul [IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”](#) din mun.Chișinău.

Rezultatele la *Chestionarul accentuărilor de personalitate* (Leonhard – Schmieschek) sunt următoarele: mediile statistice pentru numărul total de subiecți, prezentate în Figura 1 arată că toate scalele au o accentuare în profilul psihopatologic al pacientului cu DZ de tip 2. Autorul chestionarului evidențiază că se poate vorbi de o accentuare în cazul când numărul de răspunsuri semnificative depășește valoarea 12.

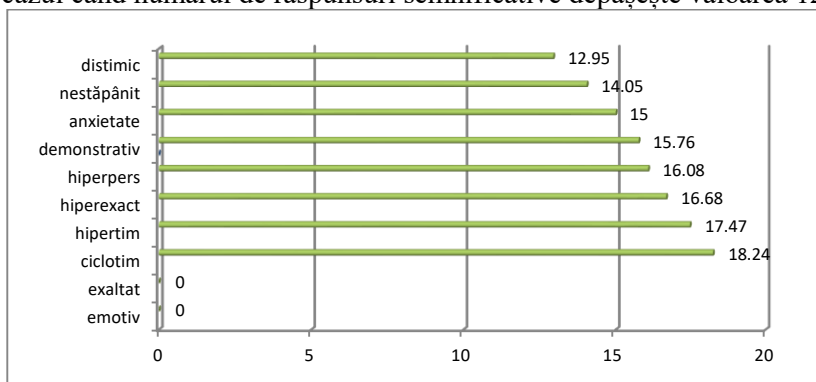

Fig.1. Mediile statistice pentru *Chestionarul accentuărilor de personalitate*, pentru n=38 (Leonhard – Schmieschek)

Rezultatele *Chestionarului clinic pentru depistarea stărilor nevrotice* (Jahin&Mendelevici) (Fig.2): pentru numărul total de subiecți, fiecare scala a obținut media mai mică de (-1,28), ceea ce reprezintă faptul că toate scalele au un scor mare și se evidențiază în profilul pacientului cu DZ -2.

Programul de intervenție pentru persoanele cu DZ-2 analizat a avut următoarele obiective:

- câștigarea stării de confort fizic și psihic;
- reintegrarea între limitele unui stil de viață normal și adecvat situației metabolice;

- diminuarea stărilor psihopatologice;
- împiedicarea apariției complicațiilor acute și cronice.

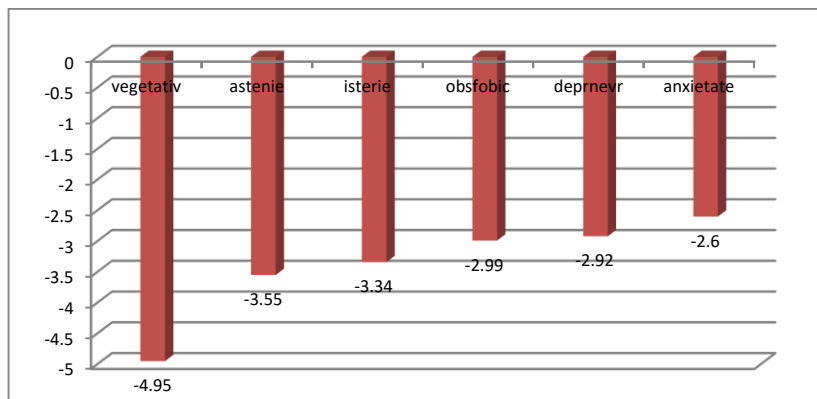

Fig.2. Mediile statistice ale Chestionarului clinic pentru depistarea stărilor nevrotice, pentru n=38 (Jahin&Mendelevici)

La acest program de intervenție au participat 5 pacienți cu DZ de tip 2, internați în cadrul [IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Mosneaga”](#) din mun. Chișinău. Programul de intervenție este constituit din 5 ședințe de consiliere, a câte 60 min. fiecare.

În urma rezultatelor posttestului la *Chestionarul clinic pentru depistarea stărilor nevrotice* (Jahin&Mendelevici), putem identifica faptul că există o diminuare a aspectelor psihopatologice, precum: anxietatea, depresia nevrotică, tulburări de tip isteric, dereglări vegetative, astenie. Adică la bolnav s-au diminuat: stările de neliniște, teamă și îngrijorare nemotivată; stările de tristețe permanentă, oboseală și fatigabilitate; labilitate emoțională; dramatizare excesivă. Se reduc simptomele dereglărilor neurovegetative, astfel SNV poate să controleze mai bine funcțiile organelor, pacientului i se mărește forța vitală și capacitatea de muncă, este mai puțin irascibil și sensibil.

Rezultatele posttestului la *Chestionarul accentuărilor de personalitate* (Leonhard - Schmieschek) reflectă faptul că are loc o diminuare la scalele emotivitate și hiperexactitate, ceea ce reflectă faptul că reacțiile de mare sensibilitate – cu prag scăzut de declanșare

și profunzime în sfera sentimentelor subtile se diminuează, iar capacitatea de decizie crește, activitățile se desfășoară mai fluent, sunt mai puține îndoieli, verificări, rămâneri în urmă etc.

Am stabilit și unele recomandări:

1. Realizarea unui modul de psihoeucație atât pentru pacient, cât și pentru familia sa întrucât a îmbunătăți managementul stilului de viață și comunicarea interpersonală.

2. Crearea în cadrul instituțiilor medicale a grupurilor de suport (exemplu: psihoterapie de grup, psihoterapie individuală, consiliere și consultanță psihologică) pentru pacienți și familie prin abordarea tematicilor de interes, în vederea creșterii acceptării și facilitarea comunicării libere despre patologie și impactul acesteia asupra vieții sale.

3. Luând în considerare lipsa, în unele instituții medicale, a specialiștilor necesari pentru consultul unui pacient cu diabet (dietolog, nefrolog, neurolog, cardiolog, oftalmolog, angiocirurg) ar fi oportun crearea unui Centru Republican de Diabet, care ar include cabinetul pentru educare și consultații pentru alimentare, cabinetul oftalmologic, cabinetul piciorului diabetic.

4. Realizarea unor demersuri de cercetare, de pregătire a profesioniștilor (medici și psihologi) și de educare a comunității, pe direcția evidențierii utilității serviciilor psihologice în asistarea pacienților cu diabet, a creșterii colaborării medic–psiholog și a întăririi comportamentelor de căutare a suportului psihologic.

Referințe:

1. MENDIS, S. *Global status report on noncommunicable diseases*. Geneva World Health Organization. Geneva, 2014.
2. TAYLOR, S.E. *Health psychology* (9th ed.). New York: Editura Mcgraw-Hill Education, 2012.
3. VUDU, L. Aspecte psihologice ale diabetului zaharat: probleme și perspective. În: *Curierul medical*, 2012, nr.3 (327).
4. WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Definition, Diagnosis and classification of diabetes mellitus and its complications*. Geneva, 1999.
5. WORLD HEALTH ORGANIZATION, *Noncommunicable diseases*. Progress monitor, 2017, Accesat la <https://www.who.int/nmh/publications/ncd-progress-monitor-2017/en/>

Recomandat
Veronica CALANCEA

**ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАК ФАКТОР
ОТНОШЕНИЯ К БОЛЕЗНИ У ПАЦИЕНТОВ С
РЕВМАТОИДНЫМ АРТРИТОМ**

Анжела ВИДАЙКО

CZU: 159.923:616.72-002.77

djindjela@gmail.com

Ревматоидный артрит характеризуется хроническим, прогрессирующим течением, ранней потерей трудоспособности и высоким процентом инвалидности [1]. Кроме того, данное заболевание связано с высоким уровнем болевых ощущений и функциональными нарушениями, что в свою очередь, приводит к серьезным психологическим последствиям для пациентов: хронический стресс, утрата смысла жизни, неопределенность будущего, снижение самооценки, депрессия, тревога, социальная изоляция, которые значительно ухудшает качество жизни [2].

Отношение больного к своему заболеванию определяется не только клинической картиной, которую описывает медицина, но еще и тем, что представляет собой его личность [3]. Кроме того, ревматоидный артрит протекает крайне индивидуально у разных пациентов, это даёт основу предполагать, что течение болезни значимо подвержено влияниям со стороны психоэмоциональной сферы человека в болезни и представляет собой возможность для пациента проявить свои психологические ресурсы для совладания с болезнью [6].

В контексте данной проблемы мы будем изучать такие ресурсы, как психологическое благополучие, защитные механизмы личности и оптимизм.

Понятие психологическое благополучие описывают как интегральный показатель степени направленности человека на реализацию основных компонентов позитивного функционирования (личностного роста, самопринятия, управления средой, автономии, цели в жизни, позитивных отношений с окружающими), субъективно выражающихся в ощущении счастья, удовлетворенности собой и собственной жизнью [7].

Механизмы психологической защиты рассматривается как система регуляторных механизмов, которые направлены на

устранение или сведение к минимуму отрицательного воздействия травмирующих личность переживаний [8].

Определяя диспозиционный оптимизм, говорят о том, что это устойчивая личностная характеристика, отражающая позитивные ожидания личности относительно будущего. Считается, что оптимисты являются более эффективными в решении жизненных трудностей [9].

Целью данного исследования является изучение психологических ресурсы как фактора отношения к болезни у пациентов с ревматоидным артритом. В исследовании приняли участие 20 пациентов с хроническим заболеванием ревматоидный артрит. Средний возраст выборки составил 50 лет, а средний стаж заболевания – 13 лет.

В исследовании были использованы следующие диагностические методики: Шкала психологического благополучия К Риффа; Индекс жизненного стиля LSI Плутчик., Келлерман., Конте в адаптации Романова и Гребенникова; Тест диспозиционного оптимизма (ТДО) в адаптация Т. О. Гордеевой, О. А. Сычева, Е.Н. Осина; Методика выявления связей между индивидуальными особенностями и болезнями Тобол Е. Личко и Н. Я. Иванов.

Согласно уровню распределения типов отношения к болезни у пациентов с ревматоидным артритом можно заключить о том, что чаще всего входит в тип отношения к болезни эргопатический (Р) тип 21%, который характеризуется сверхответственным и подчас одержимым отношением к работе. Цель таких пациентов – это несмотря на тяжесть заболевания, продолжить работу. На втором месте по выраженности находится ипохондрический (И) и сенситивный (С) типы отношения к болезни – 13,95%. Первые характеризуются чрезмерным сосредоточением на субъективных болезненных ощущениях, которые они могут преувеличивать. У них сочетается желание лечиться и неверие в успех. Вторые характеризуются чрезмерной ранимостью и озабоченностью возможными неблагоприятными впечатлениями, которые могут произвести сведения о заболевании на окружающих, опасения, что их станут жалеть, считать неполноценными. Далее по выраженности следует гармоничный тип (Г) – 11,63%, который

характеризуется реалистичной картиной болезни. Такие пациенты объективно оценивают свою ситуацию и стремятся во всем содействовать в своем лечении и облегчить тяготы ухода за собой своим близким.

Согласно результатам исследования психологического благополучия, у большинства респондентов наблюдается средний уровень – 70%. Низкая выраженность наблюдается у 30% респондентов, что говорит о наличии у испытуемых тенденций неудовлетворенности своей жизнью.

У 50% испытуемых пациентов уровень оптимизма выше среднего и высокий, а у 50% с тенденцией к низкому и низкий. Первые лишь иногда задумываются о будущем в позитивном ключе, в отличие от вторых, которые по большей части оптимистично настроены.

Согласно выраженности механизмов психологической защиты у пациентов с ревматоидным на первом месте по выраженности находится *интеллектуализация* (G) – 64,06%, действие которой проявляется в основном на фактах умственного способа преодоления конфликтной или фрустрирующей ситуации. Второе место занимает шкала *реактивные образования* (H) – 60,10%. Пациенты с данным механизмом психологической защиты предотвращают выражение неприятных или неприемлемых для них мыслей и чувств посредством преувеличенного развития противоположных стремлений. Третьей по выраженности является механизм *отрицания* (A) – 53,8%, то есть вызывающие тревогу обстоятельства отрицаются или искажается восприятие действительности.

Согласно расчетам ранговой корреляции, между показателями психологического благополучия, оптимизма и защитных механизмов личности и типами отношения к болезни у пациентов с ревматоидным артритом были получены статистически значимые результаты, на основе которых можно заключить следующее.

- Высокие показатели психологического благополучия оптимизма у пациентов с ревматоидным артритом влияют на формирование более адаптивных типов отношения к болезни, для

которых характерны: адекватная оценка своего состояния, активное участие в лечении, а также сохранение социальной активности. Когда данные показатели снижены, пациенты склонны к более деструктивному реагированию на болезни, что выражается в мнительности, тревожности в отношении болезни и всех ее аспектов, а также настороженностью и подозрительностью к лечению и врачам.

• Защитные механизмы, такие как отрицание, интеллектуализация и реактивные образования также оказались взаимосвязаны с более адаптивными типами отношения к болезни. Это значит, что рациональное истолкование событий способствует и объективному отношению к болезни, а интенсивные тревожные и беспокоящие мысли о заболевании трансформируются в активное отбрасывание мыслей о болезни.

Литература:

1. СИМОНОВА, Я.О. *Изменение качества жизни больных ревматоидным артритом*. Дисс... канд. мед. наук. 2009.
2. САРГАУТИТЕ, Р., СЕМЕНОВА, Н.Д. Психотерапии с больными ревматоидным артритом. В: *Московский психотерапевтический журнал*, 1996, № 4, сс. 1-7.
3. МЯСИЩЕВ, В.Н. *Психология отношений*. Воронеж: Полиграф, 2004. 150 с.
4. АРХИПОВА, Е.Е. Совладающее поведение как психологический феномен у пациентов с заболеваниями опорно-двигательного аппарата. В: *Студенческий электрон. научн. журн.*, 2018, № 1(21). URL: <https://sibac.info/journal/student/21/94185> (дата обращения: 25.03.2020).
5. БОЧАРОВА, Е.Е. Соотношение эмоциональных компонентов и когнитивных компонентов субъективного благополучия в разных условиях социализации. В: *Проблемы социальной психологии личности*. Издатель: СГУ им. Н.Г. Чернышевского, 2008, с.41-48.
6. АНЦИБОР, Л.М. КАТАЛИЙЧУК, А. Особенности использования механизмов психологической защиты у невропатической личности. В: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2008, №5 (15).
7. ВЬРТОСУ, С. Взаимосвязь диспозиционного оптимизма и психологического благополучия у подростков. În: *Materialele conferinței științifice internaționale. Învățământul superior: Valenție și oportunități educaționale, de cercetare și transfer inovațional*. Chișinău, 2016, сс. 382-384.

Рекомендовано
С. ТОЛСТАЯ, докт., доцент

ОСОБЕННОСТИ Я-КОНЦЕПЦИИ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ ЛГБТ СООБЩЕСТВА

Елена УСТУРОЙ

CZU: 159.923.2:305-055.34/.36

elena.usturoi@mail.ru

The article sets the task of identifying and exploring the features of the self-concept of the representatives of the LGBT community, in particular the assessment of their gender identity, level of self-esteem, as well as the presence of crisis experiences. Also, that there are a number of significant differences in the level of autosympathy, expectations of a positive attitude of others, self-interest, self-incrimination, self-understanding.

В современном обществе каждый человек имеет определенное количество прав и свобод, которые закреплены в конституции каждой страны. Однако несмотря на увеличение стремлений к толерантности в обществе, все еще существуют люди, которые не поняты и не приняты остальными. Те, кто вынуждены жить в страхе и скрывать своё Я.

Данная работа крайне актуальна в наше время, так как представители ЛГБТ сообщества все еще лишены основных прав и свобод, которые необходимы для нормального существования в современном мире. К примеру, Молдова заняла 41 место из 49 в рейтинге дружественных представителям ЛГБТ стран, который составляет Rainbow Europe.

Аббревиатура ЛГБТ или LGBT, которая сейчас обозначает сообщество Л-лесбиянок, Г-геев, Б-бисексуалов, Т-трансгендеров, была введена только в 1990 году и призвана показать все разнообразие сексуальных ориентаций, которые существуют в нашем мире [1].

По Бернсу Я-концепция – это наиболее полная и динамическая система представлений человека о себе и оценка этих представлений. Она может меняться с возрастом и со временем, она подвержена также внутренним изменениям и колебаниям, однако носит довольно устойчивый характер и включает такие компоненты, как образ Я, самооценка, самоотношение и др. [2].

Нами была выдвинута гипотеза о том, что Я-концепция представителей ЛГБТ+ сообществ отличается от тех, кто к ним не

принадлежит, и имеет свою специфику по ряду параметров, таких как оценка своей гендерной идентичности, уровень самооценки, наличие кризисных переживаний, а также самоотношение личности. Для проведения исследования нами были использованы следующие методы: Методика "Кто я?" М. Куна и Т. Макпартленда, в модификации Т.В. Румянцевой [3]; Опросник самоотношения В.В. Столина, С.Р.Пантилеева [4].

Исследуемая выборка включала людей, которые осознают свою сексуальную ориентацию как гомосексуальную, средний возраст респондентов составил 23 года. Они и составили экспериментальную группу – 40 человек. В качестве контрольной группы выступали люди, которые оценивают свою сексуальную ориентацию как гетеросексуальную – 30 человек.

Таким образом, анализируя полученные данные, мы можем заключить, что в экспериментальной группе наиболее ярко выраженные признаки оказались по таким шкалам, как Общий интегративный показатель самоотношения (67%), Самоинтерес (80%), Самопринятие (67%), Самопоследовательность (53%) и Аутосимпатия (47%). А низкие показатели были выявлены по таким шкалам, как Самообман (60%), Самоуважение (40%), Аутосимпатия (33%), Самопоследовательность (33%) и Самопознание (33%). В остальном показатели были средними или высокими, что свидетельствует о достаточно высоком уровне самоотношения.

Для изучения Образа Я у представителей экспериментальной и контрольной групп, нами была использована методика М. Куна и Т. Макпартленда «Кто Я». Нам было важно выделить такие аспекты идентичности человека, как самооценка, идентичность, адаптированность личности, социальные роли и гендерная идентичность.

В первую очередь, мы оценили уровень рефлексии у экспериментальной и контрольной групп. Он показал, что в целом обе группы показывают достаточно высокие показатели, с незначительными отличиями. Это говорит о том, что при анализе и оценке других показателей мы можем считать адекватными описанные человеком свойства своего Я.

Уровень самооценки в экспериментальной группе, несмотря на общий благополучный фон, оказался неустойчивым по сравнению с контрольной группой. Данное состояние свидетельствует о том, что люди, относящие себя к ЛГБТ сообществу, часто могут находиться в некомфортных условиях, порожденных сомнениями в своей сексуальной идентичности.

Гендерная идентичность представителей экспериментальной и контрольной групп большей частью показывает нейтральное отношение, что свидетельствует о принятии своего пола и более рефлексивной позиции. Контрольная же группа показала более положительную оценку своей половой идентичности и более высокий уровень принятия. Для проверки полученных данных нами был проведен статистический анализ данных по проведенным тестам.

В результате статистического анализа не были выявлены статистически значимые различия в уровне рефлексии и самооценке у представителей экспериментальной и контрольной групп. Мы также обнаружили, что значимые различия (при $p \leq 0.01$) отмечаются по таким параметрам самоотношения, как Самоинтерес, Самопринятие и Самообвинение. И менее выраженными, но тем не менее статистически значимыми, по шкалам Аутсимпатии и Отношения других. Это свидетельствует о том, что представители ЛГБТ сообщества сталкиваются с проблемами принятия себя, доверия к окружающим и установления социально значимых контактов. То есть вторая субгипотеза подтвердилась.

Исходя из полученных данных, мы можем описать характеристики самоотношения представителей ЛГБТ сообщества как достаточно развитую и сформированную структуру. Существует склонность к обвинению себя. Это проявляется в готовности поставить себе в вину любые промахи и неудачи, собственные недостатки, или в агрессии, направленной на себя. Представители ЛГБТ сообщества направлены также на самопознание, получение информации о самом себе, склонность к постоянному изучению своего внутреннего мира, своих воспоминаний, а также к анализу собственных возможностей, личностного и субъектного потенциала, что может проявляться в излишней самокритике и обвинении.

Практическая значимость исследования заключается в том, что полученные данные могут быть использованы с целью формирования толерантного отношения к представителям ЛГБТ сообщества. Данные исследования могут быть использованы также в работе с представителями ЛГБТ сообщества, для проведения консультативных и психотерапевтических мероприятий, нацеленных как на осознание собственной идентичности, так и на формирование позитивного самоотношения и образа Я.

Литература:

1. CLINK, K. GLBTQ: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer Culture. In: *Reference Reviews*. Chicago : Emerald Group Publishing Limited, 2013, Vol. 27, no. 6, pp. 21-22. [ISSN 0950-4125](#).
2. БЕРНС, Р.Б. Что такое Я-концепция. В: БЕРНС, Р.Б. *Развитие Я-концепции и воспитание*. Москва: Прогресс, 1986. 169 с.
3. РУМЯНЦЕВА, Т.В. Психологическое консультирование: диагностика отношений в паре. В: КУН, М., МАКПАРТЛЕНД, Т. *Модификация Т.В.Румянцевой. Тест Куна. Тест «Кто Я?»* СПб., 2006, сс.82-103.
4. ПАНТЕЛЕЕВ, С.Р. Самоотношение. В: *Психология самосознания*. Хрестоматия. Самара: БАХРАХ-М, 2014, сс. 208-242.

**PERCEPȚIA POPULAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA
PRIVIND POLIȚIA COMUNITARĂ**

Ana ȘVEȚ (CHIȚANU)

CZU: 351.74:070(478)

av.chitanu@gmail.com

This master dissertation describes people's perceptions about community police, its significance, its mandatory attributes etc. This study shows that community police is perceived as maintaining public order and obeying the law. The mediatic analysis shows that the approach to police in mass media usually bears a neutral aspect. A community-police partnership can be implemented via: a police-community dialogue, ensuring public order via community cooperation, more visible area patrolling.

Schimbările care au loc în societatea noastră, atât de rapide și pe alocuri cu consecințe nefaste, îngrijorează populația. Pentru a răspunde așteptărilor populației, multe țări au cunoscut ample restructurări în activitatea poliției, adoptând în acest sens conceptele „poliția comunitară”, „poliția de proximitate” sau „poliția locală”. Noua formă de poliție a fost percepută drept „parte” a tendinței de modernizare, demilitarizare și descentralizare a instituției polițienești [1, p.3].

În Republica Moldova, populația se simte afectată de siguranța ei atât în locurile publice, cât și acasă. Un sondaj, în acest sens, a fost realizat de către CBS-AXA la comanda Institutului de Politici Publice. Cu referire la percepțiile privind nivelul de siguranță, aproape jumătate dintre cetățenii intervievați (46%) au relatat că apreciază nivelul de siguranță la fel ca și acum 2 ani. Pe de altă parte, majoritatea colaboratorilor de poliție participanți la studiu (50,3%) sunt de părerea că populația se simte într-o oarecare măsură mai în siguranță [2, p.5-9]. O altă problemă pentru care tema poliției comunitare este actuală și importantă pentru Republica Moldova – scăderea prestigiului poliției în rândul populației.

Presa din Republica Moldova, într-o manieră sau alta, ține să sublinieze imaginea poliției și statutul polițistului la rezolvarea problemelor comunitare. Pornind de la această idee, am încercat să stabilim care este imaginea poliției în presa moldovenească. Pe perioada instituirii stării de urgență (17 martie-15 mai 2020), am

realizat analiza de conținut a știrilor din mass-media din Republica Moldova cu privire la implicarea poliției în combaterea virusului de tip nou COVID-19, fiind analizate două portaluri de nivel național (agora.md și diez.md) și două portaluri de nivel regional (unghiul.com, gagauzinfo.md).

Prin utilizarea instrumentelor de analiză SEO oferite de brand24.com, a fost stabilit numărul exact de știri din mass-media din Republica Moldova cu tematică polițienească, precum și menționarea poliției în rețelele sociale. Astfel au fost depistate pe perioada stării de urgență (17 martie-15 mai 2020): 1680 știri cu tematică polițienească dintre care 103 – cu caracter pozitiv, iar 406 – cu caracter negativ. În urma analizei de conținut a celor patru portaluri de știri, au fost identificate patru tipuri de percepții cu privire la implicarea poliției în combaterea COVID-19 pe perioada stării de urgență:

- a. Percepția pozitivă a implicării poliției (diez.md);
- b. Percepția neutră (agora.md);
- c. Percepția mai mult negativă a implicării poliției (unghiul.com);
- d. Percepția neutră spre negativă (gagauzinfo.md).

În perioada 1-30 aprilie 2020, a fost realizat studiul privind importanța poliției comunitare în Republica Moldova. Datele studiului au arătat că populația este nemulțumită de activitatea poliției. Privitor la problemele cu care se confruntă poliția, au fost menționate trei mari lacune ale instituției:

- 1) corupția – pentru 37,1% dintre persoanele chestionate.
- 2) nivel profesional scăzut – pentru 19,3%.
- 3) insuficiența de personal – pentru 11,5% dintre respondenți.

Urmare a acestor lacune, se atestă că un nivel de încredere în organele poliției scăzut: aproximativ 56% au o mică încredere, în timp ce peste 20% au multă încredere.

Studiul a permis identificarea modalităților de îmbunătățire a relației dintre poliție și public:

- 1) existența unui dialog între poliție și public (36,7%);
- 2) prin acțiuni de asigurare a ordinii publice în cooperare cu publicul (27, 1%);
- 3) printr-o patrulare mai vizibilă a sectorului (21%);

Rezultatele ne indică că populația își dorește o cetățenie activă care ar ajuta poliția să găsească mult mai ușor soluții pentru problemele aparent dificile. De asemenea, răspunsurile locuitorilor or. Chișinău ne orientează spre alte atribuții decât cele cunoscute că ar ține de activitatea poliției.

Prin analiza detaliată a cadrului normativ al Republicii Moldova, referitor la activitatea poliției comunitare [3, p.3-8] se identifică rolul și atribuțiile acesteia. Conform hotărârii, poliția comunitară ar avea trei atribuții primordiale: a) primirea, audiența și cooperarea cu membrii comunității, b) supravegherea comunității și c) cooperarea cu alte instituții și organizații. Studiul a relevat că peste 50% dintre respondenți au menționat că atribuția de bază a poliției comunitare ar trebui să fie respectarea legii și menținerea ordinii și 19% – patrularea sectorului. Cei mai mulți dintre respondenți au fost de părerea că, în primul rând, noua formă de poliție ar trebui să cunoască foarte bine teritoriul și populația deservită din zona de responsabilitate (63,8%); poliția comunitară ar purta un dialog constructiv pentru stabilirea unei colaborări eficiente între poliție și membrii comunității (83,6% dintre respondenți au menționat acest fapt). Poliția comunitară, după părerea publicului, ar mai trebui să preia sarcinile asistențiale: să lucreze cu grupuri marginalizate ca copiii orfani (28,1% dintre respondenți), femeii singure cu copii (24%), cerșetori (24%) sau persoane în etate (11%).

Necesitatea poliției comunitare în Republica Moldova se face confirmată atât de comunitate, cât și de experți în domeniu. Astfel „polițistul de sector este supraîncărcat cu sarcini foarte variate.... Din această cauză nu-și poate îndeplini corespunzător rolul de sprijinitor al comunității. Acesta deține și atribuții de constatare, care îl îndepărtează și mai mult de misiunea sa, ce trebuie să fie conformă modelului „Community Policing” [4, p. 22-43].

În baza datelor cercetării putem menționa necesitatea de a interveni în vederea sporirii încrederii populației în poliția comunitară. Astfel, se **recomandă**: modificarea cadrului normativ care să asigure monitorizarea și evaluarea activității polițienești comunitare; îmbunătățirea procesului de instruire profesională a polițiștilor; organizarea unui curs de asistență socială pentru polițiștii de sector;

organizarea unor sesiuni de informare a populației cu privire la diverse aspecte ale problemelor comunitare; crearea de consilii comunitare care să lucreze mai îndeaproape cu poliția; organizarea de discuții tematice privind rolul polițistului, importanța poliției pentru societate etc. în fiecare școală; crearea de emisiuni cu tematica polițienească comunitară cu scop de informare și promovare a noului concept de poliție etc.

Referințe:

1. FRANCOPOL. *Guide: La police de proximité, un concept appliqué à la Francophonie*. Montréal, 2015. 66 p. ISBN 978-2-9815673-0-7.
2. CIUMAC, I., VIERU, P., VLĂDICESCU, N. *Raport de monitorizare: Implementarea la nivel local a concepției privind activitatea polițienească comunitară*. Chișinău, 2020.
3. Hotărârea nr. 100 pentru aprobarea Concepției și a Planului de acțiuni pe anii 2018-2020 privind activitatea polițienească comunitară. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 33-39.
4. BARBĂROȘIE, A., PÂNTEA, I. *Raport analitic: Activitatea polițienească în Republica Moldova. Percepții interne și externe*. Chișinău, 2019.

**OCUPAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A TINERILOR:
OBSTACOLE ȘI MECANISME DE FACILITARE
(Cazul Republicii Moldova)**

Valentin CUCUTA

CZU: 331.5-053.6(478)

valentin.cucuta2020@gmail.com

The development of the national economy depends on the human capital it holds, which is largely organized according to the level of education, training and health of the population. By holding a job, young people are stimulated to increase their economic and intellectual potential and to contribute to the growth and socio-economic development of the country. The integration of young people in the labour market is a necessary perspective for its reorganization.

Actualmente, modul de ocupare a tinerilor în câmpul muncii este influențat de multipli factori ce țin de sistemul economic, mediul social, de organizarea pieței muncii, precum și de sistemul politic. Tinerii de astăzi reprezintă o categorie foarte activă, ei fiind într-o pondere semnificativă antrenati atât în migrația internă, cât și externă. Odată cu absolvirea studiilor tinerii se confruntă cu probleme semnificative în procesul de obținere a unui loc de muncă. Potrivit Biroului Național de Statistică, rata șomajului în cadrul tinerilor de 15-29 de ani, în 2018 a atins cota de 12.900 de persoane, ceea ce constituia 5,6% din numărul total de tineri din aceeași categorie de vârstă [1]. Potrivit ANOFM, șomajul în rândul tinerilor de 16-29 de ani rămâne a fi un fenomen destul de alarmant, iar combaterea efectelor sale depinde și de prestarea serviciilor calitative pe piața muncii. Pe parcursul anului 2018, agențiile teritoriale au înregistrat cu statut de șomer cca 9,2 mii de persoane tinere 16-29 ani, ceea ce constituie 26% din numărul total de șomeri înregistrați sau cu 3% mai puțin ca în 2017 [2]. De asemenea, fenomenul tinerilor NEET este prezent și în plan național, în anul 2017 ponderea fiind de 29,3%, indicator cu mult mai înalt față de media Uniunii Europene (13,6%). Șomajul în rândul tinerilor rămâne a fi un fenomen destul de alarmant, iar soluționarea efectelor sale depinde foarte mult de prestarea serviciilor calitative pe piața muncii.

Urmare a problemelor indicate, scopul cercetării rezidă în determinarea dificultăților și oportunităților pentru tinerii din Republica Moldova de ocupare în câmpul muncii. Ca suport metodologic în cercetarea desfășurată au fost aplicate metodele de cercetare cantitative și calitative, precum: *ancheta sociologică*, fiind aplicat chestionarul pe un eșantion de 101 tineri în categoria de vârstă de la 18-30 de ani. Prin această metodă s-a propus colectarea datelor cu privire la orientările valorice ale tinerilor în procesul de angajare în câmpul muncii, stabilirea problemelor și dificultăților pe care le întâmpină tinerii în procesul de ocupare în câmpul muncii, identificarea corespunderii nivelului de pregătire a tinerilor la cerințele angajatorilor. În vederea triangulării datelor, au fost desfășurate 8 *interviuri semistructurate*, dintre care 3 interviuri cu specialiștii din domeniu, 2 interviuri cu angajatori și 3 interviuri cu tineri neangajați și angajați în câmpul muncii. Această lucrare prezintă interes prin datele cu privire la dificultățile și obstacolele cu care se confruntă tinerii în procesul de angajare în câmpul muncii. Datele obținute au permis identificarea lacunelor în procesul de angajare a tinerilor, stabilirea modului cum este organizată piața muncii, a metodelor aplicate de tineri în căutarea locului de muncă, serviciilor oferite tinerilor pentru a reuși eficient să se angajeze în câmpul muncii.

În lucrare sunt analizate perspectivele teoretice privind tineretul și piața forței de muncă. De asemenea, sunt prezentate teoriile relevante care explică relația tânărului cu mecanismul de funcționare a pieței muncii, precum și reglementările legislative referitor la angajarea tinerilor în câmpul muncii. În capitolul doi „Dificultăți și oportunități de ocupare a tinerilor în câmpul muncii” sunt prezentate tendințele pe piața muncii și particularitățile procesului de integrare a tinerilor în câmpul muncii.

Sunt analizate problemele și obstacolele de ocupare a tinerilor în câmpul muncii, precum și măsurile ce necesită a fi implementate pentru soluționarea acestor probleme.

Analiza surselor bibliografice scoate în evidență următoarele caracteristici ale pieței muncii: este influențată și influențează sectoarele economico-sociale; segmentată și structurată; imperfectă prin modul de reglare a mecanismelor privind cererea și oferta de

muncă și a mobilității forței de muncă; organizată și reglementată, deoarece operează cu mai multe mecanisme de reglare etc.

Informarea joacă un rol de bază în ocuparea tinerilor în câmpul muncii. Marea parte a respondenților (52% dintre bărbați și 36% dintre femei) au subliniat că tinerii de astăzi sunt slab informați privind piața muncii, iar 32% dintre respondenții de sex masculin și 28% dintre respondentele de sex feminin au remarcat necesitatea implementării anumitor măsuri de a informa tinerii mai frecvent despre situația pieței muncii. **Intensificarea comunicării** dintre piața muncii și instituțiile de învățământ favorizează diminuarea discrepanțelor de competențe. Potrivit datelor obținute 35% dintre respondente, și 32% dintre respondenți au menționat necesitatea intensificării comunicării dintre piața muncii și instituțiile de învățământ pentru diminuarea discrepanțelor de competențe. **Crearea de facilități** din partea angajatorilor determină nivelul de interes al tinerilor de a se încadra în câmpul muncii. Potrivit informațiilor obținute în urma interviuării, s-a stabilit că există angajatori care oferă tinerilor angajați diverse facilități, și au ca scop motivarea tinerilor de a se angaja. Studiul a stabilit că tinerii au anumite **așteptări** de la locul de muncă, printre care: obținerea unui salariu bun, posibilitatea de a crește profesional, de a activa conform specialității, de a căpăta noi experiențe de folos etc. „*Vreau și eu să am posibilitatea de a obține un salariu mai bun, să lucrez cu niște oameni care te respectă, care oferă un sprijin. Aceasta te motivează să depui mai mult efort în munca pe care o faci*” (I.T.1). În același timp, angajatorii au anumite așteptări de la viitori angajați: de a-și da stăruință și silință în meserie, o anumită experiență în muncă, cu o anumită practică profesională: „*tinerii trebuie să dea dovadă de anumite competențe necesare acestei meserii, un rol mare are și experiența de muncă, modul cum tânărul interacționează cu angajatorul, ce relații are cu colegii de muncă*” (I.A.1). Totodată, competențele cerute sunt cele de comunicare, de a cunoaște noi limbi străine, de a fi deschis cu colectivul de muncă, de a activa cinstit, de a oferi un anumit interes față de meserie etc.

În ocuparea unui loc de muncă de către tineri este impactată de următoarele **dificultăți**: lipsa locurilor de muncă bine plătite, cerințe

exagerate ale angajatorilor, neîncrederea angajatorilor în experiențele tinerilor, lipsa de ajutor în procesul de identificare a unui loc de muncă vacant, plata la negru, accesul limitat la resurse pentru dezvoltarea afacerilor și slaba pregătire profesională a tinerilor. Acestea sunt de o amploare mai mare în mediul rural.

Ca rezultat al cercetării realizate, pot fi înaintate următoarele recomandări pentru a îmbunătăți accesul pe piața muncii al tinerilor, printre care: **la nivel legislativ:** analiza noilor practici cu privire la modul de integrare a tinerilor în câmpul muncii; perfecționarea continuă a legislației în domeniul muncii și al ocupării în vederea stabilirii celor mai eficiente măsuri de ocupare pentru tineri; **la nivel executiv:** crearea premiselor pentru dezvoltarea economiei în vederea extinderii oportunităților de ocupare pentru populația generală, inclusiv tineri; diversificarea mijloacelor de informare a tinerilor cu privire la măsurile de ocupare implementate de instituțiile guvernamentale; combaterea muncii la negru; **la nivel de instituții educaționale:** includerea orelor privind orientarea și ghidarea în carieră în școli și în licee; cooperarea cu angajatorii în vederea modernizării continue a curriculei educaționale; centrarea învățământului pe formarea de competențe solicitate pe piața muncii; atragerea angajatorilor în crearea unor oferte de stagiere pentru tineri în cadrul întreprinderilor; **la nivel de unitate economică:** promovarea reușitelor anumitor angajați sau a istoriilor de succes pentru a motiva încadrarea în câmpul muncii a tinerilor; cooperarea cu instituțiile educaționale în vederea asigurării corelării competențelor cu cerințele pieței muncii; **la nivelul organizațiilor de tineret:** promovarea comunicării cu instituțiile statului pentru dezvoltarea programelor țintite pe nevoile tinerilor.

Referințe:

1. <https://statistica.gov.md/category.php?l=ro&idc=107> [Accesat 5.05.2020].
2. <http://www.anofm.md/search/node/date%20statistice> [Accesat 10.05.2020].

CUPRINS

ISTORIE ȘI FILOSOFIE

<i>Alexandru BEJENARU</i>	
Constituirea hotarelor de sud ale Țării Moldovei	3
<i>Mihail BULMAGA</i>	
Proiecte de reorganizare a Bisericii Ortodoxe din Basarabia 1917-1918	8
<i>Ion CHEPTENE</i>	
Relațiile moldo-polone în perioada anilor 1552-1595	12
<i>Anastasia TABURCEANU</i>	
Transformări culturale în spațiul postsovietic: dinamica subculturilor urbane din Chișinău în anii 1990-2019	16
<i>Нелли РЕЗНИЧЕНКО</i>	
Жизнь баптистской церкви в период советской антирелигиозной политики	20
<i>Marina SEREDOVSCII</i>	
Deconstrucția mesajului publicitar contemporan (Aspecte filosofice)	24
<i>Alexandru ANTOCIAN</i>	
Economia subterană în RSSM în perioada 1940-1941	27
<i>Cristian BOLOTNICOV</i>	
Alegeri parlamentare și comunale în Județul Cahul în perioada interbelică	32
<i>Elena COJOCARI</i>	
Sobe, cuptoare și cămine în spațiul Pruto-Nistrean la sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX: tradiție și inovație	35
<i>Daniel CUCULESCU</i>	
Habitatul eneolitic din bazinul râului Ciorna. Aspecte spațiale	39
<i>Mihaela MELNIC</i>	
ONU și gestionarea crizelor (Studiu de caz: Problema Kosovo)	43
<i>Anghelina NAGARĂ</i>	
Munca elevilor în colhozurile și sovhozurile din RSS Moldovenească (1960-1980)	47
<i>Cătălina PLINSCHI</i>	
Fenomenul violenței politice. paradigme și perspective	51

<i>Laura-Cezara BARDIER</i> Cercetarea-acțiune ca metodă de studiere a interesului pentru filosofie la elevi	53
<i>Iulian CRIMINCEANU</i> Organizarea și activitatea miliției în Basarabia (1917-1918) (Studiu de caz: Orașul și județul Chișinău)	56

LITERE

<i>Alexandrina BARGHIER</i> English borrowings in Romanian mass media	60
<i>Marcela BULAC</i> Ambiguity in media headlines. Ways and means of resolving ambiguity	64
<i>Marina CERNEI</i> Using task-based language teaching to ensure vocabulary acquisition	68
<i>Cătălina CIOCHINA</i> Le texte publicitaire comme support didactique dans la formation de la compétence (PLURI/INTER) culturelle en FLE (NIVEAU A2 DU CECRL)	72
<i>Maria COROI</i> Imaginile în cadrul lecției de civilizație germanofonă	75
<i>Alexandru CULICOV</i> Pragmatic strategies used in the translation of the novel “trainspotting” by I. Welsh from English into Russian	79
<i>Victoria GUTU</i> La corrélation compétence plurilingue – compétence pluriculturelle (Niveau A1-A2 du CECR)	83
<i>Сергей КИРОВ</i> Музыка как феномен повседневности в современности	86
<i>Alina MAFTIOI</i> Stratégies de remédiation aux erreurs en production écrite	89
<i>Elena MALANICI</i> Analiza structurală și semantică a limbajului mimico-gestual românesc	93
<i>Adriana MELINTE</i> Personajul feminin intelectual în romanele lui Aureliu Busuioc	97

<i>Zorina MÎNDRILĂ</i>	
La bande annonce comme support didactique dans la formation de la compétence sociolinguistique en FLE (Niveau A2 du CECRL)	101
<i>Rusanda PALII</i>	
Textul ca motivație de dezvoltare a vorbirii în cadrul lecției de limbă germană, ca limbă străină	105
<i>Virginia PLUGARU</i>	
Implementarea mijloacelor audiovizuale – video și podcast la lecția de limbă germană ca limbă străină	109
<i>Ecaterina POLEACOVSKI</i>	
Contrastive analysis of women’s health terminology in English and Romanian	112
<i>Veronica ROMAN</i>	
Funcții ale limbajului în discursul didactic	116
<i>Elena SURDU</i>	
Comunicarea nonverbală a profesorului în cadrul lecțiilor de limbi străine	120
<i>Dorina TUDOREAN (ȚEPUȘEL)</i>	
Particularitățile lexicale și structural-sintactice ale limbajului rugăciunii	124
<i>Marieta ȚURCAN</i>	
Translation of colloquial language in literary text based on the novel “Bridget Jones’s diary” by Helen Fielding	128
<i>Cristina URDU</i>	
Poezia modernă din perspectiva esteticii receptării	132
<i>Olga VESCO</i>	
Stylistic peculiarities of online articles on fashion	136
<i>Radmila APOSTOL</i>	
Collocation as a type of multiword unit	140
<i>Ana BERESTEAN</i>	
The concept of equivalence in rendering proverbs	144
<i>Olga HAREA</i>	
Medical terminology usage in English and Romanian books	148
<i>Liliana HEMEI</i>	
Latin-based vocabulary employed in medical books	152

<i>Tatiana MALINOVSKI</i>	
Classification features of phraseological units with colours	156
<i>Maia RUSNAC</i>	
Linguistic approach to teenagers' slang. Untranslatability	160
<i>Mădălina MURSA</i>	
Causes and ways of the borrowing formation	164

JURNALISM ȘI ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

<i>Cristina ARHIP</i>	
Social media în promovarea imaginii unui brand	168
<i>Nicoleta BRAGHIȘ</i>	
Imaginea politicianilor în emisiunile de analiză televizate	172
<i>Daria CAPAȚÎNA</i>	
Protecția minorilor în mass-media: de la cadrul legal la normele deontologice	176
<i>Luminița CULEA</i>	
Fenomenul violenței reflectat în mass-media	181
<i>Nina DUBOVCA</i>	
Fenomenul <i>fake news</i> în mass-media	185
<i>Serafim GANGAN</i>	
Interviul social în presa specializată	189
<i>Daniela GLIGOR</i>	
Instrumente de comunicare prezidențială prin social media (Studiu de caz)	192
<i>Elena MUREA</i>	
Negativismul în știrile TV	196
<i>Milena ONISIM</i>	
Problema sărăciei în materialele jurnalistice de opinie	199
<i>Daniela OSIPOVA</i>	
Transfigurarea digitală a instituțiilor media tradiționale	203
<i>Daniela Pascari</i>	
Problemele tinerilor reflectate în mass-media națională	207
<i>Nicoleta PÎNZARU</i>	
Problema discriminării minorităților sexuale în presa autohtonă și internațională	211

PSIHOLOGIE, ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI, SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

<i>Ala BRUMA</i> Influența stresului părinților asupra bunăstării emoționale a preșcolarilor	214
<i>Diana AFANASII</i> Relația dintre stima de sine și dezirabilitatea socială la studenți	218
<i>Aurelia BRADEȚCHI</i> Comportamente ale familiei contemporane în percepția tinerilor din Republica Moldova	222
<i>Diana BUDU</i> Managementul dezvoltării personale a școlarului mic prin promovarea valorilor moral-creștine	226
<i>Victoria CONDREA</i> Influența aprecierii calității vieții asupra stărilor emoționale la pacienții cu artrită reumatoidă	230
<i>Doina CRĂCIUN</i> Impactul migrației asupra stabilității instituției familiei	234
<i>Nina GUȚU</i> Managementul dezvoltării personale a cadrului didactic debutant în instituție	238
<i>Sergei IACHIM</i> Procesul de ghidare în carieră a elevilor din ciclul liceal	242
<i>Lucreția CIUREA</i> Bugetarea sensibilă la gen în elaborarea politicilor publice: cunoștințe, atitudini și practici în Republica Moldova	246
<i>Maria MANDRIC</i> Influența stilului managerial asupra performanței cadrelor didactice	250
<i>Tatiana FREITAS-MENDES</i> Impactul percepției și stilului de coping în patologia oncologică	254
<i>Argentina PERCIC</i> Modalități de dezvoltare a valorilor integratoare la educatori în contextul educației incluzive	258

<i>Ana POTÎNG</i>	
Influența managementului relațiilor interpersonale în clasă asupra stării de bine a elevilor	262
<i>Galina RUSU</i>	
Strategii de diminuare a stresului profesional la cadrele didactice	266
<i>Nicoleta SCOROHOD</i>	
Persistența motivațională și stilul de relaționare socială la studenți	270
<i>Diana STAVINSCHI</i>	
Aspecte psihopatologice la pacienții cu diabet zaharat de tip 2	274
<i>Анжела ВИДАЙКО</i>	
Психологические ресурсы как фактор отношения к болезни у пациентов с ревматоидным артритом	278
<i>Елена УСТУРОЙ</i>	
Особенности я-концепции представителей ЛГБТ сообщества	282
<i>Ana ȘVEȚ (CHIȚANU)</i>	
Percepția populației Republicii Moldova privind poliția comunitară	286
<i>Valentin CUCUTA</i>	
Ocuparea în câmpul muncii a tinerilor: obstacole și mecanisme de facilitare (Cazul Republicii Moldova)	290

Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova

Științe umanistice

Științe sociale

Universitatea de Stat din Moldova. Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova / Universitatea de Stat din Moldova ; colegiul de redacție: Florentin Paladi (redactor-șef) [et al.]. – Chișinău : CEP USM, 2020 – . – ISBN 978-9975-152-37-2.

Științe umanistice. Științe sociale. – 2020. – 301 p. : il. color, tab. – Texte : lb. rom., engl., fr., rusă. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 30 ex. – ISSN 1857-3665. – ISBN 978-9975-152-38-9.

082:378.4(478-25)=00

U 56

Bun de tipar 21.09.2020. Formatul 60x84 ¹/₁₆.

Coli de tipar 23. Coli editoriale 24.

Comanda 236. Tirajul 30 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al.Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009